

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Karolína Chocholoušová

**Právní úprava prostituce
v České republice**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Josef Vedral, Ph.D.

Katedra: Katedra správního práva a správní vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 21. 12. 2021

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 301 705 znaků včetně mezer.

Karolína Chocholoušová

V Praze dne 21. 12. 2021

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat zejména vedoucímu této diplomové práce JUDr. Josefu Vedralovi, Ph.D. za jeho vstřícnost, ochotu a cenné připomínky. Dále bych ráda vyjádřila poděkování své rodině a přátelům za podporu nejen při psaní této práce, ale během celého studia.

„Jiný místní reportér svůj nedávný článek o prostituci zakončil slovy: ‚Cenná zkušenost mě ale utvrdila v přesvědčení, že prostitutky obtěžují a do města zkrátka nepatří‘.

A kam tedy patří? Nezapomínáme trochu, že zde stojí jen z toho důvodu, že uspokojují nějakou poptávku? Kdo jsou ti zákazníci, kteří si kupují jejich služby? Muži od rodin, pánové v oblecích, naši sousedé... Ti také do města nepatří?“¹

Jiří Frýbert

¹ FRÝBERT, Jiří. Institucionální přístup k ženám věnujícím se pouliční prostituci. In: HAVELKOVÁ, Barbara, BELLAK-HANČILOVÁ, Blanka a kol. *Co s prostitucí? Veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Ediční řada Studie, 99. svazek. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 2014, s. 241-242. ISBN 978-80-7419-149-7.

Obsah

ÚVOD.....	1
1. POJEM PROSTITUCE A ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA.....	5
1.1. VYMEZENÍ POJMU PROSTITUCE.....	5
1.1.1. <i>Prostituce z hlediska jazykového a společenskovedního.....</i>	8
1.1.2. <i>Prostituce z právního hlediska.....</i>	10
1.1.3. <i>Prostituce dle navrhované právní úpravy.....</i>	12
1.2. OSOBY ZÚČASTNĚNÉ NA PROSTITUCI	15
1.2.1. <i>Osoby provozující prostituci</i>	15
1.2.2. <i>Klienti.....</i>	17
1.2.3. <i>Zprostředkovatelé</i>	18
1.3. ZÁKLADNÍ TYPOLOGIE PROSTITUCE	19
1.3.1. <i>Typologie prostituce z hlediska osoby provozující prostituci</i>	19
1.3.2. <i>Typologie prostituce z hlediska místa provozování</i>	21
1.4. SOCIÁLNÍ DEVIACE, PRÁCE ČI NÁSILÍ: TEORETICKÉ POHLEDY NA PROSTITUCI.....	25
1.4.1. <i>Prostituce jako sociální deviace anebo forma práce.....</i>	25
1.4.2. <i>Prostituce jako násilí mužů páchané na ženách</i>	27
1.5. PŘÍSTUPY K PRÁVNÍ ÚPRAVĚ PROSTITUCE.....	28
1.5.1. <i>Prohibice neboli represivní přístup k prostituci</i>	29
1.5.2. <i>Reglementační přístupy.....</i>	30
1.5.3. <i>Aboliční přístup.....</i>	32
1.5.4. <i>Dekriminalizace a „depenalizace“</i>	33
2. STRUČNÝ EXKURZ DO HISTORIE PRÁVNÍ ÚPRAVY PROSTITUCE NA ČESKÉM ÚZEMÍ.....	35
2.1. PRÁVNÍ ÚPRAVA PROSTITUCE NA ČESKÉM ÚZEMÍ DO KONCE 18. STOLETÍ.....	35
2.2. PRÁVNÍ ÚPRAVA PROSTITUCE NA ČESKÉM ÚZEMÍ V 19. A NA POČÁTKU 20. STOLETÍ.....	37
2.3. PRÁVNÍ ÚPRAVA PROSTITUCE PO VZNIKU SAMOSTATNÉHO ČESKOSLOVENSKA	39
3. SOUČASNÁ PRÁVNÍ (NE)ÚPRAVA PROSTITUCE V ČESKÉ REPUBLICE.....	43
3.1. ÚSTAVNĚPRÁVNÍ VÝCHODISKA ANEB CO NENÍ ZAKÁZÁNO, JE DOVOLENO.....	43
3.2. MEZINÁRODNĚPRÁVNÍ ASPEKTY	45
3.2.1. <i>Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob</i>	46
3.2.2. <i>Další mezinárodní smlouvy dotýkající se prostituce.....</i>	48
3.2.3. <i>Právo Evropské unie</i>	50
3.3. ZÁKONNÁ A PODZÁKONNÁ ÚPRAVA	53
3.3.1. <i>Trestněprávní aspekty prostituce</i>	53
3.3.2. <i>Právní regulace prostituce obecně závaznými vyhláškami obcí.....</i>	58
3.3.3. <i>Nepřímá regulace prostituce na pozemních komunikacích, které nejsou veřejným prostranstvím</i>	64

3.3.4.	<i>Přestupkové právo</i>	65
3.3.5.	<i>Další právní aspekty prostituce</i>	69
4.	OTÁZKY NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY PROSTITUCE V ČESKÉ REPUBLICE	74
4.1.	PŘEHLED NEJNOVĚJŠÍCH NÁVRHŮ PRÁVNÍ ÚPRAVY PROSTITUCE V ČR	74
4.1.1.	<i>Návrh na vydání zákona o regulaci prostituce</i>	75
4.1.2.	<i>Návrh zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb</i>	82
4.1.3.	<i>Teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu</i>	86
4.2.	PŘÍKLADY PRÁVNÍ ÚPRAVY PROSTITUCE VE VYBRANÝCH STÁTECH	90
4.2.1.	<i>Legalizace prostituce v Nizozemsku</i>	91
4.2.2.	<i>Švédský model – kriminalizace poptávky</i>	96
4.2.3.	<i>Dekriminalizace prostituce na Novém Zélandu</i>	99
4.3.	ÚVAHY DE LEGE FERENDA	102
4.3.1.	<i>Zhodnocení současného aboličního přístupu k prostituci v ČR</i>	102
4.3.2.	<i>Soulad jiných právních přístupů s ústavním pořádkem</i>	105
4.3.3.	<i>Mezinárodněprávní aspekty přijetí právní úpravy prostituce</i>	108
4.3.4.	<i>Argumenty pro a proti přijetí právní úpravy prostituce</i>	110
4.3.5.	<i>Žádoucí charakteristika právní úpravy prostituce</i>	116
	ZÁVĚR	119
	SEZNAM ZKRATEK	121
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	122
	ABSTRAKT	136
	ABSTRACT	137

Úvod

Prostituce je to, co pojí sex s penězi. Hovoří se o ní jako o nejstarším řemesle, potažmo se říká, že je stará jako lidstvo samo. Ani při vynaložení největšího úsilí by totiž nebylo možné se dopátrat, kdo a kdy poprvé poskytl sexuální službu za určitou protihodnotu. Jednou z teorií je, že se jedná o pozůstatek prvobytně pospolné společnosti, ve které „*bujela volná láska, bez pevných rodinných vazeb*.“² Ve starověku byly některé formy prostituce považovány nejen za přirozené, ale dokonce za posvátné. Příkladem mohou být babylónské „kněžky“, za kterými chodili do chrámů v Mezopotámii příslušníci nejvyšších vrstev, včetně krále, aby se oddávali sexuálně zabarveným rituálům, jež měly zajistit plodnost země v období sklizně.³ Již ve starověku přitom byly zaznamenány první snahy o zasahování státu do prostituční praxe prostřednictvím práva.⁴

Od té doby se mnohé změnilo. Na rozdíl od starověku, kdy byla velice rozšířená i mužská, zejména homosexuální prostituce,⁵ začala být prostituce vnímána téměř výhradně jako sexuální služba ženy poskytovaná za úplatu muži. Pravděpodobným důvodem je, že se volná láska přetavila v patriarchální uspořádání světa, ve kterém navíc tradičně bývá na ženy kladen požadavek cudnosti mimo manželství. Z tohoto důvodu se již nejedná o posvátnou, ale naopak o stigmatizující činnost. Co se však nezměnilo, jsou úvahy o možnostech právní regulace prostituce, které doprovází lidstvo až do současnosti. Zdá se přitom, že největším hybatelem tendencí států zasahovat do prostituční praxe prostřednictvím práva jsou i nadále rizika a další negativní aspekty, které s prostitucí souvisí.

Česká republika k prostituci uplatňuje abolicionistický přístup – její provozování není právním řádem ani upraveno ani zakázáno. Prostituce je státem trpěna, aniž by existovala zákonná pravidla pro její provozování. V českém pojetí abolice je přitom možná dílčí restrikce v oblasti správního práva, neboť obce mají pravomoc provozování prostituce na vlastním území regulovat prostřednictvím podzákonné normotvorby. Byť je prostituce obecně vnímána jako negativní jev, trestním právem postižitelná není, neboť nedosahuje dostatečně vysoké společenské škodlivosti.

² CHMELÍK, Jan. Pornografie a prostituce jako základní kategorie mravnostní kriminality. In: CHMELÍK, Jan a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vydání. Praha: Portál, 2003, s. 41-68. ISBN 978-80-7178-739-6.

³ Tamtéž.

⁴ Tamtéž. Starobabylónské zákony například zakazovaly uzavírat sňatky s prostitutkami z ulice, neboť ty jich vzhledem ke zdravotním i jiným rizikům, které se s pouliční formou prostituce pojí, nebyly hodny.

⁵ Tamtéž.

Ta je naplněna až u některých jiných činů, které s prostitucí mohou souviset, anebo ji doprovázet, přičemž ty mohou být páchany jak osobami provozujícími prostituci, tak na nich.⁶

Tento přístup někteří kritizují, a proto se od vzniku samostatné České republiky objevilo již několik návrhů na přijetí právní úpravy, která by prostituci v ČR komplexně upravovala. Naposledy debatu o právní úpravě prostituce otevřela Česká pirátská strana (Piráti), která na počátku roku 2019 vypracovala a zveřejnila Teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu.⁷ Toto shrnutí základních principů a východisek, vzniklé ve spolupráci se zástupci neziskového sektoru a dalšími zainteresovanými osobami, mělo sloužit jako podklad pro následné vypracování paragrafového znění návrhu zákona. ČR je však dodnes vázána mezinárodněprávními závazky, které přijetí právní úpravě prostituce brání. Proto byla debata ukončena hned v červnu 2019, kdy se zastupitelstvo hlavního města Prahy, které mělo být předkladatelem návrhu zákona, rozhodlo nepodniknout kroky směřující k vypovězení těchto závazků z mezinárodního práva.⁸

Teze i tak vzbudily zájem médií a veřejnosti, ze kterého bylo možné nabýt dojmu, že se hodnoty české společnosti mění a že by posun od abolicionismu jiným směrem mohl být namístě. Právě to bylo impulzem pro zvolení tohoto tématu diplomové práce, neboť se jedná o zajímavé a komplexní, byť kontroverzní téma, pro které nemá ani zákonodárce žádné jednoduché „řešení“. V akademických textech přitom v souvislosti s prostitucí bývají rozebírány zejména trestněprávní aspekty fenoménu, zatímco otázkám její právní úpravy nijak velký prostor věnován není. Vzhledem k více než dvaceti letému, neúspěšnému předkládání zákonů se přitom jedná o téma konstatně aktuální, byť prostituce sama je jev pradávný. Ačkoliv nyní nemá téma ve veřejném prostoru prioritu, je jen otázkou času, kdy se objeví další reglementační tendence.

Cílem práce proto je poskytnout přehled pro základní orientaci v právních aspektech, které se prostituce v současnosti dotýkají, a bez moralizování zjistit, jaké argumenty svědčí ve prospěch, anebo naopak v neprospěch přijetí její právní úpravy. Dílčím cílem je poukázat na atributy, které by případná právní úprava měla anebo neměla mít.

⁶ Zejména se s prostitucí dávají do souvislosti trestné činy: kuplířství, obchodování s lidmi, ohrožení pohlavní nemocí, prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, znásilnění nebo krádež. K tomu více v kapitole 3.3.1.

⁷ Česká pirátská strana. Teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu. In: *pirati.cz* [online]. 20. 2. 2019 [cit. 5. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/pirati-chteji-regulovat-prostituci.html>

⁸ Zastupitelstvo hlavního města Prahy. Zápis z 18. zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy, které se konalo dne 2. 7. 2020 [online]. [cit. 2. 8. 2021]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/primator_a_volene_organov/zastupitelstvo/programy_a_zapisy_zasedani/program_zapisy_zaznamy_zastupitelstva/index.html

Výzkumnou otázku lze formulovat například takto: Jaké jsou argumenty pro a proti přijetí právní úpravy prostituce v ČR a jakou podobu by případná právní úprava měla mít?

Zde je vhodné zdůraznit, že se diplomová práce zabývá výhradně prostitucí konsensuální, tedy takovou, kterou poskytuje dospělá osoba jiné dospělé osobě dobrovolně, respektive se souhlasem, ze své vlastní vůle a bez nátlaku. S ohledem na cíl a rozsah práce nejsou předmětem zkoumání trestněprávní aspekty jako problematika nucené či dětské prostituce,⁹ obchodování s lidmi a podobná, byť důležitá a úzce související témata, která však zasluhují vlastní prostor. Tyto aspekty jsou v textu práce stručně zmíněny, nicméně s ohledem na to, že spadají do odvětví trestního či mezinárodního práva, není v rámci této práce prostor pro jejich hlubší rozbor.

Nutno podotknout, že získání relevantních dat a mapování prostituční scény není snadné. V České republice se v současném abolicionistickém pojetí velká část prostituční scény nachází kdesi na pomezí ilegality a předstíraného nezájmu úřadů. Jde o jev nekontrolovaný a z podstaty věci snad i nekontrolovatelný. Informace od státních i nestátních subjektů bývají kusé, neúplné a jen málokdy podloženy rozsáhlejšími výzkumy. Často se jedná o data mapující pouze jeden region, město nebo jinak určenou výseč prostituční scény. Není výjimkou, že jsou údaje o konsensuální formě prostituce zahrnuty do informací a výpočtů mapujících trestnou činnost, zejména obchodování s lidmi. Všeobecná shoda nepanuje ani na zcela základním čísle – celkovém počtu osob provozujících v ČR prostituci – který se většinou odhaduje někde mezi 10-30 tisíci osob.¹⁰ Z těchto důvodů je třeba považovat statistiky a další číselné údaje spíše za orientační.

Co se konkrétních zdrojů týče, diplomová práce předně pracuje s relevantními prameny práva, a to včetně historických pramenů anebo naopak nikdy nepřijatých návrhů. Teorii čerpá z komentářové literatury a akademických článků, stejně jako odborných i neobdobných publikací nebo metodik orgánů veřejné správy. Těžištěm informací z terénu a dalších faktických údajů jsou informace zveřejněné státními i nestátními, českými i zahraničními subjekty, výsledky odborných výzkumů či terénních šetření, a neméně významnou roli zastávají i mediální články.

⁹ Nucená a dětská prostituce jsou termíny, se kterými pracuje velká část odborné veřejnosti, a proto jsou používány i v této práci. Je však třeba upozornit, že v mezinárodním prostředí je zejména pojem dětské prostituce některými považován za překonaný, neboť dostatečně nevyjadřuje, že dítě je obětí trestné činnosti. Pojem prostituce by tak bylo vhodnější používat výhradně pro konsensuální formu, neboť jiná forma není prostitucí, ale trestnou činností. Srov. TOPPING, Alexandra. *End use of outdated term 'child prostitution', says MP*. The Guardian [online]. 6. 1. 2015. [cit. 8. 8. 2021]. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/society/2015/jan/06/child-prostitution-term-outdated-mp-ann-coffey>

¹⁰ K tomu více v kapitole 1.2.1.

Kvalitním zdrojem jsou zejména zprávy, publikace a jiné dokumenty organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z. s., která se problematikou prostituce dlouhodobě zabývá.¹¹ Kromě nespočtu terénních zkušeností lze ocenit statistickou a metodologickou činnost organizace, která je o to přínosnější, že zakladatelkou a generální ředitelkou organizace je Hana Malinová, která vystudovala sociologii a dlouhodobě se v rámci organizace výzkumné činnosti věnuje.¹² Z dat této organizace mnohdy čerpají i orgány veřejné správy, které na nich pak staví vlastní odhady a výpočty. Je však důležité mít na paměti, že se jedná o informace vypovídající o osobách provozujících prostituci, které jsou zároveň klientkami či klienty organizace a využívají jejich poradenské, zdravotně preventivní i jiné služby. Osoby, které s organizací navázaly kontakt, však nemusí představovat reprezentativní vzorek všech osob provozujících v ČR prostituci.

Mezi tištěnými publikacemi pak vyčnívá kniha autorského týmu pod vedením Barbary Havelkové a Blanky Bellak-Hančilové *Co s prostitucí?*. Tato publikace představuje zahraniční, zvláště pak feministické, debaty o veřejných politikách týkajících se prostituce a současné trendy v právních úpravách prostituce. Dále se zabývá českou prostituční scénou, a to jak z pohledu práva, tak i z pohledu médií, sociálních pracovníků a pracovníků nebo českých institucí.

Systematicky je diplomová práce rozdělena do čtyř částí. První část slouží jako úvod do problematiky, neboť vymezuje základní pojmy a popisuje teoretická i právní východiska. Druhá část stručně shrnuje, jakým právním způsobem bylo k prostituci na českém území přistupováno v minulých staletích, na což navazuje část třetí, která rozebírá právní aspekty prostituce v současném českém právním řádu. Část čtvrtá je věnována otázkám souvisejícím s navrhovanou právní úpravou prostituce v České republice, zejména jsou zde představeny tři nejnovější návrhy právní úpravy v ČR a popsány tři modelové příklady, jak je k prostituci přistupováno v zahraničí. Ačkoli odpovědi na výzkumnou otázku vyvstávají téměř ze všech částí diplomové práce, za těžiště klíčových informací lze považovat právě třetí a čtvrtou kapitolu. Tyto informace pak shrnuje a hodnotí poslední kapitola čtvrté části, čímž výzkumnou otázku zodpovídá. Metodou zkoumání je zde především kritická analýza a syntéza za současného zohlednění historických zkušeností a poznatků vyplývajících z rozebraných zahraničních právních modelů a jejich dopadů v praxi.

¹¹ ROZKOŠ bez RIZIKA, z. s. je nestátní nezisková organizace založená v roce 1992, která působí ve většině krajů České republiky. Zabývá se zlepšením postavení sexuálních pracovníků a pracovníků a prevencí rizik spojených s prací v sexbyznysu. Více informací na webové stránce: <https://rozkosbezrizika.cz/>

¹² MALINOVÁ, Hana. O autorovi. In: *Názory Aktuálně.cz* [online]. 12. 2. 2010 [cit. 10. 10. 2021] Dostupné z: <https://blog.aktualne.cz/blogy/hana-malinova.php?itemid=9203>

1. Pojem prostituce a základní východiska

První část diplomové práce se skládá z pěti kapitol, které jsou věnovány teoretickému úvodu do problematiky. Nejzákladnějším východiskem je vymezení samotného pojmu prostituce, čemuž je věnována první kapitola. Ta nejprve představí jazykový původ termínu a jeho vymezení z pohledu společenských věd, v návaznosti na což prostituci vymezí z pohledu právního, a to i přesto, že současný český právní řád definici výslovně nezakotvuje. Druhá kapitola se věnuje osobám, které jsou na prostituci zúčastněny. Ve třetí kapitole je s ohledem na rozmanitost prostituční scény uvedena základní typologii prostituce. Čtvrtá kapitola se vypořádává s rozličnými teoretickými pohledy na prostituci; popisuje možnosti, jakými lze na fenomén nahlížet, tedy jakou teoretickou pozici lze k prostituci zaujmout. Na to plynule navazuje kapitola pátá, která dává přehled základních možných právních přístupů k prostituci, přičemž každý z právních přístupů zpravidla vychází z některého z teoretických pohledů a/nebo se s tou či onou teoretickou pozicí prolínají a doplňují. Dlužno dodat, že se diplomová práce zabývá právní úpravou prostituce v České republice, a proto jsou kapitoly první části tam, kde je to vhodné a kde existují dostupná data či statistiky, obohaceny o nástin situace v České republice.

1.1. Vymezení pojmu prostituce

Prostituce bývá tradičně označována za nejstarší řemeslo; co přesně se prostitucí rozumí však není zcela jednoznačné. Jedná se o společenský jev, pro který lze najít různé definice napříč státy, kulturami nebo vědními disciplínami. Obsah pojmu je navíc dynamický a historicky se měnil a nadále mění společně s vývojem společnosti, specificky v různých částech světa. S ohledem na kontroverze, které jsou s problematikou spojeny, obsahovalo mnohdy i samotné jeho definování hodnotové soudy. Pro vymezení pojmu prostituce, stejně jako pro jakoukoliv práci s tématem, je proto třeba vždy zohlednit kontext a úhel pohledu. Diplomová práce se zabývá výhradně prostitucí konsensuální, na které jsou zúčastněny zletilé, plně svéprávné osoby. Není cílem této práce rozebírat prostituci nucenou či dětskou,¹³ potažmo jinou související trestnou činnost; hovoří-li proto práce o trestněprávních aspektech prostituce, terminologicky je výslovně odlišuje.

¹³ Evropský parlament ve svém usnesení zdůraznil, že dítě není způsobilé dát k prostituci souhlas a z toho důvodu dětská prostituce nikdy nemůže být dobrovolná. Podle EP je dětská prostituce nejzávažnější formou nucené. Srov. bod 15 Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. 2. 2014 o pohlavním vykořisťování a prostituci a jejich dopadu na rovnost žen a mužů (2013/2103(INI)), Úřední věstník EU C 285, 29. 8. 2017, s. 78-86.

Otázka dobrovolnosti prostituce je přitom zcela zásadní pro jakékoliv úvahy o právní úpravě prostituce, neboť teprve pokud je prostituce vyhodnocena jako konsensuální činnost, lze o její právní úpravě uvažovat. Z radikálně feministického hlediska je prostituce genderovým násilím mužů vykonávaným na ženách, a zastánci tohoto pohledu existenci jakékoliv konsensuální formy prostituce zcela odmítají.¹⁴ Pochybnosti mají i ti, kteří sice uznávají, že prostituci nelze redukovat na pouhé genderové násilí, ale mají za to, že této činnosti na plné dobrovolnosti ubírají i jiné vlivy než násilí. Mezi tyto odborníky patří Havelková, která poukazuje na to, že velká část osob, které v ČR provozují prostituci, jsou v tíživé životní situaci.¹⁵ Může se jednat o situaci finanční, tedy mají dluhy nebo jim hrozí exekuce, popřípadě jsou matky samoživitelky, anebo patří mezi marginalizované skupiny žen, například migrantky či ženy z romských komunit. Těmito faktory je přímo nebo nepřímo ovlivněna jejich volba vstoupit do prostituce, setrvat v ní anebo skončit. Mají vliv i na akty, které jako osoba provozující prostituci vykonává.¹⁶

Je tedy nasnadě uvážit, zda tyto okolnosti popírají konsensualitu prostituce, a jsou tedy překážkou pro přijetí právní úpravy prostituce. Z některých výpovědí zachycených v reportážích a průzkumech přímo či nepřímo vyplývá, že v ČR existují osoby, které provozují prostituci čistě ze svobodné volby nebo dokonce pro zálibu.¹⁷ Do toho lze řadit i osoby, které prostituci vykonávají z pragmatických důvodů, neboť ji po vyzkoušení alternativ v podobě standardní práce shledaly finančně nejlépe ohodnocenou.¹⁸ O těchto osobách lze usuzovat, že si provozování prostituce jako

¹⁴ Tato radikální pozice byla dalšími studii vyvrácena; k tomu více v kapitole 1.4.2.

¹⁵ HAVELKOVÁ, Barbara a BELLAK-HANČILOVÁ, Blanka. Představení zahraničních debat o fenoménu prostituce a pozic autorek. In: HAVELKOVÁ, Barbara, BELLAK-HANČILOVÁ, Blanka a kol. *Co s prostitutí? Veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Ediční řada Studie, 99. svazek. Vydání první. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, s. 25. ISBN 978-80-7419-149-7.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Například: „*Blondýnka pracuje na živnosták. „Mám ho skoro na všechno, ‘ usměje se. Před okolím svou profesí tají. „Ale nevím, proč na nás všichni plivou. Větší špíny jsou ty, co odvádějí chlapy od rodin. My nabízíme jen servis.“* DLOUHÁ, Petra. Obchodní tajemství nevěstince, nedatováno. In: *Finmag.cz* [online]. 28. 5. 2013 [cit. 17. 8. 2021]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/spolecnost/268382-reportaz-obchodni-tajemstvi-nevestince> Nebo výpovědi zachycené v: Česká televize. Živí mě sex. In: *Pološero* [televizní dokument]. ČT2, 2018. 2:30-4:30. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10318730018-polosero/218562222000008/>

¹⁸ Například: „*Vydělávám zhruba čtyři tisíce korun za den. Po roce a půl jsem odešla z právnické fakulty, ačkoli jsem si původně myslela, že si jen přilepším ke studiu. Když zjistíte, že si přijdete na dvojnásobek než v advokátní praxi, kdo vás na škole udrží?*“ pokládá si Lenka Pokorná z Prahy řečnickou otázku.“ PROCHÁZKA, Jakub. Sexuální byznys: Na úniku z šedé zóny. In: *BusinessInfo.cz* [online]. 21. 5. 2019 [cit. 17. 8 2021]. Dostupné z:

formu obživy vybraly zcela dobrovolně. Otázkou je, kolik takových osob z celkového počtu skutečně je. Dle informací poskytnutých na základě konzultace organizací ROZKOŠ bez RIZIKA, z. s. (dále jen „Rozkoš bez rizika“ nebo „R-R“) by se počet pražských klientek této organizace, které poskytují úplatné sexuální služby pro zálibu anebo z pragmatických důvodů, dal odhadnout přibližně na 5-10 %.¹⁹ Praha je však v tomto specifická, v celorepublikovém průměru by se dalo hovořit o přibližně 5 % klientek R-R.²⁰ Lze se proto domnívat, že z celkového počtu osob provozujících prostituci v ČR se bude jednat o podobné, ne-li ještě nižší zastoupení.

V ostatních případech tedy pravděpodobně budou osoby prostituci provozovat pod určitým tlakem. Tato diplomová práce považuje za důležité rozlišit, zda se jedná o nátlak jiné osoby, ať už fyzický nebo psychický anebo zda se jedná o jinou tíživou okolnost. V případě fyzického či psychického nátlaku jiné osoby se jedná o nucenou prostituci, a tu je třeba postihovat a ideálně jí i předcházet. Mezi tíživé okolnosti pak budou patřit zejména důvody, o kterých hovoří Havelková: tíživá finanční situace, dluhy, pozice matky samoživitelky anebo příslušnost k marginalizované skupině osob.²¹ Havelková má o přijetí právní úpravy prostituce pochybnosti, a to jednak z důvodu takto inherentního omezení svobody volby osob ohledně jejich vstupu do prostituce, setrvání, a případném opuštění prostituční scény a jednak proto, že není přesvědčena, že je legalizace prostituce schopna zlepšit jejich pozici v prostituci.²²

Byť existuje určité množství osob, které prostituci provozují čistě ze své svobodné vůle, tato práce souhlasí, že většina je ve větší či menší míře ovlivněna určitou okolností. Nesouhlasí však s předpokladem, že legalizace vůbec není schopna pozici osob v prostituci zlepšit. Uvedené okolnosti, které ovlivňují osoby při provozování prostituce, jsou součástí závažných strukturálních problémů, které vyžadují dlouhodobé a systematické zlepšování, potažmo reformaci systémových mechanismů. Ač je nutné na řešení dlouhodobých a strukturálních problémů trvat, nejedná se o věci, které je možné vyřešit přes noc. Lze tedy předpokládat, že osoby budou do prostituce nadále vstupovat a setrávat v ní, ať už zcela dobrovolně, anebo pod vlivem tíživých životních okolností.

<https://www.businessinfo.cz/clanky/sexualni-byznys-na-uniku-z-sede-zony/?fbclid=IwAR05Lnme7AigBTcj86ywrAJsXdlUcVvFCRUWuBijgGsJ8pB3z6EMfEdKmYo>

¹⁹ Za telefonickou konzultaci, která proběhla dne 14. 12. 2021 a následné e-mailové potvrzení děkuji Ing. Mgr. Kateřině Šádkové, vedoucí pražského poradenského centra Rozkoše bez rizika.

²⁰ Tamtéž.

²¹ Op. cit. Havelková a Bellak-Hančilová, Představení zahraničních debat o fenoménu prostituce a pozic autorek, s. 25.

²² Tamtéž.

Ačkoliv se v druhém případě nejedná o plně konsensuální volbu, okolnosti, které tuto volbu ovlivňují, přijetí právní úpravy nebrání. V českém prostředí se do tíživé situace, která často vede k provozování prostituce, dodstávají často matky samoživitelky.²³ Dokud se však situace v této oblasti nevyřeší tak, aby matky samoživitelky měly dostatečnou podporu od státu a jejich další působení v prostituci bylo skutečně svobodnou volbou, přijetí právní úpravy má potenciál alespoň vytvořit odpovídající podmínky pro provozování prostituce, bude-li na tíživé okolnosti dbát a neoslabovat už tak zranitelné postavení osob provozujících prostituci. Hlavním cílem právní úpravy by proto musela být ochrana, zlepšení postavení a bezpečnosti osob provozujících prostituci, nikoliv primárně zvýšení příjmů do státního rozpočtu. Ideální by rovněž bylo, aby právní úprava osoby provozující prostituci ve vyřešení tíživých okolností podporovala.²⁴ Tomuto směru odpovídají i trendy v mezinárodním prostředí, kdy se k pojetí prostituce jako formy práce a vytvoření právního rámce pro její výkon hlásí značné množství mezinárodních organizací, včetně těch s lidskoprávním zaměřením.²⁵ V některých zemích dokonce vznikly organizace sdružující sexuální pracovnice a pracovníky, kteří společně prosazují svá práva v prostituci.²⁶

1.1.1. Prostituce z hlediska jazykového a společenskovedního

Z hlediska jazykového je původ českého pojmu prostituce spatřován v latinském *prostitutio*, skládající se ze slov *pro* a *statuo*, které v překladu znamená veřejně vystavit.²⁷

V první české encyklopedii, která vyšla ve druhé polovině 19. století, byla prostituce definována jako „*hanebný život nevěstek a zákupných žen, které zprostředkují se vší lidské důstojnosti s tělem svým oplzlý obchod vedou*“.²⁸ Rieger a Malý zde prostituci popsali jako nevyhnutelné zlo vyskytující se ve velkých, především přístavních, městech, které s ohledem

²³ Op. cit. Česká televize, Živí mě sex, 0:14-0:45.

²⁴ Vytvoření podpůrných sociálních programů, které by osobám provozujícím prostituci pomohly v momentě, kdy se rozhodnou pro odchod z prostituce, spolupráce s neziskovými organizacemi apod.

²⁵ Pozice vybraných mezinárodních subjektů k právní úpravě prostituce jsou představeny v kapitole 4.3.5.

²⁶ Příkladem může být organizace The Aotearoa New Zealand Sex Workers' Collective, dřívějším názvem the New Zealand Prostitutes' Collective (NZPC). Jedná se o novozélandské sdružení sexuálních pracovnic a pracovníků, jehož hlavním předmětem činnosti je podpora a prosazování práv sexuálních pracovnic a pracovníků, vzdělávání a snižování rizik v oblasti sexuální práce. Více informací na webové stránce: <https://www.nzpc.org.nz/>

²⁷ PRAŽÁK, Josef Miroslav, NOVOTNÝ, František a SEDLÁČEK, Josef. *Latinsko-český slovník*. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1999. S. 1080. ISBN 978-80-85917-51-2.

²⁸ RIEGER, František Ladislav a MALÝ, Jakub. *Slovník naučný*. Praha: I. L. Kolber, 1867. Díl 6. S. 1006. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:d8b65883-0bc7-48ce-a2fd-95071a256e97>

na filozofickou a náboženskou etiku nikdy nemůže být schváleno.²⁹ Od takto jednostranného vnímání se o několik let později odvrátil Otto, který ve svém naučném slovníku naopak upozornil na mnohost definic, aniž by se k některé z nich přiklonil.³⁰ Otto popsal, že význam kolísá nejen v závislosti na vědní disciplíně, ale liší se i v čase a prostoru. Dal prostituci do kontrastu s manželstvím a v této souvislosti konstatoval, že bude jinak vnímána katolíky, jinak osobami s náboženským vyznáním tolerujícím rozvod manželství a zcela jiný význam bude mít ve státech, kde je běžná polygamie. Někde se prostitucí rozumí fyzické střídání partnerů v krátkém sledu za sebou, jinde mimomanželský pohlavní styk a někde bude za prostituci považován i pouhý intelektuální mimovolný pud bez nutnosti fyzického rozměru, neboť i ten může představovat narušení manželské věrnosti. Otto se rovněž pozastavil nad tím, že společnost nemá jednotnou terminologii ve vztahu k pohlavím, nýbrž hovoří výhradně o ženách – prostitutkách.³¹

Hodnotově i genderově neutrální definicí přinesl ve 20. století Masarykův slovník naučný, který prostituci označil za „*poskytování pohlavního ukojení druhému pohlaví za něj. výhodu materiální n. nemateriální, tedy nikoli z čisté lásky*“.³² Obecně však byla prostituce nadále zpravidla považována za zlo, spojované s primitivitou, nízkou mravní úrovní a šířením pohlavně přenosných chorob.³³ Zajímavou, politicky zabarvenou definicí přispěl Procházka, který prostituci popsal jako „*sociální jev příznačný zejm. pro kapitalismus, kde zbídačování a vykořisťování proletariátu a zvláště žen dosahuje takového stupně, že některé ženy hledají obživu v poskytování pohlavního styku za peníze, aby uhájily životní existenci*“.³⁴

V současné době existuje nespočet definic z pohledu různých vědních disciplín. Byť jsou současná vymezení již zpravidla okleštěná od hodnotových soudů, zdá se, že značná část odborné veřejnosti prostituci nadále považuje za součást sociální patologie. Jako příklad lze uvést vymezení Urbana, Dubského a Bajury, kteří popisují, že „*v evropském kulturním regionu rozumíme pod pojmem prostituce poskytování homo- stejně jako hetero- sexuálních služeb za peníze nebo jinou*

²⁹ Tamtéž.

³⁰ *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*. Praha: J. Otto, 1903. Sv. 20. S. 787-790.
Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:495a5070-05a0-11e5-91f2-005056825209>

³¹ Tamtéž.

³² *Masarykův slovník naučný: lidová encyklopedie všeobecných vědomostí*. Praha: Československý kompas, 1931.
Sv. 5. S. 1009-1010. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5f8d1790-2bc3-11e9-8cd5-005056820560>

³³ Tamtéž, srov. vymezení prostituce v užším slova smyslu: „*soc. zlo lidské společnosti, jež záleží v tom, že se urč. jedinci ženského pohlaví (prostitutky) přímo živí tím, že za peněžitou úplatu poskytují mužům pohlavní ukájení*“.

³⁴ PROCHÁZKA, Vladimír. *Příruční slovník naučný*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1962-1967. S. 732. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:4f5f41a4897471e7113c7553b19dbc2e>

protihodnotu“.³⁵ Z pohledu kriminologie definovala prostituci například Trávníčková, která ji vidí jako „propůjčování vlastního těla k sexuálním úkonům s jinou osobou za úplatu, a to jak v přímém fyzickém kontaktu, tak prostřednictvím různých nástrojů“³⁶, později pak Gřivna a Bohuslav, kteří za prostituci považují „dobrovolné poskytování sexuálních služeb za úplatu fyzickou osobou směřující k uspokojování sexuálních potřeb“.³⁷ Feministickou optikou pak tento fenomén popsala Havelková jako „komerční sex, tj. směna sexuálních služeb provozovaných formou tělesného styku (i jinak než souloží) mezi dospělými za odměnu nebo za příslib odměny.“³⁸

1.1.2. Prostituce z právního hlediska

V právním smyslu byla prostitute po dlouhá desetiletí, ne-li století, považována za synonymum smilstva, respektive za smilnou či hanebnou živnost. Lenderová popisuje, že rakouské trestní zákoníky na prostituci odkazovaly jako na „smilný obchod s tělem“,³⁹ potažmo „smilnou živnost“,⁴⁰ přičemž oba zákoníky předpokládaly, že neřádného obchodu s vlastním tělem se mohou dopustit výhradně ženy.⁴¹ Tomuto pojetí odpovídala i Lenderovou zmiňovaná definice Veselého, který ji ve svém právnickém slovníku ze sklonku 19. století označil za „smilstvo po živnostensku provozované, pokud se týká poddání se ženy k ukojení pohlavního chťíce po živnostensku provozovaného“.⁴² Hranici mezi smilstvem a prostitucí nenastavil ani dodnes platný

³⁵ URBAN, Lukáš, DUBSKÝ, Josef a BAJURA, Jan. *Sociální deviace*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2012, s. 178. ISBN 978-80-7380-397-1.

³⁶ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. *Prostituce jako jedna z možných aktivit organizovaného zločinu*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995, s. 24.

³⁷ GŘIVNA, Tomáš a BOHUSLAV, Lukáš. Kapitola X: Mravnostní kriminalita. In: GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ a kol. *Kriminologie*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 258. ISBN 978-80-7478-614-3.

³⁸ Op. cit. Havelková a Bellak-Hančilová, Představení zahraničních debat o fenoménu prostituce a pozic autorek, s. 19.

³⁹ Zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích z roku 1803, § 254. In: LENDEROVÁ, Milena. *Chytila patrola aneb prostituce za Rakouska i republiky*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2002, s. 35. ISBN 978-80-246-0379-7.

⁴⁰ § 509 zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích. Dostupný z:

<https://www.codexisuno.cz/9AO?checked=1&lang=cs>

⁴¹ Op. cit. Lenderová, Chytila patrola, 35.

⁴² VESELÝ, František Xaver. *Všeobecný slovník právní: příruční sborník práva soukromého i veřejného zemí na radě říšské zastoupených, se zvláštním zřetelem na nejnovější zákonodárství a poměry právní zemí koruny české*. Praha: F. X. Veselý; v komisi knihkupectví F. Topiče, 1898, s. 824. In: Op. c. Lenderová, Chytila patrola, s. 6.

zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí (dále jen „zákon o potírání pohlavních nemocí“). Počítal však nejen s ženskou, ale i s mužskou formou prostituce.⁴³

V současné době se již pojem smilstva v právním smyslu neužívá, a je pracováno převážně s pojmem prostituce. Mezinárodní rozměr vymezení pojmu je dán zejména Úmluvou o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob z roku 1950, ke které ČR přistoupila v roce 1958, respektive 1993 (dále jen „Úmluva“ nebo „Newyorská úmluva“). Úmluva zavazuje smluvní státy k trestání každého, kdo „*aby vyhověl chlípnosti někoho jiného obstará, svádí nebo odvádí za účelem prostituce jinou osobu, a to i s jejím souhlasem*“, respektive každého, kdo „*využívá prostituce jiné osoby, a to i s jejím souhlasem*“.⁴⁴ Ačkoli se nejedná o přímou definici, z citované skutkové podstaty vyplývá, že trestné mají být všechny formy prostituce, včetně té konsensuální. Stojí rovněž za povšimnutí, že Úmluva se při vymezení pojmu neomezuje na stranu nabídky, ale zohledňuje i poptávku po prostituci.

Česká republika je Úmluvou vázána do současnosti, navzdory čemuž český právní řád trestní ustanovení o postihování konsensuální prostituce neobsahuje. Zároveň však prostituce není ani zákonem regulována, a tedy definována. Zmínku obsahuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (dále jen „živnostenský zákon“ nebo „ŽZ“), který ve svém § 3 odst. 3 písm. p) uvádí, že živností mimo jiné není „*nabízení nebo poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb*“. Na základě toho je tedy prostituce z působnosti živnostenského zákona vyloučena.

Pojem prostituce je ovšem definován judikatorně. Klíčové vymezení pochází z nálezu Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/04 (dále jen „nález Pl. ÚS 69/04“), který prostituci označil za „*úplatné poskytování sexuálních služeb*“.⁴⁵ Nadto byla otázka výkladu pojmu posuzována i v některých trestních kauzách. Vrchní soud v Olomouci poukázal na to, že prostitucí „*se rozumí z pohledu trestního práva pohlavní styk s jinou osobou nebo osobami za úplatu*“.⁴⁶ Stejnou definici uvedl i Nejvyšší soud, který navíc podrobně vysvětlil, že „*[p]ohlavním*

⁴³ Skutkové podstaty jsou psány tak, aby osobou provozující prostituci mohla být žena i muž, ač v některých jiných ustanoveních zákon počítá pouze s ženskou formou prostituce (např. ústavy pro nápravu prostitutek podle § 15).

⁴⁴ Čl. 1 Úmluvy.

⁴⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/04, odst. 50.

⁴⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 5. 2011, sp. zn. 6 To 26/2011.

stykem je jakýkoli způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby, přičemž nemusí jít o soulož“, neboť je pojem pohlavního styku širší než pojem soulože.⁴⁷

Lze tedy shrnout, že judikatura prostitucí rozumí úplné poskytování sexuálních služeb, přičemž sexuálními službami se v trestněprávní terminologii rozumí nejen soulož, ale jakékoliv ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby. Nadto lze pro úplnost uvést negativní vymezení prostitute, které rovněž vyplývá z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu. Prostitucí dle výkladu tohoto soudu není činnost vedoucí k „*sexuálnímu vzrušení zákazníků bez možnosti fyzického kontaktu*“.⁴⁸ Příkladem takové činnosti, která je sice prostituci blízká, ale nejedná se o prostituci, by bylo tančení ve spodním prádle či svlékání donaha před zákazníky, neboť při těchto aktivitách k ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby nedochází.⁴⁹

1.1.3. Prostituce dle navrhované právní úpravy

Ačkoli v současné době neexistuje právní úprava prostituci komplexně na celostátní úrovni upravující, od vzniku samostatné České republiky bylo vypracováno již několik návrhů na vydání takového zákona. Byť žádný z návrhů doposud nebyl přijat, tato práce ve své poslední části rozebírá tři nejnovější, a proto je vhodné zde uvést i vymezení prostitute dle autorů těchto návrhů.

V roce 2013⁵⁰ a v roce 2014⁵¹ předložilo návrh zákona o regulaci prostitute zastupitelstvo hlavního města Prahy (dále jen „návrh zákona o regulaci“) v jehož § 2 odst. 1 uvedlo: „*Provozováním prostitute se pro účely tohoto zákona rozumí dobrovolné poskytování sexuálních služeb včetně jejich nabízení za úplatu fyzickou osobou směřujících k uspokojování sexuálních potřeb, pokud splňuje znaky podnikání, podle jiného právního předpisu.*“⁵² Ač návrh nedefinuje prostituci, ale její provozování, základní charakteristiku lze dovodit. Zastupitelstvo se soustředí na stranu nabídky, neboť provozováním rozumí nabízení a poskytování. Nabízeny a poskytovány

⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2000, sp. zn. 7 Tz 231/2000. Nejvyšší soud zde rovněž uvedl, že „*[z]a soulož je třeba pokládat spojení pohlavních orgánů muže a ženy, přičemž postačí, že došlo i jen k částečnému zasunutí pohlavního údu muže do pochvy ženy*“.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Návrh zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostitute a o změně některých zákonů ze dne 3. 7. 2013. Dostupný vč. důvodové zprávy z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=1108&ct1=0>

⁵¹ Návrh zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostitute a o změně některých zákonů z roku 2013. Dostupný včetně důvodové zprávy z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=115&ct1=0>

⁵² Oba návrhy včetně důvodových zpráv mají v zásadě totožné znění. Liší se tím, že k návrhu předloženému v roce 2014 byla přidána poslední stránka, která doplňuje důvodovou zprávu.

mají být sexuální služby, které směřují k uspokojování sexuálních potřeb, a to dobrovolně a za úplatu, přičemž činnost osoby provozující prostituci zároveň naplňuje znaky podnikání.⁵³

V důvodové zprávě je uvedeno, že prvek dobrovolnosti má zdůraznit odlišení od nedobrovolné formy prostituce, jejíž potírání je jedním ze základních cílů navrhované právní úpravy.⁵⁴ Sexuálními službami se pak dle důvodové zprávy rozumí jak takové, ve kterých dochází k bezprostřednímu fyzickému kontaktu, tak i takové, ve kterých k bezprostřednímu kontaktu nedochází, přesto však směřují k uspokojování sexuálních potřeb jiného. Příkladem navrhovatelé uvádí, že pod takto vymezené sexuální služby lze kromě pohlavního styku podřadit i další aktivity, jako jsou erotické masáže nebo využívání sexuálních pomůcek. Výslovně však vzhledem ke zcela odlišnému charakteru vylučují nabízení a poskytování sexuálních služeb za úplatu prostřednictvím elektronických komunikací. K požadavku naplnění znaku podnikání navrhovatelé v důvodové zprávě uvádí, že je jejich účelem odlišit opakované úplatné provozování od jednorázových či nahodilých případů, které zákon nereguluje.⁵⁵

V roce 2013 byl rovněž vypracován konkurenční, poslanecký návrh zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb (dále také jako „návrh o toleranci z roku 2013“), který pracuje s pojmy „prostituce“ a „sexuální služby“, aniž by je definoval. Jedná se o velice minimalistický návrh, kde jediný pokus o vymezení pojmu lze nalézt v důvodové zprávě, ve které bez bližších podrobností hovoří o „*sexuálním aktu za úplatu*“.

Naposledy se diskuse o právní úpravě prostituce otevřela v roce 2019, kdy Česká pirátská strana vypracovala Teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu (dále také jako „teze“ nebo „pirátské teze“), které měly být východiskem budoucího paragrafového návrhu zákona.⁵⁶ Ani teze pojem prostituce nevymezují, nicméně odkazují na definici uvedenou ve vládním *návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005*.⁵⁷ Ve vládním návrhu stojí: „*Prostitucí je úplatné poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb, pokud přitom dochází k přímému fyzickému kontaktu mezi osobou, která tyto služby poskytuje, a osobou, která*

⁵³ Návrh odkazuje na znaky podnikání podle jiného právního předpisu, čímž bylo myšleno podnikání ve smyslu § 2 odst. 2 písm. c) zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník; od 1. 1. 2014 pak podnikání naplňující znaky § 420-422 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁵⁴ Důvodová zpráva k návrhu zákona o regulaci, zvláštní část, k § 2, s. 43-44.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ Op. cit. Česká pirátská strana, Teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu.

⁵⁷ Tamtéž, s. 3.

jich využívá.“⁵⁸ V důvodové zprávě vláda uvádí, že usiluje o co nejvýstižnější zákonné vymezení pojmu, které má ve shodě s dosavadní judikaturou „postihovat“ všechny případy vykonávání sexuálních služeb, tedy kromě soulože i onanii či vzájemnou onanii, sexuální praktiky za použití předmětů, dotyky na jakékoli části těla nebo erotické masáže. Dle vlády naopak nemá zahrnovat například striptýz nebo sex po telefonu, neboť účelem zákona je regulovat činnost spojenou se zdravotními riziky či veřejným pohoršením.⁵⁹

Z textu teze je však zřejmý jakýsi odklon od pojmu prostituce, který je v běžné řeči opředen negativními až stigmatizujícími konotacemi, a upřednostňování jazykově neutrálnějších termínů jako jsou „sexuální služby“ nebo dokonce „sexuální práce“. Je to způsobeno i tím, že teze, na rozdíl od předchozích návrhů vládních a zastupitelských, nestojí na myšlence, že je prostituce sociálně patologický jev, společenské zlo, které je nutné odstranit, nebo alespoň limitovat zákonnými pravidly. Naopak, stejně jako poslanecký návrh o toleranci, hledí na prostituci jako na činnost, která není v rozporu s dobrými mravy, nemoralizují a usilují o odstranění stigma s prostitucí spojeného. Hlavním cílem právní úpravy tak nemá být ochrana veřejného pořádku, ale ochrana osob, které prostituci provozují. A spíše než vytvoření restriktivních mantinelů pro její provozování má právní úprava sloužit jako zákonný rámec pro její bezpečné provozování.

Pro úplnost je namístě dodat, že takovýto terminologický obrat lze sledovat i u mnoha zainteresovaných subjektů. Modernější pojem „sexuální práce“ (*sex work*) bývá preferován zejména v odborném diskursu v rámci feministické komunity.⁶⁰ Ve svých dokumentech je dále používá například Světová zdravotnická organizace nebo mnohé neziskové organizace a hnutí. V českém prostředí zejména organizace Rozkoš bez rizika. Ačkoli se tedy zdá, že posun v terminologii odpovídá posunu ve smýšlení společnosti, tato diplomová práce zůstává u zažitého pojmu „prostituce“, neboť právě to je pojem, se kterým dodnes pracuje převážná část orgánů české státní správy i samosprávy.⁶¹ Pojem „sexuální práce“ navíc může v širším slova smyslu zahrnovat i další druhy práce v sexuálním průmyslu jako například natáčení pornografických filmů,

⁵⁸ Vládní návrh na vydání zákona o regulaci prostituce z roku 2005, § 1 odst. 2. Dostupný včetně důvodové zprávy z: <https://public.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=1073&CT1=0>

⁵⁹ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu na vydání zákona o regulaci prostituce 2005, zvláštní část, k § 1, s. 19.

⁶⁰ Vytvoření termínu *sex work* je připisován americké umělkyni a bojovnici za práva sexuálních pracovníků a pracovníků Carol Leigh, která jej poprvé použila v roce 1980 ve své divadelní hře. Podle Leigh pojem namísto definování ženy statusem, a tedy vnímání ženy jako objektu, uznává její práci, tedy činnost, kterou aktivně koná. To vede k vnímání ženy v pozitivním světle namísto její stigmatizace. NAGLE, Jill. *Whores and other feminists*. New York: Routledge, 1997, s. 229-230. ISBN 9780415918220.

⁶¹ Například Ministerstvo vnitra ČR, Český statistický úřad nebo obce.

provádění erotických představení nebo poskytování sexuálních služeb po telefonu, kterými se tato diplomová práce nezabývá.⁶²

1.2. Osoby zúčastněné na prostituci

Z předchozí kapitoly je zřejmé, že definovat pojem prostituce není tak jednoduché, jak se na první pohled mohlo zdát. Soudní judikatura prostituci rozumí „*úplatné poskytování sexuálních služeb*“.⁶³ Úplatou se nejčastěji rozumí peníze, nicméně se může jednat i o jinou protihodnotu, popřípadě dokonce pouze její příslib. Sexuálními službami se z trestněprávního pohledu rozumí pohlavní styk, tedy kromě soulože i další formy fyzického kontaktu spočívající v ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby. Některé zákonné návrhy pak pod pojem provozování prostituce podřazují nejen poskytování, ale rovněž nabízení úplatných sexuálních služeb.

Stojí za povšimnutí, že vymezení pojmu se zaměřuje na nabízení a poskytování, tedy na stranu nabídky. Klíčovými aktéry jsou proto osoby, které prostituci provozují, ač je zřejmé, že se jedná o vícestranný vztah, na němž je zúčastněna minimálně jedna další osoba.

1.2.1. Osoby provozující prostituci

Na straně nabídky stojí osoby, které prostituci provozují. Jejich jediné systémové sčítání, které kdy na území současné České republiky proběhlo, provedl za použití dotazníkové metody v roce 1919 tehdejší Státní úřad statistický. Sběr dat byl možný z důvodu, že československý právní řád veřejné domy a provozování prostituce právně reguloval, pročež úřady státní správy vedly evidence, z nichž mohly poskytnout relevantní data Státnímu úřadu statistickému. Zjistil tak, že k 31. 12. 1919 bylo v Československu v provozu 400 veřejných domů, ve kterých bylo zaměstnáno 1 224 prostitutek; dalších 393 pak bylo evidováno jako samostatně pracujících.⁶⁴

V současné době nemá Česká republika pro sběr dat týkajících se prostituce k dispozici žádný mechanismus.⁶⁵ Oficiální sčítání je objektivně nemožné, a proto neexistují statistiky, ze kterých by se s jistotou dal konstatovat celkový počet těchto osob, natož dovodit podrobnější charakteristiky. Cílová skupina je těžko mapovatelná i pomocí terénních průzkumů, a to jednak

⁶² Op. cit. Nagle, *Whores and other feminists*, s. 229-230.

⁶³ Op. cit. nález ÚS Pl. ÚS 69/04, odst. 50.

⁶⁴ Český statistický úřad. Před sto lety proběhlo sčítání prostitutek. In: *Století statistiky* [online]. 4. 12. 2019 [cit. 3. 9. 2021]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/pred-sto-lety-probehlo-scitani-prostitutek>

⁶⁵ ČTK. Ministr Nečas chce zmapovat prostitutky. In: *Hospodářské noviny (HN.cz)* [online]. 18. 12. 2008. [cit. 3. 9. 2021]. Dostupné z: <https://hn.cz/c1-31785060-ministr-necas-chce-zmapovat-prostitutky>

z povahy skrytosti fenoménu, a jednak kvůli obavám ze ztráty anonymity, která je pro osoby provozující prostituci vzhledem k přetrvávajícímu stigmatu zásadní.⁶⁶

Přesná čísla jsou proto nezjistitelná. Odhady celkového počtu osob, které v ČR provozují prostituci, se většinou pohybují někde mezi 10 a 30 tisíci. Český statistický úřad v roce 2003 kalkuloval s celkovým počtem necelých 10 tisíc osob provozujících prostituci.⁶⁷ Jiný výpočet nabídl Balga, předseda Spolku pro ochranu žen, který v roce 2018 uvedl, že „[p]ouze v Praze sexuální služby nabízí zhruba 25 tisíc lidí, z toho je 600 prostitutek“.⁶⁸ Soiooložka a generální ředitelka R-R Malinová v roce 2019 odhadovala, že je v České republice denně přibližně 13 tisíc žen, které jsou schopny a ochotny nabídnout sexuální služby, přičemž až v 80 % jde o ženy české národnosti.⁶⁹

Co se týče pohlaví, za osoby provozující prostituci byly po dlouhá desetiletí považovány výhradně ženy, kterých je i dnes většina, jak vyplývá z výše uvedeného. Terminologicky byly ženy provozující prostituci dříve nazývány „nevěstkami“, „zákupnými ženami“ či hanlivě „kurvami“, později se prosadilo označení „prostitutky“, přičemž se s těmito označeními často pojilo opovržení a stigma.⁷⁰ V platné právní úpravě se termín „prostitutka“ objevuje v § 15 zákona o potírání pohlavních nemocí.

⁶⁶ Například: „Jednou ze zásadních změn oproti minulým návrhům bude, že se prostitutky a prostitutky nebudou muset jako takové registrovat. (...) Ředitelka organizace Rozkoš bez rizika Hana Malinová se dokonce domnívá, že by to mohlo některé prostitutky inspirovat, aby zákonné krytí využily. V minulosti totiž podle ní měly největší obavy z porušení anonymity, když se zdálo, že se budou muset registrovat.“ Česká televize. Prostituce versus zákon. I v zemích, kde je legální, většina prostitutek zůstává v šedé zóně, upozornil sexuolog. In: 90' ČT 24 [online] 21. 2. 2019 [cit. 5. 9. 2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2740076-prostitute-versus-zakon-i-v-zemich-kde-je-legalni-vetsina-prostitutek-zustava-v-sede>

⁶⁷ Český statistický úřad. Nelegální ekonomika v ČR [online]. 9. 6. 2005 [cit. 20. 10. 2021]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/nelegalni_ekonomika_v_cr_09_06_2005

⁶⁸ ČERNÁ, Eliška. Prostituce v Praze znovu roste. Z ulic se přesunula do bytů a klubů. In: *Pražský deník* [online]. 6. 9. 2018. [cit. 19. 9. 2021]. Získáno z: <https://prazsky.denik.cz/z-regionu/prostitute-v-praze-znovu-roste-z-ulic-se-presunula-do-bytu-a-klubu-20180905.html>

⁶⁹ Malinová na základě vzorku osob, kterým organizace R-R nabízí své služby odhaduje, že před vstupem ČR do EU bylo zastoupení žen české národnosti mezi osobami provozujícími prostituci v ČR asi 55 %, v roce 2019 už se jednalo o přibližně 80 %. Srov. Frekvence 1. Hana Malinová: V Česku je zhruba 13 000 žen, které jsou schopné a ochotné denně nabídnout sexuální služby. In: *Press klub* [online]. 29. 10. 2019 [cit. 20. 9. 2021] Dostupné z: https://www.frekvence1.cz/audio-video?clanek=hana-malinova-v-cesku-je-zhruba-13-000-zen-ktere-jsou-schopne-a-ochotne-denne-nabidnout-sexualni-sluzby&fbclid=IwAR0sPfh4_KVrpJtnvM5Zb2EHZw83R2i8YfBfyPJHDOowOtWrRdPI dokR8uM

⁷⁰ Op. cit. Lenderová, Chytila patrola, s. 120.

Své zastoupení, byť menšinové, mají i muži a osoby pohlaví jiného.⁷¹ Jiná než ženská forma prostituce existovala nepaměti; ve starověkém Římě byla mužská prostituce dokonce žádanější než ženská.⁷² Jen pro ni neexistovala terminologie anebo nebyla právem reflektována.⁷³ Pro muže provozující prostituci existují sociologická označení „gigolové“ nebo „prostitutí“, nicméně s nimi žádný právní předpis nepracuje.⁷⁴ Pro osoby jiného pohlaví, které provozují prostituci, žádný zvláštní sociologický ani právní termín neexistuje.

Označení „prostitutka“ a „prostitut“ jsou v ČR ustálená a používá je i značná část české odborné veřejnosti. Mají však pejorativní nádech, protože lze, stejně jako u samotného termínu „prostituce“, vysledovat tendence směřující k jejich nahrazování za termíny jazykově neutrálnější. Některé zkoumané zdroje se kloní k označení „poskytovatelky a poskytovatelé sexuálních služeb“, jiné k označení „sexuální pracovnice a pracovníci“, potažmo „sexuálně pracující“.⁷⁵ Byť tato diplomová práce pro označení činnosti pojem „prostituce“ používá, označení „prostitut“ a „prostitutka“ se používat zdráhá, a to jednak z důvodu stigmatu, které je s označením spojeno, a jednak z důvodu nedostatečné inkluzivity osob všech pohlaví. Preferuje proto jazykově neutrálnější termín „osoby provozující prostituci“, který zahrnuje ženy, muže i osoby jiného pohlaví. Specifická terminologie je však užívána tam, kde je to žádoucí – například pokud s pojmy pracuje analyzovaná právní úprava či návrhy zákonů.

1.2.2. Klienti

Na straně poptávky jsou osoby, které sexuální služby za úplatu vyhledávají a využívají, kterými se v naprosté většině případů zdají být muži. To vyplývá například z průzkumu

⁷¹ Kategorie osob jiného pohlaví je rozebrána v kapitole 1.3.1.

⁷² Op. cit. Chmelík, Pornografie a prostituce jako základní kategorie mravnostní kriminality, s. 56.

⁷³ Op. cit. Ottův slovník naučný, s. 787-790.

⁷⁴ Op. cit., Urban, Dubský a Bajura, Sociální deviace, s. 181.

⁷⁵ Malinová k posunu v terminologii organizace R-R uvedla: „Kloníme se totiž k tomu, že poskytování sexuálních služeb je práce. Výraz prostitutka pochází ze slova zaprodávat se, takže má pejorativní náboj. Když jsme dělali před dvěma lety výzkum názorů klientek a mimo jiné se jich ptali, jak svou práci pojmenovávají, víc než polovina odpověděla, že se označují jako společnice. Další zkratka říkají, že jdou do práce a víc to nerozebírají.“ DLOUHÁ, Petra. Hana Malinová: Nikdy nevíte, jestli přišel jen za sexem, nebo chce pomstít lidstvo. In: *Peníze.cz*. [online]. 21. 9. 2013 [cit. 25. 9. 2021]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/zamestnani/260871-hana-malinova-nikdy-nevite-jestli-prisel-jen-za-sexem-nebo-chce-pomstit-lidstvo>

organizace R-R z roku 2009, jehož výsledky nejsou veřejně dostupné, ale popisuje je Havelková.⁷⁶ Tento průzkum odhalil, že typickou osobou stojící na straně poptávky po prostituci v Praze je muž české či slovenské národnosti ve věku přibližně 35 let.⁷⁷ Ženská homosexuální prostituce dle Weisse téměř neexistuje, neboť případy, kdy žena poskytne sexuální služby za úplatu ženě, jsou velice ojedinělé.⁷⁸ Urban, Dubský a Bajura zase poznamenávají, že v případě mužské prostituce naopak poskytování homosexuálních služeb převažuje nad heterosexuálními.⁷⁹ To je v souladu s informacemi uvedenými v dokumentu mapujícím mužskou pouliční prostituci v Praze, kde navíc zaznívá, že ji provozují téměř výhradně muži s heterosexuální, popřípadě bisexuální orientací.⁸⁰ Jedná se o jeden z mála zdrojů vypovídajících o mužích na české prostituční scéně.

Diplomová práce o osobách využívajících sexuální služby za úplatu zkráceně hovoří jako o „klientech“ či „zákaznících“, přičemž použití maskulina je snad vzhledem k tomu, že se v absolutní většině případů jedná o muže, pochopitelné. Práce však nevyklučuje, že na straně poptávky mohou stát i ženy či osoby jiného pohlaví, a obsahově je mezi klienty řadí.

1.2.3. Zprostředkovatelé

Mezi stranou nabídky a poptávky v některých případech stojí třetí strana, na výměně sexuálních služeb za úplatu zúčastněná. V současné době je jakákoliv forma zprostředkovávání prostituce zakázána a stíhána. Zřizování a provozování nevěstinců je zakázáno zákonem o potírání pohlavních nemocí a organizování či kořistění z prostituce je jednáním odpovídajícím trestnému činu kuplířství podle § 189 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen jako „trestní zákoník“ nebo „TrZ“) nebo obchodování s lidmi podle § 168 TrZ. V současné podobě je přitom kriminalizováno i organizování či kořistění z prostituce, které probíhá se souhlasem osoby provozující prostituci. V praxi ČR jsou však nevěstince i přes výslovný zákonný zákaz provozovány.⁸¹ Ve snaze sjednotit faktický stav s právním se proto objevují úvahy o zrušení

⁷⁶ HAVELKOVÁ, Barbara. Právní úprava prostituce v České republice. In: HAVELKOVÁ, Barbara, BELLAK-HANČILOVÁ, Blanka a kol. *Co s prostitucí? Veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Ediční řada Studie, 99. svazek. Vydání první. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, s. 93. ISBN 978-80-7419-149-7.

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ WEISS, Petr. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010, s. 644. ISBN 978-80-247-2492-8.

⁷⁹ Op. cit. Urban, Dubský a Bajura, Sociální deviace, s. 181.

⁸⁰ Česká televize. Mužská prostituce. In: *Q* [televizní dokument]. ČT2, 2. 11. 2009 [cit. 2. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10121061347-q/209562210900034/>

⁸¹ Důvodová zpráva k návrhu zákona o regulaci ve své obecné části zmiňuje, že erotických klubů, kabaretů a obdobných zařízení, které jsou fakticky nevěstince, je jen na Praze 1 provozováno několik desítek.

ustanovení zakazující nevěstince a o dekriminlizaci, popřípadě pozměnění skutkové podstaty trestného činu kuplířství tak, aby postihovalo pouze nekonsensuální jednání.

Jelikož se tato diplomová práce nezaměřuje na trestněprávní, nýbrž správněprávní aspekty prostituce, namísto „kuplířů“ proto pro osoby, které stojí mezi osobou provozující prostituci a zákazníkem, používá pojem „zprostředkovatelé“. V zákonných návrzích či odborném diskursu jsou přitom zprostředkovatelé dále označováni jako „prostředníci“, „organizátoři“, „manažeri“, „majitelé“, „provozovatelé zařízení k provozování prostituce“ nebo hanlivě „pasáci“. Stejně jako u zákazníků je i zde vzhledem k absolutní převaze mužů použito maskulinum, byť není vyloučeno, že zprostředkovatelé mohou být i ženy nebo osoby jiného pohlaví.

1.3. Základní typologie prostituce

Z předchozích kapitol vyplynulo, že prostituce je komplexní jev, jehož středobodem jsou úplatné sexuální služby, které mohou mít mnoho forem a podob. Neméně rozmanitá je prostituční scéna samotná, a proto je namístě alespoň nastínit základní typologii prostituce. Tato znalost je pro úvahy o právní úpravě prostituce a jejích konkrétních atributech klíčová, neboť případná právní úprava a zejména cíl, kterého se snaží dosáhnout, by měl z faktického stavu vycházet a reflektovat jej. Existuje nespočet možností, jak lze prostituci kategorizovat, přičemž mezi dvě základní patří: hledisko osoby, která prostituci provozuje a místo provozování prostituce. Provozováním je přitom míněno nejen poskytování, ale i nabízení sexuálních služeb za úplatu.

1.3.1. Typologie prostituce z hlediska osoby provozující prostituci

Základním dělením prostituce z hlediska osoby provozující prostituci je dělení na ženskou a mužskou.⁸² Jedná se o dělení založené na dualitě připsaného pohlaví, podmíněného biologickými rozdíly mezi nimi.⁸³ V případě obojetnosti pohlavních znaků hovoříme o intersexuálních lidech,⁸⁴ nicméně tuto kategorii žádný ze zkoumaných zdrojů do typologie prostituce nepromítá. Vedle toho však existují další formy prostituce založené na pohlaví sociálním (genderu), kterým se rozumí

⁸² Op. cit., Chmelík, Pornografie a prostituce jako základní kategorie mravnostní kriminality, s. 63. Chmelík navíc uvádí jako třetí kategorii prostituci dětskou, nicméně tou se tato práce nezabývá, jak je vysvětleno v úvodu.

⁸³ BARŠOVÁ, Andrea. Jiné pohlaví. *Časopis zdravotnického práva a bioetiky* [online]. 2014, vol. 4, no. 1, s. 1-17 [cit. 1. 11. 2021]. ISSN 1804-8137. Dostupné z:

<http://medlawjournal.ilaw.cas.cz/index.php/medlawjournal/article/view/61>

⁸⁴ Tamtéž.

soubor vlastností a charakteristik připisovaných danou společností v daném čase roli ženy nebo muže.⁸⁵ Takovou formou prostituce je zejména prostituce provozovaná transgender osobami, tedy těmi, jejichž genderová identita nekoresponduje s jejich biologickým pohlavím.⁸⁶ Termín transgender přitom zastřešuje široké spektrum osob,⁸⁷ z nichž nejviditelnějšími jsou osoby transsexuální, tedy ty, které na rozdíl od ostatních transgender osob cítí potřebu sjednotit svoji genderovou identitu s biologickým pohlavím, a za tímto účelem vyhledávají či podstupují medicínské zákroky jako je operace nebo hormonální léčba.⁸⁸

Prostituce ženská, mužská, transgender a transsexuální jsou čtyři formy prostituce, které jsou ve zkoumaných zdrojích reflektovány. Nutno však připomenout, že po většinu 20. století nebyla brána v potaz jiná než ženská forma prostituce, respektive pro ni neexistovala právní ani jiná odborná terminologie, na což trefně poukázal Otto.⁸⁹ Ani dnes však není terminologie a typologie zcela ustálená. Například Urban, Dubský a Bajura podřazují transsexuální prostituci pod prostituci mužskou, přičemž ji bez bližšího elaborování označují za „*zvláštní a ojedinělou kategorii*“.⁹⁰ S termínem transgender přitom nepracují vůbec.⁹¹ Poskytované sexuální služby pak lze dle poptávaného charakteru dělit na heterosexuální a homosexuální.⁹²

Česká republika, jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, nemá k dispozici žádný mechanismus pro systémové sčítání osob provozujících prostituci. Neexistují statistiky, ze kterých by se s jistotou dal konstatovat celkový počet těchto osob, natož dovodit, jaké je procentuální zastoupení osob s určitým biologickým či sociálním pohlavím, potažmo jaký druh sexuálních

⁸⁵ Český statistický úřad. Gender: Základní pojmy. In: *Genderové statistiky: Úvod* [online]. Nedatováno [cit. 5. 10. 2021]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/gender_pojmy

⁸⁶ BEVAN, Thomas E. *Being Transgender: What You Should Know*. 1. vydání. Santa Barbara: Praeger, 2016, s. 25-28. Dostupné také z: <https://books.google.cz/books?id=uMJHDQAAQBAJ&pg=PA26&dq=transsexual+transgender&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwizkOyFq63YAhUF66QKHrXC0YQ6AEIOTAC#v=onepage&q=transsexual%20transgender&f=false>

⁸⁷ Tamtéž. Pojetí genderu jako spektra odpovídá nebinární koncept, kde mezi ženskou a mužskou identitou, které jsou chápány jako protipóly, existuje široké množství identit, které se označují zastřešujícím pojmem transgender. Kromě toho existuje binární koncept, který uznává existenci pouze dvou genderových identit, mužské a ženské, které zpravidla odpovídají biologickému pohlaví. Pokud ne, je osoba transgender osobou.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Op. cit., Ottův slovník naučný, s. 787-790.

⁹⁰ Op. cit. Urban, Dubský a Bajura, Sociální deviace, s. 181.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Op. cit. Weiss, Sexuologie, s. 644.

služeb poskytují. Pro cíl této práce je však podstatný fakt, že prostituci v České republice provozují tisíce až desetitisíce osob, z nichž většinu tvoří ženy.⁹³ Své zastoupení, byť menšinové, však mají i muži a transgender osoby, o kterých však lze dohledat jen minimum informací z důvodu, že jejich prostituční činnost je ještě méně zmapovaná než činnost žen.⁹⁴

1.3.2. Typologie prostituce z hlediska místa provozování

Prostituci lze dle místa jejího provozování kategorizovat na prostituci provozovanou venku (*outdoor prostitution*) a prostituci provozovanou uvnitř, tzv. pod střechou (*indoor prostitution*).⁹⁵ Venkovní prostituci, někdy také nazývanou pouliční či silniční, se rozumí nabízení sexuálních služeb za úplatu mimo uzavřené prostory; k jejich poskytování pak zpravidla dochází na jiném místě, většinou „pod střechou“. Tato forma prostituce je nejviditelnějším segmentem trhu sexuálních služeb, se kterým bývají spojována mnohá rizika. Bláha, který hodnotil trestněprávní aspekty prostituce v České republice, poukazuje na velkou provázanost venkovní formy prostituce s kriminalitou.⁹⁶ Osoby, které provozují venkovní prostituci, se přitom dostávají jak do role pachatele, zejména krádeží nebo jiné majetkové trestné činnosti, tak do pozice oběti, a to zejména oběti násilí, kuplířství nebo obchodování s lidmi.⁹⁷ Na časté profitování kuplířů z venkovní prostituce upozorňuje i Chmelík, který zároveň venkovní prostituci označuje za nejlacinější formu.⁹⁸ Mezi další rizika patří například častá drogová závislost osob provozujících prostituci či přenos pohlavních nemocí.⁹⁹ Byly zaznamenány i případy, kdy po sobě osoby provozující

⁹³ Srov. údaje uvedené v kapitole 1.2.1.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ POLÁKOVÁ, Jana. Regulace x legalizace: Sexbyznys v České republice. In: ŠÍDOVÁ, Lucie, POLÁKOVÁ, Jana, MALINOVÁ, Hana a kol. *Ze sexybyznysu na trh práce? Přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostituce a jeho dopad na trh práce*. 1. vydání. Brno: Rozkoš bez rizika, 2013, s. 54. ISBN 978-80-260-4963-0.

⁹⁶ BLÁHA, Roman. *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. Praha: LexisNexis CZ ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži, 2008. ISBN 978-80-86920-29-0.

⁹⁷ Tamtéž, s. 29.

⁹⁸ Op. cit. Chmelík, Pornografie a prostituce jako základní kategorie mravnostní kriminality, s. 64.

⁹⁹ Tamtéž.

pouliční prostituci zanechaly venku nepořádek, popřípadě rušily noční klid.¹⁰⁰ Z těchto důvodů je s venkovní formou prostituce pojena vůbec největší míra stigmatizace.¹⁰¹

Vnitřní prostitucí se rozumí nabízení a poskytování sexuálních služeb za úplatu „pod střechou“. Tato kategorie zahrnuje širokou škálu míst, dle kterých jsou pojmenovány konkrétní formy vnitřní prostituce. Vnitřní prostituce má dvě základní podoby; buď se jedná o činnost provozovanou ve veřejných domech (nevěstincích), anebo na bytech.¹⁰² Jako zvláštní podtyp vnitřní prostituce jsou někdy uváděny eskortní služby, tedy ty, kdy se na základě předchozí dohody osoba provozující prostituci dopraví za klientem na předem určené místo, zpravidla do hotelu nebo do bytu klienta, kde k poskytnutí sexuálních služeb za úplatu dojde. Eskortní služby mohou být též zajišťovány či koordinovány zprostředkovatelem v rámci veřejného domu anebo privátu.¹⁰³

V České republice je zřizování a provozování nevěstinců zákonem zakázáno, a proto je běžnou praxí, že veřejné domy obchází legislativu tím, že svoji činnost skrývají za jinou. Oficiálně se tedy vydávají za kluby, kabarety, bary nebo masážní salony, a proto se někdy hovoří o prostituci klubové.¹⁰⁴ Výhodou veřejných domů je stálé zázemí, ve kterém lze vytvořit bezpečné podmínky pro provozování prostituce. Může se jednat o opatření, která chrání osoby provozující prostituci, jako například tlačítka, jimiž je možné v případě potřeby přivolat do pokoje pomoc, popřípadě možnost pravidelného testování osob na pohlavně přenosné nemoci. Opatření ale mohou chránit i zákazníka, ať už se jedná o stálé ceny sexuálních služeb anebo prostor pro úschovu osobních věcí.¹⁰⁵ Výměnou za to se osoba provozující prostituci zpravidla zavazuje k odvedení části výdělků zprostředkovateli, tedy provozovateli nevěstince. Nevýhodou je, že v prostředí nevěstinců mohou

¹⁰⁰ Například: „Obyvatelé okrajové části Plzně nazvané Nová Hospoda si stěžují na prostitutky, po kterých zůstává u silnice za městem nepořádek a hlavně použité injekční stříkačky. Mnohé z nich jsou totiž závislé na drogách. Magistrát je na situaci krátký, prostituci totiž může omezit jen ve městě, ženy a dívky ale své služby nabízejí už za jeho hranicí.“ Česká televize. Okraj Plzně trápí prostitutky, město je na ně krátké. In: ČT24 [online]. 17. 7. 2012 [cit. 20. 10. 2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1157789-okraj-plzne-trapi-prostitutky-mesto-je-na-ne-kratke>

¹⁰¹ Op. cit. Bláha, Trestněprávní aspekty prostituce v České republice, s. 29. Bláha považuje osoby provozující prostituci na ulicích za vůbec nejproblémovější a nejnižší sociální vrstvu a popisuje je mj. jako osoby „většinou nevzdělané, mentálně zaostalé a sociálně nevyspělé“.

¹⁰² Op. cit. Poláková, Regulace x legalizace: Sexbyznys v České republice, s. 54-55.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ Tamtéž. Některé z klubů dokonce mají certifikát vydaný R-R, který osvědčuje, že osoby provozující prostituci v daném klubu jsou pravidelně testovány na pohlavně přenosné nemoci.

mezi zprostředkovateli a osobami provozujícími prostituci vznikat vztahy závislosti, což může vytvořit ideální podhoubí pro páchaní trestné činnosti jako je obchodování s lidmi.¹⁰⁶

Povinnost odvést část výtěžku nebývá u prostituce bytové, provozované buď v soukromém bytě osoby provozující prostituci, anebo na bytě, který si jedna či více osob najímá výhradně za účelem provozování prostituce („priváty“).¹⁰⁷ Využívání prostituce na privátu je možné zpravidla na základě telefonické domluvy, ať už přímo s osobou provozující prostituci anebo operátorem či operátorkou, tedy osobou, která má na starost koordinaci úplatných sexuálních služeb na privátu. Vzhledem ke skrytosti a nekontrolovatelnosti bytové prostituce se k ní však vážou větší bezpečnostní rizika a osoby provozující prostituci se mohou snáze stát obětí, popřípadě pachatelem trestné činnosti. Osoby provozující bytovou prostituci jsou obtížněji zjistitelné a přístupné i pro terénní pracovníky, kteří dbají na jejich zdravotní prevenci.¹⁰⁸

Co se české prostituční scény týče, geograficky prostituce vždy byla (a dodnes je) soustředěována především do větších měst, v čele s hlavním městem Prahou, potažmo do pohraničních oblastí, zejména sousedících s Rakouskem a Německem.¹⁰⁹ Struktura prostituční scény pak od vzniku samostatné České republiky prošla (a nadále prochází) značným vývojem. Rok 1989 bývá v souvislosti se změnou politického režimu, rozvolněním společenských poměrů a otevřením hranic označován jako počátek velkého boomu prostituce, a to zejména její pouliční formy.¹¹⁰ Během 90. let se pak těžiště postupně přesouvalo z ulic do vnitřních prostor, přičemž v roce 2003 podle odhadů ČSÚ provozovalo venkovní prostituci už jen pouhých 7 % osob.¹¹¹ Většina osob provozovala prostituci vnitřní, konkrétně bylo odhadováno, že v 29 % šlo o prostituci bytovou a v dominantních 64 % o prostituci klubovou společně s eskortními službami.¹¹²

Počátek dalšího přeskupování nastal okolo roku 2008, kdy prostituce pouliční a klubová začaly znatelně ustupovat bytové.¹¹³ Za příčiny bývá uváděna jednak hospodářská krize

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ Op. cit. Havelková, Právní úprava prostituce v České republice, 87.

¹¹⁰ Tamtéž, s 86-87.

¹¹¹ Český statistický úřad. Nelegální ekonomika v ČR [online]. 9. 6. 2005 [cit. 13. 8. 2021]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/nelegalni_ekonomika_v_cr_09_06_2005

¹¹² Tamtéž.

¹¹³ Například: VESELÁ, Jiřina. Sex za peníze stále přitahuje. In: *Lidovky.cz* [online]. 6. 12. 2008 [cit. 13. 10. 2021]. Získáno z: https://www.lidovky.cz/noviny/sex-za-penize-stale-pritahuje.A081206_000108_in_noviny_sko; KOSOVAR, Jana. Prostituce v Plzni se změnila. Přesunula se do privátů a mizí z ní cizinky, nedatováno. In:

a související pokles klientely v klubech,¹¹⁴ a jednak masový nástup komunikačních technologií a s ním možnosti nabízení sexuálních služeb na dálku bez nutnosti prvotního fyzického setkání.¹¹⁵ Ačkoli skrytý charakter bytové prostituce sběr dat a statistik značně ztěžuje, trend dlouhodobého ústupu pouliční prostituce a stoupající popularity privátů oproti klubům nereflektovala pouze média, ale vyplynul i z výročních zpráv R-R¹¹⁶ nebo ze zprávy MV ČR o obchodování s lidmi z roku 2019.¹¹⁷

V letech 2020 a 2021 pak došlo k dalším změnám v souvislosti s další krizí, tentokrát zcela bezprecedentní – koronavirovou. Na základě mimořádných opatření vlády byla na několik měsíců opakovaně uzavřeno velké množství provozoven, včetně klubů, barů a jiných provozoven, kde bývá provozována prostituce.¹¹⁸ Následkem toho bylo nejen znovuobživení venkovní prostituce, mnohdy v rozporu s vládními nařízeními, ale především ještě masivnější přesouvání prostituce do bytů, kam vládní opatření nedosáhnou.¹¹⁹ Některé veřejné domy zcela ukončily svůj provoz, jiné jej sice s rozvolněním opatření obnovily, nicméně se potýkají se značným úbytkem poptávky; a to především z důvodu, že se do ČR nevrátila zahraniční klientela, která dříve tvořila většinu.¹²⁰

iROZHLAS [online]. 25. 2. 2013 [cit. 15. 9. 2021]. Získáno z: https://www.irozhlas.cz/regiony/prostituce-v-plzni-se-zmenila-presunula-se-do-privatu-a-mizi-z-ni-cizinky_201302251440_kpracharova; Česká televize. Od silnice v Dolním Dvořišti odešly prostitutky pod střechu. Neziskovky za nimi nemohou. In: ČT24 [online]. 11. 8. 2017 [cit. 13. 8. 2021]. Získáno z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2208148-od-silnice-v-dolnim-dvoristi-odesly-prostitutky-pod-strechu-neziskovky-za-nimi>

¹¹⁴ ČTK. Krize dopadla i na české prostitutky, mají méně zákazníků a zlevňují. In: *Lidovky.cz* [online]. 3. 7. 2009 [cit. 12. 10. 2021]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/krize-dopadla-i-na-ceske-prostitutky-maji-mene-zakazniku-a-zlevnuji.A090703_100034_firmy-trhy_nev

¹¹⁵ Op. cit. Havelková, Právní úprava prostituce v České republice, s. 87.

¹¹⁶ Rozkoš bez rizika. Výroční zpráva 2019, s. 6 [online]. 30. 6. 2020 [cit. 18. 10. 2021]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/file/vyrocní-zprava-cinnosti-za-rok-2019/>

¹¹⁷ Ministerstvo vnitra ČR, Odbor prevence a kriminality. Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2019 [online]. Praha, 2020, s. 7 [cit. 18. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/archiv-dokumenty-cr.aspx>

¹¹⁸ Ministerstvo vnitra ČR, Odbor prevence a kriminality. Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2020 [online]. Praha, 2021, s. 9-10 [cit. 18. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ TESÁRKOVÁ, Alžběta. Ze dna společnosti ještě hlouběji. Virus připravil prostitutky o práci, každá druhá je matka samoživitelka In: *Lidovky.cz* [online]. 8. 6. 2020 [cit. 20. 10. 2021]. Dostupné z:

V současnosti lze hovořit o regresu prostituce obecně, nejen v rámci klubů – alespoň co se poptávky týče.¹²¹ Kromě státních restrikcí a celosvětového ztížení přeshraničního cestování totiž sehrál svoji roli strach z možné nákazy kapénkově přenosným virem COVID-19.¹²² Úbytek klientely tak pocítily nejen kluby, ale i osoby provozující bytovou či venkovní prostituci. Co se situace na straně nabídky týče, lze hovořit o dvou tendencích: u osob doposud prostituci provozujících byl oproti předchozím letům zaznamenán zvýšený zájem o nalezení práce mimo obor, nicméně zároveň byl zaznamenán nárůst počtu osob, které se nově rozhodly sexuální služby za úplatu poskytovat, a to především z důvodu ztráty zaměstnání v souvislosti s pandemií.¹²³

1.4. Sociální deviace, práce či násilí: teoretické pohledy na prostituci

Stejně jako neexistuje jediná definice prostituce, neexistuje ani všeobecná shoda, jak k tomuto společenskému fenoménu přistupovat. Teoretické pohledy jsou určeny především vědní disciplínou, která problematiku zkoumá, ale závisí i na kultuře, zejména co se politických, náboženských a jiných hodnotových vlivů týče, nebo na osobním názoru autora.

1.4.1. Prostituce jako sociální deviace anebo forma práce

V českém odborném diskursu je prostituce často zmiňována v kontextu sociální patologie. Touto optikou je považována za druh sociální deviace, tedy poruchu, zlo, které je potřeba vymýtit. Prostituci z tohoto úhlu pohledu zkoumají mnozí sociologové, například Urban, Dubský a Bajura.¹²⁴ Diametrálně odlišné pojetí je nahlížení na prostituci jako na výdělečnou činnost. Zastánci hlediska práce se přitom rozcházejí v morálním hodnocení; někteří ji nadále považují za sociální zlo, které ovšem nelze vymýtit, a proto je třeba pro něho vytvořit závazná pravidla pro její provozování, a dostat tuto činnost pod kontrolu státní moci. Jiní jdou dále a bez moralizování na prostituci hledí jako na činnost, která není v rozporu s dobrými mravy,

https://www.lidovky.cz/byznys/slovaci-s-rakusany-to-nevytrhnou-to-mozna-osvezi-jizni-moravu-pandemie-pripravila-o-praci-i-prostit.A200607_162357_firmy-trhy_tesa

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Heller, Jakub. Některé prostitutky si nechají líbit všechno. Dohnala je k tomu krize, říká odbornice. In: Aktuálně.cz [online]. 4. 5. 2020 [cit. 18. 10. 2021]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nektere-prostitutky-si-nechaji-libit-vsechno-dohnala-je-k-to/r~0ccc6a5e8d6a11ea9d74ac1f6b220ee8/>

¹²³ Rozkoš bez rizika. Výroční zpráva 2020, s. 9 [online]. 21. 7. 2021 [cit. 25. 10. 2021]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/file/vyrocní-zprava-r-r-za-rok-2020/>

¹²⁴ Op. cit., Urban, Dubský a Bajura, Sociální deviace, s. 176, 179.

ale jedná se o svobodnou volbu a projev práva na sebeurčení.¹²⁵ Z tohoto důvodu by měl být vytvořen legislativní rámec, který pro provozování prostituce vytvoří bezpečné prostředí, ideálně odproštěné od stigmatu.¹²⁶

Pojetí prostituce buď jako škodlivého jevu, anebo jako formy práce reflektuje i Danna, která ve své studii z roku 2014 analyzovala právní úpravu prostituce ve státech Evropské unie.¹²⁷ Danna pojmenovala, co fenomén prostituce může představovat jak pro společnost, tak pro jednotlivce, v obou případech z pozitivního a negativního hlediska, čímž přinesla dělení teoretických pohledů na prostituci uvedené v tabulce.¹²⁸

Tabulka č. 1: Čtyři pohledy na prostituci dle Danny¹²⁹

	Perspektiva společnosti	Perspektiva jednotlivce
Negativní vize	Sociální pohroma	Individuální újma
Pozitivní vize	Práce	Zdroj příjmu

Pokud je prostituce vnímána jako negativní jev, z pohledu společnosti představuje dle Danny sociální pohromu (*social plague*). U takového teoretického přístupu, který označuje za starodávný, je pozornost směřována zejména na škodlivé společenské aspekty, jako je mimomanželský sex či ohrožování zdraví a veřejného pořádku. Na jednotlivce může mít prostituce negativní dopad v podobě újmy (*individual damage*), a to v podobě způsobené duševní poruchy anebo například ztráty důstojnosti.¹³⁰ V pozitivním světle je dle Danny možné na prostituci nahlížet jako na výdělečnou činnost. V takovém pojetí je prostituce z pohledu společnosti formou práce (*work/job*), pro jejíž výkon by měl být vytvořen právní rámec jako pro každou jinou práci, a z pohledu jednotlivce legitimním zdrojem příjmu (*resource*), získaného svobodnou volbou.¹³¹

¹²⁵ Op. cit. Havelková a Bellak-Hančilová, Představení zahraničních debat o fenoménu prostituce a pozic autorek, s. 20-22. ISBN 978-80-7419-149-7.

¹²⁶ Tamtéž, s. 18-43.

¹²⁷ DANNA, Daniela. *Report on prostitution laws in the European Union*. Milán, 2014, s. 10-11. Univerzita v Miláně, Katedra společenských a politických věd.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ Tamtéž.

¹³¹ Tamtéž. Dle Danny by tento příjem měl být osvobozen od daně, aby se stát vyhnul roli vykořisťovatele.

1.4.2. Prostituce jako násilí mužů páchané na ženách

Třetím teoretickým proudem je pojetí prostituce jako násilí mužů páchaného na ženách coby projev genderové nerovnosti.¹³² Toto radikálně feministické hledisko poukazuje na patriarchální uspořádání společnosti, kde jsou ženy podřízeny mužům, a v důsledku toho nemají skutečnou volbu svobodně rozhodovat o svém těle.¹³³ Žena tak neprodává své služby, ale v podstatě sebe samu, přičemž zúčastnění muži se ženou zachází jako s objektem (předmětem) spíše než subjektem.¹³⁴ Politickým cílem je úplné vymýcení prostituce, a to ideálně kriminalizací poptávky, neboť pouze úplné odstranění prostituce může vést k odstranění sexuální dominance mužů, a tím k ukončení genderového útisku, respektive k dosažení genderové rovnosti.¹³⁵

Jádrem pojetí je předpoklad, že k násilí či vykořisťování žen dochází na prostituční scéně vždy, a to ze strany veškerých zúčastněných mužů.¹³⁶ Jinými slovy, zcela popírá možnost existence jakékoliv konsensuální formy prostituce. Tento předpoklad se ukázal nesprávným; Weitzer podrobně rozebírá, že mnohé studie prosazující pojetí prostituce čistě jako sexuálního násilí byly shledány jako nedostatečně podložené nebo metodicky chybné. Naopak bylo prokázáno, že ač je násilí na prostituční scéně přítomno, zkušenosti osob, které prostituci provozují, a jejich vztahy ke klientům či manažerům jsou natolik komplexní a rozmanité, že je na samotný genderový útlak redukovat nelze.¹³⁷

Ač bylo radikálně feministické hledisko vyvráceno, zkoumání prostituce skrze umírněnější feministický pohled je zcela jistě na místě. Tuto dimenzi do českého odborného diskursu přináší zejména Havelková a Bellak-Hančilová, které prostituci považují za „*silně genderovaný*

¹³² Op. cit. Havelková a Bellak-Hančilová, Představení zahraničních debat o fenoménu prostituce a pozic autorek, s. 23-25. Havelková a Bellak-Hančilová tento teoretický postoj označují jako „pozice proti sexuální dominanci“.

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ Tamtéž, s. 26. Havelková upozorňuje, že zastánci této pozice mohou nadřazovat dlouhodobý cíl docílení genderové rovnosti nad poskytnutí okamžité pomoci ženám v prostituci. Popisuje, že ona sama souhlasí s nutností eliminace poptávky, nicméně nesouhlasí, že by tak mělo být docíleno kriminalizací klienta. Dle jejího názoru jednak není naplněna podmínka subsidiarity trestní represe, a jednak by kvůli obavám klientů z potrestání mohla být prostituce vytlačena do podzemí, důsledkem čehož by byl nárůst nebezpečí hrozícího osobám v prostituci.

¹³⁶ WEITZER, Ronald. Prostitution as a Form of Work: Prostitution as a Form of Work. *Sociology Compass* [online]. 2007, vol. 1, no. 1, s. 143–155. [cit. 1. 11. 2021]. DOI 10.1111/j.1751-9020.2007.00010.x. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1751-9020.2007.00010.x>

¹³⁷ Tamtéž.

fenomén“.¹³⁸ Jednak ji tak vnímají z důvodu procentuálního zastoupení žen, které tvoří většinu všech osob provozujících prostituci, přičemž klienty jsou naopak v naprosté většině případů muži, a jednak ze samotného faktu, že předmětem směny je pohlavní styk.¹³⁹ Jak je výše popsáno, studie vyvracející pojetí prostituce čistě jako genderového násilí sice shledaly, že mezi prostituci a násilím nelze dát rovnítko, nicméně připouští, že k němu dochází. A statisticky jsou to většinou právě ženy, které jsou v rámci prostituce ve zranitelnější pozici, na což by právní úprava měla pamatovat.

1.5. Přístupy k právní úpravě prostituce

Stejně, jako lze na prostituci nahlížet optikou různých teoretických pohledů, existuje i více možností, jak pojmout její právní zakotvení. Právní přístup přitom zpravidla tvoří spojenou nádobu s některým z teoretických postojů popsaných výše, respektive lze teoretické pohledy považovat za východisko právních přístupů. Pokud stát není omezen nadnárodním závazkem, záleží jen na jeho úvaze, zda a jaký právní rámec pro prostituci vytvoří, popřípadě zda se rozhodne ponechat fenomén bez právní úpravy. Volba přístupu je odrazem hodnotového a kulturního nastavení společnosti, přičemž by měla odpovídat politickým cílům, kterých se společnost snaží v této oblasti dosáhnout. Tuto volbu ovlivňuje mnoho faktorů, mezi které patří zejména otázky veřejného pořádku a zdraví nebo otázky diskriminace. Zároveň zde více než v jakékoli jiné sféře veřejného života platí úzké provázání práva a morálky, což způsobuje značné kontroverze. Právní přístup státu se přitom mění a vyvíjí společně s vývojem společnosti a změnami jejích hodnot.

Terminologie možných přístupů k právní úpravě prostituce není zcela ustálená, což podstatně snižuje přehlednost odborných debat. Tři základní právní přístupy, které se s prostitucí pojí, bývají tradičně nazývány prohibice, reglementace a abolice. Prohibice spočívá v represi prostituce, reglementace v její zákonné regulaci a abolice v ponechání prostituce bez právní úpravy. Tyto právní přístupy se v praxi ne vždy vyskytují ve své „ideální“ podobě; není neobvyklé, že státy prvky jednotlivých právních přístupů kombinují, popřípadě přístupy inovativně modifikují. Právní úprava pak lépe odpovídá aktuálním potřebám dané společnosti a slouží požadovaným politickým cílům. S tímto dynamickým vývojem se mění i terminologie. Ačkoli některé soudobé zdroje s tradičními termíny nadále pracují, objevují se i označení nová, popřípadě dochází k významovému posunu v obsahu pojmu. Nad rámec tradičních právních

¹³⁸ Op. cit. Havelková a Bellak-Hančilová, Představení zahraničních debat o fenoménu prostituce a pozic autorek, s. 19.

¹³⁹ Tamtéž.

přístupů jsou pojmenovávány další, které jsou buď odlišovány předponou „neo“, anebo nesou název zcela nový.¹⁴⁰ Vedle prohibice, reglementace a abolice se v rámci soudobého diskursu dostává velké pozornosti zejména právnímu přístupu označovaného jako dekriminlizace.

1.5.1. Prohibice neboli represivní přístup k prostituci

Prohibice je právním přístupem spočívajícím ve striktním zákazu a trestání prostituce. Není legálně možné se na prostituci jakkoli podílet, neboť je státem zcela zakázána.¹⁴¹ Jedná se o represivní právní úpravu, jejíž zastánci zpravidla vychází z teoretického pojetí prostituce jako sociální deviace. Je tedy považována za škodlivý a nemorální jev, který je třeba vymýtit; a právě její vymýcení je cílem prohibice.¹⁴² Dle kritiků však prostituci jako společenský jev vymýtit nelze a její zákaz vede pouze k zatlačení do ilegality. Prohibici proto považují za neefektivní.¹⁴³

Stát, který zvolí prohibici jako právní přístup k prostituci, má na výběr, zda se rozhodne pro represivní právní úpravu v rámci práva trestního anebo správního. Prohibice prostřednictvím trestního práva je někdy nazývána kriminalizace. Pachateli trestné činnosti jsou všichni zúčastnění, tedy jak osoby prostituci provozující, tak i klienti a zprostředkovatelé (kuplíři).¹⁴⁴

Vedle toho lze zvolit cestu správního trestání. Prostituce je upravena přestupkovým právem, popřípadě jinými právními předpisy, které chrání veřejný pořádek a bezpečnost nebo veřejné zdraví.¹⁴⁵ Typickým příkladem restriktivního správního opatření je vymezení

¹⁴⁰ V odborných diskurzích se novým přístupům někdy dostává nových označení typu „neoprohibice“, „neoregulace“ nebo „neoabolice“, nicméně taková terminologie je spíše ojedinělá, nelze ji příliš zobecnit a hlubší zkoumání by bylo pro účely této diplomové práce příliš podrobné. Srov. op. cit. Danna, Report on prostitution laws in the European Union, s. 16.

¹⁴¹ BELLAK-HANČILOVÁ, Blanka. Právní úpravy prostituce. Model švédský a nizozemský. In: HAVELKOVÁ, Barbara, BELLAK-HANČILOVÁ, Blanka a kol. *Co s prostitucí? Veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Ediční řada Studie, 99. svazek. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, s. 47-50. ISBN 978-80-7419-149-7.

¹⁴² Tamtéž, s. 49.

¹⁴³ Tamtéž, s. 50.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 49. Nehledě na konkrétní právní úpravu, prohibice nejčastěji bývá v praxi nejvíce represivní vůči osobám provozujícím prostituci.

¹⁴⁵ Global Network of Sexwork Projects (NSWP). Briefing Paper: Sex Work and the Law: Understanding Legal Frameworks and the Struggle for Sex Work Law Reforms [online]. 15. 7. 2014, s. 4 [cit. 2. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.nswp.org/resource/nswp-publications/sex-work-and-the-law-understanding-legal-frameworks-and-the-struggle-sex>

zón, ve kterých je provozování prostituce zakázáno.¹⁴⁶ Ač se může zdát, že trestání v rámci správního práva je oproti trestněprávním postihům bezvýznamné, nemusí tomu tak být. Správní trestání může vyústit v přísné tresty, a to nejen v podobě vysokých pokut, ale v některých státech i v trest odnětí svobody (například v případě, že pokuta není včas uhrazena).¹⁴⁷ Předpisy správního práva zároveň bývají volněji formulované, a tedy poskytují větší prostor pro uvážení správních orgánů, což někdy bývá zneužito pro výkon násilných zásahů nebo jiných tvrdých policejních praktik.¹⁴⁸

Modifikací prohibice je právní model, ve kterém se trestní postih vztahuje pouze na některé ze zúčastněných osob; zpravidla na zprostředkovatele (kuplíře) a klienty, nikoliv na osoby provozující prostituci. Jinými slovy, stát určí za trestné organizování a poptávání sexuálních služeb za úplatu, nicméně jejich poskytování je v souladu s právním řádem. Danna tuto variantu nazývá neoprohibice,¹⁴⁹ Poláková částečná kriminalizace.¹⁵⁰ Danna i Poláková shodně uvádí, že tato modifikace vychází z teoretického pojetí prostituce jako projev genderového násilí na ženách, které jsou považovány za oběti, pročež hlavním politickým i právním cílem je vymýcení prostituce, neboť tím dojde k odstranění dominance mužů a dosažení genderové rovnosti.¹⁵¹

1.5.2. Reglementační přístupy

Reglementace neboli regulace je právní přístup, který stojí na myšlence, že prostituci nelze zcela vymýtit, a proto je třeba vytvořit právní rámec pro její provozování.¹⁵² Pokud stát zvolí cestu regulace, neznamená to, že prostituci z hlediska morálky schvaluje. Naopak, stoupenci reglementace prostituci zpravidla morálně odsuzují, ale vzhledem k její neodstranitelnosti ji považují za jev, který musí strpět. Z toho důvodu prostituci alespoň regulují, tedy podřizují

¹⁴⁶ Op. cit. NSWP, Briefing Paper: Sex Work and the Law, s. 4.

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ Op. cit. Danna, Report on prostitution laws in the European Union, s. 16.

¹⁵⁰ POLÁKOVÁ, Jana. Jak na to? Veřejný pořádek, snížení kriminality a posílení postavení sexuálních pracovníků. In: KUTÁLKOVÁ, Petra, FRÝBERT, Jiří, POLÁKOVÁ, Jana a kol. *Jde to i jinak! Analýza vztahů sexuální práce, zákonů a policie*. Brno: ROZKOŠ bez RIZIKA, z. s., 2016, s. 20.

¹⁵¹ Op. cit. Danna, Report on prostitution laws in the European Union, s. 16; op. cit. Poláková, Jak na to?, s. 20.

¹⁵² Op. cit. Gřivna a Bohuslav, Mravnostní kriminalita, s. 258.

určitém omezením a kontrolám.¹⁵³ Prostituce je povolena pouze za státem specifikovaných podmínek, na jejichž dodržování mají dohlížet orgány státní správy či samosprávy.¹⁵⁴

Reglementační opatření mohou mít mnoho podob. Spočívají například v udělování licencí veřeným domům, ve vytvoření evidence osob provozujících prostituci, v zavedení povinné účasti na systému sociálního zabezpečení, odvodu daní nebo v nařizování povinných zdravotních prohlídek.¹⁵⁵ Vychází z teoretického pojetí prostituce jako výdělečné činnosti, přičemž hlavním cílem právní úpravy je především ochrana veřejného pořádku a veřejného zdraví. Právní úprava by měla zároveň dát státní moci možnost daná opatření vynucovat, aby stát mohl zajistit efektivní kontrolu trhu sexuálních služeb. Dlouhodobým cílem je rovněž odstraňování negativních jevů s prostitucí souvisejících, potažmo omezování prostituce samotné.¹⁵⁶

V odborném diskurzu je zpravidla jako synonymum regulace používán pojem legalizace.¹⁵⁷ Jedná se o právní přístup, který rovněž vychází z teoretického pojetí prostituce jako výdělečné činnosti. Na rozdíl od klasického modelu reglementace se však obsahem přibližuje neoregulačnímu modelu, ve kterém lze spatřit alespoň částečné odproštění od morálního odsuzování fenoménu prostituce a zúčastněných osob.¹⁵⁸ Byť stigmatizace prostituce přetrvává, neoregulace, stejně jako legalizace, si kromě ochrany veřejného pořádku a zdraví klade za cíl i ochranu a posílení práv osob provozujících prostituci.¹⁵⁹ Toho má být dosaženo zejména vytvořením právního rámce pro výkon prostituce, který tak bude za splnění zákonných podmínek legální, bezpečný a transparentní.¹⁶⁰ Nehledě na to, zda by provozování probíhalo v zaměstnaneckém poměru anebo jako živnost, osoby provozující prostituci by měly mít zejména právo a povinnost odvádět daně a účastnit se na systému sociálního zabezpečení.¹⁶¹

¹⁵³ Tamtéž; op. cit. Danna, Report on prostitution laws in the European Union, s. 13.

¹⁵⁴ MOSSMAN, Elaine. International Approaches to Decriminalising or Legalising Prostitution: Report Prepared for the Ministry of Justice. Wellington: Ministry of Justice and Victoria University of Wellington, Crime and Justice Research Centre, 2007, s. 6. Dostupné z:

<https://prostitution.procon.org/wp-content/uploads/sites/50/newzealandreport.pdf>

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ Op. cit. Bellak-Hančilová, Blanka. Právní úpravy prostituce. Model švédský a nizozemský, s. 48.

¹⁵⁷ Tamtéž; op. cit. Poláková, Jak na to?, s. 20.

¹⁵⁸ Op. cit. Danna, Report on prostitution laws in the European Union, s. 16.

¹⁵⁹ Op. cit. Bellak-Hančilová, Blanka. Právní úpravy prostituce. Model švédský a nizozemský, s. 48.

¹⁶⁰ Tamtéž.

¹⁶¹ Tamtéž.

To by v konečném důsledku mohlo podpořit i překonání stigma, a to nejen v právním, ale i ve společenském životě osob prostituci provozujících.

1.5.3. Aboliční přístup

Někde mezi prohibicí a reglementací stojí abolice.¹⁶² Aboličním přístupem se rozumí koncepce, kdy prostituce není postihována, ale ani zákonně regulována.¹⁶³ Prostituce samotná je obecně ponechána mimo dosah právního řádu a osoby provozující prostituci nejsou za poskytování sexuálních služeb za úplatu kriminalizovány. Stíhány za takovou činnost mohou být pouze v případě, že tak právní řád výslovně stanoví; děje se tak, pokud je prostituce provozována v kontextu, kterému je připisována zvýšená škodlivost. Příkladem by bylo provozování prostituce v místě, kde je to výslovně zakázáno – zejména v blízkosti škol, kde by mohl být ohrožen mravní vývoj dětí.¹⁶⁴ Nad rámec toho státy s aboličním přístupem zpravidla trestněprávně postihují negativní související či doprovodné jevy, typicky obchodování s lidmi nebo kuplířství.¹⁶⁵

V rovině morálky se abolice od prohibice a reglementace ve svých zárodcích odlišovala tím, že prostituci nespojovala se stigmatizací osob, které ji provozují. Úzké provázání práva a morálky v rámci tradičních právních přístupů je zobrazeno v následující tabulce.

Tabulka č. 2: Základní právní přístupy k prostituci z hlediska práva a morálky¹⁶⁶

	Morální odsouzení osoby provozující prostituci		
		Ano	Ne
Legální možnost provozovat prostituci	Ano	Reglementace	Abolice
	Ne	Prohibice	-

Aboliční přístup totiž vznikl na přelomu 19. a 20. století díky hnutí prostitutek, které usilovaly o navrácení svých občanských práv. Jejich politika byla založena na myšlence, že je jejich svobodou dle libosti směřovat sexuální služby za peníze. Dnes je stále zásada svobody obchodu abolicí vlastní, nicméně zároveň odmítá poskytnout takové smlouvě jakékoliv právní

¹⁶² Op. cit. Mossman, *International Approaches to Decriminalising or Legalising Prostitution*, s. 5-6. Mossman abolicí považuje za podkategorii kriminalizace, kterou dělí na prohibici, v níž jsou všechny formy prostituce nelegální a abolicí, která dovoluje úplatný sex, ale kriminalizuje související aktivity, např. provozování nevěstinců.

¹⁶³ Op. cit. Gřivna a Bohuslav, *Mravnostní kriminalita*, s. 258.

¹⁶⁴ Jako např. v České republice, k čemuž více v kapitole 3.3.1.

¹⁶⁵ Tamtéž.

¹⁶⁶ Op. cit. Danna, *Report on prostitution laws in the European Union*, s. 13.

záruky. Ve většině států, kde je dnes uplatňována abolice, je smlouva o poskytnutí sexuálních služeb za úplatu neplatná pro rozpor s dobrými mravy.¹⁶⁷ Z toho vyplývá, že informace o morálním neodsuzování osoby provozující prostituci, uvedená v tabulce, dnes již spíše nebude pravdivá, neboť státy, které abolici uplatňují, prostituci spíše coby negativní jev trpí.

Některé zdroje uvádí jako variaci abolice neoaboliční model, kdy je prostituci možné provozovat, neboť poskytování sexuálních služeb za úplatu není ani trestáno, ani regulováno, nicméně zprostředkovávání a využívání těchto služeb je protiprávní. Toto pojetí obsahově odpovídá neoprohibici, respektive částečné kriminalizaci, jak je popsáno výše. Jinou modifikaci uvádí Danna, a to přístup, v rámci něhož je legální provozovat pouze vnitřní formu prostituce.¹⁶⁸

1.5.4. Dekriminalizace a „depenalizace“

Dekriminalizace je právní přístup, který se začal v odborných debatách objevovat poměrně nedávno. Jedná se o právní přístup blízký legalizaci, neboť rovněž vychází z teoretického pojetí prostituce jako formy práce, pro jejíž výkon by měl být vytvořen odpovídající právní rámec. Hlavním cílem právní úpravy je i zde destigmatizace a celkové zlepšení postavení osob provozujících prostituci, zejména co se zdraví, bezpečnosti a pracovních podmínek týče.¹⁶⁹

Stejně jako u legalizace má být prostituce legální.¹⁷⁰ Klíčovým rozdílem mezi těmito dvěma přístupy je, že na rozdíl od legalizace, která pro prostituci požaduje vytvoření svébytné právní úpravy, se provozování prostituce při její dekriminalizaci pohybuje především v rámci stávajícího právního řádu.¹⁷¹ Dekriminalizace spočívá v odstranění všech trestních sankcí spojených s konsensuální prostitucí – ať už se jedná o provozování prostituce samotné, anebo o související aktivity, jako je provozování nevěstinců.¹⁷² Zastánci dekriminalizace jsou totiž toho názoru, že kriminalizace stojí za přetrvávající společenskou stigmatizací a diskriminací osob provozujících prostituci, ba v kriminalizaci dokonce spatřují porušování lidských práv.¹⁷³

¹⁶⁷ Op. cit. Danna, Report on prostitution laws in the European Union, s. 14-15.

¹⁶⁸ Op. cit. Danna, Report on prostitution laws in the European Union, s. 17.

¹⁶⁹ Op. cit. NSWP, Briefing Paper: Sex Work and the Law, s. 2.

¹⁷⁰ Op. cit. Bellak-Hančilová, Blanka. Právní úpravy prostituce. Model švédský a nizozemský, s. 48-49.

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² Op. cit. NSWP, Briefing Paper: Sex Work and the Law, s. 3.

¹⁷³ Op. cit. NSWP, Briefing Paper: Sex Work and the Law, s. 2.

Dekriminalizace dle jejich názoru naopak snižuje míru sociálního vyloučení osob provozujících prostituci a celkově vede k vytvoření zdravějšího a bezpečnějšího prostředí prostituční scény.¹⁷⁴

V rámci zahraničních diskurzů bývá od dekriminalizace odlišována „depenalizace“ (*depenalisation*).¹⁷⁵ Rozdíl tkví v tom, že „depenalizace“ je termín užívaný v případě, že fenomén prostituce není postihován trestním, ale správním právem. Spočívá tedy v odstraňování a/nebo reformování správněprávní úpravy, zejména přestupkového práva nebo jiných právních předpisů chránících veřejný pořádek, bezpečnost či zdraví, tak, aby ustanovení nebyla užívána k postihování konsensuální prostituce a osob na prostituci zúčastněných.¹⁷⁶

V českých odborných debatách o prostituci se tento pojem objevuje jen zcela výjimečně; nejedná se o ustálený termín, a proto jej práce vkládá do uvozovek. V rámci zkoumaných zdrojů bylo slovo „depenalizace“ objeveno pouze v publikaci R-R, kde bylo použito ve významu „učinit beztrestným“, a to v souvislosti s rušením represivních obecně závazných vyhlášek (dále také jen jako „vyhlášky“) obcí.¹⁷⁷

¹⁷⁴ Tamtéž.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 4.

¹⁷⁶ Tamtéž, s. 4-5.

¹⁷⁷ KUTÁLKOVÁ, Petra. *Zákony, které nechrání. Zkušenost žen poskytujících sexuální služby s dopady aktuální legislativy.* In: KUTÁLKOVÁ, Petra, FRÝBERT, Jiří, POLÁKOVÁ, Jana a kol. *Jde to i jinak! Analýza vztahů sexuální práce, zákonů a policie.* Brno: ROZKOŠ bez RIZIKA, z. s., 2016, s. 85.

2. Stručný exkurz do historie právní úpravy prostituce na českém území

Česká republika v současné době vůči prostituci zastává aboliční přístup. Nebylo tomu tak ale vždy – abolicionistické tendence jsou spíše záležitostí současnosti a blízké minulosti, kdežto historicky se na území českých zemí po dlouhá staletí střídala období prohibice s obdobími reglementace. Druhá část diplomové práce si klade za cíl poskytnout stručný přehled přístupů k právní úpravě prostituce na území současné České republiky, společně s uvedením nejvýznamnějších právních předpisů dotýkajících se prostituce. Znalost historického právního ukotvení prostituce a dopad toho či onoho přístupu na prostituční praxi i na společnost jako celek je totiž zásadní pro pochopení jak současného právního pojetí prostituce, tak i dalšího možného vývoje právní úpravy, a tedy pro zodpovězení výzkumné otázky pátrajících po argumentech pro a proti přijetí svébytné právní úpravy a její případné podobě.

2.1. Právní úprava prostituce na českém území do konce 18. století

Není možné a pro účely této práce ani podstatné, datovat, kdy se prostituce objevila na českém území poprvé. Historikové hovoří o velkém rozkvětu prostituce v českých zemích v souvislosti se zakládáním měst ve středověkém 13. a 14. století, kdy byla povětšinou vnímána jako nepočetné, ale potřebné řemeslo.¹⁷⁸ Byť někteří tehdejší panovníci ve jménu prohibice vyháněly „*ženy, které vedly neřádný život*“ za městské hradby, po většinu středověku převažoval přístup, ve kterém lze spatřovat zárodky reglementace.¹⁷⁹ Na prostituci stát vztahoval cechovní pravidla, na jejichž dodržování dohlížely úřady; někde dokonce prostitutky, potažmo majitelky nevěstinců, odváděly daně. Nesouhlas s reglementačním právním přístupem se však ozýval z řad představitelů církve, která jako celek prostituci odsuzovala a ve státní reglementaci spatřovala její schvalování. Někteří kněží se již ve středověku pokoušeli o „nápravu“ prostitutek jejich převýchovou, a to zejména podporováním při hledání nové práce.¹⁸⁰

Reglementaci následně vystřídalo dlouhé období prohibice. Poprvé se represivní opatření objevila koncem 14. století s nástupem husitství, později byly represivní tendence ještě více umocněny epidemií syfilidy, která se na přelomu 15. a 16. století začala šířit Evropou.¹⁸¹ Úřady

¹⁷⁸ Op. cit. Lenderová, Chytila patrola, s. 25.

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 24.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 24-26.

¹⁸¹ BLÁHA, Roman. *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. Praha: LexisNexis CZ ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži, 2008, s. 18-19. ISBN 978-80-86920-29-0.

hromadně zavíraly nevěstince a za provozování prostituce hrozily tvrdé tresty, včetně trestu smrti.¹⁸² Dle Bláhy však prostituce nebylo, pouze se přetavila do potulné a tajné formy.¹⁸³ Od 16. století byla prostituce zakazována městskými řády pod hrozbou pranýřování, mrskání nebo vypalování cejchu na obličej.¹⁸⁴ Lenderová k tomu však uvádí, že v praxi byly sankce ukládány zřídka a prostituce byla vesměs tolerována, někdy dokonce samotnými městy zdaněna.¹⁸⁵ Specifickou formu prostituce v tomto období provozovaly potulné ženy, které doprovázely vojska a vojákům nabízely za úplaty své sexuální služby; i na ty se velitelé snažili působit represivně, přičemž hlavním důvodem byly, kromě ochrany armády před nemocemi, obavy z vyzvědačství.¹⁸⁶

Striktní prohibici nastolila Marie Terezie, která ve snaze o očistu mravů usilovala o její potírání.¹⁸⁷ Za její vlády byly nevěstince zavřené, prostitutky vykazovány za hranice měst a klienti sankcionováni. Veškeré sexuální delikty, včetně provozování prostituce, byly stíhány dle Hrdelního řádu Marie Terezie (*Constitutio Criminalis Theresiana*), trestního zákoníku z roku 1768 s územní působností i pro české země. Výjimkou nebyly veřejné sankce, zejména výprasky, jejichž účelem bylo od provozování prostituce odradit. Za některé sexuální delikty hrozil dokonce trest smrti, přičemž některá represivní opatření dopadala nejen na osoby provozující prostituci, ale i na zákazníky. Pro účely dohledu nad dodržováním opatření Marie Terezie založila komisi cudnosti působící při mravnostní policii. Dle Lenderové však ani za její vlády prostituce nebylo, pouze se přesunula do ilegality.¹⁸⁸

K mírnému rozvolnění poměrů došlo za vlády jejího syna, Josefa II.¹⁸⁹ Byť mnohá represivní opatření byla převzata do Všeobecného zákoníku o zločinech a trestech za ně z roku 1787, prvního moderního trestního zákoníku habsburské říše, prostituce fakticky nebyla trestána, ale tolerována.¹⁹⁰ Josef II. zrušil komisi cudnosti, a ve snaze zamezit rychlému šíření pohlavních nemocí se zaměřil na zdravotní opatření a převýchovu. Nechal například zřídit speciální

¹⁸² Op. cit. Lenderová, Chytila patrola, s. 26-27. Lenderová poznamenává, že po dlouhá staletí právo nerozlišovalo prostituci a nemanželský styk; obojí bylo považováno za hřích a např. zmiňovaná epidemie syfilidy byla vnímána jako trest Boží za páchané smilstvo.

¹⁸³ Op. cit. Bláha, Trestněprávní aspekty prostituce v České republice, s. 19.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ Op. cit. Lenderová, Chytila patrola, s. 26-27.

¹⁸⁶ Op. cit. Bláha, Trestněprávní aspekty prostituce v České republice, s. 19.

¹⁸⁷ Op. cit. Lenderová, Chytila patrola, s. 27-28.

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 28-29.

¹⁹⁰ Tamtéž.

nemocniční oddělení pro osoby nakažené pohlavní nemocí.¹⁹¹ V jeho přístupu lze opět spatřovat náznaky reglementace – stát totiž prostituci v rámci vytyčených pravidel trpěl.¹⁹² Zákoník Josefa II. byl jeho nástupci několikrát novelizován, než byl nahrazen právní úpravou uvedenou dále.¹⁹³

2.2. Právní úprava prostituce na českém území v 19. a na počátku 20. století

Dle zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, který v podstatě převzal novelizovaná a doplněná ustanovení předchozího Zákoníku o zločinech a těžkých policejních přestupcích z roku 1803, byla prostituce nedovolená a trestná.¹⁹⁴ Dikcí zákona mělo dojít k „[p]otrestání těch, kteří svým tělem smilnou živnost provozují,“ přičemž trestání bylo svěřeno do rukou místní policie.¹⁹⁵ Poprvé byly zavedeny přísnější tresty za prostituci pohoršující veřejnost, svádění mladistvých a šíření nakažlivé pohlavní nemoci; za přitěžující okolnost přitom bylo pokládáno, byla-li prostitutka vdaná.¹⁹⁶ Z formulací zákona je přitom zřejmé, že počítal pouze s prostitutkami – ženami. Zákon též upravoval například problematiku kuplířství¹⁹⁷ nebo ohrožování pohlavní nemocí¹⁹⁸ a trestně postihoval i jednání muže, který svolil, aby jeho žena prostituci provozovala, případně z toho měl užitek.¹⁹⁹

Přesto, že byla prostituce oběma rakouskými trestními zákoníky považována za neřádný obchod s vlastním tělem, v praxi v zásadě postihována nebyla.²⁰⁰ Lenderová uvádí, že pokud prostituce neohrožovala mládež nebo prostitutka nešířila pohlavní choroby, veřejná moc ji v zásadě tolerovala.²⁰¹ Vydání zákona naopak podnítilo vznik řady reglementačních nařízení

¹⁹¹ Tamtéž.

¹⁹² Tamtéž, s. 34.

¹⁹³ Op. cit. Bláha, Trestněprávní aspekty prostituce v České republice, s. 34-35.

¹⁹⁴ Tamtéž. Byl to hmotněprávní předpis, doplněný zákonem č. 119/1873 ř. z., jímž se uvádí trestní řád (Trestní řád).

¹⁹⁵ § 509 zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích (Jak se tresce smilstvo, provozované co živnost'): „Potrestání těch, kteří svým tělem smilnou živnost provozují, zůstává se policii místní. Jestliže však nevěstka veřejností dala příčinu ku zjevnému pohoršení, jestliže mladé lidi sváděla, a nebo vědouc, že nakažena byla nemocí venerickou, předce svou smilnou živnost dále provozovala, potrestati se má za tento přestupek tuhým vězením od jednoho až do tří měsíců.“

¹⁹⁶ § 509, 510 zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích.

¹⁹⁷ § 512, 132 zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích.

¹⁹⁸ § 393 zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích.

¹⁹⁹ § 511 zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích.

²⁰⁰ Op. cit. Lenderová, Chytila patrola, s. 35-36.

²⁰¹ Tamtéž.

inspirovaných zejména německou úpravou.²⁰² Prostitutky byly úředně registrovány a podrobovány povinným lékařským prohlídkám; dle živnostenského řádu z roku 1860 jim dokonce byly vydávány zdravotní knížky coby varianta knížek pracovních.²⁰³ Bláha doplňuje, že registraci a systému povolování podléhaly i veřejné domy.²⁰⁴ Místní policie, orgán oficiálně pověřený trestáním prostituce, proto v převážné většině obcí působil spíše jako orgán administrativní, který dohlížel na registrace a dodržování dalších opatření. Trestně stíhána většinou byla pouze prostituce tajná, respektive neregistrovaná; represivní ustanovení jinak nebyla vymáhána.²⁰⁵

V souvislosti s rozmachem prostituce za první světové války byla roku 1916 přijata Základní pravidla pro úpravu prostituce, kterým se zkráceně říkalo „prostituční regulativ“.²⁰⁶ Jednalo se o rozsáhlé a podrobné reglementační opatření s celozemskou platností, které mělo mj. zpomalit v té době poměrně rychlé šíření pohlavních nemocí. Regulativ posílil pravomoci obcí v oblasti regulace, zavedl centrální registraci prostitutek a v příloze uváděl vzorovou dokumentaci, která měla být užívána k policejním a zdravotním kontrolám.²⁰⁷ Lenderová však poznamenává, že regulativ v zásadě jen zobecnil a sjednotil, co již bylo běžnou praxí městských úřadů.²⁰⁸

Lenderová dále popisuje, že bylo dokonce diskutováno zavedení nemocenského pojištění prostitutek, které by měli zajistit majitelé nevěstinců, potažmo obce.²⁰⁹ Rozmáhající se reglementace narážela na kritiku ze strany zastánců abolicionismu, a to ze dvou hlavních důvodů: jednak docházelo ke zneužívání veřejné moci ze strany policie, která mnohdy brutálně zasahovala proti osobám provozujícím prostituci, a jednak se ozývaly hlasy, že veřejná moc má chránit mravnost společnosti, což je v rozporu s reglementačním přístupem.²¹⁰

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ Tamtéž.

²⁰⁴ Op. cit. Bláha, Trestněprávní aspekty prostituce v České republice, s. 16.

²⁰⁵ Tamtéž.

²⁰⁶ Op. cit. Lenderová, Chytila patrola, s. 41. Lenderová cituje, že Základní pravidla k úpravě prostituce byla vydaná výnosem c. k. místodržitelství pro Karlovství české (Grundsätze für Prostitutionsregelung erlassen durch die Verordnung der k. k. Statthaltereie für Königreich Böhmen) z 26. 11. 1916, č. 8-D 864/11, míst. č. 268.293.

²⁰⁷ Tamtéž.

²⁰⁸ Tamtéž.

²⁰⁹ Tamtéž, s. 42.

²¹⁰ Tamtéž.

2.3. Právní úprava prostituce po vzniku samostatného Československa

Po vzniku samostatné Československé republiky bylo do československého právního systému recepčním zákonem č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého, převzato rakouské právo, včetně zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích a všech dalších předpisů dotýkajících se prostituce. Bláha uvádí, že až do roku 1922 tak v Československu bez podstatných změn fungoval systém reglementace nastavený převzatými rakousko-uherskými normami.²¹¹

Reglementaci definitivně vystřídal abolicionismus v roce 1922, kdy byl přijat zákon o potírání pohlavních nemocí, který ve svém § 13 výslovně zrušil „[v]šechna dosavadní policejní a jiná správní opatření, směřující k doзору na prostituci“.²¹² Zákon nastolil koncepci, v rámci které prostituce nebyla trestná sama o sobě, ale pouze ve výslovně upraveném kontextu; zejména pokud osoba prostituci provozující budila veřejné pohoršení²¹³ nebo pokud ohrožovala či porušovala zdraví jiného pohlavní nemocí.²¹⁴ Skutkové podstaty přitom byly psány tak, aby se jich mohla dopustit žena i muž, respektive osoba jakéhokoliv pohlaví.

Ačkoliv bylo přistoupeno k abolici jakožto právnímu přístupu, který ve své původní podobě prostituci považuje za hodnotově neutrální jev, v pojetí tohoto zákona šlo o aboliční koncept, ve kterém stát prostituci trpí a odsuzuje. Zákon zejména pamatoval na převýchovu prostitutek,²¹⁵ a proto zmocnil státní správu ke zřízení ústavů pro jejich nápravu.²¹⁶ Lenderová však uvádí, že vzhledem k nedostatku veřejných financí toto ustanovení nikdy nebylo řádně provedeno.²¹⁷ Na základě tohoto zákona, respektive na základě prováděcích předpisů k němu, byl vytvořen systém policejních a zdravotních opatření.²¹⁸ Osoby provozující prostituci

²¹¹ Op. cit. Bláha, Trestněprávní aspekty prostituce v České republice, s. 16, 20.

²¹² Zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí.

²¹³ § 20, 21 zákona č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí.

²¹⁴ § 18 zákona č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí.

²¹⁵ § 15 zákona č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí. Dále měl být podle § 16 ustanoven zvláštní dozor nad osobami do 18 let, které vedou pohlavně nemravný život.

²¹⁶ § 29 zákona č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí.

²¹⁷ Op. cit. Lenderová, Chytila patrola, s. 52.

²¹⁸ Op. cit., Bláha, Trestněprávní aspekty prostituce v České republice, s. 20-21.

byly evidovány v policejních evidencích a podrobovány povinným lékařským prohlídkám, popřípadě léčení pohlavně přenosných nemocí.²¹⁹

Zákon dále zrušil veškeré veřejné domy, a zakázal jejich nové zřizování; provozování nevěstinců bylo stíháno jako kuplířství podle trestního zákona převzatého z dob Rakouska-Uherska.²²⁰ Zde je namístě poznamenat, že zákon o potírání pohlavních nemocí je nadále platný a účinný, ač ve značně redukované podobě. V průběhu let prošel četnou novelizací a většina ustanovení byla derogována, nicméně zejména ustanovení o zákazu nevěstinců platí dodnes.²²¹

Byť stát pokračoval v aboličním přístupu k prostituci i po druhé světové válce a prostituce nebyla ani výslovně ani zakázána, ani regulována, od roku 1945 do roku 1990 se prosazovala represivní koncepce, v rámci níž osoby prostituci provozující mohly být, a mnohdy také účinně byly, stíhány. Ne kvůli prostituci samotné, ale z důvodu, že provozování prostituce nebylo považováno za vykonávání řádné práce; a soustavné vyhýbání se poctivé práci bylo postihováno podle ustanovení správního a později i trestního práva o příživnictví. Správním právem přitom bylo postihováno takové jednání, které nedosahovalo intenzity postihu podle trestního zákona.

Národní výbory mohly přestupky odpovídající příživnictví poprvé účinně projednávat a stíhat na základě dekretu prezidenta republiky číslo 88/1945 Sb. o všeobecné pracovní povinnosti. V souvislosti s nástupem komunistického režimu pak podle zákona č. 88/1950 Sb., trestního zákona správního, jehož § 72 výslovně trestal vyhýbání se práci pokutou či dokonce trestem odnětí svobody.²²² Prostituci bylo možné stíhat i podle § 134 tohoto zákona jako přestupek proti mravnosti. Trestní zákon správní byl zrušen zákonem č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku, který obecně dbal spíše na prevenci, výchovu a morální rozměr správních deliktů.²²³ Tento zákon již výslovně vyhýbání se řádné práci netrestal; relevantním v souvislosti s prostitucí mohl proto být zejména § 12, dle kterého se přestupku

²¹⁹ Tamtéž. Bláha popisuje, že vypracované evidence byly v období německé zneužívány k odstraňování tzv. řemeslného zločinu, kdy bezúhonné prostitutky byly zařazovány do pracovního procesu, kdežto ty, které se dopustily trestné činnosti, byly posílány na převýchovu do koncentračních táborů.

²²⁰ § 14 zákona č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí.

²²¹ Dodnes platí § 14-16 zákona č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí, ve znění pozdějších předpisů.

²²² § 72 zákona č. 88/1950 Sb., trestního zákona správního (Ochrana práva na práci): „*Kdo se záměrně vyhýbá práci nebo kdo jiným způsobem ruší uskutečnění práva na práci, zejména kdo ztíží nebo ohrozí anebo kdo ruší organizaci práce řízenou státem podle hospodářského plánu, zvláště tím, že ruší plánovitě získávání nebo rozmisťování pracovních sil, bude potrestán pokutou do 100.000 Kčs nebo odnětím svobody až na tři měsíce.*“

²²³ Op. cit. Bláha, Trestněprávní aspekty prostituce v České republice, s. 37-38.

dopustil ten, kdo se přes výzvu nepodrobil povinnému vyšetření nebo léčení nemoci.²²⁴ Zákon byl po mnohé novelizaci nahrazen zákonem ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

Co se trestněprávních předpisů týče, zákonem č. 86/1950 Sb., trestní zákon, bylo nejprve postihováno pouze šíření nakažlivých chorob²²⁵ a obchodování se ženami,²²⁶ nicméně i zde byla novelizací z roku 1956 vytvořena skutková podstata trestného činu příživnictví, systematicky zařazeného mezi trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných.²²⁷ Spáchání tohoto trestného činu spočíval v živení se nekalým způsobem a vyhýbání se poctivé práci, pročež bylo jako jedna z forem příživnictví postihováno i provozování prostituce. Skutkovou podstatu trestného činu příživnictví převzal i pozdější zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, který ve svém § 203 dokonce výslovně uvedl, že bude potrestán „[k]do se soustavně vyhýbá poctivé práci a opatřuje si prostředky k obživě prostitucí, hazardní hrou nebo jiným nekalým způsobem“.²²⁸ Oba trestní zákony postihovaly i jiné související jevy, zejména trestný čin kuplířství.²²⁹

Vedle toho mohlo být v případě, že páchané příživnictví, tedy mj. provozování prostituce, nedosahovalo stupně společenské nebezpečnosti trestného činu, trestáno jako přečin²³⁰ podle zákona č. 150/1969 Sb., o přečinech.²³¹ Obě tato ustanovení byla bez podstatných změn platná a účinná do poloviny roku 1990, kdy byla zrušena zákonem č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.²³²

V 90. letech minulého století začaly prostituci na svém území v reakci na boom její pouliční formy regulovat obce, a to při výkonu samostatné působnosti na základě ustanovení zákona ČNR č. 367/1990 Sb., o obcích, který je zmocňoval k zabezpečování místních záležitostí veřejného

²²⁴ § 12 odst. 1 písm. a) zákona č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku.

²²⁵ § 199, 200 zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon.

²²⁶ § 243 zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon.

²²⁷ § 188a zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 63/1956 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon č. 86/1950 Sb (Příživnictví): „Kdo se živí nekalým způsobem a vyhýbá se poctivé práci, bude potrestán odnětím svobody na tři měsíce až dvě léta.“

²²⁸ § 203 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon (Příživnictví): „Kdo se soustavně vyhýbá poctivé práci a opatřuje si prostředky k obživě prostitucí, hazardní hrou nebo jiným nekalým způsobem, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta“

²²⁹ § 243a zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon; § 204 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

²³⁰ § 1 zákona č. 150/1969 Sb., o přečinech

²³¹ § 10 zákona č. 150/1969 Sb., o přečinech: „Pro přečin příživnictví bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem do výše 5 000 Kčs nebo propadnutím věci, kdo si opatřuje, byť částečně, prostředky k životu nekalým způsobem.“

²³² Čl. I, bod 70, čl. III., bod 1 zákona č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

pořádku.²³³ Vydávání obecně závazných vyhlášek však bylo shledáváno v rozporu s právním řádem.²³⁴ Mezi lety 1993-1995 proto bylo provozování pouliční prostituce přestupkem proti veřejnému pořádku, který spáchal, kdo „*na místě veřejnosti přístupném nabízí poskytnutí služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb nebo na takovém místě tyto služby poskytne nebo poskytnutí těchto služeb organizuje*“.²³⁵

Koncepce však nebyla shledána ideální. Tento přestupek proti veřejnému pořádku byl proro zrušen změnovým zákonem č. 279/1995 Sb., kterým bylo zároveň přidáno ustanovení § 17 do tehdejšího zákona o obcích, a tím posílena pravomoc obcí k vydávání podzákoně normotvorby.²³⁶ Ustanovení dalo obci možnost „*[...]obecně závaznou vyhláškou vydanou v samostatné působnosti stanovit, které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci, lze vykonávat pouze na místech a v čase vyhláškou určených, nebo stanovit, že na některých veřejně přístupných místech v obci jsou takové činnosti zakázány*“.²³⁷ Ač bylo formulováno obecně pro místní záležitosti veřejného pořádku, z důvodové zprávy vyplývá, že cílem právní úpravy bylo poskytnutí nástroje obcím právě k tomu, aby mohly provozování prostituce, chápané jako sociálně patologického jevu, účelně čelit. Regulace prostřednictvím obecně závazných vyhlášek na základě § 17 by dle vlády zejména měla zabránit tomu, aby prostituce v obci nenarušovala veřejný pořádek, neohrožovala výchovu dětí a mládeže a neurážela mravní cítění veřejnosti.²³⁸ Tato úprava byla následně převzata do současně platného zákona č. 128/200 Sb., o obcích (obecní zřízení), jak je popsáno dále.

²³³ § 14 odst. 1 písm. d), po novele 1992 § 14 odst. 1 písm. o) zákona ČNR č. 367/1990 Sb., o obcích.

²³⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 279/1995 Sb., kterým se mění zákon České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, obecná část.

²³⁵ § 47 odst. 1 písm. ch) zákona ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

²³⁶ Srov. původní znění zákona č. 279/1995 Sb., v kterém se mění zákon České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁷ § 17 zákona ČNR č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění od 1. 12. 1995.

²³⁸ Op. cit. důvodová zpráva k zákonu č. 279/1995 Sb., obecná část.

3. Současná právní (ne)úprava prostituce v České republice

Již bylo několikrát zmíněno, že Česká republika v současné době vůči prostituci zastává aboliční přístup. Prostituce tedy není právním řádem zakázána a trestána, ale ani výslovně povolena či regulována. Žádná svébytná právní úprava prostituce v ČR neexistuje. Neznamena to však, že by prostituce nebyla upravena vůbec. Právní aspekty prostituce lze nalézt ve značném množství právních předpisů, které spadají zejména do odvětví práva ústavního, mezinárodního a správního; negativní související vlivy jsou postihovány právem trestním. Třetí část diplomové práce je věnována popisu aktuálně platných právních předpisů dotýkajících se prostituce, v současnosti roztržštěných po celém právním řádu.

3.1. Ústavněprávní východiska aneb co není zakázáno, je dovoleno

Východiskem veškeré právní úpravy v České republice je ústavní pořádek,²³⁹ jehož hlavní a nejpodstatnější složku tvoří Ústava České republiky (dále jen jako „Ústava“)²⁴⁰ a Listina základních práv a svobod (dále také jako „LZPS“).²⁴¹ Ústava Českou republiku definuje jako „demokratický právní stát“,²⁴² přičemž vztah státu a práva je velice komplexní. Stát je totiž nejen hlavním tvůrcem právních norem, ale zároveň má i povinnost tyto normy vynucovat, přičemž vždy musí jednat podle práva, neboť je jím sám vázán.²⁴³

Základ právního státu tvoří dvě zásady – zásada legality neboli enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí a zásada legální licence.²⁴⁴ Obě tyto zásady obdobně zakotvuje jak Ústava, tak Listina. Zásada legality stanoví, že „[s]tátní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon“.²⁴⁵ Zásada legální licence pak říká, že „[k]aždý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit,

²³⁹ Taxativní výčet ústavního pořádku je v čl. 112 odst. 1 Ústavy.

²⁴⁰ Ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

²⁴¹ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky.

²⁴² Čl. 1 odst. 1 Ústavy. To, že je ČR demokratický stát zde není příliš relevantní, nicméně vzhledem k úzkému prolínání termínů jsou uvedeny oba. Srov. WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 4. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2018, s. 10. ISBN 978-80-7380-730-6.

²⁴³ Op. cit. Wintr, Principy českého ústavního práva, s. 9.

²⁴⁴ Tamtéž.

²⁴⁵ Čl. 2 odst. 3 Ústavy; obdobně čl. 2 odst. 2 LZPS: „Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.“

co zákon neukládá“.²⁴⁶ Tyto zásady jsou doplněny článkem 4 odst. 1 Listiny, dle kterého „[p]ovinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod“.

Zásada legální licence je projevem svobody, tedy jedné z nejdůležitějších hodnot, které Listina zastává.²⁴⁷ Svobodu jednotlivce tedy lze realizovat právě na základě zásady legální licence. Pojem svobody by se dal vymezit jako autonomní sféra jedince, do které nemá nikdo, ani stát, právo zasahovat, respektive jen při splnění podmínek stanovených Listinou a zákonem.²⁴⁸ Z toho lze dovodit, že meze základních práv a svobod, a tedy hranice lidské svobody, je možné určit pouze zákonem.

Právě zásada legální licence vyvěrající z lidské svobody je výchozím principem i pro abolicionismus, který Česká republika v současné době jako právní přístup k prostituci uplatňuje. Prostituce samotná není v České republice na zákonné úrovni ani postihována, ani regulována. Na základě zásady legální licence (co není zakázáno, je dovoleno) je proto zaručena svoboda provozování prostituce, nebrání-li tomu svoboda jiného či jiné omezení.²⁴⁹ Pokud zákonodárce vyhodnotí některý aspekt prostituce, potažmo provozování prostituce v určitém kontextu, natolik škodlivým, že se jej rozhodne zakázat, musí tak učinit výslovně.²⁵⁰ S ohledem na zásadu legality totiž státní moc nemůže bez zákonného základu do prostituční scény zasahovat.

Zároveň platí, že prostituce jako taková může být v České republice regulována obcemi na jejich území. Základem zde je čl. 8 Ústavy, který zaručuje územní samosprávu obcí, jejíž projevem je mimo jiné vydávání obecně závazných vyhlášek. Jedná se o originální právní předpisy, k jejichž vydávání obec nepotřebuje zvláštní zákonné zmocnění, ale může je vydávat už na základě samotného čl. 104 odst. 3 Ústavy, je-li zákonem stanovená působnost, v rámci které lze vyhlášku vydat.²⁵¹ Konkrétně tak v mezích své působnosti činí zastupitelstvo obce.²⁵² Jedná se o projev

²⁴⁶ Čl. 2 odst. 4 Ústavy; obdobně čl. 2 odst. 3 LZPS: „Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“

²⁴⁷ Srov. čl. 1 LZPS, který stanoví, že „[l]idé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech.“

²⁴⁸ GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří, ZOUBEK, Vladimír. *Ústavní systém České republiky*. 5. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, s. 300. ISBN 978-80-7380-423-7.

²⁴⁹ Tamtéž.

²⁵⁰ Zejména ustanovení trestního práva rozebrané v kapitole 3.3.1.

²⁵¹ K tomu více v kapitole 3.3.2.

²⁵² Čl. 104 odst. 3 Ústavy.

veřejné moci, kterou lze uplatňovat pouze na základě zásady legality, tedy „v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon“.²⁵³

3.2. Mezinárodněprávní aspekty

Ústava ve svém čl. 1 odst. 2 konstatuje, že „Česká republika dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva“. Vztah mezinárodního práva k vnitrostátnímu pak dále specifikuje čl. 10, dle něhož „[v]yhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva“.²⁵⁴ Jinými slovy, v případě rozporu mezinárodní smlouvy a právního předpisu o síle zákona má aplikační přednost mezinárodní smlouva, pokud naplňuje znaky stanovené čl. 10 Ústavy; na ostatní mezinárodní smlouvy se toto pravidlo neuplatní. Daný zákon je pak neaplikovatelný, byť formálně platný.

Ústava dále připouští, že „[m]ezinárodní smlouvou mohou být některé pravomoci orgánů České republiky přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci“.²⁵⁵ Česká republika takto omezila svoji suverenitu, když na základě Smlouvy o přistoupení k Evropské unii z roku 2003 přenesla část svých pravomocí na Evropskou unii, jejímž členem se k 1. 5. 2004 stala.²⁵⁶ Specifickou oblastí nadnárodního práva se tak stalo právo Evropské unie, jejímuž primárnímu právu je přiznávána aplikační přednost před právem vnitrostátním, a to dokonce i před ústavním pořádkem.²⁵⁷ Závazné sekundární prameny pak buď mají přímý účinek, tedy mohou přímo založit práva a povinnosti jednotlivců, anebo je ČR zavázána je do vnitrostátního právního řádu implementovat.²⁵⁸ Winttr uvádí, že princip závaznosti práva EU sice koliduje s principem

²⁵³ Zásada legality neboli enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí ve smyslu čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 LZPS.

²⁵⁴ Tyto mezinárodní smlouvy ratifikuje prezident republiky podle čl. 63 odst. 1 písm. b) Ústavy, přičemž podmínkou je souhlas obou komor Parlamentu podle čl. 49 Ústavy.

²⁵⁵ Čl. 10a Ústavy. K ratifikaci mezinárodní smlouvy podle čl. 10a Ústavy je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů ve smyslu čl. 39 odst. 4 Ústavy, popř. souhlasu daného v referendu.

²⁵⁶ Smlouva o přistoupení České republiky, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Polska, Slovinska a Slovenska. Úřední věstník EU, L 236, 23. 9. 2003. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-accession.html?locale=cs>

²⁵⁷ Aplikační přednost práva EU vyplývá z judikatury Soudního dvora Evropské unie. Srov. Rozsudek Soudního dvora ze dne 15. července 1964. Flaminio Costa proti E.N.E.L. Věc 6-64.

²⁵⁸ Prameny práva Evropské unie. In: CS-EUR-Lex [online]. 13.03.2020 [cit. 10. 10. 2021]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A114534>

suverenity ČR, nicméně se vzájemně nenarušují, neboť se pro omezení suverenity ČR rozhodla dobrovolně, a zároveň má dle čl. 50 Smlouvy o Evropské unii možnost z EU vystoupit.²⁵⁹

Je zřejmé, že jak obecné mezinárodní právo, tak právo EU, modifikuje či alespoň ovlivňuje právní řád ČR, protože je třeba tyto oblasti zohlednit i při posuzování právních aspektů prostituce.

3.2.1. Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob

Klíčovou mezinárodní smlouvou v oblasti prostituce, jíž je ČR vázána, je Newyorská úmluva ze dne 2. 12. 1949, která byla přijata v březnu 1950 a vstoupila v platnost v červenci 1951.²⁶⁰ V současné době má 82 smluvních států.²⁶¹ Československá republika k ní přistoupila v březnu 1958, od prosince 1993 je pak nástupnickým smluvním státem Česká republika.²⁶²

Preambule popisuje prostituci a obchodování s lidmi za účelem prostituce jako jevy neslučitelné s důstojností a ctí lidské bytosti, které ohrožují blaho jednotlivce, rodiny a pospolitosti. V otázkách prostituce nerozlišuje mezi nucenou a dobrovolnou formou; právní řády smluvních států mají být harmonizovány tak, aby obsahovaly represivní opatření vůči všem osobám na prostituci zúčastněných. Podle čl. 1 jsou smluvní státy zavázány trestněprávně stíhat každého, kdo obstará, svádí nebo odvádí za účelem prostituce jinou osobu, a to i s jejím souhlasem, stejně jako každého, kdo prostituce jiného využije, taktéž i pokud by s tím souhlasila.²⁶³ Trestní postih Úmluva dále směřuje i na osoby provozující, spravující či financující nevěstinec, potažmo osoby, které si vědomě pronajímají nebo najímají prostor za účelem prostituce druhých.²⁶⁴

²⁵⁹ Op. cit. Wintr, Principy českého ústavního práva.

²⁶⁰ Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others. Lake Success, New York. 21. 3. 1950, United Nations, *Treaty Series*, vol. 96, p. 271.

²⁶¹ Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others. In: *UNTS* [online]. [cit. 29. 11. 2021]. [cit. 29. 11. 2021]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=VII-11-a&chapter=7&clang=en

²⁶² Tamtéž.

²⁶³ Čl. 1 Úmluvy: „Smluvní státy této Úmluvy se zavazují, že budou trestat každého, kdo, aby vyhověl chlípnosti jiného, (1) obstará, svádí nebo odvádí za účelem prostituce jinou osobu, a to i s jejím souhlasem, (2) využívá prostituce jiné osoby, a to i s jejím souhlasem.“

²⁶⁴ Čl. 2 Úmluvy: „Smluvní státy této Úmluvy se dále zavazují, že budou trestat každého, kdo, (1) provozuje nebo spravuje nebo úmyslně financuje nebo se účastní na financování nevěstince, (2) vědomě pronajímá nebo najímá budovu nebo jiné místo nebo jejich část za účelem prostituce druhých.“

Pro otázky právní úpravy prostituce v ČR je pak zásadní čl. 6, dle kterého se každá ze smluvních stran zavazuje, že „přijme všechna nutná opatření ke změně nebo zrušení každého platného zákona, nařízení nebo administrativního postupu, podle nichž všechny osoby, které provozují nebo jsou podezřelé z provozování prostituce, se podrobují speciální registraci, musí mít speciální průkaz nebo podléhají výjimečnému dozoru nebo ohlašovací povinnosti“.²⁶⁵ Tím Úmluva zavazuje smluvní státy ke zrušení, respektive zabraňuje přijetí, jakéhokoliv mechanismu, který by stanovil registrační nebo ohlašovací povinnost osob provozujících prostituci. V podstatě tím brání přijetí jakéhokoliv reglementačního opatření, neboť vedení evidence osob je základním znakem reglementace, bez čehož je dodržování přijatých opatření a jejich kontrola nemožná. Reglementace totiž v podstatě vyjadřuje respekt, nebo alespoň toleranci k provozování prostituce, což je v rozporu s hodnotami Úmluvy, která prostituci považuje za jev neslučitelný s lidskou důstojností a ctí.²⁶⁶ Úmluva usiluje o potírání, nikoliv reglementaci prostituce, neboť cílem je úplné vymýcení prostituce, a to ve všech jejích forem.

Pro doplnění Úmluvy byl přijat *Závěrečný protokol* ze dne 21. března 1950, který má ve vztahu k Úmluvě formálně samostatné postavení, a jeho smluvními stranami je o něco menší počet států. Česká republika mezi smluvní státy patří a je tedy vázána i Závěrečným protokolem, jehož obsahem je prohlášení, že ustanovení Úmluvy nelze vykládat tak, že by bránila smluvním státům v přijetí přísnějších zákonodárných opatření, než jsou závazky plynoucí z Úmluvy.

Úmluva, stejně jako Závěrečný protokol, nikdy nebyla vyhlášena ve Sbírce zákonů. Nejedná se tedy o mezinárodní smlouvu ve smyslu čl. 10 Ústavy, která je součástí právního řádu a která má aplikační přednost před zákonem. Navzdory tomu je však ČR s ohledem na čl. 1 odst. 2 Ústavy zavázána dodržovat závazky, které z Úmluvy vyplývají. Ústavní soud to formulovat tak, že „je třeba jednoduché právo, které připouští několikery výklad, interpretovat způsobem, který je souladný s mezinárodněprávními závazky České republiky [...] Ústavní soud však obiter dictum poukazuje na to, že mezinárodní smlouvu, která nesplňuje náležitosti čl. 10 Ústavy, nelze užít k popření jednoznačného ustanovení vnitrostátního práva. Pokud je ustanovení jednoduchého práva jednoznačné (*lex clara*), nelze aplikovat mezinárodní smlouvu, která není smlouvou podle

²⁶⁵ Čl. 6 Úmluvy.

²⁶⁶ Parlamentní institut. Provázanost Úmluvy o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob s ostatními mezinárodněprávními nástroji – mohou ji nahradit? Odpověď na dotaz [online]. Tetourová, Eva, červenec 2014 [cit. 30. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/pirati-chteji-regulovat-prostitutuci.html>

čl. 10 Ústavy, nýbrž se má aplikovat nesporné ustanovení jednoduchého práva České republiky.²⁶⁷

3.2.2. Další mezinárodní smlouvy dotýkající se prostituce

Ačkoli je Úmluva nejvýraznější mezinárodní smlouvou upravující prostituci na poli mezinárodního práva, Česká republika je vázána řadou dalších mezinárodních dokumentů, které se rovněž prostituce více či méně dotýkají. Mezi ty lze řadit zejména ty, které zaručují ochranu lidských práv obecně, tedy i práv osob provozujících prostituci, aniž by je výslovně zmiňovaly. V poválečném období jako první takový, byť právně nezávazný, dokument vznikla Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948. Těmi závaznými jsou pak zejména Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod z roku 1950, Evropská sociální charta z roku 1961, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech z roku 1966 nebo Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech rovněž z roku 1966. Ve všech případech jde o mezinárodní smlouvy či deklarace, které sledují obdobné cíle jako Úmluva, tedy především ochranu lidské důstojnosti, cti, dosažení rovnoprávnosti nebo zabránění mučení či jinému nelidskému a ponižujícímu zacházení.

ČR je dále vázána mezinárodními smlouvami, které se soustředí jen na některý z těchto cílů. Mezinárodní smlouvy zavazující státy k přijetí vnitrostátních opatření ve specifické oblasti mají společné, že směřují na postih negativních jevů s prostitucí souvisejících, ať už se jedná o obchodování s lidmi, mučení nebo jiné špatné zacházení, popřípadě nucenou prostituci, vykořisťování prostituce žen či problematiku dětské prostituce. Jedná se o aspekty, které se na prostituční scéně jistě objevují, a je velice důležité závazkům v těchto oblastech dostát. Nicméně ačkoli s prostitucí souvisí, jedná se o trestněprávní rovinu, kterou je namístě zmínit, ale kterou nelze ztotožňovat s konsensuálním provozováním prostituce. Tou se totiž výslovně nezabývá žádná z níže uvedených mezinárodních smluv.

Značná pozornost je zejména věnována problematice obchodování s lidmi. Parlamentní institut zde poukazuje zejména na Mezinárodní úmluvu o potírání obchodu se ženami a dětmi z roku 1921 či Mezinárodní úmluvu o potírání obchodu se zletilými ženami z roku 1933.²⁶⁸ Příkladem novodobějšího dokumentu může být Úmluva proti nadnárodnímu organizovanému zločinu z roku 2000, doplněná Protokolem o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi,

²⁶⁷ Op. cit. náleží ÚS Pl. ÚS 69/04, odst. 51.

²⁶⁸ Op. cit. Parlamentní institut, Provázanost Úmluvy, s. 4.

zvláště ženami a dětmi ze stejného roku. Jejich účelem je prevence nadnárodního obchodování s lidmi, ochrana obětí a podpora spolupráce mezi státy v této oblasti. Smluvní strany se především zavazují přijmout vnitrostátní zákony pro klasifikaci skutků spočívajících v obchodování s lidmi jako trestných činů. Specifické smlouvy navazující na obecné dokumenty byly rovněž přijaty pro ochranu proti špatnému zacházení. Konkrétně je jimi Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání z roku 1984 a Evropská Úmluva o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání z roku 1987.

Ve vztahu k dětem se prostitucí, byť okrajově, zabývá Úmluva o právech dítěte z roku 1989, dle které se státy zavazují „*respektovat a zabezpečit práva stanovená touto úmluvou každému dítěti nacházejícímu se pod jejich jurisdikcí bez jakékoli diskriminace [...]*“.²⁶⁹ Dětskou prostituci výslovně zmiňuje čl. 34, na základě kterého jsou státy zavázány přijmout nezbytná opatření k zajištění ochrany dítěte před veškerými formami sexuálního vykořisťování a sexuálního zneužívání. Těmi tato úmluva mj. rozumí „*využívání dětí k prostituci nebo k jiným nezákonným sexuálním praktikám za účelem finančního obohacování*“.²⁷⁰ Úmluva byla doplněna o tři opční protokoly, z nichž jeden se zabývá právě problematikou dětské prostituce, respektive posílením mezinárodní spolupráce v této oblasti.²⁷¹ Jako další významnou smlouvu lze uvést Úmluvu Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním z roku 2007.

Na podporu rovnoprávnosti pohlaví byla v roce 1979 přijata Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen. Ve svém úvodu vysvětluje, že ač řada již existujících lidskoprávních úmluv či jiných mezinárodních aktů, prosazuje rovnoprávnost mužů a žen, nadále přetrvává rozsáhlá diskriminace žen.²⁷² To je porušením zásady rovnosti a respektování lidské důstojnosti, což má v konečném důsledku nejen vliv na život žen samotných, ale rovněž na blahobyt rodiny i rozvoj celé společnosti.²⁷³ Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen smluvní státy zavazuje přijmout opatření nezbytná pro odstranění diskriminace, přičemž pro téma diplomové práce je zajímavý zejména čl. 6, který smluvní strany zavazuje přijmout „*veškerá příslušná*

²⁶⁹ Čl. 2 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. Dítětem se ve smyslu čl. 1 Úmluvy o právech dítěte rozumí „*každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve*“.

²⁷⁰ Článek 34 písm. b) Úmluvy o právech dítěte.

²⁷¹ Srov. Vláda ČR. Zprávy: plnění mezinárodních smluv. Úmluva o právech dítěte. In: vlada.cz [online]. 30. 11. 2021 [cit. 13. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rlp/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/umluva-o-pravech-ditete-42656/>

²⁷² Preambule Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen.

²⁷³ Tamtéž.

*opatření, včetně opatření legislativních, k potlačení všech forem obchodu se ženami a vykořisťování prostitutek žen“.*²⁷⁴

3.2.3. Právo Evropské unie

Podobná je i situace co se práva Evropské unie týče. Problematiku prostituce zmiňuje například směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV, která je součástí globální činnosti zaměřené proti obchodování s lidmi. Jejím cílem je předcházení a potírání obchodování s lidmi a související ochrana obětí, a proto problematiku prostituce zmiňuje právě v této souvislosti.²⁷⁵ Směrnice jednak požaduje beztrestnost osob, které byly nuceny prostituci provozovat v přímé souvislosti s tím, že se staly obětí obchodování s lidmi, a dále zavazuje členské státy k přijetí opatření nezbytných k zajištění trestnosti úmyslných jednání za účelem vykořisťování, za což mj. považuje zneužívání prostituce jiných osob.²⁷⁶ Další významnou směrnicí je směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV. Ta v návaznosti na mezinárodní smlouvy stanovuje minimální pravidla pro vymezení trestných činů a sankcí v oblasti pohlavního zneužívání a vykořisťování dětí, respektive prevence takové činnosti a ochrana dětí.²⁷⁷

První ze směrnic tedy zavazuje členské státy k postihování nucené prostituce a pohlavního vykořisťování, druhá k postihování prostituce dětské. Obě tyto směrnice upravují trestněprávní aspekty prostituce, tedy negativní jevy s prostitucí související. Na unijní úrovni však nenalezneme směrnici, která by zavazovala členské státy k přijetí jakéhokoliv postoje vůči prostituci konsenzuální, a to hned z několika důvodů. Každý členský stát prošel určitým vývojem a každá společnost tak zastává tomu odpovídající hodnoty, do kterých se kromě morálky promítají i náboženské či jiné ideové vlivy. Důsledkem je, že se každý stát snaží v oblasti prostituce dosáhnout jiného politického cíle, což se promítá do právního přístupu státu k prostituci, jak je vizualizováno na níže uvedené mapě.

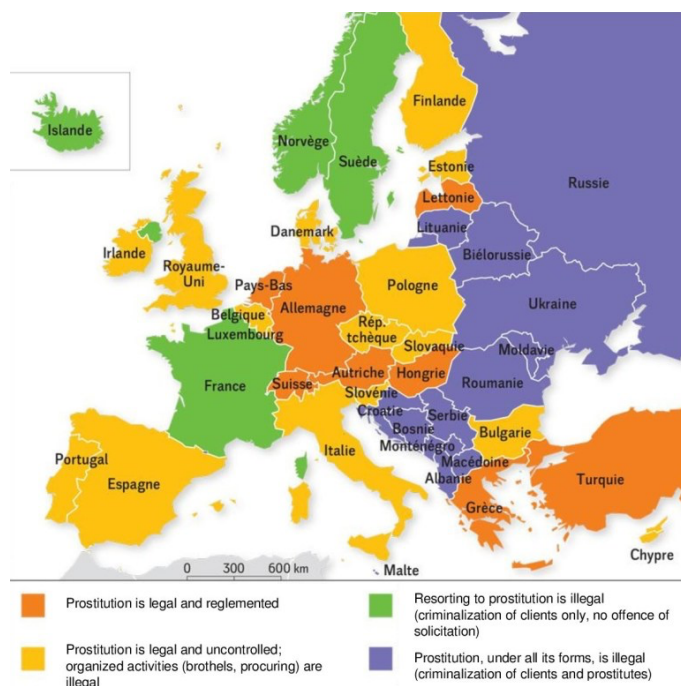
²⁷⁴ Čl. 6 Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen.

²⁷⁵ Bod 1, bod 3 v úvodu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU.

²⁷⁶ Bod 14, čl. 2 odst. 3 v úvodu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU.

²⁷⁷ Čl. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU.

Mapa č. 1: Právní přístupy evropských států k prostituci dle Fondation Scelles²⁷⁸

Z mapy, kterou organizace Fondation Scelles vypracovala na základě výsledků ze studie Danny²⁷⁹ vyplývá, že převažujícím právním přístupem v rámci EU je abolicie, kterou upatňuje většina členských států včetně České republiky. V liberálnějších státech, jako je Německo nebo Nizozemsko, je prostituce reglementována. Nejméně rozšířeným přístupem je prohibice, ke kterému tíhne Chorvatsko. Jiné státy pak kombinují prvky různých právních přístupů, jako například Švédsko, které zastává represivní přístup výhradně vůči klientům. Právní přístupy jednotlivých členských států jsou tedy velice rozmanité, přičemž některé státy se snaží dosáhnout diametrálně odlišných výsledků než jiné. Vzhledem k této ideologické i právní roztržitosti je přijetí přístupu, který by jednotně zastávaly všechny členské státy, nemyslitelný.

Členské státy jsou nadto vázány rozdílnými mezinárodními závazky. To lze demonstrovat na příkladu Úmluvy, jejíž smluvní stranou některé členské státy EU jsou, kdežto jiné nikoliv. Jak bylo zmíněno výše, Úmluva zavazuje smluvní státy ke stíhání všech forem prostituce, včetně její konsenzuální formy. Reglementovat či profitovat z prostituce tak je možné ve státech, které nejsou

²⁷⁸ Fondation Scelles. Prostitution in the EU or how the lack of legal harmonisation goes against the EU's values. In: *Eu-logos.org* [online]. 29. 7. 2019 [cit. 7. 9. 2021]. Dostupné z: <https://www.eu-logos.org/2019/07/29/prostitution-in-the-eu-or-how-the-lack-of-legal-harmonization-goes-against-the-eus-values/>

²⁷⁹ Op. cit. Danna, Report on prostitution laws in the European Union.

smluvní stranou Úmluvy, což je například případ Rakouska, Německa nebo Nizozemska.²⁸⁰ Pokud by se státy, které jsou smluvní stranou, rozhodly pro reglementaci, porušily by tím závazky vyplývající z Úmluvy. Koplexní řešení na unijní úrovni proto není možné ani z tohoto důvodu.

Je tedy každému členskému státu EU ponecháno na vůli, jaký právní přístup k prostituci zvolí, potažmo jakou konkrétní podobu bude právní úprava prostituce mít. Evropská unie přesto svůj názor vyjádřila v unesnesení Evropského parlamentu ze dne 26. února 2014 o pohlavním vykořisťování a prostituci a jejich dopadu na rovnost žen a mužů, které není právně závazné, ale má pro členské státy doporučující charakter.²⁸¹ Evropský parlament prostituci vnímá jako genderový problém; považuje ji za příčinu i následek nerovnosti žen a mužů, a z tohoto důvodu upozorňuje na potřebu řešit problematiku z pohledu rovnosti pohlaví.²⁸² Prostituce je dle názoru EP násilím mužů páchaným na ženách, respektive formou otroctví neslučitelnou s lidskou důstojností a základními lidskými právy.²⁸³ Upozorňuje na přímý nebo nepřímý nátlak, pod kterým ženy prostituci provozují a zdůrazňuje, že hlavní příčinou prostituce u je chudoba a ekonomické problémy.²⁸⁴ Ženy provozující prostituci jsou však zranitelné nejen po stránce ekonomické, ale rovněž sociální, fyzické, psychické či emocionální, a nadto jsou vystaveny riziku násilí nebo jině újmy.²⁸⁵ Přijetí právní úpravy regulující prostituci jako formu práce je dle EP nedokáže před těmito riziky ochránit, ale naopak vedou k růstu trhu s prostitucí, s čímž roste i riziko násilí.²⁸⁶ Z tohoto důvodu, a s ohledem na provázanost prostituce, nucené prostituce a obchodování s lidmi, vyzývá členské státy ke kriminalizaci poptávky po vzoru Švédska, Norska a Islandu.²⁸⁷ Dle doporučení Evropského parlamentu by využívání prostituce mělo být trestným činem, neboť

²⁸⁰ Op. cit. Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others, UNTS.

²⁸¹ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. února 2014 o pohlavním vykořisťování a prostituci a jejich dopadu na rovnost žen a mužů. (2013/2103(INI)), Úřední věstník EU C 285, 29. 8. 2017, s. 78—86. (dále citováno jako „usnesení EP o pohlavním vykořisťování“).

²⁸² Písm. A, X usnesení EP o pohlavním vykořisťování.

²⁸³ Písm. B, W usnesení EP o pohlavním vykořisťování.

²⁸⁴ Písm. S, b. 45 usnesení EP o pohlavním vykořisťování.

²⁸⁵ B. 11 usnesení EP o pohlavním vykořisťování.

²⁸⁶ B. 34, 13 usnesení EP o pohlavním vykořisťování.

²⁸⁷ B. 29 usnesení EP o pohlavním vykořisťování.

omezení poptávky po prostituci dle EP nejen zlepšil postavení žen, ale zároveň přispěje k boji proti obchodování s nimi.²⁸⁸ Provozování prostituce by naopak vždy mělo být beztrestné.²⁸⁹

3.3. Zákonná a podzákonná úprava

Česká republika je zastáncem aboličního přístupu k prostituci, neboť ji výslovně ani nezakazuje ani nepovoluje. Na počátku aboličních tendencí v českém právním řádu stál zákon o potírání pohlavních nemocí, jehož dnes již zrušený § 13 zákona stanovil, že „[v]šechna dosavadní policejní a jiná správní opatření, směřující k dozoru na prostituci, se zrušují“.²⁹⁰ Optikou tohoto zákona byla prostituce smilstvo, které nebylo trestné samo o sobě, ale až pokud bylo doprovázeno dalšími okolnostmi; jmenovitě se jednalo o vyzývání ke smilstvu podle § 20 a pohoršlivé provozování smilstva podle § 21 zákona o potírání pohlavních nemocí v původním znění.

Tato ustanovení, stejně jako převážná část ostatních, byla novelizacemi zrušena, nicméně zákon dodnes zůstává v platnosti, byť ve velice redukované podobě.²⁹¹ Doposud platným § 14 zákon zakazuje zřizování a udržování nevěstinců, o čemž stanoví, že je trestné dle ustanovení trestního zákona o kuplířství. Ve zbývajících § 15 a § 16 ukládá orgánům veřejné, respektive státní správy povinnost učinit vhodná opatření k nápravě prostitutek a osob mladších osmnácti let, které vedou pohlavně nemravný život. Dokonce se mají postarat o zřízení speciálních ústavů pro nápravu prostitutek, sloužících jako dočasný útulek, bude-li to třeba. Lenderová však uvádí, že vzhledem k nedostatku veřejných financí toto ustanovení nikdy nebylo řádně provedeno.²⁹²

3.3.1. Trestněprávní aspekty prostituce

Vzhledem k aboličnímu přístupu není provozování prostituce samo o sobě trestním právem postihnutelné. Je tomu tak zejména z důvodu, že úkolem trestní práva je postihnouti těch nejjzávažnějších protiprávních skutečností, mezi které provozování prostituce samo o sobě nepatří, jelikož nedosahuje dostatečně vysoké společenské škodlivosti. Znakem aboličního přístupu však je postihovat negativní jevy s prostitucí související.

²⁸⁸ B. 29 usnesení EP o pohlavním vykořisťování.

²⁸⁹ B. 29, 26, 27 usnesení EP o pohlavním vykořisťování. Usnesení v b. 42 dále vyzývá státy, aby podporovaly programy zařazující osoby provozující prostituci do společnosti, chtějí-li prostituční scénu opustit.

²⁹⁰ Zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí.

²⁹¹ Dodnes zůstává v platnosti jeho § 14-16, které jsou řazeny do oddílu II. s názvem „Prostituce“.

²⁹² Op. cit. Lenderová, Chytila patrola, s. 52.

Prostituce tak je trestním právem postihována, pokud naplňuje další znak výslovně stanovený zákonem, který její společenskou škodlivost zvyšuje do míry, že je trestní postih třeba. Právě takovým je trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí podle § 190 trestního zákoníku, který je charakterizován místem spáchání.²⁹³ Konkrétně postihuje provozování prostituce „v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí.“²⁹⁴ Jedná se o místa, kde lze předpokládat zvýšený výskyt dětí, neboť objektem trestného činu je ochrana dětí před projevy prostituce coby činnosti, která by mohla ohrozit jejich mravní vývoj.²⁹⁵

Vymezení škol a školských zařízení nabízí zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon),²⁹⁶ respektive zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.²⁹⁷ Z nich se však ustanovení trestního zákoníku týká pouze těch, které naplňují podmínku vyhrazení nebo určení pro pobyt nebo návštěvu dětí. Příkladem jiného obdobného zařízení jsou zařízení sociálně-právní ochrany dětí ve smyslu § 39 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, zatímco místa bývají pro děti vyhrazena nebo určena z vůle vlastníka či provozovatele, jako například dětská hřiště nebo koutky.²⁹⁸ Znak blízkosti lze dle Gřivny vyložit jako prostoty, kde se děti v souvislosti školní či obdobnou činností obvykle zdržují, tedy kromě zařízení nebo místa samotného i jeho okolí, a to až do vzdálenosti, do které lze z těchto míst prostituci pozorovat.²⁹⁹

O postihu prostituce lze uvažovat i v případě, že by naplňovala znaky skutkové podstaty výtržnictví podle § 358 TrZ. Toto ustanovení stíhá toho, kdo se dopustí „veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti“, čímž chrání zejména klidné občanské soužití proti závažnějším útokům narušujícím veřejný klid a pořádek. Zpravidla jsou ohroženy

²⁹³ Dítětem je ve smyslu § 126 TrZ osoba mladší 18 let.

²⁹⁴ § 190 odst. 1 TrZ.

²⁹⁵ GŘIVNA, Tomáš. § 190 [Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.

²⁹⁶ § 7 odst. 3, 4, 5 a § 115-121 školského zákona.

²⁹⁷ § 1 odst. 1 a § 2 odst. 1, 2 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.

²⁹⁸ Op. cit. Gřivna, § 190.

²⁹⁹ Tamtéž.

i další zájmy, jako zdraví, čest či důstojnost lidí.³⁰⁰ Trestný čin je s ohledem na § 117 písm. b) TrZ spáchán veřejně v případě současné přítomnosti alespoň tří osob odlišných od pachatele, které jsou způsobilé jednání postřehnout a pochopit.³⁰¹ Veřejně přístupným místem je pak takové, kam má přístup okruh individuálně neurčených osob, respektive takové, odkud takové osoby mohou jednání pachatele vidět a slyšet.³⁰² Hrubou neslušností se rozumí jednání, které se hrubě přičí pravidlům občanského soužití a zásadám občanské morálky, výtržností zase jednání, které závažným způsobem narušuje veřejný klid a pořádek, a zpravidla spočívá ve fyzickém či psychickém násilí zaměřeném proti osobám či věcem. Jednání pachatele však může naplnit i obě formy, neboť se obsahově prolínají.³⁰³ Veřejné provozování prostituce je při naplnění dostatečné společenské škodlivosti spíše hrubou neslušností, neboť právě pod toto jednání judikatorní praxe podřazuje mj. jednání, která závažným způsobem porušují zásady morálky v sexuální oblasti.³⁰⁴

Nadto trestní zákoník zakotvuje celou řadu dalších trestných činů postihujících negativní jednání, která s prostitucí mohou souviset, nebo ji doprovázet.³⁰⁵ V souvislosti s prostitucí se lze zejména dopustit šíření nakažlivé lidské nemoci podle § 152 TrZ, šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti podle § 153 TrZ nebo ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 TrZ. Dále je myslitelný trestný čin ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a) TrZ, jehož skutková podstata by mohla být naplněna například v případě, kdy by dítě bylo ovlivněno tím, že k poskytování sexuálních služeb za úplatu docházelo v soukromém bytě osoby provozující prostituci, který je zároveň bydlištěm dítěte.³⁰⁶ Prostituce je rovněž dávána do souvislosti s krádeží podle § 205 TrZ

³⁰⁰ ŠÁMAL, Pavel, ŠÁMALOVÁ, Milada. § 358 [Výtržnictví]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.

³⁰¹ ŠÁMAL, Pavel. § 117 [Veřejně spáchání trestného činu]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, marg. č. 7.

³⁰² Op. cit. Šámal, Šámalová, § 358.

³⁰³ Tamtéž.

³⁰⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.12.2005, sp. zn. 3 Tdo 1305/2005: „Podle dosavadní praxe soudů se za hrubou neslušnost ve smyslu ustanovení § 202 odst. 1 tr. zák. považují i jednání, která závažným způsobem porušují zásady morálky v sexuální oblasti (v judikatuře srov. např. B 1/1984-1). Mezi tyto závažnější případy nepochybně patří i pohlavní sebeukájení na veřejně přístupných místech. Jestliže soudy v daném případě posoudily jednání dovolatele nikoliv jako přestupek, nýbrž jako trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., nelze jim vytknout, že předmětný skutek nesprávně právně posoudily.“

³⁰⁵ GAVLASOVÁ, Magdaléna. Úskalí aktuální právní úpravy prostituce na našem území. *Trestněprávní revue* [online]. 2019, roč. 18, č. 4, s. 75-77. ISSN 1213-5313. [cit. 15. 11. 2021].

³⁰⁶ „Svádění“ totiž může spočívat i v pouhém vystavování dítěte určitému chování, je-li sto u dítěte, byť nevědomky, vytvořit zájmy a návyky vedoucí k zahálčivému nebo nemravnému životu. Srov. ŠÁMAL, Pavel, ŠÁMALOVÁ,

anebo loupeží podle § 173 TrZ; pachatelem přitom mohou být jak osoby provozující prostituci, tak i klienti. Osoby provozující prostituci se pak mohou stát obětí dalších trestných činů, jako je ublížení na zdraví podle § 122, znásilnění podle § 185 nebo sexuální nátlak podle § 186 TrZ.

Od provozování prostitute jako takové je třeba oddělit otázku nevěstinců, které byly zrušeny, a jejich nové zřizování zakázáno zmiňovaným zákonem o potírání pohlavních nemocí. Zřizování a udržování nevěstinců je postihováno dle § 189 TrZ. Jedná se o trestný čin kuplířství, ke kterému Šámal a Šámalová poznamenávají, že provádí Newyorskou úmluvu.³⁰⁷ Jeho objektem je ochrana mravnosti a svobodného rozhodování člověka v sexuální oblasti, přičemž obsahuje dvě alinea, z nichž každé je samostatnou skutkovou podstatou.³⁰⁸ Trestné jsou tedy dva druhy jednání, kterých se může dopustit jak fyzická, tak i právnická osoba.³⁰⁹

První základní skutkovou podstatu naplní osoba, která „jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostitute“.³¹⁰ Ve všech případech se tedy jedná o jednání, kdy na základě určitého působení jedné osoby začne jiná osoba provozovat prostituci. Tato jednání mohou zahrnovat donucení, nicméně k naplnění skutkové podstaty postačí i uzavření konkludentní smlouvy, přičemž není rozhodné, je-li smlouva neplatná dle práva, na základě kterého se uzavírá.³¹¹ U žádného z těchto jednání není vyžadováno, aby směřovalo k získání majetkového prospěchu, což je naopak podstatou jednání uvedeného v alince 2. Druhá základní skutková podstata spočívá v „kořistění z prostitute provozované jiným“,³¹² čímž se rozumí jakékoliv vědomé získávání majetkového prospěchu od osoby, která provozuje prostituci.³¹³ Dle judikatury není k naplnění skutkové podstaty třeba výslovné vyžadování či vynucování hmotného prospěchu z prostitute provozované jinou osobou, ale postačí opakované přijímání úplaty za to, že provozování prostitute umožňuje.³¹⁴

Milada. § 201 [Ohrožování výchovy dítěte]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.

³⁰⁷ ŠÁMAL, Pavel, ŠÁMALOVÁ, Milada. § 189 [Kuplířství]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.

³⁰⁸ Tamtéž.

³⁰⁹ Tamtéž.

³¹⁰ § 189 odst. 1, alinea 1 TrZ. K pojmům podrobněji viz op. cit. Šámal a Šámalová, § 189.

³¹¹ Op. cit. Šámal a Šámalová, § 189.

³¹² § 189 odst. 1, alinea 2 Trz.

³¹³ Op. cit. Šámal a Šámalová, § 189.

³¹⁴ Srov. R 11/1978: „K naplnění znaku „kořistí z prostitute provozované jiným“ v ustanovení § 189 TrZ o kuplířství se nevyžaduje, aby pachatel výslovně vyžadoval nebo vynucoval hmotný prospěch z prostitute jiného, ale postačí

S tím úzce souvisí obchodování s lidmi, trestné podle § 168 trestního zákoníku, do něhož byly implementovány závazky, které pro Českou republiku v této oblasti vyplývají z mezinárodních smluv, stejně jako ze směrnic Evropské unie.³¹⁵ Objektem trestného činu obchodování s lidmi je osobní svoboda, přičemž ustanovení je formulováno tak, aby zahrnovalo jak vnitrostátní, tak přeshraniční jednání.³¹⁶ Obchodování s lidmi obsahuje dvě základní skutkové podstaty lišící se tím, že předmětem první, trestné za všech okolností, je dítě, přičemž předmětem útoku druhé základní skutkové podstaty je osoba starší osmnácti let, u které se trestní postih váže na „*použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti, zneužití jejího omylu, tísně nebo závislosti*“.³¹⁷ Obchodování s lidmi se pak dopustí ten, kdo takovou osobu „*přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje, přijme nebo vydá,*“ za určitým účelem zneužití, z nichž relevantní pro tuto práci je zejména účel pohlavního styku s jinou osobou nebo jiné formy sexuálního zneužívání nebo obtěžování.³¹⁸ Případný souhlas oběti nemá na trestnost pachatele vliv.³¹⁹ Alinea 2 navíc rozšiřuje trestnost i na kořistění z takového jednání.³²⁰ V odstavci třetím a čtvrtém jsou stanoveny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, kterou je mj. případ, že pachatel spáchá čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci.³²¹

Ve vztahu k trestnému činu kuplířství je obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. d) je trestným činem speciálním, a proto je jejich jednočinný souběh vyloučen.³²² Klíčovým rozdílem mezi těmito trestnými činy je, že zatímco kuplířství postihuje i konsensuální prostituci, skutková podstata trestného činu obchodování s lidmi je zaměřena výhradně na trestání

opakované přijímání úplaty za to, že umožňuje provozování prostituce. Proto kořistil z prostituce i noční vrátný hotelu, který po dobu několika měsíců umožňoval ženám poskytujícím pohlavní styk za úplatu provozování prostituce v hotelu.“

³¹⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 141/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.

³¹⁶ GŘIVNA, Tomáš. § 168 [Obchodování s lidmi]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.

³¹⁷ § 168 odst. 1, 2 TrZ.

³¹⁸ § 168 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) TrZ.

³¹⁹ Op. citace důvodová zpráva k zákonu č. 141/2014 Sb.

³²⁰ § 168 odst. 1, alinea 2, odst. 2, alinea 2 TrZ.

³²¹ § 168 odst. 3 písm. d) TrZ.

³²² Op. cit. Šámal a Šámalová, § 189. Speciální je i ustanovení § 16 odst. 2 písm. a), ale dětská prostituce není pro tuto práci relevantní.

prostitute nucené, neboť pro dospělé oběti stanovuje podmínku nedobrovolnosti.³²³ Na tyto trestné činy pak mohou navazovat další, zejména trestný čin zbavení nebo omezení osobní svobody podle § 170 a § 171 TrZ, zavlčení podle § 172 TrZ, vydírání podle § 175 TrZ nebo útisk podle § 177 TrZ. Jedná se tak o komplikovanou problematiku, nicméně není cílem práce dopodrobna tyto trestněprávní aspekty analyzovat.

3.3.2. Právní regulace prostituce obecně závaznými vyhláškami obcí

Ačkoli neexistuje zákon, který by problematiku prostituce na celostátní úrovni v ČR komplexně upravoval, v současném pojetí abolicionismu je možná její místní regulace obcemi, které jsou článkem 104 odst. 3 Ústavy zmocněny vydávat obecně závazné vyhlášky.³²⁴ Na tyto právní předpisy územní samosprávy je třeba ve smyslu nálezu ÚS ze dne 17. 8. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 5/99, pohlížet jako na originární tvorbu práva, nikoli jako prováděcí právní předpisy. Z toho důvodu jsou jimi obce oprávněny vytvořit pravidla chování, která zákon neukládá.³²⁵

K vydání obecně závazné vyhlášky jsou obce v mezích své působnosti zmocněny přímo Ústavou, aniž by bylo třeba další zákonné zmocnění.³²⁶ Pokud však obec v obecně závazné vyhlášce jednostranně ukládá povinnosti občanům, jedná se o projev veřejné moci, kterou lze uplatňovat pouze na základě zásady legality, tedy „*v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon*“.³²⁷ Zároveň platí, že „*[p]ovinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod*“.³²⁸ Byť se tedy jedná o originární normotvorbu, jako podzákoný pramen práva musí být obecně závazná vyhláška v souladu nejen s ústavním pořádkem, ale i se zákony.

Zákonem se obce řídí i při vydávání vyhlášek, což stanovuje § 35 odst. 3 písm. a) obecního zřízení. Tomuto příkazu odpovídá první a druhý odstavec § 35, které vymezují rozsah samostatné působnosti, tedy vyjmenovávají věcné oblasti, ve kterých je obec oprávněna originárně tvořit

³²³ Dítě není způsobilé dát k prostituci souhlas nikdy, proto je dětská prostituce vždy nucená.

³²⁴ Obecně závazné vyhlášky mohou vydávat i kraje, což ovšem není pro problematiku prostituce relevantní.

³²⁵ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 28. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9.

³²⁶ Srov. nález Ústavního soudu ze dne 11. 12. 2007, Pl. ÚS 45/06.

³²⁷ Čl. 2 odst. 3 Ústavy; č. 2 odst. 2 LZPS.

³²⁸ Čl. 4 odst. 1 LZPS.

právo.³²⁹ Obce jsou oprávněny regulovat takové veřejné záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejich občanů, tedy záležitosti místního, nikoliv krajského či celostátního významu.³³⁰

Ustanovení § 10 písm. a) obecního zřízení stanoví, že obec může v samostatné působnosti ukládat prostřednictvím vyhlášky povinnosti „*k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku*“, a to zejména tak, že „*může stanovit, které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdravím a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase obecně závaznou vyhláškou určených, nebo stanovit, že na některých veřejných prostranstvích v obci jsou takové činnosti zakázány*“.³³¹ Tímto jsou tedy obce zmocněny ke stanovení povinností pro prostor veřejného prostranství obecně závaznými vyhláškami, a to zejména za účelem ochrany veřejného pořádku na území obce.

Zde je namístě vymezit klíčové pojmy, a to veřejný pořádek, dobré mravy a veřejné prostranství. Veřejný pořádek a dobré mravy jsou neurčité právní pojmy, které nejsou žádným právním předpisem vymezeny, ač s nimi celá řada právních norem pracuje. Veřejným pořádkem v nejobecnějším slova smyslu je soubor pravidel či zásad chování na veřejnosti.³³² Ministerstvo vnitra jím rozumí „*[s]ouhrn společenských vztahů, které vznikají, rozvíjejí se a zanikají na místech veřejných a veřejnosti přístupných. Jsou upraveny právními i neprávními normativními systémy a jejich zachování je významné pro zajištění klidného a bezporuchového chodu společnosti*“.³³³ Institut dobrých mravů pak představuje soubor pravidel slušnosti. Rovněž se tedy jedná o zásady, které určují chování osob ve společnosti, nicméně spíše než dopad na společnost jako celek je předmětem zájmu dobrých mravů způsob jednání a vztahy jednotlivců mezi sebou navzájem.³³⁴ Ani pro jeden z pojmů neexistuje jediné vymezení; mělo by vždy být dáno s ohledem na kontext, přičemž posouzení konkrétního obsahu náleží soudu či správnímu orgánu, který právo aplikuje.

Pojem veřejného prostranství vymezuje § 34 obecního zřízení, když stanoví, že jím jsou „*všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému*

³²⁹ Ústava ponechává na zákonech, aby jednotlivé záležitosti vymezily. Srov. čl. 104 odst. 1, 3 Ústavy.

³³⁰ V případě Prahy se jedná o § 16 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

³³¹ V případě Prahy se jedná o § 44 odst. 3 písm. a) zákona o hlavním městě Praze.

³³² HENDRYCH, Dušan, POKORNÝ, Milan. Veřejný pořádek. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

³³³ Ministerstvo vnitra České republiky. Veřejný pořádek: obecné pojmy [online]. Nedatováno [cit. 4. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/verejny-poradek.aspx>

³³⁴ JANEBA, Jiří. Dobré mravy. In: *EPRAVO.CZ* [online]. 20. 5. 2002 [cit. 4. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dobre-mravy-16941.html>

*bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru“.*³³⁵ Jedná se tedy o prostory, které slouží k obecnému užívání předem neurčenému okruhu osob, přičemž judikatura obecným užíváním rozumí takové užívání, které odpovídá povaze a účelu prostoru, a zároveň nevylučuje ze stejného užívání osoby jiné.³³⁶ Veřejné prostranství plní určitou funkci, která může být sociální, pokud prostor slouží k setkávání lidí, nebo například dopravní, rekreační či ekonomickou.³³⁷ Uvedený výčet je sice demonstrativní, nicméně „další prostory“ musí mít obdobný charakter, jako demonstrativně vyčtená náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň či parky; určujícím znakem může být právě jejich funkce. Není přitom rozhodující, kdo je vlastníkem.³³⁸ V případě, že jsou zákonné znaky definice naplněny, je prostor veřejným prostranstvím ex lege; vymezuje-li tedy veřejná prostranství obec v obecně závazné vyhlášce, jedná se o deklaraci existujícího stavu. To platí i naopak, tedy veřejným prostranstvím nikdy nebude prostor, který zákonné znaky nesplňuje, byť by jej obec za veřejné prostranství v obecně závazné vyhlášce označila.³³⁹

Je vhodné doplnit, že Ústavní soud ustanovení § 10 písm. a) obecního zřízení vykládá extenzivně. Obcím kromě pravomoci stanovovat povinnosti k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku na veřejných prostranstvích přiznává též možnost regulovat „*činnosti odehrávající se na jiných místech než veřejných prostranstvích, pokud se jejich následky projevují na veřejných prostranstvích nebo pokud jsou způsobilé veřejný pořádek v obci narušit*“.³⁴⁰ V souvislosti s prostitutí by se dalo například uvažovat o činnosti spočívající v exhibování obnažených osob ve výlohách veřejných domů, jejichž úkolem je nalákat zákazníky ke vstupu.³⁴¹

³³⁵ § 34 OZř.

³³⁶ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 21/02.

³³⁷ HUNEŠ, Karel, RANDUSOVÁ, Eva, MÁCHA, Aleš. Veřejné prostranství a jeho platný vznik. *Právní rozhledy*, 2017, č. 10, s. 366-371. Autoři zde uvádí, že tím lze také částečně odlišit veřejná prostranství od jiných prostor ve veřejném užívání jako je krajina, les, řeka apod.

³³⁸ HEJČ, David. § 34 [Veřejné prostranství]. In: POTĚŠIL, Lukáš, FUREK, Adam, HEJČ, David, CHMELÍK a kol. *Zákon o obcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

³³⁹ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 5/07.

³⁴⁰ Náleží Ústavního soudu ze dne 22. 4. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 35/06, bod 27.

³⁴¹ FURKOVÁ, Petra, MATĚJKOVÁ, Lenka a ROSOVÁ, Šárka. *Tvorba obecně závazných vyhlášek. Praktický průvodce pro obce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 189. ISBN 978-80-7400-470-4.

Provozování prostituce je jednou z místních záležitostí veřejného pořádku.³⁴² Prostituce se ostatním místním záležitostem veřejného pořádku vymyká tím, že je od roku 2007 možné ji „plošně“ zakázat na všech svých veřejných prostranstvích obce, aniž by musela být jednotlivá veřejná prostranství výslovně vymezena, jak naznačuje dikce obecního zřízení a jak by tomu bylo u zákazu kterékoliv jiné činnosti spadající do místních záležitostí veřejného pořádku. To vyplynulo z nálezu Pl. ÚS 69/04, ve kterém Ústavní soud při posuzování regulace prostituce na území obce pomocí obecně závazné vyhlášky vůbec poprvé, a zatím naposledy, výslovně „plošný“ zákaz určité záležitosti místního pořádku připustil.³⁴³

Ústavní soud se zde mj. zabýval tím, že město Ústí nad Labem zakázalo „nabízení sexuálních služeb“ na všech veřejných prostranstvích ve městě, a posuzoval, zda „vyhláška byla přijata a vydána v mezích Ústavou stanovené kompetence obce a ústavně předepsaným způsobem a zda její obsah neodporuje ústavním zákonům a zákonům“.³⁴⁴ Uvedl, že provozování prostituce na veřejných prostranstvích je „jak jednání v rozporu s dobrými mravy, tak i jednání narušující veřejný pořádek“, nicméně pokud je možno prostituci na určitých veřejných prostranstvích provozovat, aniž by narušila veřejný pořádek nebo byla v rozporu s dobrými mravy, obec ji plošně zakázat nesmí.³⁴⁵ Zároveň však porovnával intenzitu zásahu do svobody osob provozovat prostituci s významem jiného právem chráněného statku, mravní výchovy dětí a mládeže. Uvedl, že „[p]rovozování této činnosti ohrožuje dobré mravy obecně a velice výrazně ohrožuje mravní výchovu dětí a mládeže,“ a že „[j]iž samotné provozování prostituce, které je zřejmé dětem a mládeži, v nich může vyvolat pocit něčeho „normálního“, přípustného“.³⁴⁶ Ústavní soud při poměrování ochrany provozování prostituce na očích veřejnosti s ochranou mravní výchovy dětí a mládeže dospěl k závěru, že ochrana prostituce nemůže v tomto poměru obstát, protože shledal ústavně konformním, aby ji obec zakázala na všech veřejných prostranstvích na svém území.³⁴⁷

³⁴² To lze dovodit z návaznosti na § 17 předchozího zákona č. 367/190 Sb., o obcích ve znění změnového zákona č. 279/1995 Sb., respektive z důvodové zprávy k němu. Srov. kapitola 2.3.

³⁴³ Op. cit. nálezu ÚS Pl. ÚS 69/04.

³⁴⁴ Tamtéž, b. 30. Ústavní soud k posouzení použil test čtyř kroků, kterými jsou: přezkoumání, zda obec měla pravomoc OZV vydat, zda se při jejím vydání nepohybovala mimo zákonem vymezenou věcnou působnost, zda zákonem svěřenou působnost nezneužila a zda obsah vyhlášky nebyl „nerozumný“.

³⁴⁵ Tamtéž, b. 48.

³⁴⁶ Tamtéž, b. 50.

³⁴⁷ Tamtéž, b. 50 in fine.

Podporu pro tento výklad shledal Ústavní soud i v závazcích, které pro ČR ve smyslu čl. 1 odst. 2 Ústavy vyplývají z mezinárodního práva, v tomto případě z Newyorské úmluvy.³⁴⁸ Vymezení veřejných prostranství, na kterých je prostituce dovolena, je ve své podstatě reglementací, přičemž cílem Úmluvy je potírání prostituce, tedy prohibice. Z hlediska závazků vyplývajících z Úmluvy by proto měl být preferován výklad, že provozování prostituce je možné zakázat nejen na některých, ale též na všech veřejných prostranstvích. Newyorská úmluva však není součástí právního řádu ČR ve smyslu čl. 10 Ústavy, a proto nemá přednost před zákonem; význam by měla v případě, že by ustanovení vnitrostátního práva připouštělo několikery výklad, a pak by jej bylo třeba interpretovat v souladu s touto mezinárodní smlouvou. Pokud je však ustanovení vnitrostátního práva jednoznačné (*lex clara*), je třeba aplikovat ustanovení vnitrostátního práva, nikoliv mezinárodní smlouvu, která požadavky čl. 10 Ústavy nesplňuje. Ústavní soud v tomto případě shrnul, že § 10 písm. a) „*dává obci na výběr, aby buď prostituci neupravovala vůbec, nebo ji na všech veřejných prostranstvích obce zcela zakázala, anebo aby negativně či pozitivně vymezila určitá veřejná prostranství, na kterých lze prostituci nabízet*“.³⁴⁹ Pro veřejná prostranství nedotčená obecně závaznou vyhláškou se uplatní zásada legální licence, na základě které je prostituce dovolena.

Ministerstvo vnitra ve své metodice doporučuje, aby obce podmínky pro nabízení sexuálních služeb za úplatu formulovaly ve vyhláškách tak, aby se vztahovaly na kohokoliv; kromě osob provozujících prostituci tedy i na zprostředkovatele nebo klienty.³⁵⁰ Dle monitoringu R-R upravovalo v roce 2014 pouliční prostituci prostřednictvím obecně závazné vyhlášky 40 obcí a měst, mezi nimi například Praha, Dubí nebo Chomutov.³⁵¹ V praxi jsou i přes doporučení MV ČR povinnosti kladeny zpravidla jen na osoby provozující prostituci, výjimečně i na klienty. Jako příklad města, kde není postihována pouze strana nabídky, ale i poptávky, lze uvést město Kaplice, které ve své obecně závazné vyhlášce z roku 2013 plošně zakázalo nejen nabízení, ale rovněž

³⁴⁸ Tamtéž, b. 51.

³⁴⁹ Tamtéž.

³⁵⁰ Ministerstvo vnitra, odbor bezpečnostní politiky. Možný postup obcí v oblasti regulace prostituce. In: *mvcr.cz* [online]. Nedatováno [cit. 10. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-a-obecne-zavazne-vyhlaske-obci.aspx>

³⁵¹ Internetová poradna R-R. Legislativa a sexbyznys v ČR. In: *poradna-rr.cz* [online]. září 2015 [cit. 15. 11. 2021] Dostupné z: <https://www.poradna-rr.cz/o-sexbyznysu/legislativa-a-sexbyznys-v-cr/>

„vyhledávání, vyžadování, sjednávání, poskytování a využívání sexuálních služeb“.³⁵² Havelková přitom považuje vyhlášky, které pod hrozbou pokuty zakazují aktivity osobám provozujícím prostituci, ale nikoliv klientům, za diskriminační.³⁵³

Havelková dále poukazuje na to, že v důsledku plošných zákazů došlo v mnoha obcích k vytlačení prostitute mimo obec, což v konečném důsledku učinilo prostituci pro osoby provozující prostituci rizikovější.³⁵⁴ S tím se shodují zkušenosti Malinové, která popisuje: „*Když vyjde vyhláška, že se v obci prostitute nesmí nabízet, tak pasáci ze svých velkopanských zvyků neustoupí, neustále po těch holkách ty peníze požadují, nejčastěji na drogy. Všechny zákazy u nás vedly jen k většímu útisku holek. Kdekdo se vydával za policistu, někam je odvezl, nasadil jim pouta, znásilnil je a vyhodil z auta mimo město. Zákazy otevírají prostor všelijakým úchylkářům. Každá slabost nebo oslabení pozice těch dívek podnítlí někoho, kdo toho zneužije.*“³⁵⁵

Takový podvodný případ například objevil v roce 2010 v Chebu, kde lze úplatné sexuální služby nabízet, poskytovat, vyhledávat a využívat pouze v místě a čase, které vyhláška výslovně stanoví,³⁵⁶ pokuty za porušení povinností plynoucích z této obecně závazné vyhlášky tam přitom vybíral muž v přestrojení za policistu.³⁵⁷ Vytlačení prostitute „za město“ dále může znepríjemnit život obyvatelům okrajových částí města, jako se stalo například v Plzni, kde se společně s osobami provozujícími prostituci začal objevovat excesivní nepořádek.³⁵⁸

³⁵² Čl. 2 obecně závazné vyhlášky města Kaplice č. 2/2013, k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku při nabízení, poskytnutí a využití sexuálních služeb na veřejných prostranstvích. Dostupné z: <https://www.mestokaplice.cz/mestska-policie-9/vyhlasiky/>

³⁵³ Op. cit. Havelková, Právní úprava prostituce v České republice, s. 84.

³⁵⁴ Tamtéž.

³⁵⁵ DLOUHÁ, Petra. Hana Malinová: Nikdy nevíte, jestli přišel jen za sexem, nebo chce pomstít lidstvo. In: *Peníze.cz*. [online]. 21. 9. 2013 [cit. 25. 9. 2021]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/zamestnani/260871-hana-malinova-nikdy-nevite-jestli-prisel-jen-za-sexem-nebo-chce-pomstit-lidstvo>

³⁵⁶ Obecně závazná vyhláška města Cheb č. 3/2005 k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku při nabízení, poskytování a vyhledávání sexuálních služeb na veřejných prostranstvích. Dostupné z: <https://www.cheb.cz/3-2005-obecne-zavazna-vyhlaska-k-zabezpeceni-mistnich-zalezitosti-verejneho-poradku-pri-nabizeni-poskytovani-a-vyhledavani-sexualnich-sluzeb-na-verejnych-prostranstvich/d-255264>

³⁵⁷ Česká televize. Falešný policista inkasoval od zákazníků nastrčené prostitutky. In: *ČT24* [online]. 11. 6. 2010 [cit. 20. 10. 2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1336174-falesny-policista-inkasoval-od-zakazniku-nastrcene-prostitutky>

³⁵⁸ Česká televize. Okraj Plzně trápí prostitutky, město je na ně krátké. In: *ČT24* [online]. 17. 7. 2012 [cit. 20. 10. 2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1157789-okraj-plzne-trapi-prostitutky-mesto-je-na-ne-kratke>

3.3.3. Nepřímá regulace prostituce na pozemních komunikacích, které nejsou veřejným prostranstvím

Další nástroj, jak regulovat provozování prostituce, byť nepřímo, dává zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a vyhláška č. 294/2015 Sb., kterou se provádějí pravidla provozu na pozemních komunikacích. Ve smyslu těchto právních předpisů doporučuje Ministerstvo vnitra obcím, aby ve spolupráci s dotčenými orgány upravily nebo iniciovaly úpravu provozu na pozemních komunikacích tak, aby osoby nabízející prostituci nemohly na místech, kde k nežádoucímu provozování prostituce dochází, nastoupit do projíždějících aut.³⁵⁹

Zde je důležité vyřešit, zda jsou pozemní komunikace veřejným prostranstvím či nikoliv. Obecní zřízení v demonstrativním výčtu veřejných prostranství uvádí mj. ulice a chodníky, které jsou tvořeny pozemními komunikacemi ve smyslu § 2 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, protože lze předpokládat, že pozemní komunikace jsou veřejným prostranstvím.³⁶⁰ Prostituci na pozemních komunikacích, které jsou veřejným prostranstvím, lze totiž regulovat pomocí vyhlášky, jak bylo popsáno výše. Huneš, Randusová a Mácha však dospěli k závěru, že veřejným prostranstvím jsou pouze ty pozemní komunikace, které se nachází v zastavěném území obce – intravilánu, a nikoliv ty, které se nachází v extravilánu.³⁶¹

Nepřímá regulace prostituce dle zákona o provozu na pozemních komunikacích by tak mohla nabýt na významu zejména v případě, kdy by byla prostituce obecně závaznou vyhláškou vytlačena z pozemních komunikací, které jsou veřejným prostranstvím, na pozemní komunikace v okrajových částech obce, kam již pravomoc obce regulovat prostituci obecně závaznou vyhláškou nesahá, jako se stalo například v popisovaném případě Plzně.³⁶²

³⁵⁹ Op. cit. MV ČR, Možný postup obcí v oblasti regulace prostituce.

³⁶⁰ § 2 zákona o pozemních komunikacích (Pozemní komunikace a jejich rozdělení): „(1) Pozemní komunikace je dopravní cesta určená k užití silničními a jinými vozidly a chodci, včetně pevných zařízení nutných pro zajištění tohoto užití a jeho bezpečnosti. (2) Pozemní komunikace se dělí na tyto kategorie: a) dálnice, b) silnice, c) místní komunikace, d) účelová komunikace.“

³⁶¹ Op. cit. Huneš, Randusová, Mácha, Veřejné prostranství a jeho platný vznik. „Obcí ve smyslu § 18 OZř je proto nejen zastavěné území, ale též území nacházející se mimo samotnou zástavbu, či prostory určené k zástavbě. Z logiky věci je dle našeho názoru nemožné, aby mimo zastavěné území obce existovalo veřejné prostranství včetně všech jeho právních důsledků, a to vzhledem k tomu, že by došlo ke střetu právní úpravy veřejného prostranství v obecním zřízení s regulací obsaženou v § 63 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, kde je upraveno veřejné užívání ve vztahu ke krajině.“

³⁶² Op. cit. Česká televize, Okraj Plzně trápí prostitutky, město je na ně krátké.

Konkrétním nástrojem na eliminaci prostituce je umístění značek zákazu zastavení nebo zákazu stání na problematická místa.³⁶³ Potenciální klient, který je účastníkem provozu, má totiž dle § 4 písm. c) zákona o provozu na pozemních komunikacích povinnost řídit se dopravními značkami, přičemž při porušení této povinnosti se dopouští přestupku sankcionovaného peněžitou pokutou.³⁶⁴ V případě, že by byla povinnost dostatečně vynucována, tedy v případě, že by docházelo k dostatečně častému odhalování přestupků příslušníky obecní policie nebo Policie ČR, popřípadě k jeho oznamování i jinou osobou, lze předpokládat snížení poptávky, a tím i nabídy, respektive přesun osob provozujících prostituci na jiné místo. Je však namístě se pozastavit nad myšlenkou, zda by se ze strany obce nejednalo o zneužití její pravomoci.

3.3.4. Přestupkové právo

Přestupkem se rozumí společensky škodlivý protiprávní čin, který nedosahuje závažnosti trestného činu, je zákonem za přestupek výslovně označen, a vykazuje znaky zákonem stanovené.³⁶⁵ Konkrétní přestupky na úsecích veřejné správy, včetně druhu a výše správních trestů, upravuje jednak zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích a jednak přibližně 250 zvláštních zákonů, kde postihují povinnosti v takovém zákoně stanovené.³⁶⁶ V zákoně o některých přestupcích jsou upravené ty přestupky, které se do žádného ze zvláštních zákonů nevešly.

Řízení o přestupku je zvláštním druhem správního řízení, upravené zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „přestupkový zákon“ nebo „PřestZ“). Vede jej správní orgán, který rozhoduje o vině pachatele a o správním trestu za přestupek. Správní trestání je ovládáno zásadou oficiality – správní orgán je povinen řízení zahájit, jakmile se dozví o skutečnostech nasvědčujících, že byl přestupek spáchán.³⁶⁷

Porušení povinnosti stanovené v obecně závazné vyhlášce je přestupkem proti pořádku v územní samosprávě podle § 4 odst. 2 zákona o některých přestupcích. V tomto případě zpravidla dochází k projednání přestupku ve zkrácené variantě přestupkového řízení, a to formou příkazu

³⁶³ Příloha č. 3 k vyhlášce č. 294/2015 Sb., č. B 28 (Zákaz zastavení) a č. B 29 (Zákaz stání).

³⁶⁴ § 125c odst. 1 písm. k), odst. 5, 7 zákona o provozu na pozemních komunikacích.

³⁶⁵ § 5 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

³⁶⁶ § 1 zákona o některých přestupcích.

³⁶⁷ Vetešník VETEŠNÍK, Pavel. § 1 [Předmět úpravy]. In: JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020.

na místě.³⁶⁸ Správní orgán může příkazem na místě uložit pokutu nejvýše 10 000 Kč, pokud nestačí domluva. Podmínkou je, že obviněný musí souhlasit jak se zjištěným stavem věci, tak s právní kvalifikací skutku, uložením pokuty a její výší, i s vydáním příkazového bloku.³⁶⁹ Příkaz na místě se stává pravomocným a vykonatelným podpisem obviněného, přičemž peněžitou povinnost buď splní na místě, anebo mu je vydán příkazový blok s poučením o způsobu zaplacení, lhůtě splatnosti a následcích nezaplacení.³⁷⁰ Správním orgánem takto dohlížejícím na dodržování povinností plynoucích z obecně závazných vyhlášek je obecní policie, je-li zřízena, popřípadě Policie ČR.³⁷¹

V případě, že by nebyly naplněny podmínky pro vydání příkazu, je věc řešena ve standardním, tedy nezkráceném řízení, ve kterém budou posuzovány jak otázky skutkové, tak právní. K projednání přestupků proti pořádku v územní samosprávě, stejně jako přestupků proti veřejnému pořádku, je příslušný obecní úřad.³⁷² Tyto přestupky dále může projednávat komise pro projednávání přestupků, pokud je v obci za podmínek § 61 PřestZ zřízena. MV ve své metodice zřízení přestupkové komise doporučuje, a zároveň uvádí, že by bylo vhodné, aby přestupková komise zasedala i ve večerních hodinách, kdy je prostituce provozována nejvíce, neboť v takovém případě by bylo možné před komisí k projednání přestupku nechat předvést osobu, která se opakovaně nedostavila, byť byla řádně předvolána.³⁷³ V přestupkovém řízení hrozí pokuta až 100 000 Kč, popřípadě je možné uložení ochranného opatření, které může spočívat například v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa.³⁷⁴

Ministerstvo vnitra apeluje na prevenci spočívající mj. v pravidelných hlídkách a informování o povinnostech plynoucích z vyhlášek.³⁷⁵ V případě podezření ze spáchání přestupku považuje za vhodný postup ukládání pokut na místě, potažmo předvádění na přestupkové komise v případě, že se osoba podezřelá ze spáchání přestupku opakovaně

³⁶⁸ Příkaz na místě je zvláštní formou příkazu podle § 150 správního řádu. Příkaz je zvláštní forma správního rozhodnutí, vydaný ve zkráceném správním řízení, kde může správní orgán uložit povinnost, je-li skutkový stav dostatečně zjištěn. Příkaz tak může být jediným úkonem v řízení.

³⁶⁹ Podle § 91 odst. 1 PřestZ.

³⁷⁰ § 92 odst. 1, 2 PřestZ.

³⁷¹ § 1 odst. 1, 2, § 2 písm. c) zákona ČNR č. 553/1991 Sb., o obecní policii; § 91 odst. 2 písm. a), e) PřestZ.

³⁷² § 60 odst. 2 PřestZ.

³⁷³ Op. cit. MV ČR, Možný postup obcí v oblasti regulace prostituce.

³⁷⁴ § 4 odst. 2, § 51, § 52 odst. 1 PřestZ.

³⁷⁵ Op. cit. MV ČR, Možný postup obcí v oblasti regulace prostituce.

bez řádné omluvy nedostaví na předvolání, které jí bylo řádně doručeno.³⁷⁶ Dle názoru MV je dokazování, že se osoba skutečně dopustila nabízení či poptávání prostitute v zakázaných místech, velice komplikované, což potvrzují i zkušenosti příslušníků policie z terénu.³⁷⁷ Často navíc dochází ke změnám původních svědeckých výpovědí, popřípadě nejsou důvěryhodné, neboť se jedná o svědky z řad jiných osob provozujících prostituci, popřípadě jejich zákazníků.³⁷⁸ MV proto příslušníkům obecní policie i Policie ČR doporučuje naplno využívat svých oprávnění, zejména k pořizování obrazových, zvukových či jiných záznamů, byť ani to nemusí vést ke kýženému výsledku, pokud podezřelé osoby zařízení spatří a z místa utečou.³⁷⁹ Klade též důraz na potřebu spolupráce správních orgánů a sdílení informací.³⁸⁰

Dle dostupných informací k ukládání pokut za porušení povinností plynoucích z vyhlášek v praxi dochází, a to zejména osobám provozujícím prostituci. Děje se tak i v obcích, kde vyhlášky zakazují na daném veřejném prostranství nejen nabízení, ale i poptávání sexuálních služeb za úplatu a pachatelem proto může být nejen osoba provozující prostituci, ale i zákazník. Prokázat, že se skutečně jedná o klienta, je totiž ještě složitější než prokázat, že osoba úplatné sexuální služby nabízí. Osoba, která provozuje prostituci, je většinou alespoň výstředně oblečena, popřípadě se projevuje tak, aby přilákala zákazníky, kdežto klient takové očividné znaky postrádá.³⁸¹

³⁷⁶ Tamtéž.

³⁷⁷ Například: „Podle policejního mluvčího Jana Koželuha po silnici v rámci hlídkové služby projíždějí policisté z Nýřan. Prostitutky si z nich příliš nedělají. „Je velice obtížné prokázat, že se opravdu jedná o prostitutky,“ tvrdí policejní mluvčí Jan Koželuh.“ KORELUS, Pavel. Prostitutky pokuty nedostávají, obec je na ně krátká. In: *Deník.cz* [online]. 5. 4. 2014 [cit. 22. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/plzensky-kraj/prostitutky-pokuty-nedostavaji-obec-je-na-ne-kratka-20140404-fao7.html>

³⁷⁸ Op. cit. MV ČR, Možný postup obcí v oblasti regulace prostitute.

³⁷⁹ Tamtéž.

³⁸⁰ Tamtéž.

³⁸¹ Např.: „Vyhláška o plošném zákazu prostitute v Brně problém nevyřešila. Shodují se na tom neziskové organizace i městští policisté. Strážníkům předpis umožňuje potrestat prostitutky i jejich zákazníky. Za víc než rok platnosti vyhlášky ale pokutu za kupování sexuálních služeb neudělili ani jednou. (...) Mluvčí brněnských strážníků Jakub Ghanem vysvětluje, proč je zákaz kupování sexuálních služeb na ulici prakticky nevymahatelný. „Strážníci nemají možnost skrytého nahrávání, musejí při výkonu služby chodit v uniformě. A i kdyby takového člověka přistihli přímo při činu, tak mu to budou velice složitě dokazovat,“ říká“ JELEN, Tomáš. Vyhláška zakazující prostituci v Brně nefunguje, shodují se strážníci i neziskové organizace. In: *iROZHLAS* [online]. 14. 10. 2015 [cit. 20. 11. 2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/regiony/vyhlaska-zakazujici-prostituci-v-brne-nefunguje-shoduji-se-straznici-i-neziskove-organizace_201510142044_mhromadka

Vymáhání pokut je neméně problematické. Aby mohla osoba provozující prostituci pokutu zaplatit, potřebuje vydělat peníze, což provádí právě provozováním prostituce. Dostává se tak do začarovaného kruhu, ze kterého není cesty ven. Příkladem může být příběh osoby provozující prostituci, které bylo na ulicích Brna uloženo několik desítek pokut, aniž by některou zaplatila nebo kdy zaplatit plánovala.³⁸² Jelikož prostituce není právním řádem reflektována, z právního hlediska nemá tato osoba z této činnosti žádné příjmy, a z toho důvodu proti ní ani není možné efektivně vést exekuční řízení.³⁸³ Tento příklad přitom není výjimečným, ba naopak se spíše dá považovat za pravidlo, což je zřejmé z údajů, které poskytly některé obce.

Město Cheb zaznamenalo, že ke konci roku 2008 osoby provozující prostituci městu na pokutách „dlužily“ přibližně 1 300 000 Kč.³⁸⁴ V roce 2010 uvedlo, že strážníci městské policie v průměru udělí dvě pokuty denně za porušení povinnosti stanovené obecně závazné vyhláškou, která zakazuje jak nabídku, tak poptávku prostituce, přičemž z těch, které jsou uděleny osobám provozujícím prostituci, ji dle odhadů městského úřadu na místě zaplatí pouze každá dvacátá.³⁸⁵ V Plzni byl v roce 2009 tento „dluh“ téměř 1 000 000 Kč, k čemuž mluvčí městské policie Pužmanová doplnila, že pokuty byly od vydání dané OZV zaplacené pouze ve dvou případech, kdy je navíc za osoby provozující prostituci zaplatili jejich zákazníci.³⁸⁶

Vedle toho může být prostituce stíhána jako přestupek proti veřejnému pořádku podle ustanovení § 5 odst. 1 písm. e) zákona o některých přestupcích, které stanoví, že „*[f]yzická osoba se dopustí přestupku tím, že vzbudí veřejné pohoršení*“. Veřejné pohoršení je přitom neurčitým právním pojmem, jehož vymezení vyplývá z rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu. Dle tohoto soudu ke spáchání přestupku dojde, jsou-li naplněny tři znaky. Jednání: 1) je spácháno na místě veřejnosti přístupném, 2) subjektivně pohoršuje alespoň dvě osoby, zpravidla souběžně přítomné, a 3) je v rozporu s mravností, na jejímž obsahu se společnost obecně

³⁸² TN.cz. Prostitutky v Brně se smějí zákonu! Je na ně krátký In: *TN.cz* [online]. 9. 5. 2014 [cit. 23. 11. 2021]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/297971-video-prostitutky-v-brne-se-smeji-zakonu-je-na-ne-kratky>

³⁸³ Tamtéž.

³⁸⁴ PRZECZEK, Petr. Prostitutky dluží Chebu 1,3 milionu na pokutách. In: *Chebský deník* [online]. 18. 3. 2009. [cit. 25. 11. 2021]. Dostupné z: https://chebsky.denik.cz/zpravy_region/cheb_prostituce20090317.html

³⁸⁵ Op. cit. Česká televize. Falešný policista inkasoval od zákazníků nastrčené prostitutky.

³⁸⁶ SKALA, Jan. Prostitutky v Plzni dluží téměř milion. In: *TN.cz* [online]. 26. 6. 2008 [cit. 26. 11. 2021]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/98198-prostitutky-v-plzni-dluzi-temer-milion>

shoduje.³⁸⁷ Prostituce sice není v souvislosti s tímto přestupkem dikcí zákona explicitně zmíněna, nicméně naplnění těchto kumulativních znaků je při jejím provozování představitelné. Dle výkladu MV je narušením veřejného pořádku nejen veřejná realizace intimního styku, ale též nabízení prostituce za doprovodu vulgárních gest či verbálních projevů nebo obnažování.³⁸⁸

Nadto může v souvislosti s prostitucí dojít ke spáchání i jiných přestupků, zejména těch proti veřejnému pořádku, jako například rušení nočního klidu podle § 5 odst. 1 písm. d) nebo znečištění veřejného prostranství podle § 5 odst. 1 písm. f) zákona o některých přestupcích.³⁸⁹

3.3.5. Další právní aspekty prostituce

Jak bylo uvedeno, prostituce není upravena jediným právním předpisem, ale právní aspekty, které se prostituce dotýkají, lze vysledovat téměř ve všech právních odvětvích.

Zmínku o prostituci obsahuje živnostenský zákon, který ve svém § 3 odst. 3 písm. p) stanoví, že živností není „nabízení nebo poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb“, čímž prostituci výslovně vylučuje z režimu živnostenského podnikání. Vzhledem ke skutkové podstatě TČ kuplířství nepřipadá v úvahu ani uzavření pracovní smlouvy a provozování prostituce v pracovním poměru podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. V praxi proto osoby provozující prostituci buď pracují zcela mimo mantinely právního řádu, anebo provozování prostituce zastírají výkonem jiné činnosti.³⁹⁰

Praxí ve veřejných domech je, že osoby provozující prostituci mají živnostenské oprávnění, dle kterého jsou oficiálně masérkami, tanečnicemi anebo provozují služby osobního charakteru, byť je z nich výslovně „poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních

³⁸⁷ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2004, čj. 2 As 69/2003-50. Nejvyšší správní soud se vyjadřoval k § 47 odst. 1 písm. c) zákona ČNR č. 200/1900 Sb., o přestupcích, což odpovídá platnému § 5 odst. 1 písm. e) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Za nejsložitější přitom považuje posouzení rozporu s mravností, neboť považuje za obtížné určit, co je obsahem pravidel, na nichž se v daném místě a čase shodne relevantní většina společnosti, a co je jednáním, které dostatečné množství osob pohoršuje.

³⁸⁸ Op. cit. MV ČR, Možný postup obcí v oblasti regulace prostituce.

³⁸⁹ Například: „Obyvatelé okrajové části Plzně nazvané Nová Hospoda si stěžují na prostitutky, po kterých zůstává u silnice za městem nepořádek a hlavně použité injekční stříkačky. Mnohé z nich jsou totiž závislé na drogách. Magistrát je na situaci krátký, prostituci totiž může omezit jen ve městě, ženy a dívky ale své služby nabízejí už za jeho hranicí.“ Op. cit. Česká televize. Okraj Plzně trápí prostitutky, město je na ně krátké.

³⁹⁰ KOTALÍK, Jakub. V obchodu se sexem proteče šest miliard. Utrácejí je stále častěji Češi. In: *iDNES.cz* [online]. 9. 9. 2016 [cit. 28. 11. 2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/sexbyznys-prostitute-data.A160718_170937_domaci_pku

potřeb“ vyloučeno.³⁹¹ Jiné osoby provozující prostituci mají na pozici zmiňované masérky či tanečnice, nebo třeba barmanky uzavřenou pracovní smlouvu.³⁹² Zajímavý koncept představil největší pražský nevěstinec, Showpark, jenž pronajímá pokoje výkonným umělkyním,³⁹³ které v nich dle oficiálních informací provozují erotickou show.³⁹⁴ Na webových stránkách přitom uvádí, že „[c]o se bude dít za zavřenými dveřmi pokoje je už jen a pouze na Vás a na dívce“.³⁹⁵

Část osob, které se živí provozováním prostituce, je tedy i v současném abolicionistickém režimu určitým způsobem schopno a ochotno formalizovat svou činnost, ač simulací jiné činnosti. To mj. znamená, že si některé osoby provozující prostituci platí zdravotní pojištění, popřípadě sociální pojištění a odvádí daně, byť oficiálně nepřiznávají pravou povahu své práce.

Otázkou je, zda osoby provozující prostituci nejsou podnikatelem podle § 420 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále také jako „NOZ“), které stanoví, že „[k]do samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.“ Podnikání lze tedy vymezit jako činnost, která splňuje následující znaky: 1) výdělečnost, 2) samostatnost, tedy protipól zaměstnaneckého vztahu, 3) na vlastní účet a odpovědnost, čímž se rozumí, že se příznivé i nepříznivé výsledky podnikání přičítají podnikateli, 4) záměr soustavnosti, 5) účel dosažení zisku a 6) živnostenským nebo obdobným způsobem výkonu výdělečné činnosti.³⁹⁶ Je celkem dobře představitelné, že osoba, která provozuje prostituci bez zprostředkovatele, může dost dobře naplnit prvních pět znaků.

Otázka vyvstává ohledně znaku šestého. Lasák vysvětluje, že podnikání dle § 420 odst. 1 NOZ je širší než výkon „živnosti“ dle ŽZ.³⁹⁷ Kromě výdělečné činnosti vykonávané

³⁹¹ Op. cit. Procházka, Sexuální byznys: Na úniku z šedé zóny.

³⁹² Op. cit. Poláková, Regulace x legalizace: Sexbyznys v České republice, s. 51.

³⁹³ Ve smyslu § 67 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

³⁹⁴ Op. cit. Dlouhá, Obchodní tajemství nevěstince.

³⁹⁵ ShowPark [online]. Showpark: ©2018 [cit. 10. 12. 2021]. Dostupné z:

<https://www.showpark.info/cs/locations/showpark-market/showrooms-market/>

³⁹⁶ EICHLEROVÁ, Kateřina. Podnikání a podnikatel, jednání podnikatele a jeho zastoupení. In: ČERNÁ, Stanislava, PLÍVA, Stanislav a kol. *Podnikatel a jeho právní vztahy. Scripta iuridica 13*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013, s. 11-12. ISBN 978-80-87146-76-7.

³⁹⁷ LASÁK, Jan. § 420 [Pojem podnikatele]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014.

živnostenským způsobem, tedy dle ŽZ, z jehož režimu je prostituce vyloučena,³⁹⁸ zahrnuje i výkon výdělečné činnosti „obdobným způsobem“.³⁹⁹ Tím se dle Lasáka rozumí zejména výkon právě těch činností, které jsou z režimu živnostenského zákona vyloučené,⁴⁰⁰ tedy mj. „*nabízení nebo poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb*“ ve smyslu § 3 odst. 3 písm. p) ŽZ.⁴⁰¹ Na rozdíl od již zrušeného § 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který stanovoval podmínku podnikatelského oprávnění, by dle tohoto výkladu do definičního vymezení podnikatele podle § 420 odst. 1 NOZ spadaly i osoby, které provozují prostituci coby výdělečnou činnost způsobem obdobným živnostenskému, aniž k tomu mají jakékoliv oprávnění.⁴⁰² Pokud by tomu tak opravdu bylo, na osoby provozující prostituci by dopadala všechna ustanovení o podnikání, která jsou roztroušena zejména po občanském zákoníku.

Havelková je názoru, že osoby provozující prostituci by měly být již za současné právní úpravy považovány za osoby samostatně výdělečně činné, jako jsou například umělci či drobní chovatelé, a jejich příjmy by tak podléhaly zdanění právě jako příjmy z nezávislého povolání podle § 7 odst. 2 písm. c) zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.⁴⁰³ S tím nesouhlasí Smoleja, který má za to, že by stát musel prostituci nejprve de facto uznat za povolání, aby byl schopen tuto daň vyměřit. Smoleja nabízí alternativní cestu, a to zdanění podle § 10 zákona o daních z příjmů, který zavedl sběrnou kategorii „ostatních zdanitelných příjmů“.⁴⁰⁴ Havelková však uzavírá, že dle jejích informací nemá daňová správa se zdaňováním příjmu z prostituce žádné zkušenosti.⁴⁰⁵

Povahu činnosti zastírají i samotné veřejné domy, kterých v ČR dodnes i přes zákonný zákaz jejich zřizování a provozování pod hrozbou trestněprávního postihu funguje několik set; v roce 2005 to bylo přibližně 850.⁴⁰⁶ Dle Žídka veřejné domy zravidla obchází legislativu tím,

³⁹⁸ § 3 odst. 3 písm. p) ŽZ.

³⁹⁹ Srov. § 420 odst. 1 NOZ.

⁴⁰⁰ Tzn. živnosti podle § 3 odst. 1, 3 ŽZ. Nikoliv však svobodná povolání ve smyslu § 3 odst. 2 ŽZ, neboť ty naplňují znaky podnikání podle § 420 odst. 2 NOZ.

⁴⁰¹ Op. cit. Lasák, § 420.

⁴⁰² Tamtéž.

⁴⁰³ Op. cit. Havelková, Právní úprava prostituce v České republice, s. 94.

⁴⁰⁴ SMOLEJA, Štěpán. *Právní aspekty prostituce*. Brno, 2014/2015. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra správní vědy a správního práva. Vedoucí práce Petr KOLMAN. s. 46-47.

⁴⁰⁵ Op. cit. Havelková, Právní úprava prostituce v České republice, s. 94.

⁴⁰⁶ Op. cit. Poláková, Regulace x legalizace: Sexbyznys v České republice, str 51.

právně nepodnikají v oboru prostituce, nýbrž v určité legální oblasti.⁴⁰⁷ Navenek se tak často vydávají například za bary, kabarety nebo masážní salony.⁴⁰⁸ Převážná část privátů, tedy provozoven prostituce v bytových prostorách, pak funguje utajeně, díky čemuž zůstávají mimo dosah orgánů veřejné moci.⁴⁰⁹ Jejich přesná adresa zpravidla není dohledatelná, a adresu zákazníkovi sdělí osoba provozující prostituci nebo zprostředkovatel zpravidla až při objednání úplatných sexuálních služeb.⁴¹⁰ Rozšířenou praktikou je i pronajímání pokojů osobám provozujícím prostituci, a to jak ve veřejných domech, tak na privátech, za což osoba platí zprostředkovateli nájem a je pouze na ní, jak s pokojem naloží.⁴¹¹

Co se daňových otázek týče, lze předpokládat, že veřejné domy odvádí daně podle ustanovení dopadajících na oficiálně vykonávanou činnost. Danit zprostředkování prostituce nelze, neboť je provozování nevěstinců v ČR zakázáno, a jednalo by se o příjmy z trestné činnosti. Provozování veřejných domů je odvětví, které právně neexistuje, a proto ani nespadá do kompetence inspekce práce. Pro policii a úřady je v praxi těžko prokazatelné, že se jedná o veřejný dům, neexistují-li žádné důkazy svědčící o opaku. Provozovatelé některých veřejných domů dokonce nechávají osoby provozující prostituci podepisovat smlouvy, ve kterých se zavazují prostituci v prostorách veřejného domu neprovozovat, popřípadě na dveře pronajímaných pokojů umístí cedule upozorňující na zákaz poskytování sexuálních služeb za úplatu.⁴¹²

Na provozovnu však dopadá celá řada právních předpisů dle přiznaného charakteru činnosti, tedy zejména předpisy stavební, hygienické či bezpečnostní. Ministerstvo vnitra ve své metodice doporučuje bojovat proti veřejným domům kontrolami, zda jsou předpisy dodržovány, a k tomu využívat veškerá možná oprávnění, včetně práva vstupovat do provozovny. Apeluje přitom na dozorové orgány, aby namísto nahodilých kontrol, jejichž výsledkem mohou být pokuty, které pravděpodobně budou pro veřejný dům zanedbatelné, zvolily strategii opakovaných návštěv s hlavním cílem rušit a odradit zákazníky, které jsou hlavním zdrojem příjmu. Dává přitom za příklad, že „[v] Praze se takto podařilo *de facto* zavřít jeden noční klub. Stavba nesplňovala

⁴⁰⁷ ŽÍDEK, Bohumír. Sexbyznys v Česku. Jak ho regulovat a nikomu neublížit. In: *Finmag.cz* [online]. 29. 7. 2021 [cit. 22. 11. 2021]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/spolecnost/427995-sexbyznys-v-cesku-jak-ho-regulovat-a-nikomu-neublizit>

⁴⁰⁸ Tamtéž.

⁴⁰⁹ Např. příslušníky obecní policie i Policie ČR zákon opravňuje ke vstupu do živnostenské provozovny, nikoliv však do obydlí, tedy nenahlášených privátů.

⁴¹⁰ Op. cit. Židek, Sexbyznys v Česku. Jak ho regulovat a nikomu neublížit.

⁴¹¹ Op. cit. Poláková, Regulace x legalizace: Sexbyznys v České republice, str 51.

⁴¹² Tamtéž.

*některé požadavky, které by podle stavebních předpisů splňovat měla. Úředníci v noci stáli přede dveřma a upozorňovali zákazníky, že jim v případě vstupu hrozí nebezpečí.*⁴¹³

⁴¹³ Op. cit. MV ČR, Možný postup obcí v oblasti regulace prostituce.

4. Otázky navrhované právní úpravy prostituce v České republice

Jelikož je prostituce v současné době jevem, který stojí mimo český právní řád, v reakci na tápání legislativy se čas od času ve snaze „vyřešit“ tento problém objeví pokus o změnu. Problémem však je, že nepanuje politická shoda na tom, co je tím správným „řešením“. Poslední část diplomové práce proto rozebírá některé otázky, které s navrhovanou právní úpravou souvisí. V první kapitole představí tři nejnovější návrhy zákonů, které měly prostituci na území celé ČR jednotně upravovat. Druhá kapitola obsahuje příklady právních přístupů vybraných států k prostituci a jejich praktické dopady. Ve třetí kapitole jsou pak nastíněny úvahy *de lege ferenda*, sestávající z kritického zhodnocení současného aboličního přístupu ČR k prostituci, posouzení ústavněprávních a mezinárodněprávních aspektů případných alternativních právních přístupů, uvedení hlavních argumentů pro a proti přijetí právní úpravy prostituce a nastínění, které rysy by případná právní úprava prostituce v ČR měla, anebo naopak neměla mít.

4.1. Přehled nejnovějších návrhů právní úpravy prostituce v ČR

Česká republika už nezažívá boom prostituce, který pociťovala počátkem 90. let 20. století,⁴¹⁴ přesto se i nadále diskutuje o tom, jak s fenoménem právně naložit. Od vzniku samostatné České republiky bylo předloženo několik návrhů zákona i jiných dokumentů, které měly právní změnu v přístupu iniciovat. Mezi nimi se našly jak snahy o kriminalizaci, tedy aby provozování prostituce bylo postihováno trestním právem, tak mnohé reglementační návrhy, které měly prostituci na celostátní úrovni komplexně upravovat;⁴¹⁵ jeden návrh byl dekriminizační.

Roztříštěnost návrhů, z nichž některé měly diametrálně odlišné cíle než jiné, svědčí o kontroverznosti a komplikovanosti problematiky a jejího „řešení“. Zároveň je pochopitelná i z důvodu, že se neustále proměňuje podoba prostituční scény, a s ní i politické cíle, kterých by právní úprava měla dosáhnout. Počátkem 90. let zdaleka převažovala prostituce pouliční, která se nejprve začala přetavovat na prostituční scénu s těžištěm ve veřejných domech a barech a následně na soukromých bytech či privátech.⁴¹⁶ Popularitu bytové prostituce nyní umocnila

⁴¹⁴ KOTALÍK, Jakub. V obchodu se sexem proteče šest miliard. Utrácejí je stále častěji Češi. In: *iDNES.cz* [online]. 9. 9. 2016 [cit. 28. 11. 2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/sexbyznys-prostitute-data.A160718_170937_domaci_pku

⁴¹⁵ Op. cit. Havelková, Právní úprava prostituce v České republice, s. 103.

⁴¹⁶ Vývoj prostituční scény popsán v kapitole 1.3.2.

pandemie COVID-19, kdy veřejné domy byly na základě mimořádných vládních opatření dočasně uzavřeny, což prostituci vytlačilo ještě více do soukromí, potažmo zpět do ulic.⁴¹⁷

Zároveň se i vyvíjí i společnost a její hodnoty, což se odráží na charakteru předložených návrhů. Prohibiční tendence, tedy snahy o kriminalizace všech možných aspektů prostituce, včetně prostituce samotné, jsou dnes spíše ojedinělé.⁴¹⁸ Mnohem častější jsou reglementační tendence, ač konkrétní podoba návrhů je velice rozmanitá. První regulační opatření navrhlo v roce 1994 Ministerstvo spravedlnosti, které považovalo prostituci za nutné zlo; návrh byl vládou zamítnut s odůvodněním, že prostituce má být regulována obcemi na místní úrovni.⁴¹⁹ Od té doby bylo představeno několik dalších regulačních návrhů, jejichž konkrétní podoba je mnohdy velice rozdílná. Liší se především podle toho, jaké teoretické východisko navrhovatel zaujímá. Některé vnímají prostituci jako sociální deviace, kterou je třeba „vyklidit“ z veřejného prostoru, zatímco jiné se spíše kloní k hledisku práce, pro kterou je třeba vytvořit právní rámec. Nadto se objevil i jeden návrh, který k prostituci zaujímá dekriminalizační právní přístup.

Žádný z návrhů však doposud nebyl přijat. Je tomu tak nejen proto, že nebylo dosaženo všeobecného konsensu na tom, jaký cíl a jakou konkrétní podobu by právní úprava měla mít, ale zejména proto, že Poslanecká sněmovna vždy odmítla vypovědět Úmluvu, která Českou republiku zavazuje ke stíhání všech forem prostituce a přijetí právní úpravy brání. Návrhy rovněž předpokládají zrušení zákona o potírání pohlavních nemocí z roku 1922, k čemuž rovněž doposud nedošlo. Tato kapitola rozebírá tři nejčerstvější snahy o změny v právní úpravě prostituce v České republice.

4.1.1. Návrh na vydání zákona o regulaci prostituce

V roce 2013 zpracovalo zastupitelstvo hlavního města Prahy již třetí návrh týkající se prostituce – návrh zákona o regulaci prostituce.⁴²⁰ V důvodové zprávě zastupitelstvo vysvětlilo,

⁴¹⁷ Tamtéž.

⁴¹⁸ Zřejmě posledním byl pozměňovací návrh poslanců KSČM k trestnímu zákoníku, dle kterého by nový trestný čin § 187 postihoval „nabízení, provozování a přijímání sexuálního uspokojení za úplatu, a to na místě veřejně přístupném“. Sněmovní tisk 410 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 5. volební období, 31. 10. 2008 [cit. 1. 12. 2021]. Dostupné z: <https://psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/039schuz/s039206.htm>

⁴¹⁹ Op. cit. Smoleja, Právní aspekty prostituce, s. 50.

⁴²⁰ Návrh zákona o regulaci prostituce. Sněmovní tisk 1108 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období, předložen 8. 7. 2013 [cit. 1. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/en/sqw/historie.sqw?o=6&t=1108&snzp=1>

že hlavní město Praha, stejně jako i další města a obce v České republice, se dlouhodobě potýkají s problematikou prostituce jako jevu, kolem kterého je opředeno nespočet bezpečnostních, společenských a zdravotních rizik, a zároveň jako jevu, který je spojen s kriminalitou. Nástroje, které současný právní řád dává, tedy regulace pomocí OZV, nejsou dle ZHMP dostatečné, neboť jimi nelze regulovat věci, které nesouvisí s veřejným pořádkem a ochranou mravnosti na veřejném prostranství. Jako konkrétní příklad uvedlo erotické kluby, kabarety a obdobná zařízení, které dle zastupitelstva rovněž mají na veřejný pořádek v obci vliv, nicméně obec nemá žádnou pravomoc, jak jejich vznik a provoz ovlivnit. Privátní prostituce má zase dle zastupitelstva mnohdy podobu takovou, že provozovatel privátu pronajímá osobám provozujícím prostituci soukromé pokoje, ve kterých nejen poskytují úplatné sexuální služby, ale rovněž v nich bydlí. To vytváří vztah závislosti, a tedy podhoubí pro trestnou činnost; někdy dokonce pro organizovaný zločin. Nadto zastupitelstvo konstatovalo, roztržitost právních aspektů prostituce po celém právním řádu, působí jak interpretační, tak aplikační potíže. Z těchto důvodů cítí potřebu změny právního přístupu, a to vytvoření samostatného zákona, neboť reglementace se osvědčila v zahraničí.⁴²¹

Návrh z roku 2013 vyšel z návrhu ZHMP z roku 2010,⁴²² který byl založen na vládním návrhu zákona z roku 2005.⁴²³ Byl však natolik upraven, doplněn a přepracován, že rozsah práce nedovoluje zabývat se i všemi předchozími návrhy, ale zaměřuje se pouze na ten nejnovější. Zastupitelstvo v návrhu uvádí, že změny oproti předchozím zastupitelským návrhům byly provedeny na základě výsledků ze schůzí pracovní skupiny složené z odborníků na problematiku prostituce, kterými jsou akademičtí pracovníci, policisté i zaměstnanci neziskových organizací. Blíže však závěry těchto schůzí nepopisuje.⁴²⁴ Mezi hlavní cíle právní úpravy zastupitelstvo řadí oddělení legální prostituce od nelegální, ochranu základních zájmů, tedy mravnosti, veřejného pořádku, bezpečnosti a nerušeného výkonu práva na bydlení a vytyčení podmínek pro provozování prostituce. Právní ukotvení prostituce má dát orgánům státní správy i samosprávy účinné nástroje, jak prostituci v mezích zákona udržet.⁴²⁵ Trestný čin kuplířství návrh ponechává beze změny,

⁴²¹ Op. cit. návrh zákona o regulaci prostituce, důvodová zpráva, s. 28-29.

⁴²² Návrh z roku 2010 připravilo ZHMP v 5. volebním období PS, nicméně k jeho předložení došlo až po volbách v roce 2010, tedy opožděně, a z toho důvodu k projednání v PS vůbec nedošlo.

⁴²³ Návrh zákona z roku 2005 byl dne 29. 7. 2005 předložen jako sněmovní tisk 1073 společně s návrhem na vypovězení Úmluvy, který byl předložen jako sněmovní tisk 1081. PS usnesením č. 1939 dne 20. 10. 2005 zamítla návrh na vypovězení Úmluvy v prvním čtení, tudíž byl návrh zákona vzat 6. 3. 2006 v prvním čtení zpět.

⁴²⁴ Op. cit. návrh zákona o regulaci prostituce, důvodová zpráva, s. 31-32.

⁴²⁵ Tamtéž, s. 34.

neboť zákon ve vztahu ke kuplířství sice zakotvuje regulační opatření, ale nelegalizuje jej.⁴²⁶ Nelegální provozování prostituce má být postihováno jako neoprávněné podnikání podle § 251 trestního zákoníku.

Prostituce je dle navrhovatelů sociálně patologický jev, který návrh reguluje, ale neschvaluje. Návrh zákona rozlišuje mezi „provozováním prostituce“, „provozováním zařízení k provozování prostituce“ a „provozování prostoru, který je dle rozhodnutí stavebního úřadu určen k bydlení“.⁴²⁷ Zároveň plošně zakazuje prostituci provozovanou na veřejných prostranstvích, tedy v zásadě pouliční prostituci jako celek.⁴²⁸ Lze uvažovat, že by prostituce byla dovolena na místech, která nejsou veřejným prostranstvím. V praxi by se jednalo o místa mimo intravilán, čímž by návrh vytlačil prostituci „za město“. Dle dikce návrhu je prostituci možné provozovat buď v zařízení k provozování prostituce anebo v prostoru, který vlastní nebo je oprávněna užívat buď osoba provozující prostituci anebo zájemce o sexuální službu, tedy zákazník.⁴²⁹

Provozováním prostituce se pro účely návrhu rozumí „dobrovolné poskytování sexuálních služeb včetně jejich nabízení za úplatu fyzickou osobou směřujících k uspokojování sexuálních potřeb, pokud splňuje znaky podnikání podle jiného právního předpisu“.⁴³⁰ Osoby provozující prostituci návrh nazývá „osoby oprávněné k provozování prostituce“.⁴³¹ Jsou to fyzické osoby, které musí být zdravotně způsobilé, což se prokazuje lékařským posudkem. Při splnění této a dalších návrhem vyžadovaných podmínek mají nárok na udělení „oprávnění k provozování prostituce“, které se pak prokazuje průkazem, na němž je mj. fotografie držitele.⁴³² Oprávnění platí po dobu jednoho roku pro celé území ČR, poté vždy musí být prodlouženo. Jsou OSVČ, což mj. znamená povinnost odvodu daní. Provozování prostituce v pracovněprávním vztahu je vyloučeno.⁴³³ Osoba oprávněná k provozování prostituce se mj. musí pravidelně podrobovat lékařským prohlídkám.⁴³⁴

Provozování zařízení, tedy veřejných domů, i prostoru, tedy soukromých bytů a privátů, je podmíněno „povolením“, které bude s platností na dobu pět let žadateli po splnění podmínek

⁴²⁶ Tamtéž, s. 35.

⁴²⁷ Op. cit. § 1 návrhu zákona o regulaci prostituce.

⁴²⁸ Tamtéž, § 4.

⁴²⁹ Tamtéž, § 17 odst. 1.

⁴³⁰ Tamtéž, § 2 odst. 1.

⁴³¹ Tamtéž, § 7.

⁴³² Tamtéž; a dále souvisí § 8 a § 15.

⁴³³ Tamtéž, § 7 odst. 4.

⁴³⁴ Tamtéž, § 17.

vydáno.⁴³⁵ Nemohou však vznikat na taxativně vyčtených místech jako v okruhu 150 m budov orgánů státu, samosprávy, škol a školských zařízení, pohřebiště apod.⁴³⁶ Obec by navíc mohla vyhláškou stanovit místa, kde lze zařízení nebo prostor v obci provozovat, provozní dobu a maximální užitnou plochu k provozování prostituce.⁴³⁷ Provozovatelům návrh ukládá řadu povinností – musí například zajistit, aby vzhled zařízení či prostoru nebudil veřejné pohoršení.⁴³⁸ Provozovatel zařízení je povinen vést evidenci osob, které v něm prostituci provozují.⁴³⁹

Centrální registr osob oprávněných k provozování prostituce mělo vést Ministerstvo průmyslu a obchodu, přičemž se mělo jednat o registr neveřejný, ale nepřetržitý přímý přístup mělo mít Ministerstvo vnitra, GIBS, BIS, Policie ČR a Vojenská policie.⁴⁴⁰ Jiným subjektům mělo ministerstvo údaje poskytovat na základě písemné žádosti, přičemž žádat dokonce může i každá fyzická nebo právnická osoba, která prokáže právní nebo jiný vážný zájem.⁴⁴¹

Návrh zákona dále formuluje přestupky za porušení povinností stanovených zákonem pod hrozbou pokuty až do výše 2 000 000 Kč.⁴⁴² V závěru pak návrh zakotvuje některá ustanovení o smlouvě, která může být uzavřena v jakékoliv formě a kterou se „osoba oprávněná k provozování prostituce zavazuje poskytnout zájemci za odměnu dohodnuté sexuální služby“.⁴⁴³ Odměnou mohou být jen peníze; dluh osob oprávněných k provozování nelze zajistit ani utvrdit a je vyloučena úprava občanského zákoníku o ochraně spotřebitele.⁴⁴⁴ Od smlouvy lze až do splnění smluvních povinností i bez udání důvodu odstoupit. Zájemci odstoupením vzniká právo na vrácení zaplacené částky jen tehdy, nebylo-li započato plnění, zatímco osobě oprávněné k provozování prostituce musí být vrácena část odpovídající rozsahu nesplněné povinnosti, respektive má právo na její zaplacení, nebyla-li odměna zaplacena předem.⁴⁴⁵

⁴³⁵ Tamtéž, § 18 an., § 25 an.

⁴³⁶ Tamtéž, § 20 odst. 1.

⁴³⁷ Tamtéž, § 20 odst. 2, § 27 odst. 2.

⁴³⁸ Tamtéž, § 24 odst. 1 písm. e), § 29 odst. 1 písm. c).

⁴³⁹ Tamtéž, § 24 odst. 1 písm. b).

⁴⁴⁰ Tamtéž, § 31 odst. 3.

⁴⁴¹ Tamtéž, § 31 an.

⁴⁴² Tamtéž, § 39 an.

⁴⁴³ Tamtéž, § 43.

⁴⁴⁴ Tamtéž, § 43 odst. 1, § 44, § 47.

⁴⁴⁵ Tamtéž, § 45, § 46.

Zastupitelstvo předložilo Poslanecké sněmovně návrh nejprve v roce 2013, kdy bylo projednání sněmovního tisku ukončeno s koncem volebního období.⁴⁴⁶ Následně jej předložilo v roce 2014, což mělo stejný konec.⁴⁴⁷ V obou případech vydala vláda téměř totožné stanovisko,^{448, 449} ve kterém s návrhem vyslovila nesouhlas, a to hned z několika důvodů. Nejprve konstatovala, že vzhledem ke společenské citlivosti a k různorodosti možných řešení problematiky prostituce měla vypracování zákona předcházet široká politická i odborná diskuze, ve které měly být rovněž zhodnoceny otázky dopadu navrhované regulace na osoby provozující prostituce, zejména co se bezpečnosti či genderové rovnosti týče.⁴⁵⁰ Nabytí účinnosti je vázáno na den, kdy ČR přestane být vázána Newyorskou úmluvou, což je v rozporu s požadavkem určitosti a provázanosti právního řádu, neboť není jisté, zda a kdy tento den nastane. Samotný návrh dle vlády vykazuje řadu věcných i legislativně technických nedostatků, které by mohly vést k aplikačním rozporům. Z věcného hlediska kritizuje zejména registr údajů, který má být zřízen jako zvláštní informační systém, byť položkově v zásadě odpovídá živnostenskému rejstříku, a bylo by proto účelnější vést osoby zde. Osoby oprávněné k provozování prostituce navíc mají být podnikateli, kteří jsou vedeni v systémech veřejných, a proto by se v případě neveřejnosti evidence jednalo o výjimku z obecné úpravy, pro kterou návrh nenabízí dostatečné odůvodnění. Neveřejnost je zároveň téměř popřena širokým okruhem subjektů, které do seznamu mají přístup nebo možnost žádat o informace.⁴⁵¹

Poté, co návrh v roce 2014 prošel prvním čtením, vyzvala poslance a poslankyně k jeho zamítnutí Česká ženská lobby.⁴⁵² V otevřeném dopise uvedla, že systém prostituce je založen na zásadní nerovnosti osob, které ji prodávají a osob, které ji nakupují či zprostředkovávají. Uvedla

⁴⁴⁶ Op. cit. návrh zákona o regulaci prostituce.

⁴⁴⁷ Návrh zákona o regulaci prostituce. Sněmovní tisk 115 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 7. volební období, předložen 30. 1. 2014 [cit. 1. 12. 2021]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/cgi-bin/win/sqw/historie.sqw?o=7&t=115>

⁴⁴⁸ Stanovisko vlády k tisku 1108/0. Sněmovní tisk 1108/1 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období, 9. 8. 2013 [cit. 5. 12. 2021]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/en/sqw/historie.sqw?o=6&t=1108&snzp=1>

⁴⁴⁹ Stanovisko vlády k tisku 115/0. Sněmovní tisk 115/1 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 7. volební období, 26. 2. 2014. [cit. 5. 12. 2021]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/cgi-bin/win/sqw/historie.sqw?o=7&t=115>

⁴⁵⁰ Op. cit. stanovisko vlády k tisku 1108/0; stanovisko vlády k tisku 115/0.

⁴⁵¹ Tamtéž.

⁴⁵² Česká ženská lobby. Nový návrh zákona o prostituci – otevřený dopis ČŽL. In: *Fórum 50 %* [online]. 18. 7. 2014 [cit. 21. 11. 2021]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/novy-navrh-zakona-o-prostituci-otevreny-dopis>

statistiky svědčící o tom, že prostituci z vlastního svobodného rozhodnutí provozují jen naprosté výjimky, a naopak absolutní většina osob se do systému dostala pod určitým tlakem. Konkrétně popisuje, že 9 z 10 žen by chtělo s provozováním přestat, ale mají pocit, že to nelze. Uvádí výsledky průzkumů, dle kterých se přibližně tři čtvrtiny žen v souvislosti s prostitucí setkalo s fyzickým násilím a 62 % žen bylo dokonce při prostituci znásilněno. Upozorňuje na provázanost prostitute s obchodováním s lidmi, neboť s téměř 80 % obětí bylo obchodováno za účelem sexuálního vykořisťování. Česká ženská lobby dále poukázala na to, že zřízení registru a zavedení povinných zdravotních prohlídek v zahraničí podpořilo poptávku po nechráněném sexu. Shrnula to tak, že návrh zákona zajišťuje bezpečný a státem regulovaný nákup, zatímco zvětšuje už tak velká rizika pro osoby provozující prostituci.⁴⁵³

Zamítnutí návrhu doporučil poslanecké sněmovně i petiční výbor.⁴⁵⁴ Zároveň vyzval Poslaneckou sněmovnu, aby přijala usnesení, ve kterém „žádá vládu o předložení návrhu zákona, který by vymezil pravidla provozování prostitute tak, aby zohledňovala požadavek zachování veřejného pořádku, minimalizace zdravotních rizik i ochrany poskytovatelů před nucenou prostitucí a vykořisťováním, a určil oprávnění obcí stanovit omezující opatření“.⁴⁵⁵

Kritiky zaznívaly i z řad neziskového sektoru a odborné veřejnosti. Organizace R-R a La Strada jej považují za příliš represivní vůči osobám provozujícím prostituci, neboť zcela opomíjí jejich práva a nemyslí na jejich bezpečnost.⁴⁵⁶ To je dle názoru těchto organizací zapříčiněno teoretickým východiskem, na základě kterého je prostitute považována za sociálně patologický jev, a cílem právní úpravy proto je především prostituci odstranit z veřejného prostoru, aby nenarušovala veřejný pořádek.⁴⁵⁷ Návrh ostře kritizovala i Havelková, která souzní s těmito názory neziskových organizací.⁴⁵⁸ Nad rámec toho poukazuje na pokuty, které jsou dle jejího názoru neadekvátně represivní.⁴⁵⁹ Pokuta až ve výši 2 000 000 Kč, což je částka likvidační

⁴⁵³ Tamtéž.

⁴⁵⁴ Usnesení petičního výboru PS ČR k tisku 115/0. Sněmovní tisk 115/2 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 7. volební období, 9. 10. 2014. [cit. 5. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/cgi-bin/win/sqw/historie.sqw?o=7&t=115>

⁴⁵⁵ Tamtéž.

⁴⁵⁶ KOTALÍK, Jakub, KUBIŠTOVÁ, Pavla. R-R v médiích: Legalizovat, či zakázat? Česko čtvrtstoletí čeká na zákon o prostituci. In: *rozkosbezrizika.cz* [online]. 12. 9. 2016. [cit. 8. 12. 2021] Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/r-r-v-mediich-legalizovat-ci-zakazat-cesko-ctvrtstoleti-ceka-na-zakon-o-prostituci/>

⁴⁵⁷ Tamtéž.

⁴⁵⁸ Op. cit. Havelková, Právní úprava prostitute v České republice, s. 105-113.

⁴⁵⁹ Tamtéž, s. 112.

i pro naprostou většinu běžné populace, která si vydělává ve stabilním a nadprůměrně ohodnoceném zaměstnání, hrozí i osobám oprávněným k provozování prostituce, které jsou fyzickými osobami, často se potýkajícími s dluhy a exekucemi. Sankce navíc považuje za nepřímou diskriminaci z důvodu pohlaví, neboť osobám oprávněným k provozování prostituce, které jsou většinou ženy, hrozí 19 různých přestupků, některé pod hrozbou pokuty v nejvyšší výši, zatímco zákazník, zpravidla muž, se může dopustit přestupku jediného,⁴⁶⁰ za který hrozí pokuta ve výši 15 000 Kč.⁴⁶¹ Dále poukazuje na to, že se návrh nezabývá související trestnou činností, jako je obchodování s lidmi nebo násilí na osobách provozujících prostituci páchané, ani nenavrhuje opatření, která by napomáhala prostituční scéně opustit. Jedinou snahu o ochranu práv osob provozujících prostituci vidí v soukromoprávní úpravě smlouvy, která například jednostranně brání sjednání smluvní pokuty pro případ, že by osoba provozující prostituci od smlouvy odstoupila.⁴⁶²

Co se samotných osob provozujících prostituci týče, dle výzkumu R-R 67 % dotázaných nesouhlasilo se zavedením povinného oprávnění, a to z obav ze ztráty anonymity, která je pro ně klíčová.⁴⁶³ Jedna z osob při výzkumu uvedla: „*Oprávnění je problém, protože co vědí tři, vědí všichni. Věřím, že časem se to provalí, už devět let to tajím a nepřivádím rodinu do hanby.*“⁴⁶⁴ V komentáři jiného vyplněného dotazníku se objevilo: „*Určitá regulace a přehled o situaci je potřeba, výborná je práce anonymních neziskových center, jen si neumím představit, že slečny budou chtít být někde oficiálně registrovány, protože většina dělá tuto práci tajně, budou se bát prozrazení – třeba i v budoucnu, až s touto prací skončí.*“⁴⁶⁵ Naopak velice pozitivně byly hodnoceny povinné lékařské prohlídky, se kterými vyslovilo souhlas 78 % respondentek.⁴⁶⁶

⁴⁶⁰ Op. cit. návrh zákona o regulaci prostituce, § 39 odst. 1 písm. b), odst. 2.

⁴⁶¹ Op. cit. Havelková, Právní úprava prostituce v České republice, s. 112.

⁴⁶² Tamtéž, s. 106, 113.

⁴⁶³ Op. cit. Poláková, Regulace x legalizace: Sexbyznys v České republice, str 61. Poláková odkazuje na výzkumné šetření R-R *O nás, ale s námi*, za kterým v roce 2011 stála zejména Malinová. Výzkum probíhal dotazníkovou metodou a data byla sbírána v září a říjnu 2010. Zúčastnilo se celkem 162 respondentek, klientek R-R, oslovených v poradenských centrech v Praze a Brně, a dále během terénní práce v regionech.

⁴⁶⁴ Tamtéž.

⁴⁶⁵ Tamtéž.

⁴⁶⁶ Tamtéž.

4.1.2. Návrh zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb

Několik dní před předložením návrhu ZHMP byl poslanecké sněmovně předložen návrh poslance Paggia, jehož projednávání rovněž skončilo s koncem volebního období do Poslanecké sněmovny (dále jen „návrh zákona o toleranci“).⁴⁶⁷ Jedná se o návrh postavený na právním minimalismu, jehož hlavní myšlenou je učinit prostituci a doprovodné činnosti, včetně provozování nevěstinců, legální, nikoliv však legalizované. V praxi by tak mělo být dosaženo dílčími novelami několika stávajících právních předpisů, aniž by byla vytvořena svébytná právní úprava pro prostituci, potažmo pro provozování veřejných domů. Ačkoli to tak návrh ani důvodová zpráva výslovně nenazývá, vzhledem k tomu, že zákon pouze ruší či doplňuje stávající právní úpravu, se jedná se o návrh v duchu právního přístupu označovaného jako dekriminlizace.⁴⁶⁸

Provozování prostituce by nadále bylo vyloučeno z režimu živnostenského zákona, přičemž osoby provozující prostituci by své příjmy měly danit jako vykonavatelé nezávislých povolání stejně jako herci, sportovci atd.⁴⁶⁹ Do soukromého práva by to mělo mít takový dopad, že dohoda o sexuálním aktu nebude považována za dohodu proti dobrým mravům, protože by platba za ní měla být vymahatelná u soudu. Postoupení pohledávky mělo být zakázáno. Navrhovatel by spor nechal na posouzení soudu dle obecných principů spravedlnosti, ač uznává, že pravděpodobně bude třeba dílčí novelizace tehdy ještě neúčinného občanského zákoníku.⁴⁷⁰

Dobrovolná prostituce měla být striktně odlišována od prostituce nedobrovolné, neboť veškeré formy nucené prostituce měly být i nadále zakázány a postihovány.⁴⁷¹ Důsledkem toho mělo dojít k upravení skutkové podstaty trestného činu kuplířství tak, aby postihovalo jen nucenou formu. Ustanovení § 189 odst. 1 TrZ mělo dle navrhovatele nově znít: *“Kdo jiného za zneužití jeho tísně či zranitelného postavení přiměje k provozování prostituce nebo z ní za nápadně nevýhodných podmínek a v rozporu s dobrými mravy kořistí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné*

⁴⁶⁷ Návrh zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb. Sněmovní tisk 1100 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období, předložen 27. 6. 2013 [cit. 5. 12. 2021]. Dostupné z: <https://psp.cz/sqw/text/historie.sqw?o=6&T=1100>

⁴⁶⁸ O dekriminlizace v kapitole 1.5.4.

⁴⁶⁹ Op. cit. návrh zákona o toleranci, důvodová zpráva. Návrh odkazuje na § 7 odst. 2 písm. b) zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v tehdejší znění, což odpovídá současnému § 7 odst. 2 písm. c) zákona o daních z příjmů.

⁴⁷⁰ Op. cit. návrh zákona o toleranci a důvodová zpráva.

⁴⁷¹ Tamtéž.

*majetkové hodnoty.*⁴⁷² Navrhováno tak bylo zrušení trestnosti činností, které navrhovatel vyhodnotil jako dobrovolné; tedy zjednání, najmutí, zlákáni a svedení jiného k provozování prostituce. Zůstalo pouze „přimění“, které se obsahově zužovalo na nátlakové přimění, tzn. přimění „za zneužití tísně“ nebo „zranitelného postavení druhého“. Význam těchto pojmů přitom návrh blíže nespecifikuje. Ve druhé alince se trestá kořistění, avšak pouze v případě, že k němu dojde za nápadně nevýhodných podmínek a zároveň v rozporu s dobrými mravy. Dle důvodové zprávy trestně jedná ten, jehož zisk u prostituce jiného je v hrubém nepoměru k zisku osoby, z jejíž prostituce kořistí.⁴⁷³

Navrhovatel se dále zabýval současnou praxí obcí vydávání OZV v samostatné působnosti, kterými na svém území regulují prostituci. Do § 10 obecního zřízení mělo být vloženo písm. d) ve znění: „*k ochraně veřejné morálky; obec smí vymezit veřejná prostranství určená k nabízení prostituce nebo zakázat vystavování osob za účelem reklamy na sexuální služby viditelně z veřejně přístupných míst, nebo*“.⁴⁷⁴ Oproti stávající právní úpravě, kdy je tato pravomoc obcí dovozena výkladem Ústavního soudu z § 10 písm. a) Ozř, měla být výslovně stanovena dikcí zákona.⁴⁷⁵

Poslední změnou mělo být zavedení nového přestupku proti občanskému soužití, které mělo tvořit § 49 odst. 1 písm. f) tehdejšího přestupkového zákona. Pod pokutou ve výši až 20 000 Kč měl postihovat toho, kdo „*poskytuje nebo užívá úplatné sexuální služby bez použití ochranné pomůcky k zabránění přenosu sexuálně přenosné infekce, nebo k takovému jednání jiného nabádá*“.⁴⁷⁶ Cílem měla být zdravotní ochrana osob provozujících prostituci, respektive omezení rizika přenosu pohlavních chorob.⁴⁷⁷ Závěrem zákon předvídal zrušení zákona o potírání pohlavních nemocí z roku 1922 a vypovězení Newyorské úmluvy i některých dalších mezinárodních dokumentů, kterými je ČR vázána.⁴⁷⁸

Už ze samotného názvu návrhu, který upřednostnil slovo „tolerance“ před „regulací“, vyplývá, že jeho jediným cílem není vytlačit prostituci z veřejného prostoru a ochránit veřejný pořádek, ale vykazuje i snahy o zlepšení postavení osob provozujících prostituci, zejména co se zdravotních aspektů týče. Nejsou však navrhovány povinné zdravotní prohlídky, neboť byly

⁴⁷² Tamtéž, čl. III návrhu, důvodová zpráva.

⁴⁷³ Tamtéž, zvláštní část důvodové zprávy, k čl. III.

⁴⁷⁴ Tamtéž, čl. I, II návrhu. Obdobně měl znít navrhovaný § 44 odst. 3 písm. d) zákona o hlavním městě Praze.

⁴⁷⁵ Tamtéž, zvláštní část důvodové zprávy, k čl. I.

⁴⁷⁶ Tamtéž, čl. IV návrhu.

⁴⁷⁷ Tamtéž, obecná část důvodové zprávy, zvláštní část k čl. IV.

⁴⁷⁸ Tamtéž, čl. V, čl. VI návrhu.

na základě informací o jejich nízké efektivitě v zahraničí a v souladu s doporučením českých terénních pracovníků navrhovatelem vyhodnoceny jako kontraproduktivní.⁴⁷⁹ To vypovídá o snaze porozumět české prostituční scéně; návrh se nesnaží prostituci pouze podrobit represivním opatřením a sankcím, ale naopak je cílem, aby legislativa byla uvedena do souladu s realitou.

Vláda s návrhem vyslovila nesouhlas.⁴⁸⁰ Zásadní kritikou byla samotná koncepce, tedy že se jedná pouze o dílčí novelizace některých právních předpisů, aniž by byla přijata komplexní právní úprava.⁴⁸¹ Tu považuje za žádoucí z důvodu, že prostituce je jev, se kterým se pojí celá řada sociálních, zdravotních, bezpečnostních i jiných aspektů. Před přijetím zákona by přitom měla proběhnout široká politická i odborná debata, a to včetně posouzení mezinárodních závazků, kterými je ČR v této oblasti vázána. Vláda považuje za nedostatečnou i úpravu příjmů, neboť zdanění není jediný aspekt, který je třeba vyřešit, ale je nutné určit charakter příjmu například i pro určení nároků na pojistné dávky.⁴⁸² Stejně jako v případě návrhu ZHMP 2013 i zde vláda pro rozpor s požadavkem určitosti a provázanosti právního řádu krizituje závislost účinnosti zákona na budoucím vypovězení Úmluvy a navíc i dalších mezinárodních smluv.⁴⁸³

Navrhovanou změnu zákona o obcích a zákona o hlavním městě Praze považuje za nadbytečnou, neboť takovou regulaci umožňuje již současné zmocňovací ustanovení § 10 písm. a) zákona o obcích, což je potvrzené výkladem Ústavního soudu.⁴⁸⁴ Za problematické vláda považuje systematické zařazení navrhovaného přestupku v tehdejší přestupkovém zákoně, neboť typově neodpovídá ostatním jednáním postihovaným skutkovými podstatami proti občanskému soužití.⁴⁸⁵ Zároveň popsane jednání dle vlády „*zřejmě dosahuje vyššího stupně nebezpečnosti a závažnosti postihovaného jednání pro společnost oproti jiným skutkovým podstatám přestupků proti občanskému soužití*“.⁴⁸⁶ Vláda má navíc za to, že jednání již bylo reflektované ustanovením § 29 odst. 1 písm. f), postihujícím porušení zákazu či nesplnění povinnosti stanovené nebo uložené

⁴⁷⁹ Tamtéž, důvodová zpráva.

⁴⁸⁰ Stanovisko vlády k tisku 1100/0. Sněmovní tisk 1100/1 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období, 31. 7. 2013 [cit. 8. 12. 2021]. Dostupné z: <https://psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=1100&ct1=1>

⁴⁸¹ Tamtéž, b. 1.

⁴⁸² Tamtéž, b. 1.

⁴⁸³ Tamtéž, b. 5.

⁴⁸⁴ Tamtéž, b. 2.

⁴⁸⁵ Tamtéž, b. 4.

⁴⁸⁶ Tamtéž, b. 4.

k předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění.⁴⁸⁷ Za zcela nepřijatelnou považuje navrhanou redefinici TČ kuplířství podle § 189 odst. 1 TrZ, neboť cíl nového znění je přesně opačný cíli ustanovení v platném znění, aniž by takový obrat navrhovatel řádně podložil či analyzoval.⁴⁸⁸ Vláda rovněž kritizuje vágnost a neurčitost použitých termínů. Zároveň považuje za nevyhovující kumulativní formulaci podmínek trestnosti kořistění, tedy jak splnění nevýhodných podmínek, tak rozporu s dobrými mravy.⁴⁸⁹

Havelková obecně oceňuje snahy o zlepšení pozice osob provozujících prostituce, nicméně má za to, že ani tento návrh dostatečně jejich práva neochraňuje.⁴⁹⁰ Změna skutkové podstaty kuplířství tak, jak je navrhováno, tedy liberalizace různých forem organizace, zprostředkování a těžení z prostituce, které by byly považovány jako legitimní předmět podnikání, otevírá prostor pro zneužití a vykořisťování neslučitelné s lidskou důstojností. Takový principiální obrat by dle Havelkové zasluhoval širokou veřejnou diskusi, zejména co se principu genderové rovnosti týče. Stejně jako vláda i Havelková považuje za příliš vágní a stanovení podmínky trestnosti kořistění kumulativně, namísto čehož by navrhovala formulaci alternativní.⁴⁹¹ Jinou definici by preferovala i co se navrhovaného ustanovení obecního zřízení týče. Navrhuje uložit obcím povinnost vyhradit veřejná prostranství, kde je provozování prostituce dovoleno, namísto pouhé kodifikace stávající praxe, která dává obcím na výběr, jak s prostitucí na veřejných prostranství naložit, přičemž ji mohou i zcela zakázat.⁴⁹² Naopak velice kladně hodnotí stanovení povinnosti použití ochranné pomůcky. Uvažuje však, zda by nebylo vhodnější tuto povinnost stanovit pouze pro klienty, kteří jsou ze zkušeností z praxe v silnější vyjednávací pozici, a jsou to v naprosté většině případů právě oni, kdo se snaží sexuální služby za úplatu bez ochranné pomůcky vynutit.⁴⁹³

⁴⁸⁷ Tamtéž, b. 4.

⁴⁸⁸ Tamtéž, b. 3.

⁴⁸⁹ Tamtéž, b. 3.

⁴⁹⁰ Op. cit. Havelková, Právní úprava prostituce v České republice, s. 113-115.

⁴⁹¹ Tamtéž, s. 114-115.

⁴⁹² Tamtéž, s. 114.

⁴⁹³ Tamtéž, s. 115.

4.1.3. Teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu

Veřejnou diskusi o právní úpravě prostituce naposledy otevřela Česká pirátská strana, která v roce 2019 vypracovala *Teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu*.⁴⁹⁴ Jedná se o přehled základních principů a východisek, které měly být podkladem pro širokou odbornou a politickou diskusi. Na základě zjištění, které by z diskuze vyplynuly, pak měl být vypracován návrh zákona, jenž by prostituci komplexně upravoval.⁴⁹⁵ Společně s tezemi Piráti zveřejnili další tři dokumenty: odůvodněný návrh na vypovězení Newyorské Úmluvy⁴⁹⁶ a dvě studie Parlamentního institutu. První ze studií analyzovala možnosti postihu prostituce v České republice,⁴⁹⁷ a druhá se zabývala otázkou provázanosti Úmluvy a ostatních mezinárodních dokumentů, přičemž jejím cílem bylo zjistit, zda ji mohou ostatní dokumenty nahradit.⁴⁹⁸

Iniciativu za stranu převzala Horáková, mj. předsedkyně výboru pro sociální politiku ZHMP, která jako první krok navrhla přijetí návrhu na vypovězení Úmluvy tímto zastupitelstvem, aby mohl být následně předložen Poslanecké sněmovně.⁴⁹⁹ ZHMP však v červenci její návrh na zařazení projednání návrhu na vypovězení Úmluvy na program jednání zastupitelstva nepřijalo.⁵⁰⁰ Jelikož nebyl projednán zastupitelstvem, nemohl být ani předložen Poslanecké sněmovně, natož široké veřejnosti k debatě o právní úpravě prostituce. Horáková se následně nechala slyšet, že se tématem bude dále zabývat i v budoucnu, neboť považuje vypovězení Úmluvy za nutnost a navrhovanou regulaci prostituce za vhodné řešení.⁵⁰¹

⁴⁹⁴ Česká pirátská strana. Teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu. In: *pirati.cz* [online]. 20. 2. 2019 [cit. 2. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/pirati-chteji-regulovat-prostituci.html>

⁴⁹⁵ Tamtéž, s. 1.

⁴⁹⁶ Návrh, kterým se předkládá Parlamentu České republiky žádost vládě o kroky směřující k vypovězení Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob a její závěrečný protokol ze dne 21. března 1950. na vypovězení Úmluvy [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 8. volební období. Michálek, Jakub. 19. 2. 2019 [cit. 30. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/pirati-chteji-regulovat-prostituci.html>

⁴⁹⁷ Parlamentní institut. Možnosti postihu prostituce a činností s ní souvisejících v České republice. Odpověď na dotaz [online]. Tetourová, Eva, červenec 2011 [cit. 30. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/pirati-chteji-regulovat-prostituci.html>

⁴⁹⁸ Op. cit. Parlamentní institut, Provázanost Úmluvy.

⁴⁹⁹ Op. cit. Zastupitelstvo hlavního města Prahy, zápis z 18. zasedání.

⁵⁰⁰ Tamtéž, s. 4.

⁵⁰¹ HORÁKOVÁ, Eva. Regulaci sexbyznysu chci prosazovat i nadále, zrušení Úmluvy je nutností. In: *Pirátská strana Praha* [online]. 2. 7. 2020 [cit. 30. 11. 2021]. Dostupné z: <https://praha.pirati.cz/stanovisko-evy-horakove-k-vypovezeni-umluvy.html>

Vzniku tezí předcházely konzultace se zástupci státního i neziskového sektoru, které se problematikou dlouhodobě zabývají, a zároveň byla při jejich vypracování zohledňována pozice osob, které prostituci provozují.⁵⁰² Z tohoto důvodu teze reflektují jak názory širokého spektra dotčených politických i nepolitických subjektů, tak i realitu české prostituční scény. Poprvé také právní úprava neměla stát čistě na předpokladu, že je prostituce pouhý sociálně patologický jev, který musí stát trpět, ale naopak měla prostituci upravovat i s cílem destigmatizovat osoby prostituci provozující a chránit jejich práva.⁵⁰³ Přínos tezí do veřejné diskuze o právní úpravě prostituce v ČR je proto nepopíratelný. Lze navíc předpokládat, že k vypracovaným dokumentům bude přihlíženo i při případných budoucích debatách o právní úpravě prostituce v ČR.

Autoři tezí dospěli na základě historických i mezinárodních zkušeností k závěru, že nejefektivnější cestou je reglementace.⁵⁰⁴ Z textu není zcela jasné, zda preferují její regulaci nebo legalizaci, neboť jsou tyto termíny používány jako synonyma. S ohledem na výrazné snahy o zlepšení postavení osob provozujících prostituci i příklonu k jazykově neutrálním termínům se s větší pravděpodobností bude jednat o legalizaci, byť se v textu vyskytují i poznámky o tom, že stát prostituci trpí, což je spíše pojetí regulativní. Jako státy, jejichž právní úpravou by se ČR měla inspirovat, uvádí Rakousko, Švýcarsko, Nizozemsko a další liberálně demokratické státy.⁵⁰⁵ Namísto represivních zákazů, které dle autorů prostituci pouze vytlačují do ilegality, navrhuje vytyčení jasných pravidel pro její provozování.⁵⁰⁶ Cílem budoucího zákona by dle Pirátů mělo být zejména omezení šedé ekonomiky, trestné činnosti a zdravotních rizik; pamatují však i na bezpečnost a celkové zlepšení postavení osob provozujících prostituci.⁵⁰⁷ Chráněna má být svoboda člověka žít svůj život dle svého, neškodí-li jinému.⁵⁰⁸

Nová právní úprava by měla striktně rozlišovat mezi legálním a nelegálním poskytováním sexuálních služeb. Teze počítají s tím, že experti na trestní právo by navrhli, jak pozměnit skutkovou podstatu TČ kuplířství podle § 189 TrZ, obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm.

⁵⁰² MICHÁLEK, Jakub. Piráti chtějí regulovat prostituci. In: *pirati.cz* [online]. 20. 2. 2019 [cit. 30. 11. 2021].

Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/pirati-chteji-regulovat-prostituci.html>

⁵⁰³ Op. cit., Česká pirátská strana, teze, s. 2.

⁵⁰⁴ Tamtéž, s. 3.

⁵⁰⁵ Tamtéž, celý text.

⁵⁰⁶ Tamtéž, s. 2.

⁵⁰⁷ Tamtéž.

⁵⁰⁸ Tamtéž.

a) TrZ a dalších souvisejících TČ tak, aby nadále postihovaly pouze nedobrovolné a škodlivé aktivity zahrnující nucenou prostituci, vykořisťování, násilí apod.⁵⁰⁹

Teze uvádí, že: „*se týkají pouze poskytování sexuálních služeb za úplatu, tedy služeb bezprostředně směřujících k uspokojení sexuálních potřeb při přímém fyzickém kontaktu poskytovatele těchto služeb a jeho klienta*“.⁵¹⁰ Prostituci se tím ale nepokouší definovat, neboť odkazují na definici stanovenou ve vládním návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005.⁵¹¹ Před pojmem „prostituce“ autoři v textu upřednostňují termíny jako „sexuální služby“, „sex-byznys“ nebo „sexuální práce“. Tyto termíny sice nedefinují a významově nerozlišují, ale jejich používáním se pravděpodobně snaží navazovat na české i světové trendy těch subjektů, které na prostituci hledí jako na formu práce a tuto terminologii proto používají.

Pro osoby provozující prostituci autoři používají termín „poskytovatelé sexuálních služeb“. Poskytovatelům by mělo být umožněno legálně sexuální služby poskytovat jako OSVČ, potažmo v zaměstnaneckém poměru dle zákoníku práce, a to včetně souvisejících povinností jako je odvod daní a účast na pojištění.⁵¹² Autoři však seznávají, že poskytovatelé jsou zpravidla osoby v tísní, a proto by jim právní úprava rovněž měla pomoci při přechodu k jinému zaměstnání, ideálně bez následné stigmatizace.⁵¹³ Zmiňují proto i potřebnou změnu v souvisejících oblastech, jako například reformování systému exekucí, čímž se zabývají v rámci jiných projektů.⁵¹⁴

Autoři rozlišují tři segmenty prostituční scény: pouliční prostituci, prostituci v „provozovnách“, tedy ve veřejných domech, a prostituci bytovou, privátní a eskortní, kterou souhrnně označují za prostituci „na volné noze“. Regulace by přitom měla dopadat na „manažery“ provozoven, vlastníky klubů a privátů, a další organizátory legálního poskytování, což by dle odhadů Michálka mohlo přinést až 1 miliardu Kč ročně do státního rozpočtu.⁵¹⁵

Co se pouliční prostituce týče, měla být zachována možnost obcí regulovat provozování prostituce na veřejných prostranstvích na vlastním území.⁵¹⁶ Autoři přitom vyzdvihují vymezení

⁵⁰⁹ Tamtéž, s. 5.

⁵¹⁰ Tamtéž, s. 3.

⁵¹¹ Tamtéž. Definice uvedená ve vládním návrhu zákona z roku 2005 je rozebrána v kap. 1.1.3.

⁵¹² Tamtéž, s. 3.

⁵¹³ Tamtéž, s. 1-2.

⁵¹⁴ Tamtéž, s. 5.

⁵¹⁵ Pirátské Listy. Regulace prostituce může přinést miliardu do rozpočtu navíc. In: *PirátskéListy.cz* [online]. 21. 2. 2019 [cit. 30. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.piratskelisty.cz/clanek-2301-regulace-prostituce-muze-prinest-miliardu-do-rozpocetu-navic>

⁵¹⁶ Op. cit., Česká pirátská strana, teze, s. 3.

míst, kde je provozování prostituce dovoleno, čímž by došlo k jejímu soustředění na vhodných místech. Poskytovatelům sexuálních služeb by měly být zajištěny odpovídající pracovní podmínky a úprava by měla zajistit sociální programy navazující na rizika spojená s prostitucí, jako je problematika bezdomovectví nebo drogové závislosti.⁵¹⁷ Považují za vhodné posílení spolupráce státu s neziskovými organizacemi, které se již problematikou zabývají.⁵¹⁸

Provozovnou by mělo být takové zařízení, stavba nebo část, kde soustavně dochází k organizovanému poskytování sexuálních služeb.⁵¹⁹ Osoba, která zde služby zprostředkovává, se podle tezí nazývá „manažer sexuálních služeb“, přičemž zprostředkováním je i přijímání úplaty nebo šíření reklamy, pokud dochází k osobnímu kontaktu s poskytovatelem služeb. Manažer vykonává svoji činnost jako volnou živnost pod názvem „organizace poskytování sexuálních služeb“, k čemuž je mu pod podmínkou bezúhonnosti přiděleno IČO. Mezi jeho povinnosti patří zajištění stavebních a hygienických požadavků na provozovnu, stejně jako zajištění bezpečného výkonu služeb poskytovateli. Zejména musí bezplatně poskytnout ochranné pomůcky, přičemž je povinen upozornit klienta, že je zakázáno poskytovatele nutit k poskytnutí služby bez ochrany. Provozovna rovněž musí být opatřena bezpečnostními prvky, jako jsou tlačítka na pokoji či bodyguard. Poskytovatelé vykonávají služby v provozovně výlučně v základním pracovně právním poměru podle § 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.⁵²⁰

Na poskytovatele na volné noze teze hledí jako na OSVČ, které by příjmy měly danit v režimu svobodných povolání, typicky paušálem, nebude-li se jednat o příležitostnou činnost od daně osvobozenou.⁵²¹ Výhodnější paušály by osobám měly být poskytnuty po případném zapsání do živnostenského rejstříku pod „poskytování služeb osobního charakteru“, což by ovšem mělo zůstat dobrovolné.⁵²² Dále by měly odvádět zálohy na sociální a zdravotní pojištění.⁵²³

⁵¹⁷ Tamtéž.

⁵¹⁸ Tamtéž, s. 5.

⁵¹⁹ Tamtéž, s. 4-5.

⁵²⁰ Tamtéž.

⁵²¹ Tamtéž, s. 3. V textu tezí je uvedeno „svobodné“ povolání, čímž je pravděpodobně myšlen příjem z výkonu nezávislého povolání dle dikce § 7 odst. 2 písm. c) zákona o daních z příjmů.

⁵²² Tamtéž, s. 4. V tezích je uvedeno, že by se mělo jednat o živnost č. 78 vymezené v příloze č. 4 k nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností. Jednalo by se tedy o poskytování služeb osobního charakteru, stejně jako vykonávají činnost například astrologové nebo kartářky. Nutno však podotknout, že by muselo dojít ke změně obsahového vymezení, neboť v současnosti je „poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb“ z činností spadajících pod živnost č. 78 výslovně vyloučeno.

⁵²³ Op. cit., Česká pirátská strana, teze, s. 3.

Budoucí zákon o regulaci by měl dle tezí navíc obsahovat soukromoprávní úpravu.⁵²⁴ Prvním smluvním typem by byla smlouva o poskytnutí sexuální služby, uzavíraná typicky ústně mezi poskytovatelem služby a klientem, pro niž by platila ustanovení občanského zákoníku.⁵²⁵ Druhým smluvním typem by byla smlouva o zprostředkování sexuálních služeb, uzavíraná mezi poskytovatelem služby a manažerem; sjednání smlouvy s osobou, která nerozumí jazyku smlouvy, by mělo být postihováno jako správní delikt zneužití postavení manažera sexuálních služeb.⁵²⁶

Rozkoš bez rizika i další neziskové organizace, které byly zapojeny do přípravných prací,⁵²⁷ oceňují otevření tématu právní úpravy prostituce v ČR a vyzdvihují snahy autorů o zlepšení postavení osob provozujících prostituci.⁵²⁸ Kladně hodnotí především netrvání na povinné registraci osob provozujících prostituci.⁵²⁹ Myšlenka nezávadění povinné registrace však dle názoru R-R odporuje zavedení speciálního IČO, neboť vzhledem k jeho dohledatelnosti s sebou nese riziko prozrazení, kdo je poskytovatelem či poskytovatelkou sexuálních služeb.⁵³⁰ Rozkoš bez rizika považuje dále za velice pozitivní, že autoři neprosazují ani povinné zdravotní prohlídky osob provozujících prostituci. Podle názoru R-R je ideálním legislativním modelem dekriminace, nicméně uznává, že i dobře provedená regulace snižuje četnost násilí na osobách poskytujících placené sexuální služby, a zároveň jim oproti současnému právnímu vakuu dává možnost domoci se svých práv.⁵³¹ R-R však kritizuje, že návrh zcela ponechává regulaci pouliční prostituce na obcích, aniž by nabídl řešení či alternativu pro tento rizikový segment.⁵³²

4.2. Příklady právní úpravy prostituce ve vybraných státech

Již bylo několikrát naznačeno, že celosvětově existuje spousta možností, jak k prostituci právně přistupovat. Mnoho zemí k právní úpravě prostituce přistupuje aboličně, stejně jako Česká

⁵²⁴ Tamtéž, s. 5.

⁵²⁵ Tamtéž.

⁵²⁶ Tamtéž.

⁵²⁷ Jmenovány jsou například organizace Ulice Plzeň, Network East West a další.

⁵²⁸ Op. cit. Michálek, Piráti chtějí regulovat prostituci.

⁵²⁹ Tamtéž.

⁵³⁰ Rozkoš bez rizika. Stanovisko k návrhu České pirátské strany na reglementaci prostituce. In: *FeedIT* [online]. 20. 2. 2019 [cit. 2. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.feedit.cz/2019/02/20/stanovisko-k-navrhu-ceske-piratske-strany-na-reglementaci-prostitute/>

⁵³¹ Tamtéž.

⁵³² Tamtéž.

republika. Některé státy se však rozhodly pro přístup jiný, a z těchto států následující kapitola rozebírá tři modelové příklady – legalizace v pojetí Nizozemska, neoaboliční přístup ve Švédsku, a dekriminlizace prostituce, ke které přistoupil Nový Zéland.

4.2.1. Legalizace prostituce v Nizozemsku

Nizozemsko je stát, ve kterém bylo k prostituci dlouho přístupováno abolicionisticky; prostituce byla právním řádem trpěna a postihovány byly pouze škodlivé jevy s prostitucí související.⁵³³ V současnosti platí jiný režim pro prostituci pouliční a jiný pro prostituci vnitřní.

Pouliční prostituce je v Nizozemsku s výhradou několika míst zakázána. Vykonávat ji přitom může pouze osoba, která je držitelem platného povolení k provozování pouliční prostituce, jež vydávají místní úřady.⁵³⁴ V celém státě je povolena pouze ve 4 městech, a to navíc jen na přesně vymezených místech.⁵³⁵ Jedno z měst je Utrecht, kde je pouliční prostituce povolena v „trippelzónách“, čímž se rozumí pozemní komunikace vymezené k nabízení prostituce.⁵³⁶ Osoby provozující prostituci musí mít od obecního úřadu platné povolení, pracují jako OSVČ a odvádí paušální daň. Malinová popisuje, že klient si na trippelzóně vybere osobu, se kterou odjede ve vlastním autě na parkoviště, na kterém se nachází speciální kóje. Ty jsou upraveny tak, že mají na straně spolujezdce chodník, aby osoba provozující prostituci mohla kdykoliv vystoupit, případně i stisknout tlačítko alarmu na stěně kóje. Na straně řidiče žádný chodník ani alarm nebývá. V blízkosti trippelzóny bývá zázemí zaměstnanců neziskové organizace poskytujících poradenství, popřípadě i občerstvení pro pracovnice a pracovníky. V daném místě také pravidelně hlídkují policisté. Malinová trippelzóny považuje za účinné, byť nákladné řešení, na kterém dle jejích zjištění samy pracovnice oceňují zejména pocit svobody, ochrany a udržovanou čistotu. V roce 2013 v Utrechtu prošlo takovýmto stanovištěm přibližně 650 pracovnic týdně.⁵³⁷

⁵³³ MALINOVÁ, Hana. Regulace x legalizace: Sexbyznys v Nizozemí. In: ŠÍDOVÁ, Lucie, POLÁKOVÁ, Jana, MALINOVÁ, Hana a kol. *Ze sexybyznysu na trh práce? Přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostituce a jeho dopad na trh práce*. 1. vydání. Brno: Rozkoš bez rizika, 2013, s. 30. ISBN 978-80-260-4963-0.

⁵³⁴ Netherlands Chamber of Commerce, KVK. Starting as a self-employed sex worker in the Netherlands. In: *business.gov.nl* [online]. Nedatováno [cit. 8. 12. 2021]. Dostupné z: <https://business.gov.nl/starting-your-business/checklists-for-starting-a-business/starting-as-a-self-employed-sex-worker-in-the-netherlands/>

⁵³⁵ Tamtéž.

⁵³⁶ Op. cit. Malinová, Regulace x legalizace: Sexbyznys v Nizozemí, s. 36.

⁵³⁷ Op. cit. Netherlands Chamber of Commerce, KVK, Starting as a self-employed sex worker in the Netherlands.

Prostituce „pod střechou“ se na základě *the Act Lifting the Ban on Brothels* (dále jako „zákon o zrušení zákazu nevěstinců“) v roce 2000 stala legálním povoláním, a proto jsou osoby provozující prostituci v Nizozemsku nazývány pracovníci a pracovníky.⁵³⁸ Stalo se tak v reakci na tak velký boom provozování prostituce v 80. letech 20. století, který probudil hlasy volající po její destigmatizaci. Nadále zůstaly kriminalizované negativní související jevy, jako je nucená a dětská prostituce, nad rámec čehož hrozí postih i za nebezpečné pracovní podmínky.⁵³⁹

Prostituci je v Nizozemsku možné vykonávat buď jako OSVČ, anebo jako zaměstnanec.⁵⁴⁰ Legálním se stalo i organizování služeb a nabízení služeb jiné osoby. Nizozemsko nepřistoupilo k zavedení povinných zdravotních prohlídek pracovníků, ale přijalo podpůrná opatření, která měla zajistit dobrovolnou, anonymní a cenově dostupnou lékařskou péči, včetně testování na pohlavně přenosné nemoci, jak pro státní občany, tak pro cizí státní příslušníky.⁵⁴¹

Vzhledem k tomu, že prostituce přímo zasahuje do tělesné a duševní integrity, není považována za běžné, ale za zvláštní povolání.⁵⁴² Z tohoto důvodu dal zmiňovaný zákon obcím pravomoc vydat podzákonné právní předpisy, ve kterých mají stanovit podmínky udělování licencí pro veřejné domy.⁵⁴³ Vláda přitom vydala pro místní orgány pokyny, které slouží jako mantinely pro využití této pravomoci. Obce v první řadě nejsou oprávněny prostituci zcela zakázat. Naopak jsou povinny stanovit podmínky, při jejichž splnění musí být vydáno zvláštní povolení, opravňující veřejné domy či obdobná zařízení k podnikání v této oblasti. Mezi povinné podmínky patřilo například vymezení povahy a velikosti zařízení, které nesmělo být umístěno na určitých místech, například v blízkosti školy nebo kostela, nesmělo narušovat kvalitu života v okolí a muselo splňovat minimální hygienické a bezpečnostní požadavky. Vlastník zařízení musí být bezúhonný. Podmínky dále musí vymezit postavení sexuálních pracovníků a pracovníků a dbát na ochranu jejich osobnosti a tělesné integrity. Pracovníci musejí mít platné pracovní povolení a minimální věková

⁵³⁸ Act of 28 October 1999 to Revise the Criminal Code, some other Codes and some other Acts, Stb. 1999, 464.

⁵³⁹ Government of the Netherlands. Prostitution. In: *Government.nl*. [online]. Nedatováno [cit. 12. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.government.nl/topics/prostitution>

⁵⁴⁰ Op. cit. Malinová, Regulace x legalizace: Sexbyznys v Nizozemí, s. 30.

⁵⁴¹ Tamtéž.

⁵⁴² POST, Che, BROUWER, Jan G. a VOLS, Michel. Regulation of Prostitution in the Netherlands: Liberal Dream or Growing Repression? *European Journal on Criminal Policy and Research*. 2019, roč. 25, s. 104. Dostupné také z: <https://doi.org/10.1007/s10610-018-9371-8>

⁵⁴³ Tamtéž, s. 109.

hranice pro provozování prostituce byla stanovena na 18 let. V obcích působí zvláštní komise, jejichž úkolem je kontrola dodržování podmínek nastavených obcemi.⁵⁴⁴

Hlavním cílem legalizace veřejných domů byla ochrana pracovníků a pracovníc, stejně jako obyvatel obcí.⁵⁴⁵ Prostituce a její organizace byla státem prohlášena za legální ekonomickou aktivitu, a činnost pracovníka i podnikatele v prostituci byla považována za legální zaměstnání, respektive podnikání, byť mělo zvláštní režim. Nizozemsko zároveň zpřísnilo trestní postihy za nucenou a dětskou prostituci, stejně jako za trestný čin obchodování s lidmi.⁵⁴⁶

Postupem času se však začaly objevovat policejní zprávy svědčící o různých porušování zákona o zákazu zrušení nevěstinců i navazujících předpisů, což potvrdilo i šetření Ministerstva spravedlnosti, ze kterého vyplynulo, že nucená prostituce a sexuální vykořisťování jsou nadále velkou součástí prostituční scény.⁵⁴⁷ Velkou změnu nepřinášela ani zpřísnující se represivní opatření cílená proti obchodování s lidmi. Naopak, v roce 2008 bylo odsouzeno několik převážně tureckých obchodníků s lidmi, kteří provozovali síť prostituce spojující Amsterdam se zahraničními městy a jejichž obětmi se v od roku 2000 staly desítky žen.⁵⁴⁸ Pachatelé vůbec nerespektovali tělesnou a duševní integritu žen ani jejich právo na sebeurčení, naopak se vůči nim dopouštěli zstrašování a násilí, znásilnění nebo nucení k potratu.⁵⁴⁹

Tento případ, stejně jako i jiné obdobné zprávy, přitahovaly obrovskou pozornost médií. V důsledku toho se od roku 2000 prvotní společenský postoj, vnímající prostituci jako povolání, začal postupně proměňovat.⁵⁵⁰ Na pracovníky postupně přestávalo být většinovou společností nahlíženo jako na nezávislé a autonomní osoby, které si dobrovolně volí prostituci jako způsob obživy, ale čím dál více bývají vnímány jako oběti vykořisťování, nátlaku a špatného zacházení.⁵⁵¹ To podnítilo pokusy vlády o zpřísnění podmínek provozování prostituce, od čehož si vláda slibovala lepší zajištění ochrany osob provozujících prostituci a jejich práva na sebeurčení.⁵⁵² Vláda od roku 2009 představila několik návrhů zákona se změnami, které měly spočívat například

⁵⁴⁴ Op. cit. Malinová, *Regulace x legalizace: Sexbyznys v Nizozemí*, s. 32-35.

⁵⁴⁵ Op. cit. Post, Brouwer a Vols, *Regulation of Prostitution in the Netherlands*, s. 110.

⁵⁴⁶ Tamtéž, s. 110.

⁵⁴⁷ Tamtéž.

⁵⁴⁸ The SNEEP Case. LJN: BD6972, Almelo District Court, 08/963001-07 Print judgement. Dostupné z: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sneep-case_en

⁵⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁵⁰ Op. cit. Post, Brouwer a Vols, *Regulation of Prostitution in the Netherlands*, s. 110.

⁵⁵¹ Tamtéž.

⁵⁵² Tamtéž.

v přenesení regulace a stanovení podmínek provozování veřejných domů z místních samospráv na centrální úroveň, zavedení povinného jednotného systému registrací nebo zvýšení věkové hranice pro legální provozování prostituce na 21 let.⁵⁵³

Celostátní snahy zatím nebyly úspěšné, nicméně některé místní orgány samy například věkovou hranici na 21 let posunuly.⁵⁵⁴ Obce zpravidla nastavují podmínky pro získání licence tak přísné, že je dokáže splnit jen málokteré zařízení.⁵⁵⁵ Počet licencovaných podniků tak kontinuálně klesá, a namísto toho se prostituce ukrývá například v masážních salonech.⁵⁵⁶ Některá města zachovávají možnost provozovat prostituci „pod střechou“, nicméně zakazují vystavování pracovníků ve výlohách; takový návrh se objevil i ohledně proslulé amsterdamské Čtvrti červených luceren (*Red light district*).⁵⁵⁷ V Amsterdamu navíc ve snaze oddělit prostituci od obchodování s lidmi a dalších forem trestné činnosti proběhl neúspěšný projekt, který spočíval v otevření veřejného domu, jenž měl být provozován samotnými pracovníci a pracovníky.⁵⁵⁸ Myšlenkou města bylo poskytnout osobám provozujícím prostituci prostory, ve kterých by mohly nezávisle na jakémkoliv zprostředkovateli vykonávat svoji práci, a tedy být zároveň manažery těchto zařízení.⁵⁵⁹ Tento model se však ukázal být prodělečný, a to i proto, že město nastavilo pro pracující přísné podmínky, přičemž prověřování, zda jsou splněny, trvalo dlouhou dobu a osobu tak nebylo možné zaměstnat okamžitě.⁵⁶⁰ Z nezávislého šetření navíc vyplynulo podezření, že několik pracovníků je obětí obchodování s lidmi.⁵⁶¹

⁵⁵³ Tamtéž, s. 110-114.

⁵⁵⁴ Op. cit. Netherlands Chamber of Commerce, KVK, Starting as a self-employed sex worker in the Netherlands.

⁵⁵⁵ Op. cit. Malinová, Regulace x legalizace: Sexbyznys v Nizozemí, s. 42.

⁵⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁵⁷ TN.cz. Amsterdam bez červené čtvrti? Ženy ve výlohách chtějí zakázat. In: *TN.cz* [online]. 4. 7. 2019 [cit. 6. 12. 2021]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/394132-amsterdam-bez-cervene-ctvrti-zeny-ve-vylohach-chteji-zakazat>

⁵⁵⁸ NL Times. Amsterdam sex worker-run brothel in trouble year after opening. In: *NL Times* [online]. 2. 4. 2018 [cit. 12. 12. 2021]. Dostupné z: <https://nltimes.nl/2018/04/02/amsterdam-sex-worker-run-brothel-trouble-year-opening>

⁵⁵⁹ ZEE, Renate van der. Amsterdam mayor opens brothel run by prostitutes: „It’s a whole new model“. In: *The Guardian* [online]. 16. 5. 2017 [cit. 12. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/cities/2017/may/16/amsterdam-mayor-brothel-prostitutes-new-model>

⁵⁶⁰ Op. cit. NL Times, Amsterdam sex worker-run brothel in trouble year after opening.

⁵⁶¹ NL Times. Amsterdam’s sex worker-run brothel a mess: report. NL Times [online]. 11. 1. 2019 [cit. 12. 12. 2021] Dostupné z: <https://nltimes.nl/2019/01/11/amsterdams-sex-worker-run-brothel-mess-report>

Ačkoli je prostituce již více než dvě desetiletí v Nizozemsku legální, prostituční scéna je nadále propojena s trestnou činností a násilím a zároveň ve společnosti přetrvává vůči osobám provozujícím prostituci stigma. Z výzkumu z roku 2018, který byl vypracován formou rozhovorů s 308 sexuálními pracovníci a pracovníky v Nizozemsku vyplynulo, že nějakou formu násilí či stigmatizace v posledních 12 měsících zažilo 97 % z nich.⁵⁶² V 60 % se jednalo o fyzické násilí, v případě sexuálního násilí to bylo dokonce 78 %, přičemž obě formy jsou často provázány. Zákazníky v naprosté většině případů nezastaví ani výslovný nesouhlas či křik. Není výjimkou, že si zákazník vyžádá sex bez ochrany, popřípadě ochranu během aktu bez souhlasu pracovnice odstraní. Mnohé pracovnice uvedly, že byly zákazníkem znásilněny. Emocionální násilí v podobě nevyžádaných a útočných otázek, komentářů, zastrasování či ponižování zažilo 93 % osob.⁵⁶³

Kromě toho se pracovníci potýkají s finančním násilím, které má dvě základní podoby.⁵⁶⁴ Více než polovina respondentů uvedla, že zákazník odmítl zaplatit, popřípadě si násilím vzal zaplacené peníze zpět. Čtvrtina se pak setkala s ekonomickým vyloučením, které spočívá ve špatném zacházení se sexuálními pracovníky ze strany institucí. Jelikož některé instituce nechtějí být s prostitucí spojovány, pracovníkům například odmítnout zprostředkovat podnikatelský úvěr nebo si dokonce i otevřít u banky účet.⁵⁶⁵ Regulací tedy bylo v konečném důsledku dosaženo toho, že osoby provozující prostituci jsou povinny platit státu daně, nicméně jejich práva nejsou rovná právům osob vykonávajícím jinou formu práce.

Ze všech respondentů, kteří zažili alespoň jednu formu násilí v uplynulém roce, jich 79 % uvedlo, že nikdy čin nenahlásili na policii; 13 % čin nahlásilo jedenkrát, pouhých 8 % dvakrát nebo vícekrát.⁵⁶⁶ Jako důvody nejčastěji uvedli obavy ze ztráty anonymity nebo z toho, že nebudou vzhledem k povaze jejich práce a nedůvěře ve státní instituce bráni vážně. Policie do zařízení není volána, neboť by provozovatel za případně zjištěné nedostatky dostal upomínku, což by při opakovaném jednání mohlo vést ke ztrátě licenci a podniku by hrozilo uzavření.⁵⁶⁷

Současný model legalizace prostituce v Nizozemsku tedy neochraňuje osoby provozující prostituci před fyzickým ani psychickým násilím, krádežemi a dalšími formami špatného

⁵⁶² Proud, Aidsfonds-Soa AIDS. Sex Work, Stigma and Violence in the Netherlands [online]. Kloek, Mariëlle a Dijkstra, Minke, červenec 2018, s. 18-22. [cit. 3. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.nswp.org/resource/community-research/sex-work-stigma-and-violence-the-netherlands>

⁵⁶³ Tamtéž.

⁵⁶⁴ Tamtéž.

⁵⁶⁵ Tamtéž.

⁵⁶⁶ Tamtéž, s. 44.

⁵⁶⁷ Tamtéž, s. 45.

zacházení. Výzkum navíc ukázal, že část osob prostituci provozuje z různých důvodů nelegálně, mimo licencovaný sektor.⁵⁶⁸ Současná legislativa přitom účinně nechrání ani ty pracovníky a pracovnice, kteří prostituci provozují legálně, natož osoby provozující prostituci nelegálně. Autoři výzkumu proto doporučují přechod z legalizace na dekriminlizaci.⁵⁶⁹ Dekriminalizace rovněž spočívá v uznání prostituce jako formy práce, řídí se však stávajícím právním řádem, čímž osobám prostituci provozujícím zajistí ochranu práv, posílí jejich postavení a bezpečnost. Cílem dekriminlizace je mj. destigmatizovat, což by mělo značně snížit množství emocionálního násilí, kterému jsou nyní pracovníci a pracovnice vystaveny.⁵⁷⁰

V Nizozemsku se ovšem ozývají i jiné hlasy. Skupina mladých aktivistů v roce 2019 vedla na sociálních médiích kampaň *I am priceless*, která byla završena předložením petice se 42 tisíci podpisy parlamentu.⁵⁷¹ Aktivisté žádali, aby bylo projednáno zavedení Severského modelu, uplatňovaného například ve Švédsku, který spočívá v kriminalizaci poptávky. Aktivisté uznávají teoretickou hodnotu dekriminlizace, nicméně poukazují na nemizící obchodování s lidmi i na to, že Amsterdam vytváří pro takovou trestnou činnost vzhledem k velké poptávce po levných sexuálních službách ideální prostředí. Osoby podnikající v oblasti prostituce včetně samotných sexuálních pracovnic tento požadavek ostře kritizují s poukazem na svobodnou volbu povolání i na to, že pokud by byl takový model zaveden, prostituci by to pouze zatlačilo do ilegality.⁵⁷²

4.2.2. Švédský model – kriminalizace poptávky

Švédsko, stejně jako po jeho vzoru Norsko a Island, k prostituci přistupuje neoaboličně,⁵⁷³ přičemž někdy je tento přístup označován jako Švédský model nebo Severský model (*Nordic model*).⁵⁷⁴ Jedná se model postavený na dekriminlizaci nabídky a současné kriminalizaci poptávky sexuálních služeb za úplatu. Ve Švédsku je od roku 1999 nelegální obstarání sexuálních služeb za úplatu, od novely z roku 2005 se trestní postih vztahuje dokonce i na pouhé slíbení

⁵⁶⁸ Tamtéž, s. 23.

⁵⁶⁹ Tamtéž, s. 6, 49.

⁵⁷⁰ Tamtéž.

⁵⁷¹ HOLLIGAN, Anna. Dutch prostitution debate in parliament forced by youth petition. In: *BBC News* [online]. 10. 4. 2019 [cit. 25. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-47865363>

⁵⁷² Tamtéž.

⁵⁷³ Jinými je tento právní přístup označován jako neoprohibice nebo částečná kriminalizace. Srov. kap. 1.5.1. a 1.5.3.

⁵⁷⁴ Nordic Model Now! What is the Nordic Model? In: *Nordic Model Now!* [online]. 2016 [cit. 18. 11. 2021]. Dostupné z: <https://nordicmodelnow.org/what-is-the-nordic-model/>

odměny nebo její předání jinou osobou.⁵⁷⁵ Pachateli přitom hrozí pokuta nebo trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby v délce až jeden rok.⁵⁷⁶ Ačkoli je legislativa psaná genderově neutrálně, tento přístup vychází z pojetí prostituce jako násilí mužů páchaného na ženách, které jsou proto považovány za oběti. Prostituce je považována za zlo, které je třeba vymýtit, neboť tento jev škodí jak jednotlivcům, tak společnosti jako celku. Severský model resktrikcí prostituce zároveň bojuje proti negativním souvisejícím jevům, jako je obchodování s lidmi, obchod s drogami nebo různé formy násilí.⁵⁷⁷

Tato legislativa byla přijata v očekávání, že bude sloužit jako odrazující prvek pro osoby, které prostituci poptávají, a bude se tedy snižovat jejich počet. V souvislosti s tím bylo očekáváno snížení počtu osob provozujících pouliční prostituci a zároveň ztížení podmínek pro organizovanou zločineckou činnost s prostitucí související.⁵⁷⁸ Tyto závěry potvrzuje zpráva švédské vlády z roku 2010, ve které hodnotí dopady legislativy kriminalizující nákup sexuálních služeb mezi lety 1999-2008.⁵⁷⁹ Zpráva uvádí, že objem prostituce ve Švédsku minimálně nenarostl. Pouliční prostituce dle dostupných dat v roce 2008 klesla oproti roku 1999 na polovinu, přičemž není známo, že by osoby, které byly dříve na ulici prostitucí vykořisťovány, by se uchýlily k provozování vnitřní prostituce.⁵⁸⁰ Zpráva celkově vypovídá o tom, že zákon má kýžený účinek, tedy pomáhá v boji proti prostituci a i jeho vlivem dochází k jejímu předcházení a omezování.⁵⁸¹

Tuto vládní zprávu však kritizuje nespočet nezávislých expertů, což podrobně popisuje Bellak-Hančilová.⁵⁸² Experti považovali provedení hodnocení za nedostatečné a selektivní co se výběru zdrojů týče a prokázali, že empirické důkazy byly chybně interpretovány. V pořádku se nezdál ani fakt, že se průzkum týkal pouze heterosexuálních žen provozujících prostituci, tedy že z něho byly vyloučeny všechny osoby homosexuální, bisexuální, transsexuální i všichni muži.

⁵⁷⁵ Op. cit. Bellak-Hančilová, Právní úpravy prostituce. Model švédský a nizozemský, s. 51.

⁵⁷⁶ Ministry of Justice. Legislation on the purchase of sexual services. In: *Government Offices of Sweden* [online]. 25. 8. 2015 [cit. 21. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.government.se/articles/2011/03/legislation-on-the-purchase-of-sexual-services/>

⁵⁷⁷ Tamtéž.

⁵⁷⁸ Tamtéž.

⁵⁷⁹ Swedish government report SOU 2010:49: The Ban against the Purchase of Sexual Services. An evaluation 1999-2008. English translation of chapter 4 and 5 [online]. 2. 7. 2010 [cit. 3. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.government.se/articles/2011/03/evaluation-of-the-prohibition-of-the-purchase-of-sexual-services/>

⁵⁸⁰ Tamtéž, s. 34-36.

⁵⁸¹ Tamtéž.

⁵⁸² Op. cit. Bellak-Hančilová, Právní úpravy prostituce. Model švédský a nizozemský, s. 53.

Zpráva byla ovlivněna rovněž tím, že již její zadání bylo založeno na předpokladu, že poptávka má být i nadále kriminalizována.⁵⁸³ Naprostá většina závěrů vyplývajících ze zprávy byla buď vyvrácena, nebo alespoň zpochybněna. Bellak-Hančilová na základě podrobné analýzy expertních kritik dospěla k závěru, že jednoznačná data jsou ve Švédsku nezjistitelná.

Zatímco obháječi kriminalizace poptávky dochází k obdobným závěrům jako vládní zpráva, zastánci jiných právních přístupů zakládají svá tvrzení na jiných datech a dochází k závěrům odlišným, někdy naprosto protichůdným. Je tedy stejně pravděpodobné, že zákon přispěl ke snížení poptávky po prostituci, jako že přispěl k přesunu poptávky do soukromých prostor, popřípadě do zahraničí, kam průzkumy nedosáhnou. Ze stejného důvodu nelze ani dojít k jednoznačnému závěru, zda měl zákon pozitivní nebo negativní dopad na oblast související trestné činnosti, jako je kuplířství nebo obchodování s lidmi. Dle oficiální vládní zprávy došlo k podstatnému snížení rozsahu v porovnání se sousedícími zeměmi, kdežto jiné zdroje odhalují, že vyšetřování takových trestných činů je pouze podstatně obtížnější právě proto, že byla prostitute z ulic do soukromých prostorů.⁵⁸⁴ Vhled z praxe přináší Malinová, která švédský model hodnotí jako kontraproduktivní: „*Někteří zákazníci si díky němu sice uvědomili, že ženu prostitute ponižuje. A nabídka se skutečně zmenšila. Na druhou stranu tam teď jezdí české holky a vydělají si pětkrát tolik než u nás – všechno se dál odehrává pod pokličkou. Je to jako prohibice v Americe. A poptávka vždycky bude.*“⁵⁸⁵

Organizace HRW došla k závěru, že kriminalizace komerčních sexuálních služeb poskytovaných konsensuálně mezi dospělými osobami je v rozporu s právem na soukromí a autonomii.⁵⁸⁶ Dále zjistila, že kriminalizace prostitute vede k vykořisťování osob provozujících prostituci státními orgány vynucujícími právo, jako jsou příslušníci policie a bere jim možnost právní ochrany před násilím a jinou trestnou činností, která je na nich páchána. Severský model, který se na první pohled zdá jakýmsi kompromisem mezi kriminalizací a dekriminalizací, má dle průzkumu HRW devastující dopad na osoby, které se prodejem sexuálních služeb živí, neboť cílem tohoto přístupu je prostituci zcela vymýtit. Osoby provozující prostituci jsou v tomto modelu

⁵⁸³ Tamtéž.

⁵⁸⁴ Tamtéž, s. 56-57.

⁵⁸⁵ ŠIMŮNKOVÁ, Tereza. Většina jsou matky samoživitelky, říká Hana Malinová o dnešních prostitutkách. In: *Novinky.cz* [online]. 16. 3. 2018 [cit. 22. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/vetsina-jsou-matky-samozivitelky-rika-hana-malinova-o-dnesnich-prostitutkach-40063670>

⁵⁸⁶ Human Rights Watch. Why Sex Work Should Be Decriminalized. In: *HRW* [online]. 7. 8. 2019 [cit. 8. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2019/08/07/why-sex-work-should-be-decriminalized>

stigmatizovány a marginalizovány, namísto aby jim byla dána možnost pracovat v bezpečném prostředí, sdružovat se a vzájemně se podporovat.⁵⁸⁷

4.2.3. Dekriminalizace prostituce na Novém Zélandu

Nový Zéland roku 2003 na základě *Prostitution Reform Act (PRA)* zcela dekriminalizoval prostituci.⁵⁸⁸ K prostituci tento stát přistupuje jako k hodnotově neutrálnímu jevu, který morálně neschvaluje ani neodsuzuje. Cílem této právní úpravy je především ochrana lidských práv sexuálních pracovníků a pracovníků, jejich ochrana před vykořisťováním a vytvoření dobrých pracovních podmínek, zejména co se zdraví a bezpečnosti týče. Má přitom přispívat k ochraně veřejného zdraví. Zákon klade důraz na odlišování konsensuální prostituce provozované zletilými osobami od veškerých forem nucené či dětské prostituce, které nadále zůstávají trestným činem.⁵⁸⁹ V návaznosti na to stát dále v roce 2004 přijal *Criminal Records (Clean Slate) Act*, který za splnění podmínek umožňuje osobám provozujícím prostituci vymazat minulé záznamy z rejstříku trestů, čímž se zvyšuje šance na nalezení práce mimo prostituční scénu, chtějí-li odejít.⁵⁹⁰

Dekriminalizace je právní přístup blízký legalizaci, avšak na rozdíl od legalizace nespočívá ve vytvoření svébytné právní úpravy, která by prostituci komplexně upravovala, nýbrž se prostituce řídí stávající, obecnou právní úpravou. Není proto cílem stanovit veškeré podmínky provozování prostituce. PRA zakotvuje definice užívaných pojmů, přičemž v rámci prostituce hovoří o „sexuálních pracovnících“ a o „klientech“.⁵⁹¹ Je tedy zřejmé, že vychází z teoretického pojetí prostituce jako formy práce, která nemá být morálně odsuzována. Prostitucí se dle zákona rozumí poskytování „komerčních sexuálních služeb“, jejichž definice se skládá ze dvou pojmových znaků: 1) musí zahrnovat fyzické sexuální akty s jinou osobou a pro její uspokojení, a 2) je za ně poskytnuta platba či jiná odměna, a to buď přímo osobě provozující

⁵⁸⁷ Tamtéž.

⁵⁸⁸ *Prostitution Reform Act 2003*, Public Act 2003 No 28, přijatý dne 27. 6. 2003 [online]. Ve znění k 28. 10. 2021 [cit. 2. 12. 2021]. Dostupný z: <https://www.legislation.govt.nz/act/public/2003/0028/latest/DLM197815.html>

⁵⁸⁹ Tamtéž, Part 1, point 3.

⁵⁹⁰ *Decriminalize Sex Work*. New Zealand: The Ideal Legal Framework for Decriminalized Sex Work. In: *Decriminalize Sex Work* [online]. 12. 10. 2020 [cit. 1. 12. 2021]. Dostupné z: <https://decriminalizesex.work/why-decriminalization/briefing-papers/new-zealand-ideal-legal-framework/>

⁵⁹¹ Op. cit. *Prostitution Reform Act 2003 (PRA)*, Part I, point 4., sex worker, client.

prostituci, anebo osobě jiné.⁵⁹² Dalším důležitým termínem je „provozovatel“, kterým se rozumí osoba, jež v souvislosti s prostitucí sama nebo s jinými provozuje, ovládá nebo řídí podnik.⁵⁹³

PRA výslovně zakotví, že žádná smlouva o poskytování nebo zprostředkování komerčních sexuálních služeb není nezákonná ani neplatná z důvodu veřejného pořádku nebo podobných důvodů.⁵⁹⁴ Uzavření této soukromoprávní smlouvy však nezakládá souhlas ve smyslu trestního práva.⁵⁹⁵ Bez ohledu na obsah smlouvy pak osoba provozující prostituci může kdykoli od smlouvy odstoupit a odmítnout poskytování, popřípadě pokračovat v poskytování komerčních sexuálních služeb; pro náhradu škody se užití obecná ustanovení občanského práva.⁵⁹⁶

Zákon dále reguluje reklamu nabízející komerční sexuální služby, které například nemohou být vysílány v rádiu, televizi nebo veřejném kině. Porušení tohoto opatření je přestupkem, za který hrozí peněžité pokuta.⁵⁹⁷ Reklamu na veřejných prostranstvích dále mohou na vlastním území pomocí podzákonných právních předpisů regulovat obce. Místním orgánům nadto dává zákon pravomoc ovlivnit umístění veřejných domů, nicméně nejsou oprávněny provozování prostitute na vlastním území zcela zakázat.⁵⁹⁸ Každý provozovatel sexbyznysu je povinen být držitelem oprávnění vydaného podle tohoto zákona a dále musí zajistit dodržování hygienických a bezpečnostních opatření; je mj. zavázán podniknout všechny přiměřené kroky k zabránění šíření pohlavně přenosných nemocí.⁵⁹⁹

Dekriminalizací tedy bylo poskytování komerčních sexuálních služeb uznáno za legitimní práci, která se až na výslovně zakotvené výjimky řídí obecnou úpravou relevantního právního odvětví, tedy zejména odvětví práva občanského a pracovního. To v praxi mj. znamená, že na Novém Zélandu měli sexuálně pracující nárok na podporu v nezaměstnanosti v souvislosti s pandemií COVID-19.⁶⁰⁰ Pro účely kontroly a vynucování reglementačních opatření, které zákon stanoví, dává zákon zvláštní pravomoci orgánům inspekce či příslušníkům policie, a zároveň zakládá kontrolní komisi sestávající z 11 členů ustavených ministrem spravedlnosti.⁶⁰¹

⁵⁹² Tamtéž, Part 1, point 4, commercial sexual services.

⁵⁹³ Tamtéž, Part 1, point 5, operator, business.

⁵⁹⁴ Tamtéž, Part 2, point 7.

⁵⁹⁵ Tamtéž, Part 2, point 17.

⁵⁹⁶ Tamtéž, Part 2, point 17.

⁵⁹⁷ Tamtéž, Part 2, point 11.

⁵⁹⁸ Tamtéž, Part 2, points 12-14.

⁵⁹⁹ Tamtéž, Part 3, points 34-41.

⁶⁰⁰ Op. cit. Decriminalize Sex Work, New Zealand.

⁶⁰¹ Op. cit. PRA., Part 2, points 24-30, Part 4, 42-46.

Jelikož se objevovaly spekulace, že dekriminalizační přístup k prostituci přispívá k nárůstu počtu osob nabízejících i poptávajících na Novém Zélandu prostituci, v roce 2008 vypracovala vláda, respektive kontrolní komise založená PRA, zprávu, ve které podrobně hodnotila dopady nové právní úpravy.⁶⁰² Po pěti letech od zavedení dekriminalizace nebyl prokázán ani růst počtu sexuálních pracovníc a pracovníků, ani růst počtu klientů; v některých případech dokonce počty osob poklesly.⁶⁰³ Naopak došlo k úbytku osob provozujících pouliční prostituci, neboť se vlivem dekriminalizace mnoho z nich přesunulo „po střechu“.⁶⁰⁴

Nedostatky byly zjištěny v některých nevěstincích, kde část osob provozujících prostituci byla i nadále vystavena vykořisťovatelským zaměstnaneckým praktikám.⁶⁰⁵ Konkrétně se zpravidla jednalo o nátlak, který provozovatel vyvíjel na sexuální pracovníky, aby i proti své vůli přijali klienta. Část dotázaných respondentů si alespoň byla vědoma svého práva odmítnout.⁶⁰⁶ Obecně však bylo komisi shrnuto, že naprostá většina osob pohybujících se na prostituční scéně měla v roce 2008 lepší postavení než před přijetím PRA. Bylo rovněž zaznamenáno zlepšení vztahů mezi osobami provozujícími prostituci a policií, která se namísto represe zaměřuje na ochranu sexuálních pracovníků a jejich práv. To se odrazilo i v nárůstu počtu nahlášených nelegálních jednání klientů, jako je násilí nebo odmítnutí za sexuální služby zaplatit.⁶⁰⁷

K podobným závěrům došel i New Zealand Prostitutes Collective.⁶⁰⁸ Z vlastního průzkumu zjistil, že většina sexuálních pracovníc a pracovníků pocítila v souvislosti se zavedením dekriminalizace posílení své vyjednávací pozice ve vztahu ke klientům, ale i manažerům, přičemž 96 % respondentů uvedlo, že se díky nové legislativě cítí bezpečněji.⁶⁰⁹ Dekriminalizace a výsledky, které tento právní přístup v praxi přinesl, se na Novém Zélandu těší takovému uznání,

⁶⁰² Ministry of Justice. Report of the Prostitution Law Review Committee on the Operation of the Prostitution Reform Act 2003. New Zealand Government, květen 2008 [online]. [cit. 26. 11. 2021]. Dostupné z:

<http://prostitutescollective.net/wp-content/uploads/2016/10/report-of-the-nz-prostitution-law-committee-2008.pdf>

⁶⁰³ Tamtéž, s. 13.

⁶⁰⁴ Tamtéž.

⁶⁰⁵ Tamtéž.

⁶⁰⁶ Tamtéž, s. 14.

⁶⁰⁷ Tamtéž, s. 55-57, 108-109.

⁶⁰⁸ O tomto sružení sexuálních pracovníc a pracovníků více na konci kapitoly 1.1.

⁶⁰⁹ The Week. The truth about decriminalising prostitution. Does removing all criminal sanctions make the sex industry more or less safe for its workers? In: *The Week UK* [online]. 6. 6. 2018 [cit. 1. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.theweek.co.uk/fact-check/94086/the-truth-about-decriminalising-prostitution>

že za jeho dlouhodobé prosazování byla v roce 2018 spoluzakladatelka New Zealand Prostitutes Collective a bývalá sexuální pracovnice Healy oceněna státním vyznamenáním.⁶¹⁰

4.3. Úvahy de lege ferenda

Závěrečná kapitola čtvrté části, která je zároveň závěrečnou kapitolou celé práce, si klade za cíl zodpovězení výzkumné otázky položené v úvodu. Otázka směřovala na nastínění, jaké jsou hlavní argumenty pro a proti přijetí právní úpravy prostituce, a uvedení, jakou charakteristiku by případná právní úprava měla splňovat. Aby bylo možné na takovou otázku odpovědět, je třeba kriticky zhodnotit, jak efektivní je současný aboliční přístup, tedy zda je o změně právního přístupu vůbec třeba uvažovat. Je rovněž namístě posoudit ústavněprávní a mezinárodněprávní aspekty takové změny, tedy zda by změna nebyla v rozporu s ústavním pořádkem anebo se závazky, které pro Českou republiku vyplývají z mezinárodního práva. Teprve pak je možné, za použití informací doposud v diplomové práci uvedených, nabídnout na výzkumnou otázku odpověď. Metodou zkoumání je kritická analýza a syntéza za současného zohlednění historických zkušeností a poznatků vyplývajících z rozebraných zahraničních právních modelů a jejich dopadů v praxi.

4.3.1. Zhodnocení současného aboličního přístupu k prostituci v ČR

Bylo popsáno, že Česká republika prostituci ani nezakazuje, ani neupravuje. Postihovány jsou jen nejškodlivější činy s prostitucí související. V současném abolicionistickém přístupu přitom lze spatřit prvek reglementace, neboť obcím je dána pravomoc prostituci na veřejných prostranstvích prostřednictvím obecně závazné vyhlášky regulovat, potažmo i úplně zakázat. Tím obce mohou eliminovat jednání, které v obci narušuje veřejný pořádek, je v rozporu s dobrými mravy nebo ohrožuje mravní vývoj dětí.

Ačkoli povinnosti mohou být ukládány komukoliv, v praxi zpravidla regulují chování osob provozujících prostituci, přičemž porušení povinnosti vyplývající z obecně závazné vyhlášky je přestupkem, za který hrozí peněžitá pokuta. Vymáhání pokuty od osob provozujících prostituci je však téměř nemožné, neboť se často jedná o osoby bez příjmu, který by byl postižitelný exekucí. Plošné zákazy prostituce na všech veřejných prostranstvích tak osoby provozující prostituci buď ignorují, anebo tyto osoby vytlačí na okrajové části města, kde si pak místní obyvatelé stěžují

⁶¹⁰ ČTK. Bývalá sexuální pracovnice se na Novém Zélandu dočkala státního vyznamenání a titulu dámy. In: *iROZHLAS* [online]. 4. 6. 2018 [cit. 3. 12. 2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/byvala-sexualni-pracovnice-se-na-novem-zelandu-dockala-statniho-vyznamenani-a_1806042258_dp

na hluk a nepořádek. Ačkoli regulace pomocí obecně závazné vyhlášky může sloužit obci pro zajištění klidného životního prostředí, jejich efektivita není velká, pokud nejsou důsledně doprovázeny vynucovacími opatřeními jako například pravidelnými hlídkami policistů. Zákazy stanovené vyhláškou nadto vedou k útisku osob provozujících prostituci a celkově oslabují jejich postavení, neboť se snáze mohou stát obětí podvodných jednání, k jejichž páchání tyto represivní vyhlášky otevírají prostor.

Podvodná jednání mohou pramenit nejen z povahy toho, že osoba provozující prostituci je ve fyzicky zranitelné pozici, ale též z nedostatečné osvěty. Osoba provozující prostituci mnohdy netuší, jak je prostituce právně upravena; zda je na místě, kde právě stojí, nějakým způsobem regulována, a dokonce ani nemá představu, co ji za případné porušení zákazu hrozí.⁶¹¹ Běžně se tak například setkávají s výhrůzkami, že jim „sociálka“ sebere děti, dozví-li se, co dělá.⁶¹²

Dalším nedostatkem regulace prostřednictvím obecně závazných vyhlášek je, že je omezena na pouliční formu prostituce. Obce nemají žádnou možnost ovlivnit umístění a provozování veřejných domů na jejich území, a už vůbec nemohou, pro její soukromý charakter, zasahovat do bytové prostituce.⁶¹³ Je tedy zřejmé, že mnoho faktických situací na prostituční scéně nemá žádnou oporu v právu. Zároveň je zřejmé, že je regulace pomocí obecně závazné vyhlášky jen částečně efektivní. Zákazem provozování prostituce na veřejných prostranstvích se relativně daří prostituci odstranit z očí veřejnosti, a tak chránit veřejný pořádek, dobré mravy anebo mravní vývoj dětí, nicméně vymahatelnost pokut uložených za porušení povinností plynoucích z obecně závazných vyhlášek pokulhává.

Nadto lze vznést výtku k myšlence abolicionismu jako takového. Tento přístup prostituci neshledává natolik škodlivou, aby ji postihoval dle ustanovení trestního zákoníku. Zároveň však na ní hledí jako na negativní jev, a proto ji nereguluje. Uznává tedy zásadu svobodného obchodu, nicméně smlouva o poskytnutí úplatných sexuálních služeb je neplatná pro rozpor s dobrými mravy. V konečném důsledku tedy abolicionismus nechrání ani společnost, ani osoby zúčastněné na prostituci, a úvahy o změně právního přístupu jsou proto zcela jistě namístě.

Tím, že není stanoven jasný právní rámec, navíc dochází k situacím, kdy podle práva určitá povinnost existuje, ale v praxi buď působí interpretační a aplikační potíže, anebo je

⁶¹¹ Op. cit. Kotalík, Kubištová, R -R v médiích: Legalizovat, či zakázat? Česko čtvrt století čeká na zákon o prostituci.

⁶¹² Op. cit. Poláková, Regulace x legalizace: Sexbyznys v České republice, s. 52.

⁶¹³ KUBIŠTOVÁ, Pavla. Na priváty je policie krátká, klasické nevěstince kontroluje jen na udání. In: *iDNES.cz* [online]. 4. 9. 2016 [cit. 1. 12. 2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/prostituce-je-byznys-plny-rizik-policie-s-tim-moc-nenadela.A160815_120132_domaci_pku

nevymahatelná. Příkladem by mohlo být odvádění daní. Jelikož prostituce není příjmem z trestné činnosti, lze usuzovat, že obecná povinnost zdanění platí i při současném abolicionistickém pojetí. Není přitom rozhodné, že žádný právní předpis problematiku prostituce neupravuje. Nejvhodnějším se zdá být zdanění podle § 7 odst. 2 písm. c), popřípadě podle § 10 zákona o daních z příjmů. Podle informací daňové správy však nejsou žádné zkušenosti s odvody daní z příjmů z prostituce. Určit základ daně, popřípadě vymáhat tuto povinnost, je pro správce daně v zásadě nemožné, neboť osoby provozující prostituci pravděpodobně svou činnost nefakturují, ani si nevedou účetnictví nebo jiné evidence. Ještě více matoucí je, že určité osoby provozující prostituce naplňují znaky podnikatele podle § 420 odst. 1 NOZ a měla by se na ně proto vztahovat veškerá ustanovení o podnikání, například včetně ustanovení o ochraně spotřebitele. Abolicionismus však nepřiznává žádné obchodní záruky směně sexuálních služeb za peníze a smlouva o jejich poskytnutí je v rámci abolicie neplatná pro rozpor s dobrými mravy.

V současném pojetí abolicie se navíc mnohdy právní stav rozchází s faktickým, což se týká zejména problematiky veřejných domů. Zřizování a provozování nevěstinců je v současnosti zákonem zakázáno zákonem o potírání pohlavních nemocí a postihováno podle ustanovení trestního zákoníku o kuplířství. V praxi se to však příliš neděje. Za roky 2016-2020 bylo celkem za TČ kuplířství odsouzeno 129 osob, přičemž v 81 % byl jako hlavní trest uložen podmíněný trest odnětí svobody.⁶¹⁴ V posledních pěti letech tak v průměru bylo odsouzeno ani ne 30 osob za rok, přičemž naprostá většina z nich k podmíněnému trestu odnětí svobody. To je zanedbatelné množství osob v porovnání s počtem nevěstinců, které v ČR fungují, byť pod zástěrou baru nebo třeba masážního salonu.⁶¹⁵ Jelikož právně neexistují, respektive je jejich existence trestnou činností, nelze je nijak regulovat.⁶¹⁶ MV ČR ve své metodice nabádá dozorové orgány k namátkovým kontrolám, které mohou vyústit v uzavření provozovny z důvodu, že nedodržují hygienické, stavební aj. podmínky stanovené pro zastírající typ provozovny.⁶¹⁷ Z toho je zřejmé, že na postih provozovatelů podle ustanovení o kuplířství MV ČR v podstatě rezignuje.

V tomto kontextu proto stojí za uvážení zrušení zákona o potírání pohlavních nemocí, který zákaz nevěstinců zakotvuje, a zároveň upravení skutkové podstaty TČ kuplířství tak,

⁶¹⁴ Srov. Aplikace jaktrestame.cz, § 189 TrZ [online]. JakTrestame.cz: ©2021 [cit. 15. 12. 2021] Dostupné z: <https://jaktrestame.cz/aplikace/>

⁶¹⁵ Op. cit. návrh zákona o regulaci, důvodová zpráva. Důvodová zpráva zmiňuje, že erotických klubů, kabaretů a obdobných zařízení, které jsou fakticky nevěstince, je jen na Praze 1 provozováno několik desítek.

⁶¹⁶ Op. cit. MV ČR. Možný postup obcí v oblasti regulace prostituce.

⁶¹⁷ Tamtéž, s. 4; srov. poslední odstavec kapitoly 3.3.5.

aby nepostihovalo konsensuální prostituci. To je nevhodné zejména s ohledem na objekt tohoto trestného činu, kterým je ochrana mravnosti a svobodného rozhodování člověka v sexuální oblasti. Úprava by se týkala zejména aliny 2, která postihuje kořistění z prostituce provozované jiným, čímž se rozumí i získávání hmotného prospěchu, které je činěno vědomě a s naprostým souhlasem, anebo dokonce na žádost osoby prostituci provozující. Znak pachatele totiž naplňuje například i najatý bodyguard nebo poskytovatel ubytování, tedy osoby, které by mohly osobám provozujícím prostituci poskytnout určitou ochranu.⁶¹⁸ Dle Gavlasové by i alinea 1 zasluhovala revizi, a to takovou, aby z vyčtených jednání byla nadále postihována pouze ta nedobrovolná.⁶¹⁹

4.3.2. Soulad jiných právních přístupů s ústavním pořádkem

Posuzované zákonné návrhy i teze uvádí, že je navrhovaná úprava v souladu s ústavním pořádkem, aniž by toto tvrzení blíže rozvedly. Je proto vhodné alespoň nastínit relevantní články Ústavy a Listiny, které mohou být vnímány jako základ pro jiné právní přístupy abolicionismus.

Základním východiskem pro reglementaci je svoboda volby povolání a s ní související právo podnikat a získávat prostředky pro své životní potřeby prací, garantované každému článkem 26 LZPS.⁶²⁰ Občanům Listina dokonce zaručuje přiměřené hmotné zajištění, nemohou-li si bez své viny prostředky prací sami zajistit.⁶²¹ Svobodná volba povolání je jedna z konkretizací obecné svobody jednotlivce vyjádřené v čl. 1 LZPS a patří do skupiny hospodářských, sociálních a kulturních práv, která nejsou vymahatelná přímo na základě Listiny. Ve smyslu článku 41 LZPS je lze realizovat pouze v mezích zákonů, která vyjmenovaná ustanovení, včetně čl. 26 LZPS, provázejí. Ústavní soud k tomu uvedl, že se od státu vyžaduje nejen jejich uznání, ale rovněž aktivní jednání směřující k provedení těchto práv a zajištění jejich ochrany.⁶²² Dodal, že meze těchto práv jsou sice dány prováděcími zákony a stanovení konkrétních podmínek realizace je na zákonodárci, nicméně jejich provedení musí být v souladu s ústavními principy. S ohledem na čl. 4 odst 4 LZPS tak musí být při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod šetřeno jejich podstaty a smyslu a příslušné zákony nikdy nemohou ústavně zaručená práva zcela popřít.⁶²³

⁶¹⁸ Op. cit. Gavlasová, Úskalí aktuální právní úpravy prostituce na našem území.

⁶¹⁹ Tamtéž.

⁶²⁰ Čl. 26 odst. 1, 3 LZPS.

⁶²¹ Čl. 26 odst 3 LZPS.

⁶²² Nález Ústavního soudu ze dne 23. 4. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 2/08, zejm. b. 52, 53 a 60.

⁶²³ Tamtéž.

Pokud by na prostituci bylo pohlíženo jako na formu práce, zákonodárce by měl povinnost stanovit meze provozování této činnosti a konkrétní podmínky realizace ústavně zaručených práv formou zákona. Lze si představit, že by tak mohl stanovit reglemenetačně formou svébytného zákona, ale také je možností prostituci a související činnosti dekriminalizovat, a pro úpravu provozování využít již existující normy upravující jiné druhy práce. Jelikož prostitute není v současné době na zákonné úrovni upravena ani dekriminalizována, není naplněna ani ústavně zaručená svobodná volba povolání, právo podnikat a právo legálně získávat prostředky prací. Zároveň se stát připravuje o možnost stanovit formou zákona jasné meze, v rámci kterých by bylo provozování prostitute dovolené.

Problematickým aspektem navrhované regulace mohou být registry, případně povinné zdravotní prohlídky osob prostituci provozujících. Registrace osoby (například v živnostenském rejstříku) je požadavkem, který zákonodárce stanovuje jako podmínku provozování jiných forem práce. S ohledem na ústavně zaručenou rovnost osob a právo na informace se proto povinná registrace jeví jako legitimní požadavek, který proces výkonu práce nejen usnadňuje, ale někdy dokonce umožňuje.⁶²⁴ V případě stigmatizovaných osob provozujících prostituci se však dostává do ostré kolize s jinými ústavně chráněnými hodnotami, zejména s právem na ochranu osobnosti zakotvené čl. 10 odst. 1 LZPS, které chrání lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst nebo jméno osoby. Dále pak s nedotknutelností osoby a jejího soukromí zakotvené v čl. 7 odst. 1 LZPS, potažmo s čl. 10 odst. 2 a 3 LZPS, zaručujícím ochranu před neoprávněnými zásahy do soukromého a rodinného života a před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo zneužíváním údajů o osobě. Problém zde činí dokonce i zmiňovaná rovnost osob, neboť Listina říká, že „*lidé jsou rovni v důstojnosti i v právech*“.⁶²⁵ Povinnou registrací osob vykonávajících práci, se kterou není spojeno stigma, však k narušení jejich důstojnosti nedojde, což nelze říct o registraci osob provozujících prostituci, která je i nadále českou společností stigmatizována.⁶²⁶

Nabízí se, že by samotné vytváření registrů nemuselo být v kolizi s čl. 10 odst. 3 LZPS, pokud by se jednalo o registry neveřejné. To by však bylo výjimkou z obecné úpravy, kterou by bylo třeba náležitě odůvodnit. Jedná se tedy o komplexní problém skládající se z kolize mnoha

⁶²⁴ Čl. 1, čl. 17 LZPS.

⁶²⁵ Čl. 1 LZPS.

⁶²⁶ Srov. například op. cit. Kotalík, Kubištová, R -R v médiích: Legalizovat, či zakázat?: „*Jak by měl tedy zákon o prostituci podle odborníků vypadat? ,Záleží na formě. Každá žena, která si vydělává sexem, vám řekne, že největší strach má z prozrazení. Opovržení společností bolí víc než facka. To mi opakovaně vychází z výzkumů,‘ říká ředitelka Rozkoše bez rizika Hana Malinová*“

základních práv, přičemž je rolí Ústavního soudu, aby podal autoritativní výklad ústavně zaručených práv, popřípadě jejich kolize a navrhl ústavně konformní řešení.⁶²⁷

Relevanci by měl zákaz nucených prací zakotvený v čl. 9 LZPS, neboť jakákoliv nedobrovolná forma prostituce by zůstala i nadále trestná podle ustanovení trestního zákoníku. Vzhledem ke specifickému charakteru práce, při kterém dochází k zasahování do tělesné integrity člověka, je nemyslitelný jakýkoliv nátlak na provozování prostituce, ke kterému nesmí docházet ani ze strany státních orgánů, například pod hrozbou odejmutí podpory v nezaměstnanosti.⁶²⁸ Pokud by tedy měla být prostituce regulována či legalizována, právní úprava by měla dbát na to, aby nemohla být zneužívána, a proto by s jejím provozováním, respektive se zprostředkováním provozování prostituce měl vždy být dán výslovný, nepresumovaný souhlas.

Jako základ pro prohibiční přístup k prostituci naopak slouží zejména ústavně zaručená samospráva územních samosprávných celků ve smyslu čl. 8 Ústavy a její pravomoc prostituci na vlastním území i úplně prohibovat. To koliduje se svobodnou volbou povolání zaručenou čl. 26 LZPS, přičemž se v podstatě jedná o kolizi ideologickou. Dá se charakterizovat jako konflikt, zda má prostituce být považována za formu práce, pro kterou mají být vytvořena zákonná pravidla anebo za sociálně patologický jev, který narušuje veřejný pořádek, je v rozporu s dobrými mravy a potažmo i ohrožuje mravní vývoj dětí, a tak má být orgány místní samosprávy potírán. Ústavní soud se například v již rozebíraném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 69/04 přiklonil k výkladu ve prospěch potírání prostituce a tento názor prozatím není překonán.⁶²⁹

Některá další ustanovení by pak mohla být vykládána jak ve prospěch reglementace, tak ve prospěch prohibice, neb mohou sloužit jako argument pro i proti přijetí právní úpravy prostituce. Například čl. 10 odst. 2 LZPS, který zaručuje ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého života, lze vykládat jako ochranu ve prospěch osob provozujících prostituci, ale také jako ochranu osob, které se prostituce vůbec neúčastní, ale její provozování, respektive projevy, do jejich soukromého života určitým způsobem zasahují.

⁶²⁷ Zejména za pomoci testů legitimacy, proporcionality či racionality.

⁶²⁸ Jako příklad špatné praxe lze uvést německý případ, kdy nezaměstnaná žena přišla o podporu v nezaměstnanosti z důvodu, že odmítla nabízenou práci na pozici, kde by fakticky provozovala prostituci. Srov. CHAPMAN, Clare. 'If you don't take a job as a prostitute, we can stop your benefits'. In: *The Telegraph* [online]. 30. 1. 2005 [cit 11. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/germany/1482371/If-you-dont-take-a-job-as-a-prostitute-we-can-stop-your-benefits.html>

⁶²⁹ Op. cit. nálezu ÚS Pl. ÚS 69/04.

Lze shrnout, že kromě abolicionistických východisek je možné na ústavní úrovni nalézt oporu jak pro reglementaci, tak i pro prohibici prostituce. Neexistuje-li norma, záleží na názoru Ústavního soudu, který je jako jediný oprávněn k autoritativnímu výkladu základních práv a svobod, respektive k rozřešení kolize. Je však třeba zdůraznit, že krok směrem k tomu či onomu právnímu přístupu znamená omezení jiných základních lidských práv a svobod, a proto by měl být v zájmu právní jistoty vytvořen řádný zákonný rámec, ať už reglementační anebo prohibiční.

4.3.3. Mezinárodněprávní aspekty přijetí právní úpravy prostituce

Bylo popsáno, že ČR je smluvním státem Newyorské úmluvy a jejího Závěrečného protokolu. Zároveň bylo uvedeno, že Úmluva ani Závěrečný protokol nikdy nebyly vyhlášeny ve Sbírce zákonů, a nelze je tedy považovat za mezinárodní smlouvy podle čl. 10 Ústavy, které jsou součástí právního řádu a která mají aplikační přednost před zákonem. Navzdory tomu je však ČR povinna dodržovat závazky, které z Úmluvy i Závěrečného protokolu vyplývají, a to ve smyslu čl. 1 odst. 2 Ústavy a s ohledem na zásadu *pacta sunt servanda*.

Jelikož Newyorská úmluva cílí na úplné vymýcení prostituce, samotná koncepce její právní úpravy je se závazky z ní plynoucími v rozporu.⁶³⁰ Jednotlivá ustanovení Úmluvy zavazují smluvní strany k postihování veškerých forem prostituce, včetně té konsensuální, což státům znemožňuje legalizování provozování prostituce jako formy podnikání nebo jako činnosti vykonávané v zaměstnaneckém poměru.⁶³¹ Článek 6 smluvní strany dále zavazuje zrušit, respektive nepřijmout reglementační opatření spočívající například v registraci osob provozujících prostituci. Jinými slovy, Newyorská úmluva přijetí právní úpravy prostituce znemožňuje. Okamžikem vstupu zákona upravujícího prostituci v platnost by totiž smluvní straně vznikla odpovědnost za porušení závazků vyplývajících z mezinárodního práva.

Pokud by se smluvní stát pro uplatňování reglementačního přístupu rozhodl, je třeba, aby Úmluvu vypověděl. Úmluvu i Závěrečný protokol lze vypovědět podle čl. 25 Úmluvy, který stanoví: „*Po uplynutí pěti let od doby, kdy tato Úmluva nabyla účinnosti, každá smluvní strana této Úmluvy ji může vypovědět písemným sdělením, zaslaným generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů. Výpověď nabude pro vypovídající stranu účinnosti za jeden rok po dni, kdy generální tajemník Organizace spojených národů obdržel toto sdělení.*“ Jelikož Ústava postup pro výpověď mezinárodních smluv nestanoví, postupuje se analogicky dle postupu

⁶³⁰ Podrobně popsáno v kapitole 3.2.1.

⁶³¹ Zejména čl. 1, čl. 2 Úmluvy.

pro jejich přijetí. Newyorská úmluva je přitom mezinárodními smlouvou podle čl. 49 písm. e) Ústavy, tedy mezinárodní smlouvou o věcech, jejichž úprava je vyhrazena zákonu, kterou ratifikuje, a tedy i vypovídá prezident republiky po předchozím souhlasu obou komor Parlamentu ČR.⁶³²

A právě tento krok je zásadním důvodem, proč doposud žádný z návrhů v ČR přijat nebyl. Hlasy volající po vypovězení Úmluvy se již ozvaly nespočetněkrát, nicméně doposud nebyly vyslyšeny. Co se týče návrhů z roku 2013, tedy návrhu ZHMP na vydání zákona o regulaci prostituce i poslaneckého návrhu na vydání zákona o toleranci prostituce, účinnost obou vypracovaných paragrafových znění byla vázána na den, kdy ČR přestane být Newyorskou úmluvou a Závěrečným protokolem vázána. To ostře kritizovala vláda, která považuje takovéto budoucí, podmíněné nabytí účinnosti zákona za rozporné s požadavkem určitosti a provázanosti právního řádu, neboť není jisté, zda a kdy tento den nastane.⁶³³ V roce 2019 proto byl společně s tezemi vypracován návrh na vypovězení Úmluvy.⁶³⁴ Dle tohoto návrhu měla Poslanecká sněmovna přijmout usnesení, kterým by pověřila vládu k učinění potřebných kroků směřujících k vypovězení Úmluvy a Závěrečného protokolu.⁶³⁵ Návrh usnesení mělo Poslanecké sněmovně předložit zastupitelstvo hlavního města Prahy, nicméně to jej ani neprojednálo, a tím byl doposud poslední pokus o vypovězení těchto mezinárodních smluv ukončen.⁶³⁶

ČR je tedy Úmluvou dodnes vázána. V roce 2014 vypracoval Parlamentní institut analýzu týkající se provázanosti Úmluvy s jinými mezinárodněprávními dokumenty, jejímž cílem bylo zjistit, zda ji mohou nahradit.⁶³⁷ Parlamentní institut dospěl k závěru, že závazky plynoucí z Úmluvy týkající se nucené prostituce, dětské prostituce a dalších negativních jevů s prostitucí souvisejících lze nalézt i v jiných dokumentech na poli mezinárodního či evropského práva, kterými je ČR vázána.⁶³⁸ Ty rovněž naplňují i její cíle, tedy zejména ochrana lidské důstojnosti, ochrana dětí anebo prosazování rovnoprávnosti žen. Naopak téměř žádný jiný mezinárodněprávní dokument se nezabývá prostitucí konsensuální. Pokud by se ČR rozhodla

⁶³² Op. cit. návrh, kterým se předkládá Parlamentu České republiky žádost vládě o kroky směřující k vypovězení Úmluvy, Michálek.

⁶³³ Srov. op. cit. stanoviska vlády k návrhu na regulaci.

⁶³⁴ Op. cit. návrh, kterým se předkládá Parlamentu České republiky žádost vládě o kroky směřující k vypovězení Úmluvy, Michálek.

⁶³⁵ Tamtéž.

⁶³⁶ Op. cit. Zastupitelstvo hlavního města Prahy, zápis z 18. zasedání.

⁶³⁷ Op. cit. Parlamentní institut, Provázanost Úmluvy.

⁶³⁸ Tamtéž. Dále srov. kapitola 3.2.2.

pro reglementaci prostituce, vypovězení Úmluvy by dle názoru Parlamentního institutu z hlediska mezinárodněprávních závazků nepředstavovalo problém.

Parlamentní institut navíc poukázal na to, že vzhledem k období, kdy byla Úmluva přijata, jsou smuvními státy z velké části bývalé socialistické státy, anebo státy dříve označované za rozvojové.⁶³⁹ Nikdy však k Úmluvě nepřistoupily některé světové velmoci, ani řada evropských států, z nichž značná část provozování prostituce reguluje s tím, že jsou postihovány negativní jevy s prostitucí související.⁶⁴⁰ Vláda v tomto kontextu ve svém stanovisku v roce 2014 upozornila, že ačkoli je vypovězení Úmluvy právně možné, v případě mnohostranných mezinárodních smluv, zejména pak těch uzavřených na půdě OSN, jde o poměrně zásadní krok, který může být doprovázen značnými politickými dopady.⁶⁴¹ Vláda proto navrhla vypracování analýzy, která by vyhodnotila dopady výpovědi Úmluvy na mezinárodní politiku České republiky.⁶⁴²

4.3.4. Argumenty pro a proti přijetí právní úpravy prostituce

Stát může k prostituci právně přistupovat různými způsoby, z nichž základní jsou: prohibice, reglementace, abolicie a dekriminalizace.⁶⁴³ Volba právního přístupu je především dána politickým cílem, který se společnost pokouší v této oblasti dosáhnout. Ten je obsažen v teoretickém východisku, na základě kterého bývá zvolen právní přístup. Rovněž v rámci jednoho přístupu se však cíle mohou různit, a konkrétní právní úprava může nabrat nespočet možných podob. Některé z nich kýžených výsledků v praxi dosahují, zatímco jiné nikoliv. Gavlasová uvádí, že při hodnocení přístupu státu k prostituci je právní úpravu vždy třeba posuzovat ze dvou hledisek: jednak z hlediska vlivu právní úpravy na postavení a sociální ochranu osob provozujících prostituci a jednak z hlediska vlivu na obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování.⁶⁴⁴

Již bylo popsáno, že abolicionismus prostituci ani nepostihuje podle ustanovení trestního zákoníku, ale ani nereguluje.⁶⁴⁵ V rámci abolicie je uznávána zásada svobodného obchodu, nicméně vzhledem k negativnímu vnímání prostituce je smlouva o poskytnutí úplatných

⁶³⁹ Op. cit. Parlamentní institut, Provázanost Úmluvy, s. 1.

⁶⁴⁰ Tamtéž. Smluvní stranou nejsou například následující státy: Spojené státy americké, Kanada, Austrálie, Spojené království, Irsko, Rakousko, Německo, Nizozemsko nebo Švédsko.

⁶⁴¹ Op. cit. bod 3 stanoviska vlády k tisku 115/0, s. 2.

⁶⁴² Tamtéž.

⁶⁴³ Srov. kapitola 1.5.

⁶⁴⁴ Op. cit. Gavlasová, Úskalí aktuální právní úpravy prostituce na našem území.

⁶⁴⁵ Srov. kapitola 4.3.1.

sexuálních služeb neplatná pro rozpor s dobrými mravy. Lze tedy vyhodnotit, že tento právní přístup dostatečně nechrání ani společnost, ani osoby zúčastněné na prostituci.

Abolicionismus v současném pojetí ČR obsahuje reglementační prvek, kdy obce mohou v samostatné působnosti na svém území regulovat místa, kde je provozování prostituce dovoleno anebo naopak zakázáno. Zakázat ji dokonce mohou i plošně pro všechna veřejná prostranství. V tom je možné spatřovat ochranu společnosti, respektive občanů obce před prostitucí jakožto negativním jevem. Tato ochrana spočívá v „uklizení“ prostituce z veřejného prostoru, aniž by fenomén řešila. Ačkoli se osoby provozující prostituci nedopouští ilegální činnosti, vliv této právní úpravy na jejich postavení a sociální ochranu je spíše negativní.

Osoby provozující prostituci nemají možnost oficiálně formalizovat své povolání, a proto se nemohou účastnit na státních systémech pojištění. Smlouva o poskytnutí sexuálních služeb za úplatu nemá právní ochranu a případné nesplněné povinnosti se nelze domáhat u soudu. Represivní vyhlášky osoby provozující prostituci vytlačují na okrajové části města, kde jim hrozí nebezpečí. Osoby provozující prostituci jsou navíc společností stigmatizovány, a považovány za jakési občany druhé kategorie.⁶⁴⁶ To se odráží i v nekorektním jednání ze strany státních institucí i jiných subjektů; zejména lze připomenout excesivní a ponižující zásahy příslušníků policie. Vliv abolicionismu na obchodování s lidmi je neutrální, neboť do trestního práva nezasahuje.

Od abolicionismu je možné se vydat dvěma směry – buď směrem k prohibici, a prostituci zcela zakázat, anebo cestou reglementace či dekriminalizace, a prostituci právně upravovat. Jak je zřejmé z mapy č. 1,⁶⁴⁷ přístup k prostituci spočívající v kriminalizaci všech osob zúčastněných na prostituci dnes zastává například Rusko nebo Albánie. Cílem tohoto přístupu je prostituci zcela vymýtit, neboť je považována za sociální zlo. Na území současné ČR byl represivní přístup zastáván v 15. a 16. století a následně v 18. století, kdy striktní prohibici nastolila Marie Terezie.⁶⁴⁸ Historikové však zaznamenali, že objemově prostituce nebylo, pouze se přesunula do ilegality.⁶⁴⁹ Z tohoto důvodu prohibice prostituce není považována za efektivní přístup a návrhy na její uplatňování se dnes objevují jen výjimečně, byť je k jejímu uplatňování ČR zavázána Úmluvou.

Mezi státy EU není prohibiční právní přístup obvyklý. Jeho modifikaci uplatňuje Švédsko, kde se represivní opatření nevztahují na všechny osoby zúčastněné na prostituci,

⁶⁴⁶ Op. cit. Frýbert, *Institucionální přístup k ženám věnujícím se pouliční prostituci*.

⁶⁴⁷ Vložená v kapitole 3.2.3.

⁶⁴⁸ Srov. kapitola 2.1.

⁶⁴⁹ Tamtéž.

ale kriminalizováni jsou pouze klienti.⁶⁵⁰ Nabízení a poskytování úplatných sexuálních služeb je proto v souladu s právním řádem, zatímco jejich obstarávání je zakázané, a to dokonce pod hrozbou trestu odnětí svobody. Politickým cílem je úplné vymýcení prostituce, čímž se snaží dosáhnout prostřednictvím kriminalizace poptávky. Zároveň tím měly být ztíženy podmínky pro související trestnou činnost, a tedy mělo docházet i ke snižování jejího počtu. Kriminalizace nabídky je nežádoucí, neboť by byly postihovány i osoby, které jsou obětí trestné činnosti.⁶⁵¹

Ačkoli tyto hypotézy v zásadě potvrdila hodnotící zpráva švédské vlády z roku 2010, většina závěrů byla vyvrácena pro neúplnost a metodologickou nesprávnost průzkumu.⁶⁵² Neexistují data, ze kterých by bylo jednoznačně možné dopady švédského právního přístupu vyhodnotit. Nelze vyloučit, že se počet osob na straně poptávky, a v návaznosti na to počet osob na straně nabídky, a tedy objemu prostituce celkově, opravdu o něco snížil. Je ovšem zmapováno, že se značná část prostituční scény přesunula do zahraničí a další část do soukromých bytů, kde k prostituci dochází ilegálně. Z tohoto důvodu se ani represivní opatření v rámci švédského modelu nezdají být žádoucí, neboť neposkytují žádnou ochranu osobám provozujícím prostituci; nezlepšují ani jejich postavení ani bezpečnost provozování prostituce. Zároveň neexistují jednoznačná data o vlivu tohoto přístupu na obchodování s lidmi.⁶⁵³ Zatlačování prostituce do ilegality však spíše vytváří podhoubí pro trestnou činnost, než aby jí předcházelo.

Represivní přístup navíc jde proti aktuálním světovým trendům, kdy čím dál více států na prostituci hledí jako na formu práce spíše než na sociální zlo, a proto před prohibicí preferují vytvoření právního rámce pro její provozování. HRW dokonce kriminalizaci prostituce, která konsensuálně probíhá mezi dvěma dospělými osobami, shledalo v rozporu s právem na soukromí a právem na autonomii.⁶⁵⁴

Alternativou tedy je prostituci právně upravovat, čehož lze docílit buď její reglementací, anebo dekriminalizací. Rozdílem je, že reglementace představuje vytvoření svébytné právní úpravy, zatímco dekriminalizace spočívá v prohlášení prostituce za legální a současném odstranění ustanovení, která prostituci a s ní související činnosti postihují a její⁶⁵⁵ Její provozování se v rámci

⁶⁵⁰ Srov. kapitola 4.2.2.

⁶⁵¹ Tamtéž.

⁶⁵² Tamtéž.

⁶⁵³ Tamtéž.

⁶⁵⁴ Op. cit. Human Rights Watch, Why Sex Work Should Be Decriminalized.

⁶⁵⁵ Srov. kapitoly 1.5.2. a 1.5.4.

dekriminalizace řídí stávajícími právními předpisy.⁶⁵⁶ Jak bylo popsáno v předchozích podkapitolách, právní úprava prostituce je v souladu s ústavním pořádkem, ale je podmíněna vypovězením Úmluvy.⁶⁵⁷

Základním předpokladem pro přijetí právní úpravy prostituce je otázka její dobrovolnosti. Tady lze připomenout zastávce teoretického pojetí prostituce jako genderového násilí mužů vykonávaného na ženách, kteří existenci jakékoliv konsensuální formy prostituce odmítají.⁶⁵⁸ Ač byl tento postoj, který redukoval prostituci na jev spjatý s újmou a absencí svobodné volby, jinými studiemi vyvrácen,⁶⁵⁹ prostituci na dobrovolnosti mohou kromě násilí ubírat i jiné vlivy. Jedná se zejména o přímé či nepřímé faktory, které ovlivňují volbu osoby vstoupit do prostituce, volbu aktů, které jako osoba provozující prostituci vykonává, i volbu v prostituci zůstat anebo odejít.⁶⁶⁰ Zpravidla jde o samoživitelství, tíživou finanční situaci, dluhy, exekuce anebo sociální příslušnosti k marginalizované skupině osob.⁶⁶¹ Pokud je i přes tyto vlivy prostituce vyhodnocena jako konsensuální činnost, lze o její právní úpravě uvažovat.

Tato diplomová práce od počátku pracuje s dílčím závěrem, že tíživé finanční nebo nepříznivé sociální vlivy nepopírají konsensualitu prostituce natolik, aby bránily přijetí právní úpravy prostituce. Bylo by však více než žádoucí mít tyto příčiny provozování prostituce na paměti při jejím vytváření. Cílem právní úpravy by mělo být zejména zlepšení postavení osob provozujících prostituci a poskytnutí pomoci v tíživé situaci, byť i jen podpůrnými prostředky jako je navázání spolupráce s neziskovými organizacemi. Nezdá se totiž etické, aby primárním cílem právní úpravy za těchto okolností bylo zvýšení příjmů do státního rozpočtu.

Konkrétní argumenty pro a proti přijetí právní úpravy se různí dle toho, co je jejím cílem. Hlavním argumentem pro přijetí právní úpravy prostituce ve formě regulace, kde je primárním cílem omezení prostituce, by mohlo být vytyčení podmínek pro její provozování a nastavení mechanismů, které budou na dodržování těchto podmínek dohlížet. Prostituce se tak dostane pod kontrolu veřejné moci, což v konečném důsledku může chránit veřejný pořádek a občany, ale například i zvýšit příjmy státního rozpočtu. Typickým regulačním opatřením jsou povinné

⁶⁵⁶ Ačkoliv se tedy technicky v případě dekriminalizace o přijetí právní úpravy nejedná, lze o tom tak hovořit, neboť na Novém Zélandu, který jako jediný stát světa prostituci plně dekriminalizoval, k nastolení tohoto přístupu došlo formou poměrně obsáhlého zákona (PRA). Srov. kapitola 4.2.3.

⁶⁵⁷ Srov. kapitoly 4.3.2. a 4.3.3.

⁶⁵⁸ Srov. kapitola 1.4.2.

⁶⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁶⁰ Srov. kapitola 1.1.

⁶⁶¹ Tamtéž.

registry a zdravotní prohlídky, které však poškozují osoby provozující prostituci, neboť je s nimi spojena hrozba ztráty anonymity. Postavení osob provozujících prostituci se snaží více zohlednit právní úprava v podobě legalizace, potažmo dekriminlizace, kde je ochrana osob provozujících prostituci jedním z hlavních cílů, ideálně spjatá i s jejich destigmatizací.

Pro všechny podoby však platí, že v českém prostředí by přijetí právního rámce formalizovalo faktický stav, tedy legalizovalo prostituční činnost, a zároveň nastavilo jasné podmínky pro její provozování. To s sebou nese práva, ale i povinnosti osob provozujících prostituci, tedy zejména co se účasti na systémech zdravotního a sociálního pojištění nebo odvodu daní týče. Lze si představit, že by osoby provozující prostituci měly nárok na podporu v nezaměstnanosti, popřípadě ošetrovné, což by jim mohlo pomoci i v tak bezprecedentní situaci, jako je pandemie onemocnění COVID-19.⁶⁶²

Při posuzování argumentů pro a proti přijetí právní úpravy prostituce je především zmiňována hospodářská stránka věci, neboť příjmy z prostituce jsou v současné době součástí šedé ekonomiky. Předpokládá se proto, že legalizace a zdanění prostituce by vedlo k nárůstu příjmů do státního rozpočtu. Michálek v souvislosti se zveřejněním pirátských tezí uvedl svůj odhad, že by ČR na daních z prostituce ročně mohla vybrat až jednu miliardu Kč.⁶⁶³ Tento odhad se však zdá nereálným s ohledem na praxi v českých nevěstincích i při samostatném provozování prostituce, kdy jsou osoby provozující prostituci, které daně z příjmů odvádět chtějí, schopny výkon činnosti formalizovat a daně odvádět, byť zastřeně.⁶⁶⁴ Takto dramatický nárůst odvodů daní proto s největší pravděpodobností nelze očekávat, byť potenciální zvýšení příjmů státního rozpočtu argumentem pro přijetí právní úpravy prostituce je. Dle výpočtu Malinové by se spíše jednalo o částku okolo 200 milionů Kč.⁶⁶⁵

Co se však zdá být argumentem pro přijetí právní úpravy může být zároveň argumentem proti. Pokud by byla právní úprava přijata, vztahovala by se na všechny bez výjimky. Velká část

⁶⁶² VOPÁLENSKÁ, Lucie a SKÁCEL, Ondřej. Za sex se v lockdownu platilo i nákupem nebo kusem masa, říká zakladatelka Rozkoše bez rizika Malinová. In: *iROZHLAS* [online]. 30. 10. 2021 [cit. 20. 11. 2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/prostituce-lockdown-pandemie-rozkos-bez-rizika-malinova_2110301943_ern

⁶⁶³ ZPĚVÁČKOVÁ, Barbora. Regulujme a zdaňme prostituci, hned bude na obědy pro školáky, navrhuji Piráti. In: *Novinky.cz* [online]. 20. 2. 2019 [cit. 20. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/regulujme-a-zdanme-prostituci-hned-bude-na-obedy-pro-skolaky-navrhuji-pirati-40271840>

⁶⁶⁴ Srov. kapitola 3.3.5.

⁶⁶⁵ Op. cit. Procházka, Sexuální byznys: Na úniku z šedé zóny.

osob provozujících prostituci, která v současném systému nenašla skulinu, jak svoji práci formalizovat, ji pravděpodobně vykonává z důvodu, že se nachází v tíživé situaci; například mají dluhy, popřípadě i čelí exekucím. Legalizace prostituce se vším, co obnáší, tedy zejména její zdanění, se proto zdá být ve vztahu k osobám, které prostituci provozují z důvodu finanční tísně, nemorální až vykořisťovatelské, zejména není-li to vyváženo jinými reglementačními opatřeními, která by na oplátku osobám provozujícím prostituci zajistila bezpečné podmínky pro její výkon a obecně jejich postavení a vyjednávací pozici na prostituční scéně posílila.

Z hospodářského hlediska je zároveň třeba zvážit i opačnou stránku věci, a to výdaje ze státního či jiného veřejného rozpočtu. Ty by nově mohly v souvislosti s reglementačními opatřeními vzniknout, přičemž jejich výše by se odvíjela od konkrétní podoby opatření. Příkladmo by reglementační návrh mohl počítat se zřízením a provozem registru nebo jiného nového mechanismu. Dále mohou vzniknout administrativní náklady, například při udělování licencí nebo oprávnění. Není vyloučen ani nárůst mzdových nákladů úředníků nebo jiných dotčených osob. Namísto by proto byla podrobnější analýza, která by ukázala, zda by příjmy do státního rozpočtu nakonec převažovaly nad výdaji, nebo nikoliv.

Jiné než hospodářské důvody pro nebo proti přijetí právní úpravy prostituce také záleží na její konkrétní podobě. Obecně lze jako klad zmínit větší právní jistotu pro všechny osoby zúčastněné na prostituci, ale i pro subjekty státního či nestátního sektoru, které se problematikou zabývají. Vliv reglementace či dekriminlizace na postavení osob provozujících prostituci a jejich sociálního postavení by měl obecně být spíše pozitivní. Nicméně na příkladu Nizozemska bylo ukázáno, že i reglementační opatření přijatá za dobře zamýšleným účelem se mohou v praxi minout účinkem.⁶⁶⁶ V Nizozemsku legalizace veřejných domů a liberální přístup k prostituci vedla k otevření prostoru pro masivní páchání trestné činnosti, zejména obchodování s lidmi.⁶⁶⁷ Osoby provozující prostituci tak sice měly legalizovaný status a s ním se pojící práva a povinnosti, nicméně se staly ještě zranitelnější než před legalizací prostituce. Silným argumentem proti přijetí právní úpravy prostituce jsou otázky vymahatelnosti zakotvených povinností. Úplatné poskytování sexuálních služeb je soukromoprávním aktem, který by měl mít v případě právního ukotvení státem garantovanou ochranu. Nicméně z povahy toho, že provozování prostituce probíhá za zavřenými dveřmi, si lze jen těžko představit dozorovou činnost orgánů veřejné moci.

Je proto vhodné zdůraznit, že uplatňování téhož přístupu v různých státech neznamená, že je jeho konkrétní podoba totožná, nebo snad dokonce že jeho reálné uplatňování vede ke

⁶⁶⁶ Srov. kapitola 4.2.1.

⁶⁶⁷ Tamtéž.

stejným výsledkům. Bellak-Hančilová výslovně upozorňuje, že „*právní úpravy, které si jsou na papíře velmi podobné, mohou mít velmi rozdílné důsledky v praxi*“.⁶⁶⁸ Pokud se tedy právní přístup nebo určité reglementační opatření osvědčilo nebo naopak neosvědčilo v praxi jednoho státu, je dobré se touto praxí inspirovat nebo se z ní poučit, ale nelze bez dalšího předpokládat, že by v prostředí jiné právní kultury působilo totožně. Lze uzavřít, že aboliční přístup k prostituci se nezdá být nejvhodnějším. Je však důležité důkladně zvážit, zda není lepší alternativou ponechat aboliční přístup oproti přijetí právní úpravy, která by například buď záměrně oslabovala postavení osob provozujících prostituci, anebo měla v praxi jiné než zamýšlené dopady, a nadělala více škody než užitku.

4.3.5. Žádoucí charakteristika právní úpravy prostituce

Co se konkrétních atributů právní úpravy týče, zcela kontraproduktivní se v praxi ukázalo vytváření povinných registrů a nařizování povinných zdravotních prohlídek. V prvním případě hrozí ztráta anonymity, a proto se osoby provozující prostituci raději rozhodnou zůstat v ilegalitě; ve druhém případě se zase jedná o opatření zneužívané klienty tak, že vyvíjí na osoby provozující prostituci tlak na nechráněný sex. V druhém případě je preferovanou alternativou povinných zdravotních prohlídek prohlídka na dobrovolné bázi, doprovázené osvětou a vzděláváním.

Opatřením, které může být hodnoceno pozitivně i negativně, je regulace prostituce na místní úrovni. Kompromisem zdá nechat pravomoc na obcích, aby mohly stanovit podmínky provozování prostituce na jejím území tak, jak této oblasti nejlépe vyhovuje, ale zároveň by neměla mít pravomoc prostituci na svém území zcela zakázat. V praxi se totiž ukázalo, že prohibice prostituce na celém území obce prostituci vytlačuje na okrajové části města anebo do ilegality, a tedy nepřispívá ani k potírání prostituce ani ke zlepšení postavení osob provozujících prostituci.

Nejvhodnějším právním přístupem byl shledán takový, který nestigmatizuje osoby provozující prostituci, ale naopak je jeho cílem posílit jejich postavení. Na základě zpracovaných informací se přitom zdá, že vhodnější než legalizace, tedy než vytvoření svébytné právní úpravy, je dekriminálizace prostituce. Tento právní přístup doporučují mezinárodní organizace, mezi nimiž

⁶⁶⁸ Op. cit. Bellak-Hančilová, Právní úpravy prostituce. Model švédský a nizozemský, s. 63.

je například HRW⁶⁶⁹ nebo Amnesty International⁶⁷⁰, přičemž se k němu s přihlédnutím k potřebám osob provozujících prostituci kloní i česká organizace Rozkoš bez rizika⁶⁷¹.

Základem dekriminalizace je prohlášení prostitute a souvisejících činností, jako je provozování nevěstinců, za legální. Současně mají být odstraněna ustanovení, která konsensuální formy prostitučních činností zakazují a trestají. HRW uvádí, že takové právní uznání prostitute jako formy práce maximalizuje ochranu, důstojnost a rovnost osob provozujících prostituci.⁶⁷² Je to tedy projevem základní lidskoprávní zásady, že „[v]šichni lidé rodí se svobodní a sobě rovni co do důstojnosti a práv.“⁶⁷³ Nezáleží, zda je prostituce provozována jako hlavní zdroj příjmu, přivýdělek anebo prostředek k přežití, osoby provozující prostituci mají právo na důstojné zacházení a přístup ke zdravotním či sociálním službám, ale také třeba k justici.⁶⁷⁴

Provozování prostitute a souvisejících činností by se pak mělo řídit stávajícími právními předpisy, byť je samozřejmě vhodné až žádoucí uvažovat o zakotvení výjimek z obecné právní úpravy, popřípadě přijetí dílčích úprav speciálně pro účely právního zakotvení provozování prostitute. HRW poznamenává, že zákony, které jasně odlišují prostituci od trestné činnosti, jako je obchodování s lidmi nebo sexuální vykořisťování dětí, významně přispívají jak k ochraně osob provozujících prostituci, tak k ochraně obětí trestných činů. Je tomu tak proto, že prostitute často s trestnou činností souvisí, anebo se prolíná, nicméně osoby provozující prostituci nejsou ochotny trestnou činnost oznamovat, pokud by jim samotným hrozil postih.⁶⁷⁵ Celkově se zvyšuje bezpečí osob provozujících prostituci, neboť jednak v rámci dekriminalizace spíše nahlásí, pokud by se staly obětí trestného činu či byl proti nim spáchán přestupek, a zároveň se zvyšuje jejich důvěra v instituce, a proto spíše podají stížnost na případný excesivní zákrok policie.⁶⁷⁶

⁶⁶⁹ Op. cit. Human Rights Watch, Why Sex Work Should Be Decriminalized.

⁶⁷⁰ Amnesty International. Amnesty International publishes policy and research on protection of sex workers' rights.

In: *Amnesty International USA* [online]. 24. 5. 2016 [cit. 23. 11. 2021]. Dostupné z:

<https://www.amnestyusa.org/press-releases/amnesty-international-publishes-policy-and-research-on-protection-of-sex-workers-rights/>

⁶⁷¹ Rozkoš bez rizika. Zákony, které sexuální pracovníci chtějí In: *Rozkoš bez rizika* [online]. 21. 1. 2020 [cit. 21. 10. 2021]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/zakony-ktere-sexualni-pracovnici-opravdu-chteji/>

⁶⁷² Op. cit. Human Rights Watch, Why Sex Work Should Be Decriminalized.

⁶⁷³ Čl. 1 Všeobecné deklarace lidských práv.

⁶⁷⁴ Open Society Foundations. *10 Reasons to Decriminalize Sex Work* [online]. Public Health Program: duben 2015, s. 2 [cit. 16. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.opensocietyfoundations.org/publications/ten-reasons-decriminalize-sex-work>

⁶⁷⁵ Op. cit. Human Rights Watch, Why Sex Work Should Be Decriminalized.

⁶⁷⁶ Op. cit. Open Society Foundations, *10 Reasons to Decriminalize Sex Work*, s. 2-3.

Dalším pilířem dekriminalizace je zaměření pozornosti na veřejné domy, které musí splňovat požadavky dané zákonem pro obdobná zařízení.⁶⁷⁷ Obecně tak dochází ke zlepšování pracovních podmínek osob, které zde prostituci provozují. Podstatně se vylepší zejména aspekty zdravotní, neboť je dán důraz na prevenci pohlavně přenosných nemocí; ať už dobrovolným testováním, anebo důsledným používáním ochrany při provozování prostituce.⁶⁷⁸ Všechny tyto závěry se potvrdily na Novém Zélandu, který jako jediný stát plně prostituci dekriminalizoval.⁶⁷⁹

V ČR vznikl jediný dekriminalizační návrh, který se v podstatě skládal ze tří bodů: pozměnění skutkové podstaty TČ kuplířství, zakotvení výslovné pravomoci obcí vydávat OZV k regulaci prostituce a vytvoření skutkové podstaty přestupku stíhajícího poskytování nebo užívání prostituce bez použití ochranné pomůcky. Jedná se o velice minimalistickou verzi oproti Novému Zélandu, kde začala být dekriminalizace uplatňována na základě poměrně rozsáhlého zákona.⁶⁸⁰ PRA nejenže zakotvil zákonné definice základních pojmů, podmínky aplikace nebo odchylky od obecné právní úpravy relevantních předpisů i oprávnění orgánů veřejné moci, ale také vytvořil kontrolní mechanismy, a k tomu dal některým orgánům veřejné moci dílčí oprávnění.⁶⁸¹

Je tedy zřejmé, že pokud by měla být česká právní úprava inspirována novozélandskou, vyžadovalo by podrobnou analýzu všech dotčených právních předpisů, aby se potvrdilo, zda je právě tento přístup opravdu pro české právní prostředí ten nejvhodnější. Nelze vyloučit, že by z takové analýzy vyplynulo, že pro ČR existuje vhodnější varianta; například legalizace prostituce vytvořením svébytné právní úpravy. Platí však, že vždy by primární motivací mělo být posílení bezpečí a práv osob prostituci provozujících a právní úprava by pokud možno neměla být diskriminační. Vždy je zároveň třeba zachovat trestnost škodlivých jevů s prostitucí související, jako je obchodování s lidmi, a to také důsledně postihovat.

⁶⁷⁷ Tamtéž.

⁶⁷⁸ Tamtéž.

⁶⁷⁹ Srov. kapitola 4.2.3.

⁶⁸⁰ Op. cit. PRA.

⁶⁸¹ Tamtéž; srov. kapitola 4.2.3.

Závěr

Předmětem zkoumání diplomové práce byly otázky právní (ne)úpravy prostituce v České republice. Ve svém úvodu si přitom vytyčila jako cíl poskytnout přehled právních aspektů, které se prostituce v současnosti dotýkají, a bez moralizování zjistit, jaké argumenty svědčí ve prospěch, anebo naopak v neprospěch přijetí její právní úpravy. Jako dílčí cíl pak bylo poukázat na některé atributy, které by případná právní úprava měla anebo naopak neměla mít.

Diplomová práce nejprve vymezila základní pojmy a východiska, čímž si otevřela cestu k vytyčenému cíli. Dále bylo popsáno, že Česká republika k prostituci v současné době uplatňuje aboliční přístup spočívající v tom, že ji ani nezakazuje, ale ani neupravuje. Prostituce není státem shledána natolik škodlivou, aby byla postihována podle ustanovení správního či trestního práva. Postihovány jsou jen nejškodlivější, výslovně zakotvené činy, které s prostitucí více či méně souvisejí. Zároveň ji však považuje za negativní jev, a proto pro ni nevytváří žádný právní rámec. Prostituce je státem trpěna, aniž by existovala zákonná pravidla pro její provozování. Stát tedy v zásadě uznává zásadu svobodného obchodu v této oblasti, nicméně smlouva o poskytnutí úplatných sexuálních služeb je neplatná pro rozpor s dobrými mravy, a stát ji nezaručuje žádnou ochranu. Reglementačním prvkem se zdá být pravomoc obcí vydávat v samostatné působnosti obecně závazné vyhlášky, kterými může provozování prostituce na vlastním území regulovat, potažmo zcela zakázat. Právem chráněné hodnoty jsou zejména veřejný pořádek a dobré mravy.

Takto vymezený právní přístup k prostituci se nezdá být ideálním z důvodu, že ani nepředchází související trestné činnosti ani nezlepšuje postavení osob provozujících prostituci. Alternativními právními přístupy jsou přitom prohibice, reglementace anebo dekriminalizace. Prohibiční právní přístup diplomová práce vylučuje proto, že byl na základě historických zkušeností i příkladů ze zahraničí shledán neefektivním. Hlavním cílem prohibice je vymýtit prostituci, nicméně k tomu jejím postihováním nedochází, neboť je pouze zatlačena do ilegality.

Zbývá proto vytvoření právní úpravy prostituce. To může být buď uskutečněno reglementačně, tedy přijetím svébytné právní úpravy, anebo dekriminalizací, tedy odstraněním ustanovení trestajících prostituci a související jevy, kde se provozování prostituce řídí stávajícím právním řádem. S ohledem na mezinárodní trendy byl jako nejefektivnější přístup shledán dekriminalizace, neboť má potenciál destigmatizovat prostituci, což zvyšuje ochotu osob provozujících prostituci se právní úpravou řídit, přičemž ta je zároveň lépe vymahatelná. O pozitivních přínosech dekriminalizace vypovídají výsledky Nového Zélandu, který jako jediný stát světa prostituci plně dekriminalizoval. Právní přístup jednoho státu nelze bez dalšího přejmout do jiné právní kultury s očekáváním stejných výsledků, a proto by bylo nutné podrobit veškeré

potenciálně dotčené právní předpisy podrobné analýze, aby se zjistilo, zda by byl tento přístup vhodný i pro český právní řád. Není vyloučeno, že by mohlo být shledáno vhodnějším a efektivnějším přijetí svébytné právní úpravy, ideálně takové, která s prostitucí nepojí stigma.

Hlavním argumentem pro přijetí právní úpravy, ať už ve formě legalizace anebo dekriminace, je sjednocení faktického stavu s právním, a tím k posílení právní jistoty. Nesoulad je palčivý zejména co se týče trestného činu kuplířství, jehož dikce postihuje i dobrovolnou formu, tedy typicky provozování nevěstinců, byť fakticky jich na území ČR funguje nespočet. Diplomová práce přitom popsala, že pokud právní úprava důsledně odlišuje dobrovolnou a nucenou prostituci, pomáhá to v boji proti trestné činnosti, zejména v boji proti obchodování s lidmi. Hlavním argumentem proti přijetí právní úpravy je, že se jedná o velice komplexní a kontroverzní téma, a z toho důvodu bude velice těžké najít konsensus co se konkrétní podoby týče. Tím, že se jedná o velice citlivou oblast lidského života, je přitom zcela zásadní, aby bylo pečlivě uváženo, že navrhovaná právní úprava opravdu bude mít zamýšlené důsledky. Velkým otazníkem je rovněž vymahatelnost stanovených povinností.

Co se hospodářské stránky týče, diplomová práce došla k závěru, že pravděpodobně nelze očekávat ani dramatické zvýšení příjmů do státního rozpočtu, ani dramatické výdaje. Pokud by byl zaveden nový mechanismus, na který by bylo třeba vynaložit určité prostředky, pravděpodobně je pokryjí daňové odvody. Osoby provozující prostituci jsou však ve zranitelném postavení nejen z povahy poskytované služby, ale i vzhledem k tomu, že absolutní většina osob prostituci provozuje z důvodu nějakého tlaku, typicky pokud se nachází ve finanční tísní. Daňové odvody tak z tohoto důvodu snad ani nelze mezi argumenty pro přijetí řadit, neboť je zřejmé, že z důvodu finanční tísně absolutní většiny osob provozujících prostituci tato povinnost jejich postavení ještě více oslabí, potažmo je vytlačí do ilegality. Právní úprava by při stanovování své podoby a při ukotvování reglementačních opatření proto vždy měla mít za hlavní cíl posílení postavení osob provozujících prostituci a brát ohled na jejich reálné potřeby. Stát by měl zároveň dbát na řešení strukturálních problémů, které osoby k provozování prostituce přímo či nepřímo tlačí.

Pro úplnost je vhodné dodat, že přijetí případné právní úpravy prostituce bylo diplomovou prací shledáno v souladu s ústavním pořádkem, nicméně v rozporu se závazky vyplývajícími pro ČR z mezinárodního práva. Před dalšími úvahami o právní úpravě prostituce by proto ČR nejprve měla vypovědět Newyorskou úmluvu včetně jejího Závěrečného protokolu.

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
EP	Evropský parlament
HRW	Human Rights Watch
IČO	identifikační číslo osoby
LZPS	Listina základních práv a svobod
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
návrh zákona o toleranci	návrh zákona o toleranci prostituce ze dne 25. 6. 2013, předkladatel: poslanec Viktor Paggio, sněmovní tisk 1100 (PS 2013-2017)
návrh zákona o regulaci	návrh zákona o regulaci prostituce ze dne 3. 7. 2013, předkladatel: zastupitelstvo hlavního města Prahy, sněmovní tisk 1108 (PS 2010-2013); sněmovní tisk 115 (PS 2013-2017)
Newyorská úmluva, Úmluva	Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob ze dne 2. 12. 1949
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
OZV	obecně závazná vyhláška
OZř	zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
PRA	Prostitution Reform Act 2003 (New Zealand)
PřestZ	zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
PS	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
R-R, Rozkoš bez rizika	ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s.
teze, pirátské teze	Teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu z 20. 2. 2019, autor: Česká pirátská strana (Piráti)
TČ	trestný čin
TrZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
ZHMP	zastupitelstvo hlavního města Prahy
ŽZ	zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

BEVAN, Thomas E. *Being Transgender: What You Should Know*. 1. vydání. Santa Barbara: Praeger, 2016. Dostupné také z: <https://books.google.cz/books?id=uMJHDQAAQBAJ&pg=PA26&dq=transsexual+transgender&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwizkOyFq63YAhUF66QKHxrXC0YQ6AEIOTAC#v=onepage&q=transsexual%20transgender&f=false>

BLÁHA, Roman. *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. Praha: LexisNexis CZ ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži, 2008. ISBN 978-80-86920-29-0.

ČERNÁ, Stanislava, PLÍVA, Stanislav a kol. *Podnikatel a jeho právní vztahy. Scripta iuridica 13*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013, ISBN 978-80-87146-76-7.

FURKOVÁ, Petra, MATĚJKOVÁ, Lenka a ROISOVÁ, Šárka. *Tvorba obecně závazných vyhlášek. Praktický průvodce pro obce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-470-4.

GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří, ZOUBEK, Vladimír. *Ústavní systém České republiky*. 5. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2013. ISBN 978-80-7380-423-7.

GŘIVNA, Tomáš, MIROSLAV SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ a kol. *Kriminologie*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.

HAVELKOVÁ, Barbara a BELLAK-HANČILOVÁ, Blanka. *Co s prostitucí? Veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Ediční řada Studie, 99. svazek. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. ISBN 978-80-7419-149-7.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

CHMELÍK, Jan a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vydání. Praha: Portál, 2003. ISBN 978-80-7178-739-6.

JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020.

KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2019. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9.

KUTÁLKOVÁ, Petra, FRÝBERT, Jiří, POLÁKOVÁ, Jana a kol. *Jde to i jinak! Analýza vztahů sexuální práce, zákonů a policie*. Brno: ROZKOŠ bez RIZIKA, z. s., 2016.

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014.

LENDEROVÁ, Milena. *Chytila patrola aneb prostituce za Rakouska i republiky*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 978-80-246-0379-7.

Masarykův slovník naučný: lidová encyklopedie všeobecných vědomostí. Sv. 5. Praha: Československý kompas, 1931. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5f8d1790-2bc3-11e9-8cd5-005056820560>

NAGLE, Jill. *Whores and other feminists.* New York: Routledge, 1997. ISBN 9780415918220.

Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Sv. 20. Praha: J. Otto, 1903. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:495a5070-05a0-11e5-91f2-005056825209>

PRAŽÁK, Josef Miroslav, NOVOTNÝ, František a SEDLÁČEK, Josef. *Latinsko-český slovník.* Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1999. ISBN 978-80-85917-51-2.

PROCHÁZKA, Vladimír. *Příruční slovník naučný.* Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1962-1967. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:4f5f41a4897471e7113c7553b19dbc2e>

RIEGER, František Ladislav a MALÝ, Jakub. *Slovník naučný.* Díl 6. Praha: I. L. Kolber, 1867. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:d8b65883-0bc7-48ce-a2fd-95071a256e97>

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.

ŠÍDOVÁ, Lucie, POLÁKOVÁ, Jana, MALINOVÁ, Hana a kol. *Ze sexybyznysu na trh práce? Přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostituce a jeho dopad na trh práce.* 1. vydání. Brno: Rozkoš bez rizika, 2013. ISBN 978-80-260-4963-0.

TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. *Prostituce jako jedna z možných aktivit organizovaného zločinu.* Vydání první. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995.

URBAN, Lukáš, DUBSKÝ, Josef a BAJURA, Jan. *Sociální deviace.* 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2012. ISBN 978-80-7380-397-1.

WEISS, Petr. *Sexuologie.* Praha: Grada, 2010, ISBN 978-80-247-2492-8.

WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva.* 4. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2018. ISBN 978-80-7380-730-6.

2. Seznam použitých studií, odborných článků a jiných publikací

BARŠOVÁ, Andrea. Jiné pohlaví. *Časopis zdravotnického práva a bioetiky.* 2014, roč. 4, č. 1, s. 1-17. ISSN 1804-8137. Dostupné také z: <http://medlawjournal.ilaw.cas.cz/index.php/medlawjournal/article/view/61>

DANNA, Daniela. *Report on prostitution laws in the European Union.* Milán: Univerzita v Miláně, Katedra společenských a politických věd, 2014.

Fondation Scelles. Prostitution in the EU or how the lack of legal harmonisation goes against the EU's values. In: *Eu-logos.org* [online]. 29. 7. 2019 [cit. 7. 9. 2021]. Dostupné z: <https://www.eu->

logos.org/2019/07/29/prostitution-in-the-eu-or-how-the-lack-of-legal-harmonization-goes-against-the-eus-values/

GAVLASOVÁ, Magdaléna. Úskalí aktuální právní úpravy prostituce na našem území. *Trestněprávní revue*. 2019, roč. 18, č. 4, s. 75-77. ISSN 1213-5313.

Global Network of Sexwork Projects (NSWP). Briefing Paper: Sex Work and the Law: Understanding Legal Frameworks and the Struggle for Sex Work Law Reforms [online]. 15. 7. 2014 [cit. 2. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.nswp.org/resource/nswp-publications/sex-work-and-the-law-understanding-legal-frameworks-and-the-struggle-sex>

HUNEŠ, Karel, RANDUSOVÁ, Eva, MÁCHA, Aleš. Veřejné prostranství a jeho platný vznik. *Právní rozhledy*, 2017, č. 10, s. 366-371.

MOSSMAN, Elaine. International Approaches to Decriminalising or Legalising Prostitution: Report Prepared for the Ministry of Justice. Wellington: Ministry of Justice and Victoria University of Wellington, Crime and Justice Research Centre, 2007. Dostupné z: <https://prostitution.procon.org/wp-content/uploads/sites/50/newzealandreport.pdf>

Open Society Foundations. *10 Reasons to Decriminalize Sex Work* [online]. Public Health Program: duben 2015 [cit. 16. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.opensocietyfoundations.org/publications/ten-reasons-decriminalize-sex-work>

POST, Che, BROUWER, Jan G. a VOLS, Michel. Regulation of Prostitution in the Netherlands: Liberal Dream or Growing Repression? *European Journal on Criminal Policy and Research*. 2019, roč. 25, s. 99-118. Dostupné také z: <https://doi.org/10.1007/s10610-018-9371-8>

Proud, Aidsfonds-Soa AIDS. Sex Work, Stigma and Violence in the Netherlands [online]. Kloek, Mariëlle a Dijkstra, Minke, červenec 2018 [cit. 3. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.nswp.org/resource/community-research/sex-work-stigma-and-violence-the-netherlands>

SMOLEJA, Štěpán. *Právní aspekty prostituce*. Brno, 2014/2015. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra správní vědy a správního práva. Vedoucí práce Petr KOLMAN.

WEITZER, Ronald. Prostitution as a Form of Work: Prostitution as a Form of Work. *Sociology Compass*. 2007, roč. 1, č. 1, s. 143–155. DOI 10.1111/j.1751-9020.2007.00010.x. Dostupné také z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1751-9020.2007.00010.x>

3. Seznam použitých internetových zdrojů

Amnesty International. Amnesty International publishes policy and research on protection of sex workers' rights. In: *Amnesty International USA* [online]. 24. 5. 2016 [cit. 23. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.amnestyusa.org/press-releases/amnesty-international-publishes-policy-and-research-on-protection-of-sex-workers-rights/>

ČERNÁ, Eliška. Prostituce v Praze znovu roste. Z ulic se přesunula do bytů a klubů. In: *Pražský deník* [online]. 6. 9. 2018 [cit. 19. 9. 2021]. Získáno z: <https://prazsky.denik.cz/z-regionu/prostituce-v-praze-znovu-roste-z-ulic-se-presunula-do-bytu-a-klubu-20180905.html>

Česká televize. Mužská prostituce. In: *Q* [televizní dokument]. ČT2, 2. 11. 2009 [cit. 2. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10121061347-q/209562210900034/>

Česká televize. Falešný policista inkasoval od zákazníků nastrčené prostitutky. In: *ČT24* [online]. 11. 6. 2010 [cit. 20. 10. 2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1336174-falesny-policista-inkasoval-od-zakazniku-nastrcene-prostitutky>

Česká televize. Okraj Plzně trápí prostitutky, město je na ně krátké. In: *ČT24* [online]. 17. 7. 2012 [cit. 20. 10. 2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1157789-okraj-plzne-trapi-prostitutky-mesto-je-na-ne-kratke>

Česká televize. Od silnice v Dolním Dvořišti odešly prostitutky pod střechu. Neziskovky za nimi nemohou. In: *ČT24* [online]. 11. 8. 2017 [cit. 13. 8. 2021]. Získáno z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2208148-od-silnice-v-dolnim-dvoristi-odesly-prostitutky-pod-strechu-neziskovky-za-nimi>

Česká televize. Živí mě sex. In: *Pološero* [televizní dokument]. ČT2, 2018. 2:30-3:00. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10318730018-polosero/21856222000008/>

Česká televize. Prostituce versus zákon. I v zemích, kde je legální, většina prostitutek zůstává v šedé zóně, upozornil sexuolog. In: *90' ČT 24* [online] 21. 2. 2019 [cit. 5. 9. 2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2740076-prostituce-versus-zakon-i-v-zemich-kde-je-legalni-vetsina-prostitutek-zustava-v-sede>

ČTK. Ministr Nečas chce zmapovat prostitutky. In: *Hospodářské noviny (HN.cz)* [online]. 18. 12. 2008. [cit. 3. 9. 2021]. Dostupné z: <https://hn.cz/c1-31785060-ministr-necas-chce-zmapovat-prostitutky>

ČTK. Krize dopadla i na české prostitutky, mají méně zákazníků a zlevňují. In: *Lidovky.cz* [online]. 3. 7. 2009 [cit. 12. 10. 2021]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/krize-dopadla-i-na-ceske-prostitutky-maji-mene-zakazniku-a-zlevnuji.A090703_100034_firmy-trhy_nev

ČTK. Bývalá sexuální pracovnice se na Novém Zélandu dočkala státního vyznamenání a titulu dámy. In: *iROZHLAS* [online]. 4. 6. 2018 [cit. 3. 12. 2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/byvala-sexualni-pracovnice-se-na-novem-zelandu-dockala-statniho-vyznamenani-a_1806042258_dp

Decriminalize Sex Work. New Zealand: The Ideal Legal Framework for Decriminalized Sex Work. In: *Decriminalize Sex Work* [online]. 12. 10. 2020 [cit. 1. 12. 2021]. Dostupné z: <https://decriminalizesex.work/why-decriminalization/briefing-papers/new-zealand-ideal-legal-framework/>

DLOUHÁ, Petra. Obchodní tajemství nevěstince. In: *Finmag.cz* [online]. 28. 5. 2013 [cit. 17. 8. 2021]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/spolecnost/268382-reportaz-obchodni-tajemstvi-nevestince>

DLOUHÁ, Petra. Hana Malinová: Nikdy nevíte, jestli přišel jen za sexem, nebo chce pomstít lidstvo. In: *Peníze.cz*. [online]. 21. 9. 2013 [cit. 25. 9. 2021]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/zamestnani/260871-hana-malinova-nikdy-nevite-jestli-prisel-jen-za-sexem-nebo-chce-pomstit-lidstvo>

Frekvence 1. Hana Malinová: V Česku je zhruba 13 000 žen, které jsou schopné a ochotné denně nabídnout sexuální služby. In: *Press klub* [online]. 29. 10. 2019 [cit. 20. 9. 2021] Dostupné z: https://www.frekvence1.cz/audio-video?clanek=hana-malinova-v-cesku-je-zhruba-13-000-zen-ktere-jsou-schopne-a-ochotne-denne-nabidnout-sexualni-sluzby&fbclid=IwAR0sPfH4_KVrpJtnvM5Zb2EHZW83R2i8YfBfyPJHDOowOtWrRdPI dokR8uM

Government of the Netherlands. Prostitution. In: *Government.nl*. [online]. Nedatováno [cit. 12. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.government.nl/topics/prostitution>

Heller, Jakub. Některé prostitutky si nechají líbit všechno. Dohnala je k tomu krize, říká odbornice. In: *Aktuálně.cz* [online]. 4. 5. 2020 [cit. 18. 10. 2021]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nektere-prostitutky-si-nechaji-libit-vsechno-dohnala-je-k-to/r~0cec6a5e8d6a11ea9d74ac1f6b220ee8/>

HOLLIGAN, Anna. Dutch prostitution debate in parliament forced by youth petition. In: *BBC News* [online]. 10. 4. 2019 [cit. 25. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-47865363>

HORÁKOVÁ, Eva. Regulaci sexbyznysu chci prosazovat i nadále, zrušení Úmluvy je nutností. In: *Pirátská strana Praha* [online]. 2. 7. 2020 [cit. 30. 11. 2021]. Dostupné z: <https://praha.pirati.cz/stanovisko-edy-horakove-k-vypovezeni-umluvy.html>

Human Rights Watch. Why Sex Work Should Be Decriminalized. In: *HRW* [online]. 7. 8. 2019 [cit. 8. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2019/08/07/why-sex-work-should-be-decriminalized>

CHAPMAN, Clare. 'If you don't take a job as a prostitute, we can stop your benefits'. In: *The Telegraph* [online]. 30. 1. 2005 [cit. 11. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/germany/1482371/If-you-dont-take-a-job-as-a-prostitute-we-can-stop-your-benefits.html>

JANEBA, Jiří. Dobré mravy. In: *EPRAVO.CZ* [online]. 20. 5. 2002 [cit. 4. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dobre-mravy-16941.html>

JELLEN, Tomáš. Vyhláška zakazující prostituci v Brně nefunguje, shodují se strážníci i neziskové organizace. In: *iROZHLAS* [online]. 14. 10. 2015 [cit. 20. 11. 2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/regiony/vyhlaska-zakazujici-prostituci-v-brne-nefunguje-shoduji-se-straznici-i-neziskove-organizace_201510142044_mhromadka

KORELUS, Pavel. Prostitutky pokuty nedostávají, obec je na ně krátká. In: *Deník.cz* [online]. 5. 4. 2014 [cit. 22. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/plzensky-kraj/prostitutky-pokuty-nedostavaji-obec-je-na-ne-kratka-20140404-fao7.html>

KOSOVÁ, Jana. Prostituce v Plzni se změnila. Přesunula se do privátů a mizí z ní cizinky, nedatováno. In: *iROZHLAS* [online]. 25. 2. 2013 [cit. 15. 9. 2021]. Získáno z: https://www.irozhlas.cz/regiony/prostituce-v-plzni-se-zmenila-presunula-se-do-privatu-a-mizi-z-ni-cizinky_201302251440_kpracharova

KOTALÍK, Jakub. V obchodu se sexem proteče šest miliard. Utrácení je stále častěji Češi. In: *iDNES.cz* [online]. 9. 9. 2016 [cit. 28. 11. 2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/sexbyznys-prostituce-data.A160718_170937_domaci_pku

KOTALÍK, Jakub, KUBIŠTOVÁ, Pavla. R -R v médiích: Legalizovat, či zakázat? Česko čtvrtstoletí čeká na zákon o prostituci. In: *rozkosbezrizika.cz* [online]. 12. 9. 2016. [cit. 8. 12. 2021] Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/r-r-v-mediich-legalizovat-ci-zakazat-cesko-ctvrtstoleti-ceka-na-zakon-o-prostituci/>

KUBIŠTOVÁ, Pavla. Na priváty je policie krátká, klasické nevěstince kontroluje jen na udání. In: *iDNES.cz* [online]. 4. 9. 2016 [cit. 1. 12. 2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/prostituce-je-byznys-plny-rizik-policie-s-tim-moc-nenadela.A160815_120132_domaci_pku

MALINOVÁ, Hana. O autorovi. In: *Názory Aktuálně.cz* [online]. 12. 2. 2010 [cit. 10. 10. 2021] Dostupné z: <https://blog.aktualne.cz/blogy/hana-malinova.php?itemid=9203>

MICHÁLEK, Jakub. Piráti chtějí regulovat prostituci. In: *pirati.cz* [online]. 20. 2. 2019 [cit. 30. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/pirati-chtej-regulovat-prostituci.html>

Ministry of Justice. Legislation on the purchase of sexual services. In: *Government Offices of Sweden* [online]. 25. 8. 2015 [cit. 21. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.government.se/articles/2011/03/legislation-on-the-purchase-of-sexual-services/>

Ministry of Justice. Report of the Prostitution Law Review Committee on the Operation of the Prostitution Reform Act 2003. New Zealand Government, květen 2008. Dostupné z: <http://prostitutescollective.net/wp-content/uploads/2016/10/report-of-the-nz-prostitution-law-committee-2008.pdf>

Netherlands Chamber of Commerce, KVK. Starting as a self-employed sex worker in the Netherlands. In: *business.gov.nl* [online]. Nedatováno [cit. 8. 12. 2021]. Dostupné z: <https://business.gov.nl/starting-your-business/checklists-for-starting-a-business/starting-as-a-self-employed-sex-worker-in-the-netherlands/>

NL Times. Amsterdam sex worker-run brothel in trouble year after opening. In: *NL Times* [online]. 2. 4. 2018 [cit. 12. 12. 2021]. Dostupné z: <https://nltimes.nl/2018/04/02/amsterdam-sex-worker-run-brothel-trouble-year-opening>

NL Times. Amsterdam's sex worker-run brothel a mess: report. *NL Times* [online]. 11. 1. 2019 [cit. 12. 12. 2021] Dostupné z: <https://nltimes.nl/2019/01/11/amsterdams-sex-worker-run-brothel-mess-report>

Nordic Model Now! What is the Nordic Model? In: *Nordic Model Now!* [online]. 2016 [cit. 18. 11. 2021]. Dostupné z: <https://nordicmodelnow.org/what-is-the-nordic-model/>

Pirátské Listy. Regulace prostituce může přinést miliardu do rozpočtu navíc. In: *PirátskéListy.cz* [online]. 21. 2. 2019 [cit. 30. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.piratskelisty.cz/clanek-2301-regulace-prostituce-muze-prinest-miliardu-do-rozpocet-navic>

POTĚŠIL, Lukáš, FUREK, Adam, HEJČ, David, CHMELÍK a kol. *Zákon o obcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

PROCHÁZKA, Jakub. Sexuální byznys: Na úniku z šedé zóny. In: *BusinessInfo.cz* [online]. 21. 5. 2019 [cit. 17. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/sexualni-byznys-na-uniku-z-sede-zony/?fbclid=IwAR05Lnme7AigBTcj86ywrAJsXdIUcVvFCRUWuBijgGsJ8pB3z6EMfEdKmY>
[o](#)

PRZECZEK, Petr. Prostitutky dluží Chebu 1,3 milionu na pokutách. In: *Chebský deník* [online]. 18. 3. 2009. [cit. 25. 11. 2021]. Dostupné z: https://chebsky.denik.cz/zpravy_region/cheb_prostituce20090317.html

Rozkoš bez rizika. Internetová poradna R-R. Legislativa a sexbyznys v ČR. In: *poradna-rr.cz* [online]. září 2015 [cit. 15. 11. 2021] Dostupné z: <https://www.poradna-rr.cz/o-sexbyznysu/legislativa-a-sexbyznys-v-cr/>

Rozkoš bez rizika. Stanovisko k návrhu České pirátské strany na reglementaci prostituce. In: *FeedIT* [online]. 20. 2. 2019 [cit. 2. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.feedit.cz/2019/02/20/stanovisko-k-navrhu-ceske-piratske-strany-na-reglementaci-prostituce/>

Rozkoš bez rizika. Zákony, které sexuální pracovníci chtějí In: *Rozkoš Bez Rizika* [online]. 21. 1. 2020 [cit. 21. 10. 2021]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/zakony-ktere-sexualni-pracovnici-opravdu-chteji/>

Rozkoš bez rizika. Výroční zpráva 2019 [online]. 30. 6. 2020 [cit. 25. 10. 2021]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/file/vyrocní-zprava-cinnosti-za-rok-2019/>

Rozkoš bez rizika. Výroční zpráva 2020 [online]. 21. 7. 2021 [cit. 25. 10. 2021]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/file/vyrocní-zprava-r-r-za-rok-2020/>

SKALA, Jan. Prostitutky v Plzni dluží téměř milion. In: *TN.cz* [online]. 26. 6. 2008 [cit. 26. 11. 2021]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/98198-prostitutky-v-plzni-dluzi-temer-milion>

Swedish government report SOU 2010:49: The Ban against the Purchase of Sexual Services. An evaluation 1999-2008. English translation of chapter 4 and 5 [online]. 2. 7. 2010 [cit. 3. 12. 2021].

Dostupné z: <https://www.government.se/articles/2011/03/evaluation-of-the-prohibition-of-the-purchase-of-sexual-services/>

ŠIMŮNKOVÁ, Tereza. Většina jsou matky samoživitelky, říká Hana Malinová o dnešních prostitutkách. In: *Novinky.cz* [online]. 16. 3. 2018 [cit. 22. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/vetsina-jsou-matky-samozivitelky-rika-hana-malinova-o-dnesnich-prostitutkach-40063670>

TESÁRKOVÁ, Alžběta. Ze dna společnosti ještě hlouběji. Virus připravil prostitutky o práci, každá druhá je matka samoživitelka In: *Lidovky.cz* [online]. 8. 6. 2020 [cit. 20. 10. 2021]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/slovaci-s-rakusany-to-nevytrhnou-to-mozna-osvezi-jizni-moravu-pandemie-pripravila-o-praci-i-prostit.A200607_162357_firmy-trhy_tesa

The Week. The truth about decriminalising prostitution. Does removing all criminal sanctions make the sex industry more or less safe for its workers? In: *The Week UK* [online]. 6. 6. 2018 [cit. 1. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.theweek.co.uk/fact-check/94086/the-truth-about-decriminalising-prostitution>

TN.cz. Prostitutky v Brně se smějí zákonu! Je na ně krátký In: *TN.cz* [online]. 9. 5. 2014 [cit. 23. 11. 2021]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/297971-video-prostitutky-v-brne-se-smeji-zakonu-je-na-ne-kratky>

TN.cz. Amsterdam bez červené čtvrti? Ženy ve výlohách chtějí zakázat. In: *TN.cz* [online]. 4. 7. 2019 [cit. 6. 12. 2021]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/394132-amsterdam-bez-cervene-ctvrti-zeny-ve-vylohach-chteji-zakazat>

TOPPING, Alexandra. End use of outdated term 'child prostitution', says MP. In: *The Guardian* [online]. 6. 1. 2015. [cit. 8. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/society/2015/jan/06/child-prostitution-term-outdated-mp-ann-coffey>

VESELÁ, Jiřina. Sex za peníze stále přitahuje. In: *Lidovky.cz* [online]. 6. 12. 2008 [cit. 13. 10. 2021]. Získáno z: https://www.lidovky.cz/noviny/sex-za-penize-stale-priahuje.A081206_000108_In_noviny_sko

VOPÁLENSKÁ, Lucie a SKÁCEL, Ondřej. Za sex se v lockdownu platilo i nákupem nebo kusem masa, říká zakladatelka Rozkoše bez rizika Malinová. In: *iROZHLAS* [online]. 30. 10. 2021 [cit. 20. 11. 2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/prostituce-lockdown-pandemie-rozkos-bez-rizika-malinova_2110301943_ern

ZEE, Renate van der. Amsterdam mayor opens brothel run by prostitutes: „It's a whole new model". In: *The Guardian* [online]. 16. 5. 2017 [cit. 12. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/cities/2017/may/16/amsterdam-mayor-brothel-prostitutes-new-model>

ZPĚVÁČKOVÁ, Barbora. Regulujme a zdaňme prostituci, hned bude na obědy pro školáky, navrhuje Piráti. In: *Novinky.cz* [online]. 20. 2. 2019 [cit. 20. 11. 2021]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/regulujme-a-zdanme-prostituci-hned-bude-na-obedy-pro-skolaky-navrhuj-pirati-40271840>

ŽÍDEK, Bohumír. Sexbyznys v Česku. Jak ho regulovat a nikomu neublížit. In: *Finmag.cz* [online]. 29. 7. 2021 [cit. 22. 11. 2021]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/spolecnost/427995-sexbyznys-v-cesku-jak-ho-regulovat-a-nikomu-neublizit>

4. Seznam dokumentů a zpráv orgánů České republiky

Český statistický úřad. Gender: Základní pojmy. In: *Genderové statistiky: Úvod* [online]. Nedatováno [cit. 5. 10. 2021]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/gender_pojmy

Český statistický úřad. Nelegální ekonomika v ČR [online]. 9. 6. 2005 [cit. 2. 10. 2021]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/nelegalni_ekonomika_v_cr_09_06_2005

Český statistický úřad. Před sto lety proběhlo sčítání prostitutek. In: *Století statistiky* [online]. 4. 12. 2019 [cit. 3. 9. 2021]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/pred-sto-lety-probehlo-scitani-prostitutek>

Ministerstvo vnitra České republiky. Veřejný pořádek: obecné pojmy [online]. Nedatováno [cit. 4. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/verejny-poradek.aspx>

Ministerstvo vnitra, odbor bezpečnostní politiky. Možný postup obcí v oblasti regulace prostitutek. In: *mvcr.cz* [online]. Nedatováno [cit. 10. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prostitute-a-obecne-zavazne-vyhlasky-obci.aspx>

Ministerstvo vnitra ČR, Odbor prevence a kriminality. Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2019 [online]. Praha, 2020 [cit. 18. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/archiv-dokumenty-cr.aspx>

Ministerstvo vnitra ČR, Odbor prevence a kriminality. Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2020 [online]. Praha, 2021, s. 9-10 [cit. 18. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>

Parlamentní institut. Možnosti postihu prostitutek a činností s ní souvisejících v České republice. Odpověď na dotaz [online]. Tetourová, Eva, červenec 2011 [cit. 30. 11. 1994]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/pirati-chteji-regulovat-prostituci.html>

Parlamentní institut. Provázanost Úmluvy o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostitutek druhých osob s ostatními mezinárodněprávními nástroji – mohou ji nahradit? Odpověď na dotaz [online]. Tetourová, Eva, červenec 2014 [cit. 30. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/pirati-chteji-regulovat-prostituci.html>

Vláda ČR. Zprávy: plnění mezinárodních smluv. Úmluva o právech dítěte. In: *vláda.cz* [online]. 30. 11. 2021 [cit. 13. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rlp/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/umluva-o-pravech-ditete-42656/>

Zastupitelstvo hlavního města Prahy. Zápis z 18. zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy, které se konalo dne 2. 7. 2020 [online]. [cit. 5. 9. 2021] Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/primator_a_volene_organy/zastupitelstvo/programy_a_zapisy_zasedani/program_zapisy_zaznamy_zastupitelstva/index.html

5. Seznam dokumentů souvisejících s navrhovanou právní úpravou prostituce

Česká pirátská strana, Teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu zveřejněné dne 20. 2. 2019, Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/pirati-chteji-regulovat-prostitutici.html>

Česká ženská lobby. Nový návrh zákona o prostituci – otevřený dopis ČŽL. In: *Fórum 50 %* [online]. 18. 7. 2014 [cit. 21. 11. 2021]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/novy-navrh-zakona-o-prostitutici-otevreny-dopis>

Návrh, kterým se předkládá Parlamentu České republiky žádost vládě o kroky směřující k vypovězení Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 8. volební období. Michálek, Jakub, 19. 2. 2019 [cit. 30. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/pirati-chteji-regulovat-prostitutici.html>

Návrh zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb. Sněmovní tisk 1100 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období, předložen 27. 6. 2013 [cit. 5. 12. 2021]. Dostupné z: <https://psp.cz/sqw/text/historie.sqw?o=6&T=1100>

Návrh zákona o regulaci prostituce. Sněmovní tisk 115 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 7. volební období, předložen 30. 1. 2014 [cit. 1. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/cgi-bin/win/sqw/historie.sqw?o=7&t=115>

Návrh zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce a o změně některých zákonů ze dne 3. 7. 2013. Dostupný vč. důvodové zprávy z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=1108&ct1=0>

Návrh zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce a o změně některých zákonů z roku 2013. Dostupný včetně důvodové zprávy z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=115&ct1=0>

Sněmovní tisk 410 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 5. volební období, 31. 10. 2008 [cit. 1. 12. 2021]. Dostupné z: <https://psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/039schuz/s039206.htm>

Stanovisko vlády k tisku 1100/0. Sněmovní tisk 1100/1 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období, 31. 7. 2013 [cit. 8. 12. 2021]. Dostupné z: <https://psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=1100&ct1=1>

Stanovisko vlády k tisku 1108/0. Sněmovní tisk 1108/1 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období, 9. 8. 2013 [cit. 5. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/en/sqw/historie.sqw?o=6&t=1108&snzp=1>

Stanovisko vlády k tisku 115/0. Sněmovní tisk 115/1 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 7. volební období, 26. 2. 2014. [cit. 5. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/cgi-bin/win/sqw/historie.sqw?o=7&t=115>

Usnesení petičního výboru PS ČR k tisku 115/0. Sněmovní tisk 115/2 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 7. volební období, 9. 10. 2014. [cit. 5. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/cgi-bin/win/sqw/historie.sqw?o=7&t=115>

Vládní návrh na vydání zákona o regulaci prostituce z roku 2005. Dostupný včetně důvodové zprávy z: <https://public.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=1073&CT1=0>

6. Seznam právních předpisů

ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky

zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích

zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí

zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon

zákon č. 88/1950 Sb., trestní zákon správní

zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

zákon č. 150/1969 Sb., o přečinech

zákon ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích

zákon ČNR č. 367/1990 Sb., o obcích

zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

zákon ČNR č. 553/1991 Sb., o obecní policii

zákon ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

zákon ČNR č. 279/1995 Sb, kterým se mění zákon České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

vyhláška č. 294/2015 Sb., kterou se provádějí pravidla provozu na pozemních komunikacích

Příloha č. 3 k vyhlášce č. 294/2015 Sb., č. B 28 (Zákaz zastavení) a č. B 29 (Zákaz stání)

Obecně závazná vyhláška města Cheb č. 3/2005 k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku při nabízení, poskytování a vyhledávání sexuálních služeb na veřejných prostranstvích. Dostupné z: <https://www.cheb.cz/3-2005-obecne-zavazna-vyhlaska-k-zabezpeceni-mistnich-zalezitosti-verejneho-poradku-pri-nabizeni-poskytovani-a-vyhledavani-sexualnich-sluzeb-na-verejnych-prostranstvich/d-255264>

Obecně závazná vyhláška města Kaplice č. 2/2013, k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku při nabízení, poskytnutí a využití sexuálních služeb na veřejných prostranstvích. Dostupné z: <https://www.mestokaplice.cz/mestska-police-9/vyhlasky/>

the Act Lifting the Ban on Brothels, Act of 28 October 1999 to Revise the Criminal Code, some other Codes and some other Acts, Stb. 1999, 464

Prostitution Reform Act 2003, Public Act 2003 No 28, přijatý dne 27. 6. 2003 [online]. Ve znění k 28. 10. 2021 [cit. 2. 12. 2021]. Dostupný z: <https://www.legislation.govt.nz/act/public/2003/0028/latest/DLM197815.html>

Všeobecná deklarace lidských práv

Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob z roku 1950

Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen z roku 1979

Úmluva o právech dítěte z roku 1989

Smlouva o přistoupení České republiky, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Polska, Slovinska a Slovenska. Úřední věstník EU, L 236, 23. 9. 2003

směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV

směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. února 2014 o pohlavním vykořisťování a prostituci a jejich dopadu na rovnost žen a mužů (2013/2103(INI)), Úřední věstník EU C 285, 29. 8. 2017, s. 78—86

7. Seznam judikatury

nález Ústavního soudu ze dne 17. 8. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 5/99

nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 21/02

nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/04

nález Ústavního soudu ze dne 11. 12. 2007, Pl. ÚS 45/06

nález Ústavního soudu ze dne 22. 4. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 35/06

nález Ústavního soudu ze dne 23. 4. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 2/08

nález Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 5/07

rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze 14. 4. 1977, sp. zn. 11 Tz 17/77 (R 11/1978)

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2000, sp. zn. 7 Tz 231/2000

rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2004, čj. 2 As 69/2003-50

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.12.2005, sp. zn. 3 Tdo 1305/2005

rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 5. 2011, sp. zn. 6 To 26/2011

rozsudek Soudního dvora ze dne 15. července 1964. Flaminio Costa proti E.N.E.L. Věc 6-64

The SNEEP Case. LJN: BD6972, Almelo District Court, 08/963001-07 Print judgement. Dostupné z: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sneep-case_en

8. Seznam ostatních zdrojů

Aplikace jaktrestame.cz, § 189 [online]. JakTrestame.cz: ©2021 [cit. 15. 12. 2021] Dostupné z: <https://jaktrestame.cz/aplikace/>

Důvodová zpráva k zákonu č. 279/1995 Sb., kterým se mění zákon České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, obecná část.

Důvodová zpráva k zákonu č. 141/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.

Prameny práva Evropské unie. In: *CS-EUR-Lex* [online]. 13.03.2020 [cit. 10. 10. 2021]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A114534>

ShowPark [online]. Showpark: ©2018 [cit. 10. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.showpark.info/cs/locations/showpark-market/showrooms-market/>

Telefonická konzultace s Ing. Mgr. Kateřinou Šádkovou, vedoucí pražského poradenského centra Rozkoše bez rizika, která proběhla dne 14. 12. 2021 a následně byla potvrzena e-mailem.

Právní úprava prostituce v České republice

Abstrakt

Prostituce a otázky její právní úpravy doprovází lidstvo od nepaměti. Na území současné České republiky se po dlouhá staletí střídala období prohibice, kdy byla prostituce zakázána a trestně stíhána, s obdobími reglementace, kdy stát zakotvil právní rámec, v rámci kterého bylo její provozování dovoleno. Od roku 1922 je uplatňován aboliční přístup k prostituci, který spočívá v tom, že prostituce není právním řádem ani zakázána ani výslovně povolena. Jediný reglementační prvek v současném pojetí abolice představuje pravomoc obcí vydávat obecně závazné vyhlášky k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku, kterými mohou provozování prostituce na veřejných prostranstvích v obci regulovat a dokonce i zcela zakázat.

Ve snaze „vyřešit“ aboliční tápání legislativy se od vzniku samostatné České republiky objevilo již několik návrhů volajících po změně právního přístupu, ať už směrem k represí anebo, častěji, směrem k vytvoření právní úpravy prostituce. Žádný z návrhů však doposud přijat nebyl. Je tomu tak jednak proto, že neexistuje všeobecná shoda na tom, co je tím správným „řešením“, a jednak proto, že přijetí právní úpravy prostituce brání závazky, které pro Českou republiku vyplývají z mezinárodního práva. Dá se však předpokládat, že návrhy na změnu právního přístupu k prostituci se budou objevovat i nadále. Otázky právní úpravy prostituce tak lze považovat za téma v zásadě stále aktuální, byť prostituce sama je jev pradávný. Tato diplomová práce si proto stanovila za cíl poskytnout přehled právních aspektů, které se prostituce v současnosti dotýkají, a bez moralizování zjistit, jaké argumenty svědčí ve prospěch a naopak v neprospěch přijetí její právní úpravy. Dílčím cílem je prozkoumat, jakou podobu by případná právní úprava měla mít.

Diplomová práce v první části vymezuje základní pojmy a východiska. Ve druhé části nabízí stručný exkurz do historie právních přístupů k prostituci, včetně uvedení nejdůležitějších pramenů práva. Ve třetí části poskytuje přehled právních aspektů, které se prostituce v současném právním řádu dotýkají. Čtvrtá část je pak věnována nalezení argumentů pro a proti přijetí právní úpravy prostituce, a její případné podobě. Za tímto účelem nejprve rozebírá tři nejnovější návrhy a tři modelové zahraniční přístupy, a následně kriticky hodnotí jak současnou, tak navrhovanou právní úpravu. Dobírá se přitom hlavního závěru, že reglementace může být vhodnějším přístupem než abolice pod podmínkou, že hlavním cílem právní úpravy je posílení práv osob provozujících prostituci. S ohledem na mezinárodní trendy přitom seznává za nejvhodnější právní přístup dekriminální, byť by bylo třeba podrobně analyzovat, zda se hodí i pro český právní řád.

Klíčová slova: prostituce, abolice, právní úprava prostituce

Legal Regulation of Prostitution in the Czech Republic

Abstract

Prostitution and questions about its legal framework have accompanied humanity since time immemorial. For many centuries periods of prohibition, when prostitution was banned and prosecuted, alternated with periods of regulation, when prostitution was allowed within the legal framework on the territory of the present-day Czech Republic. Since 1992 an abolitionist approach to prostitution has been in place, meaning that prostitution is neither prohibited nor expressly permitted by law. The only regulatory element in the current concept of abolitionism is the power of municipalities to issue generally binding by-laws to ensure local public order. Using by-laws, municipalities are allowed to regulate or even ban prostitution from local public grounds.

Since the establishment of the independent Czech Republic, several proposals have emerged with the objective to "solve" abolitionism, demanding a change in the legal approach either towards repression or, more often, towards the creation of legal framework. However, none of them has yet been adopted. This is partly because there is no general agreement on what is the right "solution" and partly because the adoption of prostitution laws is not in accordance with the Czech Republic's obligations under international law. Nonetheless, it can be assumed that proposals to change the legal approach will continue to emerge. Legal regulation of prostitution can thus be considered a still burning issue, although prostitution itself is an ancient phenomenon. This diploma thesis therefore aims to provide an overview of the legal aspects that currently affect prostitution and further it seeks arguments for and against the adoption of prostitution laws, without moralizing. A partial goal is to examine what form should the framework have.

The first part of the diploma thesis defines main terms and concepts. The second part offers a brief excursion into the history of legal approaches to prostitution and introduces the most important sources of law. The third part provides an overview of the legal aspects that affect prostitution in the current legal system. And the fourth part is devoted to the arguments for and against the adoption of prostitution laws; and its eventual form. For these purposes it first analyses the three most recent legislation proposals and three foreign approaches. Then it critically evaluates both current legal aspects and proposed legislation. The main conclusion is that regulation might be a more appropriate approach than abolitionism provided that the main aim is to strengthen the rights of sex workers. Decriminalization is found to be the most recommended approach, although analysis of the compatibility with the Czech legal system would be necessary.

Key words: prostitution, abolitionism, legal framework for prostitution